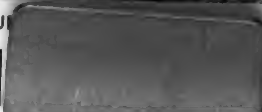

Verzameling der overgeblevene Bybel- Zede- en Mengelpoëzy

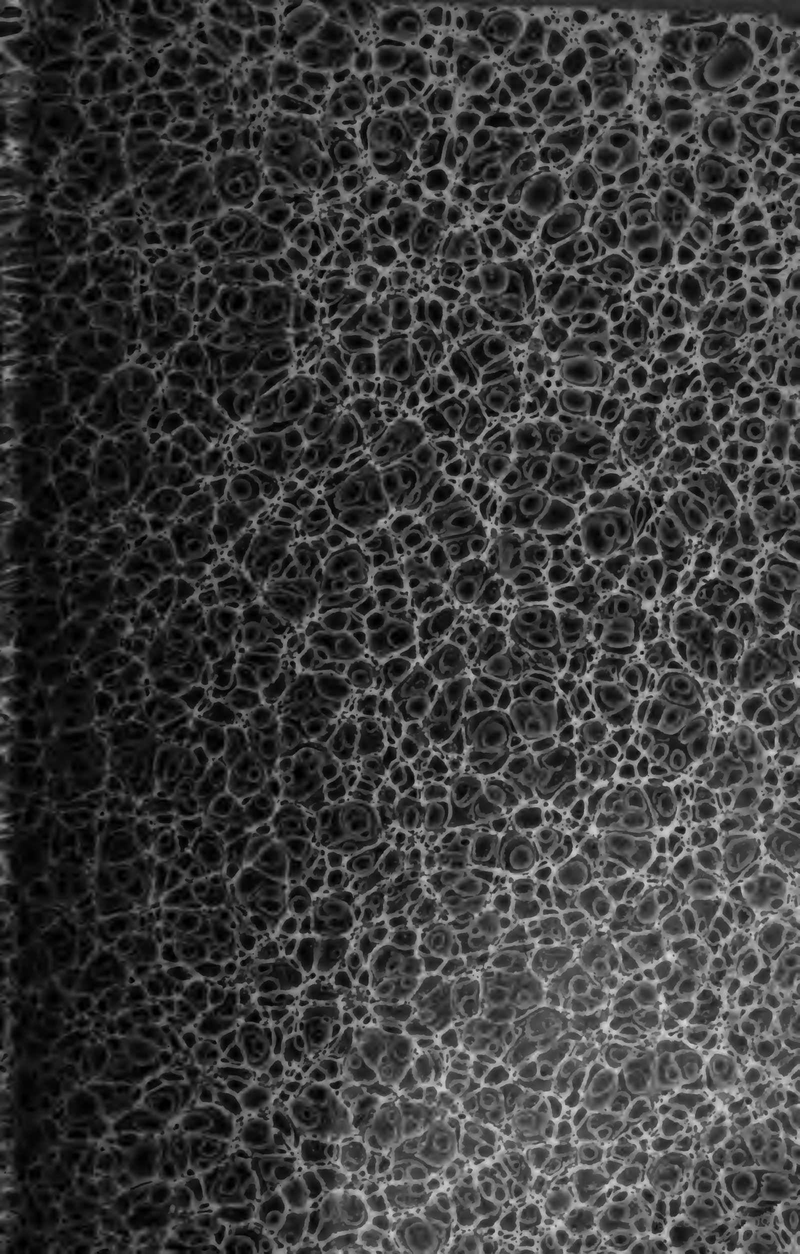
Claas Bruin, R. de Block, Simon Doekes, Lucas Pater, Jan Wandelaar

BIBLIOTHEEK
SNELLAERT.

UN... K GENT

VERZAMELING
DER OVERGEBLEVENE
BYBEL- ZEDE-
EN
MENGELPOËZY
VAN DEN
BEROEMDEN DICHTER
CLAAS BRUIN.

T' AMSTELDAM,
By GERRIT TIELENBURG, 1741.

Digitized by Google

Digitized by Google

O P D R A G T,

AAN DEN HEERE

WARNER LULOFS,

NAAUWKEURIG KENNER EN

BEMINNAAR DER

NEDERDUYTSCHE DICHTKUNST.

Eerwaarde Broeder, die myn Zangnimf ſteets verpligt,
Daar gy aan haar verſtrekt een noordſtar, baak en licht,
Waar na zy ſtelt haar koers in 't ryzen en het daalen
Om van het rechte ſpoor der Dichtkunſt niet te dwaalen,
Gedoog dat ze u, ten blyk van haar erkentenis,
Een Kunſtwerk Opdraag 't gene uw achting waardig is:

Digitized by Google

O P D R A G T.

Een Werk, uytmuntend in verheven' dichtſieraaden,
Door geen beminnaar van de dichtkunſt te verſmaaden.
Welāan, uw gunſt verēert myn Zangnimf met die eer.
Dies legt zy dankbaar en eerbiedig voor u neêr
Een Bondel, t'zaam gevoegt uyt onverwelkb're bloemen,
Wier geur het Naageſlacht eeuw uyt eeuw in zal roemen:
Een dierbaar kunſtjuweel, zo waardig om de ſtoff'
Als vorm en luyſter, tot een' onvergankb'ren lof
Der ed'le Poēzy, die dus haar kracht laat blyken
En gaat met de eerkroon als Meeſtres der kunſten ſtryken.
't Is waar, dit dierbaar werk is niet door my gewrogt,
Nog deze luyſter door myn Zangnimf voortgebrogt.
Dit alles overtreft te verr' haar zwak vermogen.
Dit ſtreelend bloem-taf'reel, een luſt voor keurige oogen,
Daar 't altydt even ſchoon en even geurig bloeijt,
Is op een ander dan myn dorren grondt gegroeijt:
'k Heb ſlechts gearbeydt in 't vergaderen en 't voegen
Des Bondels. Vindt ge in de orde en ſchikking uw genoegen,
Dat 's de eer alleen die my uw heusheyt eyg'nen kan.

Gy

Digitized by Google

O P D R A G T.

Gy kent den Bron van dit ſieraadt, den braaven Man,
Den hoog beroemden BRUIN: die in zyn zedig leeven
U altydt blyken van hoogächting heeft gegeeven,
Daar by, wanneer zyn handt met kracht, en kunſt, en zwier,
Een Poëzy-werk op zyn onbeſmet papier
Had afgeſchetst, zich zelfs konde in zyn werk behaagen
Wanneer 't de keurſteen van uw oordeel kon verdraagen.
Zo wordt een kunſtwerk tot volmaakter ſtandt gebragt,
Wanneer men 't oordeel van haar kenners niet verächt:
Zo trekt de Poëzy een onbeſproken voordeel
Uyt d' onbevlekten glans en 't welgeoeffend oordeel
Van een' oprecht' en in de kunſt ervaaren' Vrindt:
Een' dierb'ren ſchat die zy, helaas! te weynig vindt.
Die zuyv're vrindſchap, door den Dichter in zyn leeven
Met u gehouden, heeft gelegenheyt gegeeven
Om uyt uw Boekzaal te vergaderen het geen'
Noch van des Dichters handt is grootſch en ongemeen.
Dus mogt uw Boekvertrek dees Bondel meê ſtoffeeren,
En met de trekken van des Dichters handt verëeren:

 Dat

Digitized by Google

O P D R A G T.

Dat ſchoone Boekſalet, by kenners zo vermaart,
Waar in gy 't edelſt' van al 't ouwd en nieuw bewaart
't Gene ooit de drukpers gaf, en prent en teykeningen
Die na den hoogſten roem der grootſte luyſter dingen.
Dus ſtrekt uw Kabinet ten algemeenen nut,
En dient de wysheit tot een' onwaardeerb'ren ſtut.
Zo ooit een vuyle ſpin, of een vergiftige adder,
Dit zuyver bloemſieraadt met ſpinrag of met zwadder
Beſmetten durve, uw handt wiſcht al dat vuyl ligt af,
En geeft dat ongediert' zyn welverdiende ſtraf;
Daar de achting die ge u in de Dichtkunſt hebt verkreegen
De onweetenheid verſtomt, en de afgunſt maakt verlegen.
Dees ſchoone Bloemen, door uw Vrindt, door Bruin geplant,
Zyn voor het ſchenden vry en veylig in uw handt.
Aan wien dan anders mogt deeze Opdragt beter voegen?
Gewis, de Dichter vond zyn vreugde en vergenoegen,
In 't gene ik hier beſtaa, zo niet volmaakter vreugd'
En hooger zaligheyt in ſchooner ziel geneucht'
Hem opgetoogen hield, daar hy, zo hoog gezeten

In

O P D R A G T.

In 't eeuwig Licht, al de eer en blydfchap heeft vergeeten
Van 't ondermaanfch geweft. Of drukt hy my zyn zin
En wil tot deze keur noch ongevoelig in!
Hoe 't hier meê zy; het kan den Dichter niet mishaagen,
ô Broeder! dat zyn Werk aan u worde opgedraagen:
Het laatfte kunftwerk van zyn ryk begaaft verftandt,
't Gene onbefmetbaar in het Kunftryk-Nederlandt
Geëert zal worden, daar zyn zuyv're maatgedichten
En Zede-Poëzy als held're ftarren lichten
In 's werelds duifternis, en wyzen elk de baan
Om door Geloof en deugdt ten hemel in te gaan.
Daar dan de Dichter kan zyn vergenoeging vinden,
Dat ik uw Naam, als een van zyn geëerdfte Vrinden,
In zyn Lauwrieren vlechte en met zyn luyfter paar,
Op dat de Naaneef dus de erkentenis bewaar
Der waare vrindfchap, door geen tydt nog doodt te breeken;
Zo weygert gy my niet dat ik dit waardig teeken
In 't hoofdt van 't Lyftwerk prent, en in de lauwer kroon
Des Dichters, LULOFS naam met die van BRUIN vertoon.

Digitized by Google

O P D R A G T.

Zo moet het Naageslacht de roem der Kunstenaaren
En Kunstbeminnaars met hunn' naamen steets bewaaren;
Tot luyster en tot lof van 't kunst aankweekend Y
En onvergankbaare eer der zuyv're Poëzy.

Amsterdam den XXsten van
Louwmaand MD CC XLI.

SIMON DOEKES.

VOOR-

Digitized by Google

VOORREDE.

Deugdt- en Dichtkunst-lievende Leezer, zie hier in eenen Bondel u aangebooden, de laatste Zedekundige en volgeestige Rymwerken van den alöm hooggeachten Dichter Claas Bruin.

Deze Bondel is met moeyte en vlyt vergadert, ten deele uyt de eygene handtschriften van den overleeden Dichter, welke nooit ter drukperse zyn gebragt: voor 't overige, uyt bezondere gedrukte Vaerzen, onder eenige Liefhebbers der edele Poëzye, als kabinetstukjes bewaart; welke men, om hunne uytmuntende sierlykheyt en deftigheyt, zo ten opzigte van de kunst als stoffe, niet afgescheyden van des Dichters werken, in de schaduwe der keurigste Letter-kabinetten heeft konnen laaten schuylen, maar in dezen Bondel der geurige Poëzy-bloemen hunnen rang gegeeven.

Bruyloftsdichten, meest altydt met algemeene sieraadjen opgetooijt, en met gelykäartige vindingen verrykt, schoon menigvuldig uit de penne van onzen Dichter gevloeijt, en die geenen def-

Digitized by Google

deftigen luyster ontbreeken, zyn in dezen Bondel niet geplaatst; alleen, de ECHTKROON voor den Heere *Joannes Deknatel*, nooit gedrukt, is om haare waardigheyt hier ingevoegt.

Gelyk een fierlyk bloemhof, door eene welgeschikte mengeling van schoonst gekleurde, fyner geschakeerde, en gemeener bloemgewassen, met te meerder kracht de oogen tot zich trekt, den aanschouwer te lieffelyker verheugt, den doffen geest verleevendigt en verkwikt, de ziel te blyder verrukt, en haare bespiegelingen opleydt tot den alwyzen Schepper aller dingen; zo zult ook gy, Deugdt- en Dichtkunst-lievende Leezer, hier, door de onderscheydenheyt en mengeling dezer Gedichten, ten onderwerp hebbende, een groot verschil van aangenaame, en ter deugdt aanprikkelende stoffe, op ongelyken rymtrant verhandelt, uw beschouwinge onverzaadt, uw zinnen lieflyk gestreelt, uw ziel aangenaam verrukt, uw afgesloofden geest verfrischt, en uw gemoedt ter betrachtinge der waare deugdt vinden opgewekt.

Daar is geen twyffel aan; gelyk alles wat, als zuyvere honig-beeken is gevloeijt uyt de pen-

ne

Digitized by Google

ne van dien grooten en zederyken Dichter, aan de hoog-achters der Deugdt en beminnaars der nederduytſche Poëzy, veel genoegen heeft gegeeven, zo zal ook deeze Verzameling der laatſte Dichtkunſtige werken van dien beroemden Dichter met toejuyching werden ontfangen; als zynde daar in niet minder, dan in zyne voorheene uitgegeevene Werken, de zuyvere trekken der Chriſtelyke Zedekunde, nevens de zielroerende kracht der Nederduytſche Dichtkunſt te beſpeuren.

Men heeft den ingang van dezen Bloemhof verſiert met de Afbeeldinge des eerwaarden Dichters: en geen konſt, vlyt, nog moeijte geſpaart, om de leevenstrekken van dien vermaarden Man daar in op het eygenäartigſte te vertoonen, ten eynde de Kunſtbeminnaars, dezer en der volgende eeuwen, zich mogen verluſtigen in het beſchouwen van de uyterlyke gedaante des genen, die inwendig, door den Hemel was verſiert met zo veel gaaven der ziel-verrukkende Poëzye, met zo veel Chriſtelyke deugden, en zedigen yver tot voortplantinge der zelve.

Dit alles verſtrekke u, geëerden Leezer, tot

eene

Digitized by Google

eene aangenaame verluſtiginge in uwe eenzaamheden, tot een leeringryk voorbeeldt in de Dichtkunſt, tot eene vertrooſtinge in tegenſpoeden, en tot eene aanmoediging ter betrachtinge van uwen eeuwigen welſtandt. Die u hier meede zy toegewenſcht, van uwen dienſtgenegene,

SIMON DOEKES.

OP

Digitized by Google

Digitized by Google

VERKLAARING
OVER DEN
TYTEL-PRENT.

De ZEDE-DICHTKUNST, die nooit vleijt,
In 't onbenevelt licht gezeten,
  Door goudt nog trotſchen waan verleyt,
Ontbloot geruſt het reyn geweeten
  Voor 't onbeſmette *Spiegel-glas*
Der Waarheyt, 't geen zyn zuyv're ſtraalen,
  Een licht, wiens heyl haar dierbaar was,
Laat in den blanken boezem daalen.
  De WAARHEYT zelfs beſtiert haar handt.
De NAARSTIGHEYT, bevrydt van kommer,
  Begroet de POËZY; en ſpant
De LIER in 't vrolyk morgen-lommer.
  't Gevleugelt WICHTJE toont hier, aan
Een HEMELKLOOT, hoe hoog verheven
  De ZEDE-DICHTERS boven maan
En zon in hun beſpieg'ling zweeven.
  Een ander WICHTJE aanbiedt een ſchat,
Een BOEK der ZEDE-POËZYE,
  't Geen diamant in goudt bevat.
Een DERDE toont de razernye
  Van ONVERSTANDT, die in 't verſchiet,
  In duyſternis voor WYSHEYT vliedt.

S. D.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

OP DE OVERGEBLEVENE
BYBEL- ZEDE-
EN
MENGELPOËZY
VAN DEN HEERE
CLAAS BRUIN,
UITGEGEEVEN DOOR DEN HEERE
SIMON DOEKES.

O onvermoeide BRUIN, van Pinxtervuur geblaakt!
Streelt gy op nieuw ons hart, door kunstbegeerige ooren?
Of is 't de wedergalm der zalige Englenchooren,
  Daar ge u in Hemelzang, eeuw in eeuw uit, vermaakt?

  Laat vry de Dartelheid, die Zedetoonen wraakt,
Met tegenzin haar' plicht van uwe Dichtnimf hooren;
Gy weet eene eedle Ziel tot weldoen aan te ſpooren,
  Tot zy haar loopbaane is, als gy, ten eind' geraakt.

Wie

Digitized by Google

Wie 't heilig Woord met vrugt den Volke wil ontvouwen,
Gods Koninkryke en Kragt en Heerlykheid beschouwen,
Of *Bybel-Byschrift* mint, vind hier een ruime stof.

O braave Doekes! zyt gedankt voor deez' Gezangen!
't Is veel, maar niet genoeg: wy wagten met verlangen
Dat ge ons op Dicht-ooft nood, uit uwen eigen Hof.

LUCAS PATER.

OP

Digitized by Google

OP DE

OVERGEBLEVENE

BYBEL- ZEDE-

EN

MENGELDICHTEN

VAN DEN HEERE

CLAAS BRUIN,

UITGEGEEVEN DOOR DEN HEERE

SIMON DOEKES.

Zoud gy geen Beſchermers vinden,
Lieve Weesjes? treed in 't licht!
Durft gy 't u niet onderwinden?
Toont uw minlyk aangezicht!

Digitized by Google

Doe uwe edele afkomſt kennen,
Breinkrooſt van den wakkren BRUIN,
Die, met lauwren om zyn kruin,
Op de hagelwitte pennen
Van de Deugd ten Hemel ſteeg,
En de Onſterflykheid verkreeg!

Welkom, welkom moet ge weezen,
Dichtkonſttelgen, rein van aart,
En in ſchoonheid uitgeleezen,
Ieders achting dubbel waard!
Doekes rukt u uit het duiſter,
En geleid, uit teedre min,
U de ruime waereld in:
Gy, gy blinkt in eer en luiſter,
Leert, en ſticht, en ſtreelt, en vleit,
Met een zoete aantreklykheid.

'k Hoor

Digitized by Google

'k Hoor het Choor der Wysheid roemen
Op dees keur van zedeſtof,
Op deeze aangenaame bloemen
Uit den ryken Bybelhof.
Braave *Doekes*, Zangbergſtichter,
'k Offer u myn dankbaarheid,
Daar ge op nieuw den roem verbreid
Van den afgeſtorven Dichter:
Maar ontſluit ons, op dit ſpoor,
Ook uw eige Kunſttrezoor.

BERNARDUS DE BOSCH.

Digitized by Google

OP DE OVERGEBLEVENE

BYBEL- ZEDE-

EN

MENGELPOËZY

VAN DEN HEERE

CLAAS BRUIN,

UITGEGEEVEN DOOR DEN HEERE

SIMON DOEKES.

Juyht, ô ſtatelyke reijen
Der gewyde Zedekunſt!
Nu de Dichtkunde, u ter gunſt,
Ons in 't hooge Choor wil leijen,
En bereijen voor den geeſt
't Allerſmaaklykſt' Letterfeeſt.

Zy

Digitized by Google

Zy ontſluit de Tempeldeuren,
En ontdekt den dierbren ſchat,
Dien zy nog verborgen had;
't Mag ons eindelyk gebeuren,
Of te treuren aan haar zy',
Of te juichen ſchel en bly.

'k Hoor haar zuivre Zedetoonen,
Die zy van haar' Gunſteling,
BRUIN, uit teedre liefde ontfing;
Die zich reeds met Hemelkroonen
Ziet beloonen, voor de vlyt
Die hy u heeft toegewyd.

Hoor haar welgezouten' reden,
Als zyn *Waarmond* waarheid ſpreekt,
Honig van de lippen leekt;
En hy *Vroomaart* wil bekleeden
Met de zeden, die het merk
Zyn der Leeraars van Gods Kerk.

 Wie,

Wie, wie moet geen traanen plengen?
Kruipt niet als een Worm langs de aard?
Daar de *Heiland* is bezwaart,
En zich Helle en Hemel mengen,
By 't volbrengen van zyn beê,
In het droef Getzemané.

'k Zie een reeks van Dichttaffreelen,
Uit het Bybelkabinet,
Hangen in haar Kunstſalet;
Die, als fyne Pronkjuweelen,
De oogen ſtreelen, door haar vier,
Luiſter, houding, kunſt en zwier.

'k Zie hoe zy de Mengelbloemen,
Door geen onweer ooit gedeert,
Tot een friſchen krans ſchakeert,
Om zyn geur en kleur te roemen;
Nooit te doemen van de nyd,
Noch te krenken door den Tyd.

Maar,

Digitized by Google

Maar, met welke dankbre wyzen,
  Zal nu onze erkentenis,
  Offren 't geen zy ſchuldig is,
En de Zededichtkunſt pryzen?
  En bewyzen... maar ô neen
  De eer komt *Doekes* hier alleen.

Hy vergaſt ons op deez toonen,
  Toonen, van geen Negental!
  Hier klinkt enkel Hemelval!
Wykt verdichte Apollo's Zoonen
  Wy bekroonen *Doekes* kruin
  Met een zelven kroon, als BRUIN.

Juicht dan, ſtatelyke reijen
  Der gewyde Zedekunſt!
  Nu myn *Doekes*, u ter gunſt,
Ons in 't hooge Choor wil leijen,
  En bereijen, voor den geeſt
  't Allerſmaaklykſt' Letterfeeſt.

DIRK WILLINK.

OP

Digitized by Google

OP DE

BYBELSCHE BYSCHRIFTEN

VAN DEN HEERE

CLAAS BRUIN.

Hoe krachtig treffen noch uw Bybel-tafereelen,
  Met zoo veel kunſt geſchetst, ô Bruin! het teer gemoedt,
Daar ge in Byſchriften uw beſpiegeling laat ſpeelen
  En 't waarheyt lievend hart met nutte leſſen voedt.
Gods helden ſchynen dan te leeven voor onze oogen,
  Daar gy hun leevensloop naar 't leeven ons verbeeldt.
Wat is uw Dichtkunſt van een Goddelyk vermogen!
  Daar ze onderwyſt, en ſticht, beſtraft, en lieflyk ſtreelt.
Al mogt de ſtrenge doodt uw lichgaam ons ontrooven,
Uw toonen daalen als een hemelval van boven.

S D.

Digitized by Google

REDENVOERING
TUSSCHEN
WAARMOND
EN
VROOMAARD,
WEGENS HET
PREDIK-AMPT.

Digitized by Google

Digitized by Google

REDEN-VOERING WEGENS HET PREDIK-AMPT.

WAARMOND.

Gy hebt, ô Vroom-aard! dan het Predik-ampt bekoomen?

VROOMAARD.

O ja, myn Vriend, ik heb het eind'lyk aangenoomen,
Na eenen zelfſtryd, die my naaulyks liet in ruſt;
Doch nademaal ik van myn zwakheid ben bewuſt,
Verzoek ik dat gy my getrouw gelieft te raaden.

WAARMOND.

Gy hebt een wigtig pak op uwen hals gelaaden
In deez' verdorven' eeuw; doch is uw oogmerk goed,
En ſpruit het uit een vroom en ongeveinsd gemoed,
Om nimmer glori-zucht of voordeel naar te jaagen,
En als een trouw Profeet geen menſchen te behaagen,
Zo zal de Almogendheid u ſterken door zyn kragt.
Doch, nieuwe Kruisgezant, denk dat u 't kruis verwagt,
En dat de waarheid, die gy zuiver moet verklaaren,
Eens d'een' of d'and'ren tyd een' bitt'ren haat zal baaren

Digitized by Google

By Waereldlingen, daar de Kerk mede is vervult;
Dies is het billyk dat ge u wapent met geduld.
Voor eerst is 't nodig om aan uw verstand te toonen
De Les van Paulus aan zyn Geestelyke Zoonen;
„ Een Leeraar, (zegt hy *,) moet steeds onberisp'lyk zyn,
„ Niet eigenzinnig, niet genegen tot den wyn,
„ Niet toornig, maar zich zacht en vriendelyk gedraagen,
„ Herbergzaam, en gezind de zwakken te behaagen,
„ Rechtvaardig, heilig, kuis, getrouw, vol maatigheid,
En and're deugden die hy klaar heeft uitgebreid.
Dit raakt uw' Leevensloop, om met een goed gewisse
U wel te kwyten in deze eeuw der duisternisse.
Wat nu uw Leer belangt; lees by Ezechiël
Den pligt eens Leeraars naar het Goddelyk bevel,
Om hoon en smaad tot eer uw 's Heilands te verduuren;
Daar stelt hy u † gelyk een' wagter op de muuren,
Om 's vyands listigheid aan 't volk te doen verstaan,
Op dat zy niet door list en uw verzuim vergaan;
Zie toe, want dan zou God, dat bloed, met smert en schanden,
O schriklyk Vonnis! noch eens eisschen van uw handen.

VROOMAARD.

Ik bid u, Waarmond, zeg my eens, naar uw besluit,
Wat deeze stryd, dat bloed en wagters ampt beduid?

* 1 *Timoth.* 2: 2, 3. *Tit.* 1: 6–9. † *Ezech.* 33: 7.

Dit

Digitized by Google

Dit dient gy my voor al wat nader uit te leggen.
Ik beef voor zulk een taal!

WAARMOND.

Het wil niets anders zeggen,
Dan dat ge in Lief en Leed, in Vryheid en geweld,
De zielverleiding klaar aan elk voor oogen ſtelt,
Met uw gedrag en ſtem, op dat zy door uw zwygen,
Geen voet of oorlof, om hunn' luſt te pleegen, krygen,
Want zeker, zo gy hier niet ernſtig waakt, gy zult
Deelagtig zyn aan veel' der ſtraffen van hun ſchuld.

VROOMAARD.

Maar is 't genoeg zulks van den Preekſtoel voor te draagen?

WAARMOND.

Gewislyk neen: indien ge uw' Schepper wilt behaagen,
En door zyn' byſtand op uw wegen zyn verſterkt;
Zo moet gy, 't zy aan wien of waar ge iet zondigs merkt
Of hoort, die drift, met ernſt en zachtheid tegenſtreeven,
Tot dat zy zich met luſt op bet'ren weg begeeven.

VROOMAARD.

O Waarmond! dit is niet te hoopen in deez' tyd:
Waarom vergeefs gewerkt met hertzeer, zorg en vlyt?
Die leſſen worden in een' oogenblik vergeeten.

WAARMOND.

Ten minſten hebt ge u dan in uwen pligt gekweeten.

Digitized by Google

VROOMAARD.

Wat wint men, als men daar maar ſmerten van gevoelt?

WAARMOND.

Indien ge op 's Hemels eer en 's naaſtens, ſtigting doelt,
Zal u die zucht van zelfs wel dryven tot uw pligten,
En de Opperwysheid zal uw dof verſtand verligten.
Maar denkt ge op aards gemak, op 's waerelds roem en eer,
Ik raade u, leg uw ampt, hoe eer hoe liever, neêr;
Daar zyn 'er veel' die op deez' klippen Schipbreuk lyden.

VROOMAARD.

Ik hoop, ô Waarmond! my van zulk een' ſtrik te myden,
Met 's Hemels hulp; Ai wil my vorder door uw raad
Op 't ſpoor geleiden, 't geen my nu te wand'len ſtaat.

WAARMOND.

Den grondſlag hebt gy reeds uit myn geſprek vernoomen.
Wel aan; nu zal ik tot byzonderheden koomen:
Bewaar voor al een trouw en ongeveinsd gemoed:
De Schyndeugd, die een hel van duizend plaagen voed,
Moet gy noodzaakelyk uit uwen boezem jaagen:
Zoek nimmermeer u zelf door eerzucht te behaagen,
Schoon elk uw gaven roemt, maar denk dat gy altyd
Een nietige aardworm by uw' grooten Schepper zyt.
Waardeer elk om zyn deugd, niet naar zyn hooge ſtaaten
En goed'ren, dies moet gy u zelden vinden laaten

By

Digitized by Google

By zulke ryken, daar de dertelheid en pracht
Van huisſieraaden, meer dan Godsvrucht word geacht.
Let naarſtig op elks woord, en merkt gy dat hun reden
Van deugd en heiligheid verſchilt met hunn' zeeden
En leevenswyze, ſchuw, ai ſchuw die veinzery,
Op dat gy ook niet in het net van ſlaaverny
Door liſt gevangen word: dies wilt ge uw God recht vreezen,
Bezoek de hutjes van de weduwen en weezen,
En kranken naar de ziel en 't lichaam, daar men zucht
Om hulp en trooſt, daar kunt gy naad'ren met veel vrucht;
Daar kunt ge uw mildheid en uw' goeden raad beſt toonen:
Dit is veel nutter, dan de tafels by te woonen
Daar overdaad van ſpys het lichaam ſtrekt ten laſt,
't Geen waarlyk nimmer aan een Chriſten Leeraar paſt.
't Zy verr' dat ik hier door die Ryken zou verachten,
Die by hun' overvloed, met luſt en yver tragten
Naar ſchatten voor de ziel in 't welbewuſt gemoed,
O neen; de zulken zyn pryswaardig, maar dat goed
Is wonder ſchaars, en op de waereld naau te vinden:
Dies laat de ſchyn uw hert en oogen niet verblinden.
Uw ommegang zy ſteeds met openhertigheid
En vriend'lykheid vermengt, doch ook met wys beleid,
Om door voorzichtigheid u voor 't gevaar te hoeden.
Zyt lydzaam, als gy word bezocht met tegenſpoeden:

Digitized by Google

De boom van lydzaamheid, in 't buigzaam hert geplant,
Brengt vruchten voort van licht, van blydschap, en verstand.
Buig altyd onder elk door ootmoed, zacht van zeden,
En voeg u overal naar billykheid en reden.
Uw tafel zy altyd door maatigheid gedekt.
Nooit worde uw wooning door de hovaardy bevlekt,
Maar laat de nedrigheid uw huis en kleed regeeren;
Zo zal de lastertong u nimmer kunnen deeren:
Want niets dat God zo zeer in 't heilig woord mispryst,
Dan dat hy, die aan elk den weg ten Hemel wyst,
Naar eer en hoogmoed tragt, en een wellustig leeven:
Wat indruk zouden doch uw lessen konnen geeven,
Van liefde en vrede, indien de bitt're twist en haat
U overmeesterden? wat zou de goede raad
Tot ingetoogenheid en kuisheid kunnen baaten,
Zo gy de dertelheid in 't hert had ingelaaten?
Wat vrucht zou 't baaren, als gy steeds van weldoen preekt,
Wanneer deez' hoofd deugd u door gierigheid ontbreekt?
Wie zou zachtmoedigheid uit uw beveelen leeren,
Indien ge u door de wraak liet vinnig overheeren?
Ja, wie zou nuchteren en waakzaam kunnen zyn,
Als gy genegen waart tot overdaad van wyn?
In 't kort, wie zou met ernst naar waare Godsvrucht trachten,
Indien de heiligheid verdween uit uw gedachten?

VROOM-

Digitized by Google

VROOMAARD.

Wanneer men zo beſtipt in alles moet beſtaan,
Men zou, ô Waarmond, uit de waereld moeten gaan;
De zwakheid is ons ook als and'ren aangebooren.

WAARMOND.

Maar dat belet niet om uw wegen naar te ſpooren;
't Is zelfs een deugd dat gy uw eigen zwakheid kent;
Maar dan niet meer als gy u tot het kwaad gewent.
De ſtroom de Rhone vloeit door 't water van *Geneven*,
Maar laat het Zout diêr vliet nooit aan haar golven kleeven,
Zo ſtreeft een deugdzaam menſch de gantſche waereld door,
Maar geeft, met 's Hemels hulp, de zonde geen gehoor.
Alle oogen zien op u; elk ſtaroogt op uw leeven:
Uw voorbeeld kan veel ſtof tot deugd en afval geeven;
Want ieder is gewoon, daar op te blyven ſtaan.
De Val van Salomon deed duizenden vergaan,
Om dat zy waanden, toen de Vorſt hun voor ging treeden,
Dat zy de afgodery, met al haar ſpoorloosheden,
Vry mogten pleegen, door een toomeloos geweld;
Naar 't voorbeeld is het dat men meeſt een vonnis velt.
Zyt gy nu vroom, en toont ge u als een zelfverzaaker,
En voor Gods eer en dienſt een' yverigen waaker;
Gewis, Gods zegen zal u volgen, waar gy gaat.
Hoor dan, om zulks met vrucht te doen, een' nutten raad.

Digitized by Google

Wilt gy een Herder zyn, geen huurling van uw Schaapen,
Zo moet ge u nooit aan flyk van aardsbelang vergaapen:
Tragt nimmer met uw hert naar 's waerelds overvloed,
En 't zal de proef zyn als ge uw' dienſt uit liefde doet.

VROOMAARD.

Aan Levi wierd wel eer het tiende deel gegeeven,
En die 't altaar bedient moet die 'er niet van leeven?

WAARMOND.

Gy moet my recht verſtaan. Indien ge onmachtig zyt,
Niet zo juiſt dat gy een bekrompene armoê lyd;
Gewis'lyk niet: want ſchoon gy hebt door 's Hemels zegen,
Een maatelyk bezit tot onderhoud gekreegen,
't Is echter billyk dat uw arbeid word beloont,
Ja, die 't in zulk een' ſtaat, u weig'ren durft, betoont
Dat hy ondankbaar is: Voor u is dan geſchreeven;
„ Dat die 't altaar bedient, ook van 't altaar moet leeven:*
„ Men moet den os die dorſcht den muil niet binden: † neen.
Ook word hem alle hoop van geldwinſt afgeſneên,
Die aan dat Geeſt'lyk ampt met hert, gemoed en zinnen,
Zich overgeeven wil, om ziel by ziel te winnen.
Maar hier legt nu de knoop: Indien u onverwagt
Een rykdom toeviel, daar gy nooit aan had gedacht,
Waar door u nood noch laſt van armoê ſtond te vreezen,
Zoud gy wel waanen dan een' Levi noch te weezen,

* 1 *Corinth.* 9: 13. † vs. 9. Ont-

Ontbloot van erf en goed? ô neen; dan zyt ge in ſtaat
Als de and're ſtammen; 't zy dan verr' dat de eigenbaat
U noch het tiende zou, ô ſchande! doen begeeren;
Veel meer waart gy verpligt om alles uit te keeren
Wat gy genooten had, dan dat ge uw ſtaat vergroot,
Tot droefheid van den geen', die ſmeekt en bid om brood.
Zoud ge een verzameling van uw gemeente vergen
Voor balling, weeuw en weez', en noch in 't hert verbergen
De zucht tot rykdom, door 't behouden van dat geen'
U toegelegt was voor uw' Predikdienſt? ô neen:
Geene edelmoedigheid was in uw ziel te vinden,
Indien gy dus uw oog door geldzucht liet verblinden,
Dat ge in uw overvloed u noch daar van bedient:
Het geen gy dus bezit komt u niet toe, myn vriend.
Denk altyd aan die ſpreuk in 't heiligdom gehangen.
„ Het is veel zaliger te geeven dan te ontfangen *.
Die met een heilig oog naar Sions glory ziet,
Vergaapt zich aan den glans des dwaazen Mammons niet.
Ik zwyg van ſchatten door een huw'lyk naar te jaagen:
Ik denk niet dat gy dus uw' eed'len roem wilt waagen,
Om door het Echt-verbond naar 't nietig geld te ſtaan:
Het voegt geen' Leeraar ooit die wegen in te ſlaan,
Waar door het blykt dat hy, die elk de Hemelhaven
Wil wyzen, zelf heel diep in 't aardſche legt begraaven,

* *Hand.* 20: 35.

En

En by gevolg naau denkt, hoe zeer hy veinst, om 't goud
Van Salems straaten, daar de Godheid wooning houd:
De zulken loopen meest gevaar, in 't hevig blaaken
Der martelvuuren, om den Godsdienst te verzaaken.

VROOMAARD.

Maar, Waarmond, 't is geen loon dat m' ons dus geeft; gewis
Gy zyt bedrogen, 't is maar eene erkentenis
Die ons geschonken word uit liefde.

WAARMOND.

Laat dat wezen,
't Kan evenwel uw hert van wroeging nooit geneezen,
Indien gy 't niet uit nood ontfangt, want dikwils is
De kas der armen schraal, en hunne erkentenis
Word menigmaal besnoeit om de uwe niet te mind'ren:
Hier zucht een werkman, daar een weduw met veel' kind'ren;
Ginds zwerft een balling die zyn' tyd in druk verslyt,
Ja duizenden, die in deez' neeringloozen tyd
Van 't eene brood naau tot het ander kunnen koomen:
Hoe menig deugdelyk en eerlyk hert zal schroomen
Zyn' nood te ontdekken. Gy, die dit dan ziet en hoort,
Terwyl de valsche glans van weelde u noch bekoort,
Ik vraag u eens op uw gemoed: die 't meededoogen
By u eens zoeken wou, wierd hy niet haast bedroogen?
Is dit zyn' naasten lief te hebben als zich zelf?

Preek

Preek vry van weldoen daar het ruime kerkgewelf
Van wedergalmt: ja preek van alles te verzaaken,
En dat elk vrienden van den Mammon ſteeds moet maaken,
Het zal niet hegten op 't gemoed, zo lang uw hert
Noch in de ſtrikken blyft van eigenbaat verwert:
Ik zwyg nu van 't gevaar het geen de kerk moet loopen,
Wanneer die zucht is in de Leeraars ingeſloopen:
Hoe ligt men zyn gemeente om meer gewin verlaat,
Ja hoe men handelt met dien Geeſtelyken ſtaat,
Om zelfs de hoogſte markt, was 't moog'lyk, te bedingen;
Hoe weinig zweemt dit naar den aart der Lievelingen
Van Jezus, die niets had waar op hy 't hoofd geruſt
Kon nederleggen, die de pracht en 's waerelds luſt
Verzaakte, en ons zyn deugd en onberiſp'lyk leeven,
Voor al zyn nedrigheid ten voorbeeld heeft gegeeven.
Bedenk eens, of gy dan dien zydweg in meugt ſlaan:
O Vroomaard! ſchuw die klip, indien gy kunt beſtaan:
Ja red u liever door wat minder te behoeven,
Dan dat uw zucht tot geld veel' vroomen zou bedroeven,
Door zulk een ergernis: Natuur is haaſt verzaad.

VROOMAARD.

Ik blyf u dankbaar voor dien nutt' en wyzen raad;
Gy hebt myn' geeſt verlicht; die reeds al kan beoogen,
Dat Loon voor predikdienſt aan Leeraars van vermoogen

In

Digitized by Google

In 't minſt niet voegt, naardien de geeſtelyke ſchat
Hun eenigſt' wit moet zyn.

WAARMOND.

Gy hebt het wel gevat;
Dat 's 't ſchoonſte zieljuweel daar ieder naar moet ſtreeven.
Maar, Vroomaard, als gy door die eed'le zucht gedreeven,
Uw gaven elk vertoont uit een oprecht gemoed,
Roem nimmer dat ge uw' dienſt uit zuiv're liefde doet,
Als of gy hooger waart dan and'ren die voor 't leeren
Hun jaargeld trekken, neen, de Godsdienſt kent geen Heeren
En meeſters, dan God zelf, en zyn' geliefden Zoon;
Veracht dan niemand, die noodzaakelyk om loon
Dat wigtig ampt bedient, maar laat uw yver blaaken,
Om zelfs uw beurtgetal met hem gelyk te maaken;
Dat zal hem moedigen, wanneer hy ziet hoe gy,
Door geen belang geperſt, zo veel wilt doen als hy:
Maar als die drift verflaaut, en gy in veele weeken
Uw ſtem niet hooren laat, dan is 't geen liefde-preeken;
O Neen; ook niet, wanneer gy geen verſchiet van ſtof
Verzamelt, dag op dag, uit 's Hemels Bybelhof,
Om uw Gemeente ſteeds met blydſchap op te wekken
Tot nieuwe graagte, op dat de ziel mag voedzel trekken,
Door ſpysverandering van 't zaligmaakend woord:
Zie toe dan dat men u met luſt en dikwils hoort:

Op

Digitized by Google

Op dat ook niemand denke, is dit een liefde-preker?
(Wanneer hy op den ftoel u aanhoort) 't is voorzeker
Geen' eenen penning waard, zo weinig zaak'lykheid
En redenskracht is door zyn fchraal gezeg verfpreid:
Hy, die uit liefde iets doet, zal zich niet lang bedenken
Om vaardig aan 't geliefde al wat hy heeft te fchenken;
Die zuiv're drift vind in haar werking perk noch maat:
Doch, hoor by deezen noch een' and'ren goeden raad.
Wanneer gy uw bezoek doet by uw Leedemaaten,
Of 't zy gy elders gaat, neem zelden op de ftraaten
De hoogerhand van hun die ouder zyn dan gy:
Dat zweemt niet weinig naar den geeft van hovaardy.

VROOMAARD.

Ons ampt verdient die plaats, dat raakt juift geen perfoonen:
Men zou die waardigheid dus uit verachting hoonen.

WAARMOND.

Gy dwaalt, ô Vroom-aard! want uw ampt is ned'righeid,
Zie toe dat niemand u door loozen fchyn misleid:
Dus weet men liftig op 't onnoozel ampt te leggen,
Daar 't hert van zwanger gaat: Geloof, geloof myn zeggen:
De hoogmoed kruipt ligt in; dies maatig zulks zo veel
Als moog'lyk is, op dat het edelfte juweel
Der deugd, ootmoedigheid, met flikkerende ftraalen
In u fteeds blinken mag. O! die hier laag kan daalen,

Ver-

Digitized by Google

Verwagt in 't zalig ryk een kroon van eere en lof,
Want 's waerelds roem is niets dan yd'le damp en ſtof.
Maar eene zaak, daar elk van yzen moet en gruwen,
Behoort gy in uw' dienſt, ô Vroom aard! ſteeds te ſchuwen:
Dat is, 't verkiezen van een' amptgenoot, door liſt
En ſnoode kuipery, die bron van haat en twiſt:
Hoe dikwils is de keur gedaan en vaſt beſlooten,
Terwyl men bid dat God een Leeraar uit wil ſtooten
Die hem behaagt, tot nut der duurgekogte Kerk,
Als was die ſchyndeugd een oprecht en heilig werk:
Die dus durft ſpotten met het eeuwig Opperweezen,
Helaas! wat ſtraf heeft hy in 't oordeel niet te vreezen?
Herſtel de Broederliefde en zielzorg, om 't gemoed
Te trooſten in zyn' druk, ja laat die zuiv're gloed,
Bynaar verdooft, op nieuw met held'ren glans ontvonken,
Waar in het Chriſtendom wel eer heeft uitgeblonken,
Wanneer men niet zo zeer naar 's lichaams welſtand vroeg
Dan naar het heil der ziel, 't geen toen veel zwaarder woeg,
Dan 't heulen met den geen' die ryk zyn van vermoogen.
O brandende yver! ach! waar zyt gy heen gevloogen?
Veel' Leeraars zien, helaas! hun Broed'ren niet eens aan,
Zy hebben naaulyks tyd om hun te woord te ſtaan;
Dus ziet men dikwils een verlooren Schaapje dwaalen
Langs berg en dal, in plaats van 't in de kooi te haalen:

Hoe

Digitized by Google

Hoe zelden word het op de ſchoud'ren t'huis gebragt?
Hoe dikwils word het hier verſchooven en veracht,
Meer om zyn tegenſpoed, dan inzicht van gebreeken?
Deez' onverſchilligheid, ô Vroomaard! is een teeken
Van trotze hoogmoed, en een' liefdeloozen aart,
Die in de Geeſtlykheid ſteeds bitt're vruchten baart.
Wil dan uw Broederſchap in 't waar geloof verſterken;
Scherp haar geduurig op tot deugd en goede werken.

VROOMAARD.

Dat 's vruchteloos; men neemt dit op voor ſmaad en hoon.
Vermaaners krygen meeſt beſpotting voor hun loon:
Myn Vriend, de waereld is nu anders, moet gy weeten.

WAARMOND.

't Bedroeft my dat gy ook zyt van dien waan bezeeten,
Dat zich een Leeraar naar de waereld ſchikken moet,
Die met haar ſchat en ſtaat, haar pracht en overvloed,
Geheel verbranden zal in 't eindigen der dagen:
O Vroomaard! laat u nooit verleiden door haar laagen:
„ Die 's waerelds vriend wil zyn, word vyand van zyn God: *
't Zy verr' dan, dat gy om een weinig hoon en ſpot
Te ontgaan, de waarheid zoud tot uw verderf verraaden,
Door 't zwygen, onder 't zien van ſpoorelooze daaden
In deez' verbaſterde eeuw: zoo droeg zich Noach niet
In 't bouwen van zyn Ark, noch Loth, die met verdriet

* *Jacob.* 4: 4.

Digitized by Google

De gruw'lykste ontucht zag van Sodoms onderdaanen,
Waar van hy hen van dag tot dag zocht af te maanen.
Doorloop Gods oud Verbond, voor al zyn nieuwe Wet,
Waar in hy 't zalig ryk heeft klaar ten toon gezet,
Daar zult gy vinden hoe Apost'len en Profeeten,
Zich hebben in dien plicht getrouwelyk gekweeten:
Volg dan hun Les, op dat ge ook goede vruchten maait,
Maar niet de waereld, die gelyk een weêrhaan draait,
Die als een rietstaf elk zal door de handen booren,
Want die haar dwaalstar volgt, verdoolt en gaat verlooren;
't Betaamt geen Lid der Kerk dat die haar schynschoon pryst,
Veel min een' Leeraar, die aan elk den heilweg wyst.
Twee klippen zyn 'er daar ge u moet met ernst voor hoeden;
Voor eerst, geef niemand, wie 't ook zy, ooit kwaad vermoe-
Als of uw Godsdienst in schynheiligheid bestaat, (den
Door 't zuchten buiten nood voor ieder langs de straat,
Door een' gemaakten lach, of tred, of treurige oogen
Ten Hemel opgebeurt, of weder neêrgeboogen
Voor over, als een bies, terwyl men de eerste groet
Van elk verwagt, en dan noch naauwelyks den hoed
Verwaardigt af te doen: wilt gy uw Licht doen schynen,
Volg nooit de schyndeugd van die stuursche Stoïcynen
En Farizeeuwen, die 't onheilige gemoed
Bedekken met een gryns die menig schaade doet;

Die

Digitized by Google

Die door de afkeerigheid, die zy aan ieder toonen,
Steeds waanen dat de deugd by hen alleen kwam woonen;
Dat dwaal-licht heeft hier veele onnoozelen verblind.
Aan de and're zy moet gy, waar gy u ook bevind,
De waardigheid uw's ampts door deftigheid bewaaren;
Zeil nooit de waereld in, op dat gy door de baaren
Van haar gewoonte niet word in gevaar gebragt:
„Maak nooit dat iemand om uw jonkheid u veracht,
Door een gemeenzaamheid die nimmer vrucht kan geeven;
Deez' Les heeft Paulus * aan zyn Zoonen voorgeschreeven;
Hou dan den middelweg, zo veel als mooglyk is;
De waarheid zy uw licht in d'eeuw der duisternis;
Die leere u 't masker van geveinsdheid af te trekken,
En 't hert te zuiveren van vuile boezemvlekken;
Eenvoudigheid is goed, maar zy word best bewaart,
Wanneer Voorzichtigheid steeds met haar is gepaart.
Wagt u voor een gebrek 't geen uitmunt onder and'ren,
Dat is de koelheid, die veel' Leeraars aan elkand'ren
Betoonen, 't zy ze uit nyd en liefdeloosheid spruit,
't Zy de een één' Leerstuk dus, en de and're zo besluit,
't Geen 't waar Geloof niet krenkt, waar door men raakt aan 't dwaalen.
De Zon van Vriendschap, die met flikkerende straalen,

* 1 *Timoth.* 1: 12. en *Tit.* 2: 15.

Digitized by Google

Geblonken heeft, word dus door d'afkeer uitgebluſt:
Bedekte haat legt toe om de algemeene ruſt
Der Kerk te ſtooren; 't hert door eerzucht ingenoomen
Kan zyn verwoede drift niet ſtuiten of betoomen.
Wie temt een' dollen Leeuw? elk trekt door misverſtand
Een deel der broed'ren in het heim'lyk aan zyn' kant:
Dan gaat het ſtryden aan met wrokken en verwyten;
Men ſchaamt zich niet elkaar op 't ſchand'lykſt uit te kryten,
Uit yver voor Gods zaak, dus noemt men 't heilloos werk,
Tot dat de vlam van twiſt de daken van de kerk
Komt uitgeborſten met een woede, naau door Heeren
Te bluſſen, die een' Staat met wys beleid regeeren,
Wiêr Vredelievendheid den geeſtelyken haat
Verfoeit en muilband, eer dat monſter door verraad
De handen ruim krygt om 's Lands welvaart om te ſtooten:
Dit ſtrekke een baak voor u en voor uwe Amptgenooten,
Om vrede en vriendſchap door den band van Liefde aan een
Te ſtrengelen, tot ruſt en trooſt voor 't algemeen,
En voor u zelf; zo zult ge als held're Zonnen blinken.
De Vis begint aan 't hoofd gemeenlyk eerſt te ſtinken:
Dus luid ons ſpreekwoord, 't geen niet anders zeggen wil,
Als dat de brand van twiſt in Kerkelyk geſchil
Meeſt van de Leeraars eerſt gevoed word en ontſteeken
Door onderlingen haat. Dek, dek dan die gebreeken,

Wel

Wel eer zo vruchtbaar voor het ryk der duisternis,
Door eensgezindheid, die een Zuil des Godsdiensts is.
Eer ik nu iets van 't geen uw Leer betreft zal zeggen,
Moet ik u noch een' pligt voor 't laatst' te vooren leggen.
De Vredelievendheid blinke in uw daaden uit:
Veroordeel niemand die niet is van uw besluit;
Maar wil, is 't mogelyk, en kan 't de tyd gehengen,
't Hervormde Christendom tot een gemeente brengen.
Wensch niet alleen dat gy de Kerk in vrede zaagt,
Maar zie dat gy u als een trouw Voorganger draagt,
Ja, 't zy u daaglyks werk steeds and'ren op te wekken,
Om dat gebouw van rust met yver te voltrekken.
Nu dunkt my is genoeg van uw gedrag gezegt.

VROOMAARD.

Ik bid u, dat gy nu eens trouw'lyk open legt,
Hoe ik my in den dienst van 't Prediken moet draagen.

WAARMOND.

Wilt gy de Vroomen, en voor al uw' God behaagen,
Bemoei u nimmer met den waereldlyken staat:
't Nieuwsgierig oog bespie nooit 's Lands geheimen raad.
Laat nooit een bitze tong voor een trompet verstrekken
Om d'onderdaan door list tot muiten op te wekken.
Hoe menig stookebrand ging eertyds dus voor mom,
En rukte door den haat veel' vaste zuilen om,

Digitized by Google

Waar op een Ryksgebied kon ruſten zonder zorgen:
Wat angels onder 't kleed der zulken zyn verborgen,
Heeft ons de tyd geleert: dies wagt u voor die peſt,
Die kanker van de Vrede en 's Lands gemeenebeſt.
Uw werk zy, zonder zucht tot Staat, aan elk te leeren
Gehoorzaamheid en trouw aan all' hunne Overheeren:
Maar ga hen daar in voor: het voorbeeld heeft veel kracht.
Uw woord zy nimmer hard en ſcherp maar zoet en zacht:
Laat ſteeds een honigſtroom van uwe lippen vloejen,
Doch wil u met de konſt niet al te veel bemoejen:
Uw uitſpraak zy ſteeds klaar, eenvoudig, ongemaakt;
Zo ernſtig, dat zy 't hert inwendig roert en raakt.
Vermy een lang geteem van noodelooze zaaken;
Spreek duidelyk van 't geen uw onderwerp mag raaken;
Spreek deftig van een Stof, doch zinryk net en klaar,
Maar maak geen ſtapel van Schriftuur-aanhaaling, daar
Zich menig van bedient, om dus den tyd te rekken:
Niet dat ik 't laake, ô neen, 't kan ook tot leering ſtrekken;
Doch 't moet maar dienen tot beveſtiging van 't ſtuk
't Geen gy verhandelt, tot elks eeuwig Ziel geluk,
Om 't hert in 't waar Geloof geſtadig op te ſchrand'ren:
Ontleen van Socrates, van Seneca en and'ren
By 't Heidendom vermaart, wel Spreuken, maar waardeer
Die niet te hoog; 't bezwalkt uw 's Heilands God'lyke eer,

Door

Digitized by Google

Door 't vergelyken van zyn zuiv're wet der Zeden
En heil'gen wandel, met hun enkel licht der Reeden;
Die wys is, kieſt geen goot voor 's Leevens waterbron,
Noch 't kaars-geflikker voor den glans der middagzon.
Preek dikwils van de dood en 't alleruitterſte oordeel:
Geen Leerſtuk is 'er, dat de Ziel meer nut en voordeel
Kan geeven, als 't met ernſt en yver op 't gemoed
Word aangedrongen, door de hoop op 't eeuwig goed.
Zyt kort, doch kragtig in uw Voor- en Na-gebeeden.
Dring meeſt op heiligheid en Chriſtelyke zeden.
Uw ſtoffe zy gekneed, nooit laf, maar wel doorwerkt,
Op dat een ſchrander oor uw leedigheid niet merkt.
Doch wil niet al te diep in Gods geheimen dringen:
Geen herſſenſchildery van veel' beſpiegelingen
Weêrhoude u in uw' loop op 's Hemels rechte baan:
Het heeft de Burgers van Beth Semes duur geſtaan
In 't heiligdom te zien, zy raakten alle om 't leeven;
Dit voorbeeld kan een Les aan alle Leeraars geeven,
Om met hun waan vernuft niet hoog te vliegen, want
Die 't Zonlicht komt te na, word door dien gloed verbrand.
Het duizendjaarig ryk, en alles, 't geen verhoolen,
Verzegelt legt, laat dat Gods wysheid aanbevoolen,
Wyl 't niet dan ergernis voor vroome Zielen baart;
En welk een vrucht geeft doch de Preekſtof van dien aart?

Digitized by Google

Niet dan vertwyffeling, op 't allerbeſt genoomen,
Die 't naauwgezette hert verſchrikken doet en ſchroomen:
De Godsvrucht is de Spil daar 's Heeren dienſt op draait:
Waar toe veel' woorden door 't geleerde brein gezaait,
Die onverſtaanbaar zyn voor Hoorder en voor Spreeker?
Een Hoeder van Gods kerk, een waare Boete preeker,
„ Tragt niets te weeten *, dan zyn's Heilands kruis en dood:
Dit zy alleen uw baak: dat dierbaar Ziel-kleinood
Te ondekken, en op elks gemoed wel toe te paſſen,
Op dat de deugd in al haar deelen op mag waſſen.
Zachtmoedigheid, geduld, ootmoedigheid en ruſt,
Een leevendig Geloof door liefde, nooit gebluſt:
Dit zy uw werk alleen; dit zyn Genade ſchatten,
Die zelfs de eenvoudigheid kan leeren en bevatten:
Dus ging de Heiland met zyn Kruisgezanten voor.
O Vroomaard! wandel op dat heilig heldenſpoor.
Laat and'ren zich in hun beſpiegeling vergeeten:
Denk gy ſteeds op die ſpreuk: „Het doen gaat boven 't weeten.
Veel' hebben zich verſlaaft, ten koſte van 't verſtand,
Op een' verkeerden weg: tragt gy naar 't Vaderland
Van eeuwig heil en vreugd, met allen die u hooren.
Die dit beoogt, heeft met Maria 't beſt verkooren.
Vrees dan voor hoon noch ſmaad: zyt lydzaam, zacht en ſtil,
De booze waereld heeft ſteeds met de deugd verſchil.

* 1 *Corinth.* 2: 2.

Word

Word in den Kerkenraad iets van gewigt beſlooten,
Tragt nooit naar 't meeſterſchap omtrent uwe Amptgenooten,
Dat voegt geen' Dienaar van des Hemels Opperheer,
Die zelf een dienaar wierd; die alle ſtaat en eer
Geweigert heeft, toen 't volk hem tot een' Vorſt wou maaken.
Niets is 'er, Vroomaard, in een' Leeraar meer te laaken
Dan hoogmoed, onder ſchyn van een' Godsdienſtig' aart.
Zie toe dat gy uw hert dan voor die plaag bewaart.
Hou u ſtantvaſtig aan 't gezonde woord des Heeren,
En wil geen nieuwigheid aan uw Gemeente leeren.
Hou Doop en Avondmaal voor al in ſtand en ſtaat,
't Geen menig roek'loos uit verachting ſlippen laat.
Hou u aan 't voorſchrift van Gods heilige geboodcn
Van 't dierbaar Kruisgeloof; meer hebt gy niet van nooden.
Uw's Heilands zuiv're Leer en Leeven is de Wet
Daar ge u naar richten moet, die elk is voor gezet,
Al wat daar buiten gaat is draf van menſchen vonden,
Te laf en kragteloos tot weêrſtand van de zonden.
De Paerel van 't geloof, helaas! zo ſchaars en duur,
Bewaar die onbeſmet: Laat reden en natuur
Steeds voor haar buigen, want in deeze dert'le tyden
Loopt dit Juweel gevaar; dies moet gy voor haar ſtryden,
Op dat ze als Koningin blyft heerſchen in de ziel:
Indien 't gezag haar wierd ontwrongen, zo verviel

Het Chriſtendom, en ach! ze is reeds van kleene waarde
By veelen, daar zy nooit oprechte vruchten baarde,
Daar eeuwig loon en ſtraf, ja elks verryzenis,
Die 't zegel en de kracht van onzen Godsdienſt is,
Niet aangenoomen word, om dat men 't met de reden
Juiſt niet begrypen kan: die buitenſpoorigheden
Moet gy ſteeds tegenſtaan met woorden en gedrag.
Een heilige eerbied voor het Goddelyk ontzag,
Dat nooit, hoe 't gaat, zich laat beſpotten of bedriegen,
Woon' ſteeds in uw gemoed: Laat u in ſlaap niet wiegen
Van wufte weiffelaars, die op hun eigen hand
Een' Godsdienſt ſtigten, en hun ydel misverſtand
Veel hooger ſchatten, dan het zuiver licht der waarheid,
In eenen dag gezet van onbezwalkte klaarheid.
Vermy de redentwiſt in Kerkgeſchillen, want
Die word al veel een vuur, 't geen door zyn' ſnellen brand
De liefde en vriendſchap kan in weinig tyds verteeren;
Dan ziet men twiſt, en haat, en tiranny regeeren,
Waar door de eenvoudigheid geſtelt word tot een prooi:
De groote Paulus ſpreekt van wolven, die de kooi
Der Lamm'ren tragten door hun wreedheid te verſlinden;
Dies wagt u voor dien aart. De zulken zyn te vinden
In 't kwaad gedrag van hun die, door een' loozen ſchyn,
Van buiten toonen, 't geen zy nooit van binnen zyn,

Vol

Digitized by Google

Vol wellust, eigenbaat en heerszucht, welke vlekken
Zy konstig weeten met het schaapsvel te bedekken,
Die Demas volgen in de waereldliefde en pragt.
O Vroomaard! laat u nooit verleiden op uw wagt.
Die eene vonk niet bluft loopt groot gevaar van branden.
Behoê voorzichtig 't schip van uw Geloof voor 't stranden.
Bewaar het pand doch wel, 't geen u bevoolen is:
Hebt geen gemeenschap met het werk der duisternis:
Bestraf hen zedig die zich daar aan schuldig maaken. (ken
Schuw zelf den schyn des kwaads. De waarheid leere u waa-
Om, nog door lief nog leed, door hoon, door smaad en vreugt,
Naar 't voorschrift van uw Heer te wyken van de deugd.
Begrypt gy iets in 't brein dat stryd, of schynt te stryden,
Met uw belydenis, wil die verklaaring myden,
En overweeg met ernst, of deugd en zaligheid
Te lyden heeft, zo zulks niet wierd aan elk verbreid;
Zo niet, hou u voor al doch stil van zulke zaaken,
Die niet dan ergernis en scheuring kunnen maaken.
Op u past dan die spreuk, gebouwt op kracht van reên:
„ Hebt ge een Geloof *, zo houd het voor u zelf alleen.
Laat op den Predikstoel doch nooit aan iemand merken,
't Byzonder ongelyk door woorden of door werken,
t Geen u, 't zy 't waarheid is of waan, word aangedaan;
Dat smaakt naar zucht tot wraak: daar moet ge u van ontslaan,

* *Rom.* 14: 22.

In-

Indien ge uw achting by de Vroomen niet wilt waagen.
Tragt ieder door de liefde en vrede te behaagen.
De haatelyke naam van Geus , Arminiaan,
Van Wederdooper, van Papift en Lutheraan,
Vloei nimmer uit uw' mond: dat 's wonden, geen geneezen:
Die dus de vrucht van een gevlymde tong niet vreezen,
Zyn van Geweetensdwang, die fnoode peft, niet vry.
O Vroomaard! wagt u van die zielen tiranny,
Waar door de Godsvrucht in haar' loop begint te fluiten.
Hier zou ik eindelyk myn redenen befluiten,
Maar iets legt my op 't hert, 't geen ik niet zwygen kan,
Dat is 't misbruik der tucht en Kerkelyken ban,
Die naauwelyks meer in de waereld word gevonden;
Hoe is die band ontknoopt en jammerlyk gefchonden,
Die de eerfte Chriftenkerk zo vaft vereenigt hiel,
Toen 't fchuim gefcheiden wierd van 't goud, en de ed'le Ziel,
Aan waare deugd verlooft, zich nimmer vond gedwongen
Om met ontuchtigen, met fnoode laftertongen,
En and're Zondaars aan des Heeren difch te gaan.
O Vroomaard! wilt gy naar den zuiv'ren Godsdienft ftaan,
Welks glans den damp verjaagt van waan en misvertrouwen,
Gy moet uw beft doen om die Zuil weêr op te bouwen;
Ja, fluit uw kerkdeur voor een' vloed van gruw'len toe.

VROOM-

Digitized by Google

VROOMAARD.

Hoe, Waarmond, wilt gy dat ik iets onmoog'lyks doe?
Ik denk niet dat ge my wilt buiten 't ſpoor doen draaven;
Zyn wy als de eerſte Kerk beſchonken met de gaven
Van herte-kennis om te ontdekken wie of kwaad
Of deugdzaam is? ô neen! ook is, naar mynen raad,
De tucht niet noodig om te ſtigten, maar het leeren
En trouw vermaanen, om de Zondaars te bekeeren;
Dit zyn de midd'len van God zelf daar toe geſchikt.

WAARMOND.

'k Ben niet verwondert dat gy ook zyt afgeſchrikt
Om vuile leden, die verrot zyn, af te ſnyden,
Al zou om dat verzuim 't geheele Lichaam lyden,
Wyl ieder Kerk bynaar voor zulk een middel beeft;
En nochtans is 't een zaak die God bevoolen heeft,
Schoon ze onbekent is en by veelen reeds vergeeten;
't Is waar, men kan gelyk voorheen niet alles weeten
Wat in elks boezem woont, maar 't naarſtig onderzoek
Zou dikwils ſtof genoeg in een' verhoolen hoek,
Of wel in 't openbaar, tot deeze pligten vinden;
Maar als men door den ſchyn zyne oogen laat verblinden,
Of onverſchillig zich in 's naaſtens handel draagt,
Waar door de dierb're ziel zo dikwils word gewaagt,

Dan

Digitized by Google

Dan komt hun misdaad ons of niet, of traag ter ooren,
Of als een Leeraar zich door wellust laat bekooren,
Of eigenbaat, waar door 't gemoed aan 't aardsche kleeft,
't Zy hy gemeenzaam met veel' waereldlingen leeft,
Wiër tafelvriendschap hem de tong weet vast te maaken,
't Geen hem belet om voor den Godsdienst trouw te waaken,
Door 't scherp berispen van hun pracht en overdaad;
En 't geen noch erger is, dus sluipt allengs het kwaad
In 't hert, 't geen de enge poort verlaat om ruime wegen:
Dus heeft de tucht een breuk, de ban een krak gekreegen,
Ja zo, dat heden naau aan hun eens word gedacht,
Doch daarom blyft ze een wet en in haar volle kracht,
En waardig als een schat en dierbaar Kerkgesteente;
En dat ze nodig is tot stigting der Gemeente,
Betuigt het Godlyk woord in haar orakelblad.
* Toen een Corinthiër zich grof vergreepen had
Aan een' bloedschandig' Echt, was Paulus zeer te onvreeden,
Om dat die zondaar noch oogluikend wierd geleeden,
Als zynde een boom bekent aan zyne kwaade vrucht;
Hy vraagt, waarom zy hem door kerkelyke tucht
Niet hadden weg gedaan? om dat hy had geschreeven,
Dat zy voor al niet met hoereerders zouden leeven
In een gemeenzaamheid aan 't heilig Avondmaal:
En wilt gy meer? hoor eens met ernst naar zyne taal

* 1 *Corinth.* 5: 1——11.

Op

Digitized by Google

Op zulk een onderwerp wel waardig te bewaaren:
„ 'k Schreef u wel ernſtig dat gy nooit met laſteraaren,
„ Met dronkaarts, rovers, en die afgodsdienaars zyn,
„ Onkuiſſen, gierigaarts, all' broederen in ſchyn,
„ Zoud omgaan, noch met hun aan 's Heeren tafel eeten.
Is 't moog'lyk dat men zulk een' hoofdpligt kan vergeeten,
Waar door men voet geeft dat de Godsdienſt word beſpot?
Zo dit niet nodig is, dan vind ik geen gebod
Noodzakelyk om voor een' Leeraar te betragten;
Want, welk een Zondaar zal zich voor zyn gruw'len wagten,
Die ongetugtigt met de vroomen om mag gaan?
Zou hy niet denken dat hy noch heel wel moet ſtaan
Met God, van wiens genaâ hy alles waant te hoopen,
En ſpreeken in zyn hert; „ 't Is waar, 'k heb my verloopen,
„ Ja ik volhard noch in myne onrechtvaardigheid,
„ Waar door ik elk verkort, daar weeuw en weez' om ſchreit;
„ 'k Schep noch in overſpel en ontucht myn behaagen;
„ Myn gretig hert tragt noch veel' ſchatten naa te jaagen;
„ 'k Ben onverzoenelyk, ik groei in wraak en nyd;
„ 'k Verſlyt in dronkenſchap en braſſery veel tyd;
„ Ja, aan dit alles, en noch meer, blyf ik verbonden;
„ Myn Leeraars echter, ſchoon zy hooren van myn zonden,
„ Vermaanen my naau eens, noch weeren van den 'dis
„ Des Heeren hem, die in hun oog vol ergernis

Tot

Digitized by Google

„ Tot aanſtoot daag'lyks leeft,'t moet dan zo kwaad niet wee-
„ Met myn gedrag, om voor het uitterſte te vreezen. (zen
Denk, Vroomaard, of 't verzuim van tucht geen voedzel geeft
Tot zorgeloosheid, voor die ongodsdienſtig leeft.
'k Zwyg nu van 't oordeel 't geen de Joden, Ongodiſten,
En Heidenen, altoos gewoon met ons te twiſten,
Hier over vellen, als of, zonder onderſcheid,
De zonde word by ons gepaart met heiligheid;
Stel 't nut nu van 't gebruik dier hoofdpligt eens daar tegen,
'k Verzeeker u, die ſchaal zal de andere overweegen,
Want als den Zondaar (na dat hy door zachte taal,
Ter liefde van zyn ziel niet eens, maar menigmaal,
Met ernſt vermaant is om zyn' doolweg te verlaaten,
Doch zonder zyn Perſoon om 't kwaad gedrag te haaten,
Want dit moet voorgaan, eer de tugt geoeffent word,
Of zulk een Leeraar doet Gods liefdewet te kort)
Den toegang tot den Dis des Heeren word geſlooten,
En afgeſcheiden van veel waarder Disgenooten,
Op dat hy zich bekeer', dan ſtuit hy in zyn' weg,
Weêrhouden door de ſchaamte en ernſtig overleg,
Indien 'er noch een vonk van Godsvrucht is gebleeven,
Om dus, in 't hert geraakt, naar 's Hemels wil te leeven:
Het laatſte middel tot herſtelling is de tucht,
Zo die niet helpen kan, is alles zonder vrucht,

Doch

Digitized by Google

Doch 't geeft een' Leeraar ruſt als hy zich heeft gekweeten,
En aan Godvruchtigen een blydſchap in 't geweeten,
Wanneer zy van dien ſteen des aanſtoots zyn bevryd,
Ja 't wekt hen op, om voorts hun vluggen leevens tyd
Met naauwer toezicht, dan voor heenen, te beſteeden
In ongeveinsde deugd en Chriſtelyke zeden,
Als zy de Waarheid zien gehandhaaft door dat werk:
Het was een paerel, ja een flonkerſtar der Kerk
Van Efeſus,* dat zy de kwaaden niet kon draagen;
En welk een ziel geluk een zondaar door die ſlaagen
Te beurt kan vallen, tuigt het waar berouw en deugd
Van dien Corintiſchen hoereerder, die tot vreugd
Der vroomen, door † een' vloed van traanen wierd geneezen.
O! welk een hulp wierd dat gevonden ſchaap beweezen,
Noch korts verlooren door een geeſtelyke dood,
Waar uit hy was ontwaakt? hoe wierd hy in den ſchoot
Der Kerk gekoeſtert als een' welgeliefde broeder!
Dus kan de tucht en ban, door kracht van d'Albehoeder,
Bekeering werken, als hy 't hert tot deugd ontſteekt,
't Geen hy nooit weigert aan een' Zondaar die ſteeds ſmeekt
Om zyn genade en gunſt, 't geen de Eng'len doet verlangen
Om zulke zielen in hun maatſchappy te ontfangen.
Maar als de Zondaar, na het oeffenen der tucht,
Door Gods genade zich bekeert heeft, en de vrucht

* *Openb.* 2: 2. † 2 *Corinth.* 2: 7.

Der heiligmaaking klaar vertoont in all' zyn daaden,
't Zy verr' dan dat gy hem zoud fchuwen en verfmaaden;
O neen! dan moet gy hem in zyn' herbooren ftand
Verkwikken door uw trooft en byftand, ja de hand
Van Broederfchap uit liefde en ongeveinsdheid geeven,
En in gemeenzaamheid en vriendfchap met hem leeven;
Zo word aan 't zwakfte lid de meefte hulp gedaan.
Denk altyd aan deez' fpreuk: „Die hier waant vaft te ftaan,
„ Hy zie wel toe dat hy niet valle op flinkfe wegen.
Laatdunkenheid kan nooit verzelt gaan met Gods zegen.

VROOMAARD.

Gy hebt my, Waarmond, door uw reden veel verlicht,
Maar 'k zie veel arbeids in 't volbrengen van deez' plicht;
Ook loopt men groot gevaar in 't onkruid af te plukken,
Om 't goede zaad met een onkundig uit te rukken;
Dies dunkt my beft dat men 't hoogwaardig Avondmaal
Op elks gemoed bediene, op dat men nimmer dwaal'
In eene afzondering waar in men ligt kan doolen;
Men laate deeze zaak Gods wysheid aanbevoolen;
Die Hertekenner weet elks daaden overal;
Hy is 't alleen die loon naar werken geeven zal
In d'Oogfttyd, als hy 't Zaad vergadert in de fchuuren,
En 't kaf verbrand in 't vuur 't geen eindeloos zal duuren:

Ook

Ook weten wy, niet wat in 's naaſtens boezem woont;
Want dikwils is hy 't niet, die eerlyk zich vertoont,
Dus zou men door de tucht en ban wel iemand krenken
In zynen goeden naam, want die uit achterdenken
Een vonnis geeven wil, eer hy iets hoort en ziet,
Bereid zich zelf een bron van jammer en verdriet;
De ervarenheid getuigt de waarheid van myn zeggen.

WAARMOND.

'k Zal ieder tegenwerp byzonder wederleggen.
Voor eerſt, dat in deez' plicht veel arbeid ſteekt, is waar;
Maar als de liefde ons dringt om 't eeuwige gevaar
Der Broed'ren, met Gods hulp, te weeren of te ſtuiten,
Wat moeite is dan te zwaar? wat kan men niet beſluiten,
Wat niet volvoeren met vermaak, ja met gemak,
Daar 't zielen koſt? maar 't is voor hun een laſtig pak,
Die, ſchoon 't hoognodig is, voor Coroſyven vreezen,
Tot zuiv'ring voor de wond om 't lichaam te geneezen,
Uit vrees voor hoon en ſmaad, of daar 't ontbeeren geld
Van 's waerelds vriendſchap; doch dit is voorheen gemeld.
O Vroomaard! laat u niet door die Sireen verblinden,
Want die zich houd aan God, kan alles onderwinden
Tot vord'ring van de deugd zelfs in 't gebruik der tucht.
Wat nu uw vrees belangt, om 't onkruid met de vrucht

Van 't goede zaad met kragt al tevens uit te roejen,
Zulks is myn meening niet, ik ſpreek hier van beſnoejen,
Niet van ontwortelen, tot nadeel van den boom;
O neen, maar op dat hy tot bet'ren wasdom koom',
Gelyk een Hovenier, die, met zyn' ſtam te ontblooten
Van doode takken die onnut, en veele Looten
Die al te dertel zyn, de vruchtbaarheid herſtelt;
Dit 's 't oogmerk van de tucht in 't heilig woord gemeld;
Indien gy zulk betragt dan zult ge nimmer doolen
In eene afzondering die God u heeft bevoolen;
Dus kunt ge, ſchoon u all' het kwaad niet is bewuſt,
Het geen onmooglyk is, heel veilig en geruſt
Op elks gemoed het brood aan 's Heeren tafel breeken,
Voor ieder die 't begeert. Om nu een woord te ſpreeken
Van de eeuwige Almacht daar ge u op beroept; gewis
Ik weet geen waarheid die zo klaar beſchreeven is
Dan deeze in zyne Wet; niets leeft 'er dat zyne oogen
Ontſchuilen kan, ja niets dat zyn geducht vermoogen
Kan wederſtaan, hy kan met eenen wenk 't Heel al
Doen ſidderen, en ook behoeden voor den val;
Maar 't heeft hem niet behaagt op die manier te werken
In 't zalig maaken van den menſch; hy wil ons ſterken,
Ja zelf voorkomen met genade en heilzaam licht,
Mits dat ook elk oprecht en trouw zy in zyn' plicht:

't Is

Digitized by Google

't Is waar, hy zal al 't kaf verbranden, en zyn schuuren
Met vruchten vullen die oneindig zullen duuren,
Maar elk heeft toe te zien dat hy in 't zondig hert
Geen kaf vergader' tot zyn zielverderf en smert.
't Is zyn genade alleen waar op wy moeten hoopen,
Maar 't is zyn wil dat wy door deugd in 't strydperk loopen.
't Is zyn genade alleen die ons van 't eeuwig loon
Verzekert, maar dan niet, als wy, tot smaad en hoon
Van zynen dienst, de pligt ons voorgestelt vergeeten
Door laffe vrees, tot last en wroeging van 't geweeten.
Ja, Vroomaard, zyn genade alleen is ons genoeg,
Die kracht in zwakheid werkt, maar handen aan den ploeg.
Wy kunnen alles van zyne Almacht wel verwagten,
Maar zyne wysheid wil dat wy naar 't goede tragten:
Dan word 't geen ons ontbreekt, met zyn genaê vervult.
Wat nu uw zorg belangt om iemand zonder schuld
Te tugtigen, hier in moetge u voorzichtig draagen;
Doch 't is naauw nodig, want de zonden onzer dagen
Zyn, Leider! zo gemeen, dat menig zonder schaamt',
O schande! roemen durft op 't geen dat niet betaamt.
Om nu van brassery, van haat noch wraak te spreeken,
Van nyd, noch gierigheid, en duizend ziel gebreeken,
Waar op ook 't eeuwig ryk ontzegt word, zal ik maar
Van zulke melden die men pleegt in 't openbaar.

Digitized by Google

Drie zonden zyn 'er, die tot aan den Hemel ſchreeuwen,
Nu moog'lyk erger, dan in al de voorige eeuwen:
'tIs de onrechtvaardigheid die de eerſte plaats bekleed,
Hoe die de meeſter ſpeelt, getuigt de ſmert en 't leed,
Ja 't jammerlyk geſchrei van weduwen en weezen,
Die voor die roof harpy ſteeds ſidderen en vreezen;
'k Spreek nu van vals gewigt, van kleener el noch maat,
Bedrog, daar menig zyn geweeten om verraad,
Ja noch durft pryzen, om dat m' op geen and're wegen
Zyn huis wil voorſtaan, wyl men bid om 's Hemels zegen;
Bedrog, waarom wel eer een Ottomanſche Vorſt
Een' Vleesbereider en een' Bakker ſtraffen dorſt
Voor't Hofgezin, want hy liet d'een in d'Oven braaden,
En d'and'ren aan een Spit, tot afſchrik van die daaden.
Hier vreeſt men om die ſchuld voor nood noch lyfsgevaar.
'k Spreek van vermind'ring noch vervalſching van de waar'
Door loogens opgepronkt, om waardig voor te draagen,
Maar 'k zal van eene zaak nu maar alleen gewaagen,
Daar 't Heidendom, hoe zeer verduiſtert, nooit van wiſt;
Dat is zich zelf door een verfoejelyke liſt,
Die 's Rechters oog verblind, om eerlyk te gelyken,
Tot nadeel en verderf zyn's naaſtens te verryken,
Terwyl men door bedrog, als of 't geſchiede uit nood,
Door ſchaade hier of daar geleeden op een Vloot,

Een

Een' vrybrief heeft verzorgt; een middel uit gevonden
Wel tot beveilliging voor hem die ongeſchonden
De waarheid ſpreekt, en toont dat zyn verval ontſtaat
Uit ongelukken, 't geen den Vroomſten buiten raad
En hulp kan brengen om zyn' boedel aan te geeven,
Maar niet voor zulken die een wulps en dertel leeven
Beoogen, door een' ſchat van and'ren afgehaalt,
En echter ziet men dat deez' zonde zegepraalt,
Ja noch geëert wil zyn, want hy, die met behaagen
Een tweed' en derden ſprong, door zucht tot roof durft waa-
Na dat hy de eerſte brug gelegt heeft tot dat kwaad, (gen,
Ontziet zich dikwils niet uit trotsheid, nu zyn ſtaat
Verhoogt is door bedrog, Schuld-eiſſer zelf te hoonen,
Met wier bezit hy pronkt. Helaas! wie kan 't verſchoonen?
Ja, Vroomaard, 't is zo ver gekoomen (welk een ſmert
Moet dit niet baaren in een edelmoedig hert;)
Dat Kerkbeſtierders, die voor d'armen moeten waaken,
Zich aan die gruweldaad vrywillig ſchuldig maaken.
Door weelde en overdaad, terwyl een luide kreet
Der onderdrukten naar den Hemel vliegt, om 't leed
Hun aangedaan, aan Hem, die 't all' vermag, te klaagen,
Die ieder recht zal doen na 't eindigen der dagen.
By deeze gaat 'er noch eene onrechtvaardigheid
In zwang, daar de Arbeidsman om treurt, om zucht en ſchreit,

Digitized by Google

Beſtaande in 't godloos loon beſnoejen en verkorten,
Waar door 'er veelen in een' poel van wanhoop ſtorten
Door raadelooshcid, wyl hun dierbaar zweet en bloed
Word uitgezoogen, daar zy in hunn' tegenſpoed
Noch moeten hooren: „ Dit geſchied om dat ge uw pligten
„ In 't werk, u toevertrouwt, wat beter moet verrigten.
Dus word noch by den nood hun goede naam bevlekt,
't Geen de eigenbaat hier tot een' glimp van deugd verſtrek
Jacobus, Gods Gezant, die trouwe Zendbrief ſchryver,
Beſtraft die gruwelen, waar door Gods wraakboog ſtyver
Word aangeſpannen, op de klagten van den geen'
Die dus zyn nooddruft miſt en word op 't hert getreên,
Om zulke ryken eens te treffen in 't vernielen
Van hunne ſchatten daar zy gretiger op vielen
Dan eene Leeuw, wanneer hy door gebrek verwoed,
Zyn' tand en klaauwen ſlaat in elk die hem ontmoet.

De tweede Zonde, die met blyde en dert'le klanken
Geviert word, is 't misbruik van wyn en and're dranken,
By ons de Dronkenſchap genoemt, die dag op dag
Langs alle ſtraaten zwiert, in menſchen die 't ontzag,
Verſtand, en eer, en ſchaamte, en deugd in 't nat verſmooren,
Daar 't huisgezin om treurt en dikwils gaat verlooren;
Doch 't zyn de zulke niet alleen die dit genot
Beminnen, en den buik aanbidden voor hun God;

Die

Die juiſt in 't openbaar niet roemen op hun ſchande,
Maar die in 't heimelyk hun daag'lykſche offerhande
Aan Bacchus doen, of 't zy ze in hun gezelſchap zyn,
't Zy op bezoeken en gaſtmaalen, daar de wyn
Als water word geplengt; die ziektens in gaan drinken,
Terwyl de glaazen ſteeds op elks gezondheid klinken:
Een zaak, niet ſtrafbaar, als de maatigheid de deur
Der ziel bewaart, en elk behoud zyn vrye keur.
Maar neen, daar zyn 'er die door wreede dwing'landye
De vrucht des wynſtoks, die verkwikbre lekkernye,
Die treurigen verheugt, met zulk een overdaad
In 't Lichaam perſſen, dat men weet van perk noch maat,
Waar door men holt en ſpringt en raaſt als wilde dieren;
De reden miſt haar kracht om 't roer van 't hert te ſtieren;
De Zinnen maa'en door een wonderlyk gedruis;
't Verſtand, door damp bezwalkt, is al te verr' van huis,
Om alles weder in zyn rechte plooi te zetten.
O ſchadelyke vrucht! van ingeſloopen' wetten
Nooit in Gods wet bekent, wat baat de Vryheid, als
Men 't juk der dienſtbaarheid zich zelf legt op den hals?
Verfoejelyke drift, hoe zyt gy doorgebrooken?
Daar Jeſaias, twee heeft over uit geſprooken,
Toen Israël zich in uw ſtrikken had verwert,
Daar Davids wyſte Zoon de tydelyke ſmert

Zo vreeslyk van verbeeld, dat elk daar voor moet beeven,
Ja, daar in 't nieuw Verbond het eeuwig zalig leeven
Op word ontzegt voor hem die u heeft aangebeên,
En noch word gy omhelst, helaas! van groot en kleên.

De derde misdaad die de Godheid steekt naar de oogen,
Waarom hy eens kwam van den Hemel afgetoogen,
En brandde, om haaren gloed, ô weêrgalooze straf!
Met zwavelvonken vier vermaarde steden af,
Is de Ontucht, die haar vlam verspreit langs alle wegen;
Ze is nu niet meer om nacht noch duisternis verlegen;
Zy stelt haar eer in schande op 't schaamteloos gelaat,
Het zy 't in overspel of hoerery bestaat,
Of dert'le lonken, 't geen een Simson kon bekooren,
Of ergerlyke taal, een walg voor eerbaare ooren;
Of dat m', ô gruwel! zich van Maagdenschennis dient,
Om in het Echtverbond, als een' gedwongen vriend
Tot spyt der Ouderen te worden aangenoomen,
Deez' laatste onkuische daad bedryft men zonder schroomen;
't Onteerde word herstelt, 't is wel, zo 't Godlyk recht
('t Geen ik niet denk) dit met de waereld ook beslegt.
Seleucus, ed'le Vorst, die Syriën regeerde
En in uw Ryk de wet van kuisheid staafde en eerde,
Dat, die in overspel zich eens verloopen had,
't Gezicht verliezen moest, dien onwaardeerb'ren schat:

Ja,

Digitized by Google

Ja, toen uw eigen' Zoon betrapt wierd op die boosheid,
Verwon uw deugd natuur en ſnoode ſtraffeloosheid;
Het vonnis wierd gevelt, doch met die maat van ſtraf,
Dat Zoon en Vader elk een van hunne oogen gaf:
Zaagt ge in een groote ſtad dit voorbeeld toen zo dierbaar,
Op 't konſtigſte uitgewerkt in eene marm're Vierſchaar,
'k Verbeeld my, dat ik u dus ernſtig hooren zou:
„O Achtb're Magiſtraat, die Vryheid, Liefde en Trouw
„Steeds handhaaft tot elks roem: maar hoe, 'k zie hier geen wetten
„Die, naar myn rechtsgeding, de onkuisheid paalen zetten;
„Of breek myn Beeltenis, of kwyt u zo 't behoort,
„Straf de ontucht alzo wel als dievery en moord;
„Of is zy minder? neen; de Wet, u voorgeſchreeven;
„Heeft haar verweezen tot een eeuwig ſtervend leeven.
En gy, ô Scipio! die uit uw' oorlogsbuit
In 't Spaans geweſt behaalt, een jonge en ſchoone Bruid
Hebt ongeſchonden aan haar' Bruidegom geſchonken,
Uitbluſſende eenen gloed van ſtrafb're minne vonken;
Eene overwinning, ruim zo waardig als die geen'
Daar gy, tot Romens lof, zo braaf hebt om geſtreên;
Zaagt ge ook eens op, hoe zou uw eerbaar hert zig ſchaamen,
Om dertelheden, die geen menſchen ooit betaamen,
En moog'lyk zult gy in den grooten Oordeel-dag
Eens opſtaan tegen hen die 't Goddelyk ontzag

Ont-

Digitized by Google

Onteeren, door hun luſt in 't licht van zyn genade,
'tGeen hun verſcheen, maar door die gruw'len tot hun ſchade.
Dus heb ik, Vroomaard, u in alles wederlegt;
Nu oordeel by u zelf, of 't billyk is en recht,
Dat gy oogluikende die zondaars noch meugt draagen,
Na dat gy hebt getrouw de wegen ingeſlaagen
Van liefde en aanſpraak, uit een innerlyke zucht
Tot hun verbetering, en of de Ban en tucht
Niet nodig zy, met hulp des eeuwigen Behoeders,
Om vyanden eerlang tot Vrienden, ja tot Broeders
Te maaken, als men daar in 't eind toe komen moet,
Om dus de Kerk, gekogt door Jeſus dierbaar bloed,
Gelyk een reine maagd haar' Bruigom voor te draagen;
Niet dat zy is van alle onzuiverheid ontſlaagen,
Ten minſten dat zy 't tracht te doen, van trap tot trap;
Maar als zy blyft beſmet met ontucht, dronkenſchap,
Met onrecht, gierigheid en andere gebreken,
Moet dien Verloſſer dan de walg niet van haar ſteeken,
Waar door zyn liefde zal veranderen in haat?
Gods oogen zyn te rein, ô Vroomaard! dat zy 't kwaad
Niet kunnen zien; zult gy 't dan met een' glimp gedoogen?
Gewislyk niet; gebruik dan alle uw hertsvermoogen
Om de ondeugd in haar' loop te ſtuiten door zyn kragt,
Zo zult gy, als ge zyt ontſlaagen van uw magt,

Wan-

Digitized by Google

Wanneer de Aards-rechter elk zal naar zyn werk beloonen,
Eens zeggen, Heer, zie hier uw Dochteren en Zoonen
Die gy my hebt vertrouwt: ô! welk een ryke ſchat
Van zegeningen, die geen waereldling bevat,
Zal dan gereed ſtaan voor zyn' deugdzaame uitverkooren','
Als hy die blyde ſtem in 't openbaar laat hooren,
Aan Vroome Leeraars en Gemeentens te gelyk:
„ Komt gy Gezegenden, beërft myn Koningryk.
'k Heb ſtofs genoeg om van de Kerktucht meer te ſpreeken,
Ook van uw leevenswyze en regelmaat in 't preeken,
Maar 'k wyze u tot een * Boek, niet lang in 't licht geweeſt;
Een held'ren Spiegel tot verlichting van uw' Geeſt;
Een Kabinet, waar in veel' ſchatten zyn verborgen.

VROOMAARD.

Waar vind men dat te koop?

WAARMOND.

'k Zal 't u in 't kort bezorgen.

VROOMAARD.

'k Bedank u voor die gunſt: Ach had ik eens de ſmaak!
't Verlangen ſtreelt my reeds met ongemeen vermaak.

WAARMOND.

Ik twyffel niet of 't zal u ſtichten en behaagen;
't Is een juweel dat elk wel op zyn borſt mag draagen,

'tZy

* Ooſtervalds *Verhandeling der Oorſprongen van 't bederf der Chriſtenen.*

't Zy Leeraars, 't zy gemeente, om 't zielverderf te ontvliën ;
Meer zeg ik niet; ik hoop gy zult het morgen zien.
Zie daar, myn Vriend, een fchets, een voorfchrift van uw
Laat altoos by uw Leer een heilig leeven lichten. (plichten:
Uw noord-ftar daar ge op zeilt zy Chriftus liefde-wet.
Hou aan in 't yv'rige en 't eenvoudige gebed,
Die heilfontein om 't vuur van 's Hemels wraak te koelen;
Een pligt, die nu, helaas! naar zeker nieuw gevoelen
Verfchooven word, in ons bouwvallig Chriftendom:
Zo rukt de lift den grond der Kerkpilaaren om.
Maar gy, ô Kruisgezant! wil ernftig daar voor waaken:
Bewaar dat zielbanket, de keur van alle fmaaken,
Die 't Paafchlam naar den geeft doet nuttigen met vreugd:
In 't kort, de liefde en vrede, en alles wat tot deugd
En Jefus eer verftrekt, moet u alleen bekooren:
Zo zult gy zalig zyn met allen die u hooren;
Zo zult gy na deez' tyd, die fchielyk is en fnel,
(Het is de Godfpraak van den wyzen Daniël)
Gelyk de Zon in 't Ryk van God uw' Vader blinken,
Als zonde en waereld in een' poel van ramp zal zinken.

VROOMAARD.

Wat ben ik u niet ål verfchuldigt voor uw' raad,
Die my een baak verftrekt, ô Waarmond! 't ga hoe 't gaat.

WAAR-

Digitized by Google

WAARMOND.

Myn Vroomaard, 'k heb u all' deez' Lessen wel gegeeven;
En uit den drang van myn gewisse voorgeschreeven
Hoe zich een Leeraar in zyn' pligt te kwyten heeft,
Op uw verzoek, ja niets gezegt, 't geen voedzel geeft
Aan tegenspreekers, die elks woorden naauw door ziften,
Want alles zou ik uit de Goddelyke schriften
Bewyzen kunnen als 't de nood vereiste, maar
Om u te redden uit veel twyffel en gevaar,
Zo moet gy myne reên steeds toetsen aan de waarheid
Van die volmaakte Wet, vol onbezwalkte klaarheid;
Dus leeft gy veilig; dies, indien ge in mynen raad
Iets vind, 't geen uw gemoed niet vat, of tegenstaat,
Ga zulks voorby, want nooit zal ik my onderwinden
Om uw geweeten aan myn Lessen vast te binden,
Die dwing'landy baart steeds een' zorgeloozen waan:
En merkt gy iets, daar ik den weg heb misgegaan,
Ontdek het my, en toon de waarheid zonder vreezen,
Zo zal uw Vriendschap my veel beter dan voor deezen
Behaagen, ja dan zal ik zien met vreugd, hoe gy
Den Godsdienst handhaaft met een hert, gerust en vry:
Op zulk een' voet zal steeds uw dienst met heil en zegen
Verzelt gaan, want die door 't geloof op zuiv're wegen

Zich

Digitized by Google

Zich overgeeft aan God, in Voor- en Tegenſpoed,
Proeft ſteeds een' voorſmaak van het eeuwigduurend goed.

VROOMAARD.

Vaar wel, myn' Boezemvriend, 'k zal d'Opperwysheid ſmeeken,
Of 't hem gelieft zyn licht ſteeds in myn hert te ontſteeken.

KRUIS-

Digitized by Google

KRUIS-GEDICHT

OF

BEDENKINGEN,

Over des Heilands Lyden in Gethsemané.

Een ander doop' zyn Dichtpen in het bloed
Der Helden, om hun daaden te tromppetten,
Of vul ze, in plaats van inkt, met gal en roet,
Om 's naastens eer argligtig te besmetten;
Of verg zyn brein tot nood'loos onderzoek,
Om in Gods raad en heiligdom te dringen,
't Geen niet, of veel te duister staat te boek:
Het lust my eens, den Zwaanenzang te zingen
Van 's Leevens Vorst, die Duivel, Hel en Dood,
Gekluistert heeft aan zynen Zegewagen,
En ons verlost van de allerzwaarste nood,
Na dat hy 't kruis, en 't kruis hem had gedraagen.
Geheiligd Lam, 't geen nu in beter stand
Den Ryksstaf zwaait, van Hemel en van Aarde,

Digitized by Google

Als Koning aan uw Vaders rechterhand,
Vergun my, dat ik eenigzins naar waarde
Deez' zielschat mag ontdekken, door de kragt
Van uwen Geest, vol lust, vol vuurs, vol yvers;
Op dat het worde in waarheid voort gebragt,
Naar 't voorschrift van uw Blyde boodschapschryvers.

Na dat het uur, de tydstip was vervult
Van Gods besluit, dat 's waerelds-Heer zou lyden,
Vrywillig, en onnoozel, zonder schuld,
Om ons van schuld, en doodstraf te bevryden;
En hy, voor 't laatst, op 't droevig Avondmaal,
Was treurig met zyn Vrienden aangezeeten,
Sluipt Judas, boos en wrev'lig uit de zaal,
Wyl hy zyn pligt, reeds eerloos had vergeeten:
Ja, ga vry heen in 't midden van den nacht,
Om 't heilloos werk, beschaamt voor 't licht, te smeede
Ga heen, daar u de Joodse bloedraad wagt;
Zy waaken reeds in snoode bezigheden:
Terwyl de ziel in eenen doodslaap legt
Van haat, en wraak, en schandelyke zonden,
Zy waaken om de deugd en 't heilig recht
Te schenden door hun list en schrand're vonden.
Ach! of die wagt met hun gestorven waar

Digitized by Google

In 's waerelds nacht, om de onschuld te bedriegen,
En ieders eer te brengen in gevaar,
Door 't zwak gemoed, met list in slaap te wiegen!
Maar neen; men vind die kloeke waakers noch
Wiens scherp gezicht haar werking doet in 't duister
Van dertelheid, van laster en bedrog,
Om dus de deugd te ontblooten van haar luister:
Terwyl hun ziel ook slaapt, naardien ze spot
Met waarheid om haar Schepper trots te hoonen.
In zulk een' stand verschynt Iscariot
Voor Abrahams verwoede bastaartzoonen;
Die 's Heeren wet, wel op den zoom van 't kleed,
Maar in hun hert, de snoodste boosheid draagen,
Volleert in twist, vol nut, verwaand en wreed;
Men denke eens, hoe zyn komst hun moet behaagen.
Hy, die zyn ziel rampzalig heeft verkogt
Aan gierigheid, ontdekt deez' Tempelheeren
Een middel, lang vergeefs van hun gezogt,
Om Jesus, steeds gewoon de deugd te leeren,
Te leveren in hun geweld en magt.
Hier word een koop, een handel aangevangen,
Daar nooit Barbaar, hoe ruw van aart, aan dacht;
Gods eigen Zoon, de wellust en 't verlangen
Der Engelen, die onwaardeerb're schat,

Digitized by Google

Die Heerſcher van 't Heel-al, die alle dingen
Vermag, beſchermt, en door zyn kragt bevat,
Word hier verkogt voor dertig zilverlingen;
't Geen Rome voor een dienſtb'ren ſlaaf betaalt.
O Judas! door een hand vol blinkende aarde,
Bekoort, tot zulk een gruwel, ach! hoe ſtraalt
Die muntſtof noch, al is zy kleen van waarde,
In 's waerelds oog! hoe dikwils word om 't geld
De ſchat verkogt van 't onbevlekt geweeten;
Hoe dikwils word de Heiland wel geknelt,
En opgeveilt, verraaden en verſmeeten,
Voor 't heilloos loon van onrechtvaardigheid,
Van ſchyndeugd, die, door haar geveinsde ſtreeken,
De trouw vertrapt, en menig hert verleid
In eenen nacht van zonden en gebreeken!
Maar ach! hoe veel verſchilt de bezigheid
Der boozen met der vroomen wyzen wandel!
Wyl Judas hier rampzalig zich verleid,
Toont Jeſus, met zyn ſtigtelyken handel,
In 't voorbeeld van 't hoogwaardig Avondmaal,
Hoe elk zich in dien dierb'ren pligt moet draagen
Tot 's waerelds einde: en, treedende uit de zaal
Om met de dood den laatſten ſtryd te waagen,
Verſterkt hy hun, die droevig van gelaat,

Hun

Hun waarden Heer, helaas! niet kunnen derven;
Niet in de hoop van weelde, ſchat en ſtaat,
Maar door zyn Geeſt verſterkt, in ſmaad te ſterven:
Hun lot op aarde om hem gelyk te zyn.
Maar Petrus wil, voorbarig onder allen,
Zyn Heiland ſteeds verzellen in de pyn;
Niet denkende hoe haaſt die moed zal vallen.
Zo gaat het noch; elk heeft zyn eigen wit:
De waereldling, ſpreekt van zyn dert'le luſten;
De vrek, van geld, ſchoon 't onrecht hem 't bezit
Verkrygen doet, waar op hy waant te ruſten;
Wraakzuchtige aart, van haat, verderf en moord;
Dit zyn ze die als Judas willen leeven,
Door d'yd'le glans van 't ſchynvermaak bekoort:
Maar 't vroom gemoed, door hooger geeſt gedreeven,
Spreekt met haar Heer, de taal van Canaän,
Van God, van deugd, van hoop, van troost, van ſtryden;
Waar door de vrees voor eenen aardstiran
Verdwynt, om voor Gods eer den dood te lyden:
Haar welluſt is, de blydſchap van 't gemoed,
Steeds veilig voor 't geweld van dief of rover.
Des waerelds Heiland, dus geruſt in tegenſpoed,
Ontziet geen kruis en gaat de beek van Cedron over;
Gevolgt van zyn bedroefde Apoſtelſchaar,

Digitized by Google

d'Olyfhof in, met Petrus en de Zoonen
  Van Salomé, angſtvallig in 't gevaar.
Helaas! wie zag ooit zulk een' ſtryd vertoonen!
  Wat oorlogsveld, kan by Getſemanee,
Dat worſtelperk van onzen Heiland haalen!
  Waar in zyn Ziel de zwaarſte ſmerten lee,
Ontluiſtert van zyn Goddelyke ſtraalen.
  Wie weent niet uit een innerlyk verdriet!
Wie tragt Gods oog in 't zondigen te ontſluipen,
  Die hier, helaas! zyn Zaligmaaker ziet
Gelyk een mier, een worm, langs de aarde kruipen?
  O Waereldling! die 't klamme en bange zweet
Als drupp'len bloed ziet van dat aanſchyn rollen,
  Daar de Eng'len rei haar glori om vergeet,
Ach! kunt gy noch, door hoogmoed opgezwollen,
  Een afgod van uw eigen nietheid zyn?
Ach! kunt gy noch, daar Jeſus ſmelt in traanen,
  Uw zorg en angſt verſmooren in den wyn,
Om dus het ſpoor tot uw verderf te baanen?
  O Vader! zie van uwen hoogen troon,
Ach laat uw pand, geen trooſt, geen byſtand derven!
  Zie neder op uw' allerwaardſten Zoon,
Die, voor zyn dood, moet duizend dooden ſterven.
  Hy gaat, helaas! van bidden afgeſlooft,

Be-

Bedroeft naar zyn verkooren Lievelingen ;
Maar 't ſlaapt hier al: de ziel, door druk verdooft,
Kan de oogen niet van ſluimerzucht bedwingen.
In zulk een ſtand, ſpreekt hy zyn' Ceſas aan;
„ Kunt gy geen uur in 't Lyden met my waaken!
„ Gy, die met my tot in de dood zoud gaan,
„ Hoe weinig ſtaat op menſchen is te maaken,
„ Worde ik in u, ô Petrus! wel gewaar.
Hier op volhard hy in zyn kragtig ſmeeken
„ Ach Vader! mag deez' Kelk, zo ſchriklyk zwaar,
„ Waar door my 't hert inwendig ſchynt te breeken,
„ Niet van my gaan? en is 't uw wyze wil,
„ Dat ik die tot den grond toe uit moet drinken?
„ Wel aan; myn God! ik zal geruſt en ſtil
„ Gehoorzaam zyn, en voor uwe oogen blinken
;, Met eenen glans van onbevlekt geduld.
Maar ach! de nood word grooter onder 't zuchten,
Gelyk de ſlaap, die 't hert van hun vervult,
Die voor 't gevaar haaſt ſchielyk zullen vlugten.
Hy bid en ſmeekt ten derde maal, tot dat
Een Engel hem vertrooſt in 't hevig Lyden;
Vertoonende, dien onwaardeerb'ren ſchat
Van 's waerelds zoen, en 's leevens kroon na 't ſtryden.
Triumf! triumf! de deugd behoud het veld.

Digitized by Google

De waarheid toont haar ſchitterenden luiſter.
  Wyk, dood en hel, 't is uit met uw geweld:
Wyk, helſche geeſt, ga heen naar 't eeuwig duiſter.
  De zonde, die, in 's waerelds dageraad,
In eenen Hof, rampzalig wierd gebooren
  Door de appelbeet, heeft, ô gewenſte ſtaat!
In eenen Hof, haar angel nu verlooren.
  Gy, die hier, om 't beleeven van Gods wet,
Gehaat, gehoont, vertrapt word en beloogen,
  Volhard niet eens, maar driemaal in 't Gebed,
Zo zal de kragt, van 't eeuwig Alvermoogen,
  U ſterken, of verloſſen uit uw ſmert,
Als de eigenwil verhuiſt, en 't wrev'lig klaagen.
  Een zuiv're Ziel, en een geduldig hert,
Kan God veel meer dan wierookgeur behaagen.

VER-

Digitized by Google

VERDERE BEDENKINGEN OVER DES HEILANDS LYDEN.

Wat zie ik! ach! hoe word het ſchoonſte beeld geſchonden,
Beſpot, mishandeld, en vertreeden als een worm.
Na zoo veel ſmaats van 't een na 't ander hof gezonden.
Zoo word een roerloos ſchip geſlingert van een ſtorm,
En dryft op ongena van de ongeſtuime baaren.
Zoo word uw Ziel gezold door golven van verdriet,
O Jeſus! eer zy eens de haven in kan vaaren
Van ruſt, en daar haar vreugde, en heerlykheid geniet.
Helaas! uw lyden is, een ſchakel van elende.
Maar nu, ô Heiland! volgt de zwaarſte pyn en ſmaad.
Geen tien, geen hondert, maar een heele Legerbende
Valt teſſens op u aan, vervult met ſchimp en haat.

Digitized by Google

Uw heilig lichaam, daar geen ſmet in wierd gevonden,
Schynt nu een ſpeeltuig voor het allerſnoodſt' gebroed;
Die, onbeſchaamt van aart, als los gelaaten honden,
Hun handen verwen in uw onwaardeerlyk bloed.
Hier zit gy als een Lam in 't midden van de wolven;
Van menſchelyke hulp van raad en trooſt berooft.
Wat dryven in deez' nacht van rampen u al golven
Van bittre hoon, van pyn en droefheid over 't hooft!
Als ſtieren van Bazan met opgeheven hoornen,
Vertoont het Krygsvolk zich, d'een zingt en d'ander lacht.
Men dekt uw ſchedel met een kroon van ſcherpe doornen;
En ſpot, door 't Septer riet, onweetend, met uw magt.
Zo word dat heilig hoofd, zo groot, zo hoog van waarde,
Daar hemel, aarde en zee, voor nederbuigen moet,
Op 't pynelykſt gekroont, door 't ſnoodſte volk der aarde
Geſchonden en gekneuſt; waar door een ſtroom van bloed
Neêrzypeld langs 't gezicht; daar de Engelen naar verlangen.
O vriend'lyk aangezicht, daar 't Godlyk beeld uit ſtraald!
Hoe hangt de vuile ſmet van 't ſpeekzel aan uw wangen!
Wat lyd gy ſlag op ſlag! hoe word gy afgemaald,
Begreenen en beſpot; gelyk als 't hooft der boozen!

Waar

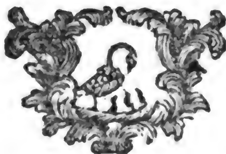
Digitized by Google

Waar vind men gruw'len die de wreedheid niet bedryft!
Hier ſtaat gy naakt ten toon voor zoo veel ſchaamteloozen!
Hoe gutſt de taaje zweep daar 't vlees aan hangen blyft.!
O Weêrgalooze ſmert! door zenuwen en ad'ren!
Dus deerlyk afgemat, geleid men u naa 't kruis
Komt hier, ô waereldling! dit bloedig ſchouwſpel nad'ren,
En roept uw zinnen en gedachten weder t'huis,
Die door de dertelheid vervoerd zyn en vervloogen.
'tIs waar; ik noodig u op trouwfeeſt noch zalet,
Daar 't hert door yd'le waan verleid word en bedroogen,
Daar zedigheid door weelde en welluſt word beſmet;
Maar op een plaats, daar elk van yzen zou en beeven,
Wiens oog niet verder als deeze aardſche welſtand gaat;
Doch daar een vroome ziel haar blydſchap vind en leeven,
Indienze op Chriſtus ſpoor niet vlucht voor ſmert en ſmaat.
Onheiligen, die hier nu ſlaapeloofe nachten
Verſpilt in dronkenſchap, en deugd noch reden acht,
En woeld in eene zee van ydele gedachten,
Ach! dacht gy eens met ernſt aan Heilands jongſte nacht,
Een nacht, in zoo veel druk en bitze hoon verſleeten,
Gy zoud haaſt walgen van uw weelde en overdaat.

En

Digitized by Google

En Gy, die hier uw aart en af komst hebt vergeeten,
Door dwaaze hovaardy, die boven perk en maat
Durft hollen buiten 't spoor, niet denkende aan gevaaren,
Maar in uw praalgewaad gaat stryden met de dood,
Gy zoud niet, voor den tyd, uw hoofd met gryze hairen,
Bedekken, noch men zag u boezem niet zoo bloot
Ten toon gestelt, daar schaamte en eerbaarheid om bloozen.
Een dertele opschik is 't vermaak der schaamteloozen.

Digitized by Google

BYBELSCHE

BYSCHRIFTEN.

Digitized by Google

DE SCHEPPING VAN DE WAERELD.

Verwarde mengelklomp, wie is het die u ſcheidde
Zo konſtig uit elkaar op juiſte maat en perk?
Was 't ook natuur die dit zo wonderlyk bereidde?
O neen; dan zou het werk, de meeſter zyn van 't werk.
Wie was het dan, die in den omtrek van vyf dagen,
De zon en maan en met dien glans, den dag en nacht,
Zo net verdeelde: ja, die 't aardryk vrucht deed draagen;
Die zo veel dieren ſchiep van ongelyke kragt;
Die de ongeſtuime zee haar woonplaats heeft gegeeven;
En al wat leeft met vreugd en gaven overſtort:
Wie is het anders dan de Bron van geeſt en leeven?
Die God, die nergens in noch uitgeſlooten word:
Dat onveranderlyk en eeuwig Opperwezen.
Men zoek,door waan verblind,geen oorſpronk buitenHem,
Wiens aart zo kenlyk uit elk ſchepſel is te leezen;
Die met den adem van zyn' mond en enk'le ſtem
De Koningryken ſloopt: ja, de allerſtouſte herten
Doet ſidderen van ſchrik voor zyn getergde wraak:
Maar 't vroom gemoed geneeſt van ziel- en lichaams ſmerten,
Want Hy is ſteeds haar licht, haar welluſt en vermaak.
Zwyg Ongodiſt; laat nooit uw laſtertong zich reppen.
De Godheid is 't alleen, die iet uit niet kan ſcheppen.

De

Digitized by Google

DE SCHEPPING VAN ADAM.

Wie moet Gods Almacht niet verwond'ren, niet verbaazen!
Hier word de klei, die naau de voetzool waardig is,
Een leevendige ziel, een wezen ingeblaazen.
Het dient ons eeuwig tot een nagedachtenis,
Een wonderwerk, het geen de Schepper aller dingen
Gespaart heeft als iet schoons tot op den zesden dag:
Een werk,'t geen deEng'len rei steeds juichen doet en zingen.
Dit leert ons, op dat elk, Gods oog, behaagen mag,
De laatste werken meer dan de eerste te vercieren
Met heiligheid en deugd Dus streeft men naar de kroon,
De zegekroon van goud en eeuwige laurieren;
Doch die aan 't einde van den loopbaan hangt ten toon.
Maar gy, ô Adam! die tot Koning zyt verheven
Van al 't gedierte op aarde, in hoolen, zee en lucht,
Dien gy, op uw gebod, ziet wemelen en leeven,
Wat geeft dit niet al stof, om de allerbeste vrucht
Van waare erkentenis, uw Schepper op te draagen!
Erkentenis, die in gehoorzaamheid bestaat;
Daar zelf de dood voor zwigt: dus leeft ge, vry van plaagen,
In Edens Paradys, by God, uw toeverlaat.
Hoe grooter 't goed is 't geen wy onverdiend verkreegen,
Hoe zwaarder ook de pligt van dankbaarheid moet wegen.

DE

Digitized by Google

DE VAL VAN ADAM EN EVA.

Helaas! wat zie ik? ach! nu is het al verlooren.
  Hier word gehoorzaamheid gebannen uit het hert.
O edel Paar! kan u, een appelbeet bekooren
  Tot eeuwig zielverderf en de allerzwaarſte ſmert?
Heeft God u daarom met zyn gunſten overlaaden!
  Rampzaligen, laat af; gelooft de hofſlang niet:
Haar liſten zyn te vals; zy tragt u te verraaden:
  Zy rukt u in een' poel van eindeloos verdriet.
Maar ach! 't is al gedaan. Verbooden luſt dryft boven.
  Zy hebben reeds den dood met hand en tand gevat.
Misleide zielen, dus kon hoogmoed u berooven
  Van d'onwaardeerelykſte en nooit begreepen ſchat.
Ja, ſchud uw herten uit: nu, nu is 't tyd van klaagen:
  De Paradys-galm baaut uw droeve zuchten na.
Verwagt nu vry een reeks van welverdiende plaagen,
  Voor zulk een' euveldaad, tot onverwinb're ſchâ. (men!
Ach! wie moet voor 't gevolg van zulk een' ſlag niet ſchroo-
  Gy ruk al 't Menſchdom, door uw val, met u in 't graf.
Daal, tweede Adam, daal, of 't is hier omgekoomen:
  Verlos de waereld van haar zwaare ſchuld en ſtraf.
Die ligt gelooft, word dus in 't einde eens ligt bedroogen.
Verbooden luſt, ach had gy nu noch geen vermoogen!

DE STRAF VAN ADAM EN EVA.

Hoe onvoorziens de ſtraf kan volgen op de zonden
Door 't vonnis, uitgevoerd, van Gods rechtvaardigheid,
Hebt gy, ô Adam! met uw Eva ondervonden,
Toen u de hovaardy te deerlyk had verleid.
Nu moet gy 't Paradys met al haar gaven derven.
Wat raad! Gods Engel ſluit voor eeuwig de ingang toe.
De boom des Leevens, die u hoeden kon voor 't ſterven,
Is uitgeroeit, helaas! door 's Hemels ſtrenge roê.
Nu zult gy nimmer in zyn' ſchaduw kunnen ruſten.
De leeuw word wreed; ja al 't gedierte bang en ſchuw:
Zy vlieden van u af naar onbekende kuſten.
Natuur miſt al haar vreugd zy weent en treurt met u.
't Is alles omgekeert. De zon verlieſt haar luiſter,
Als of zy kennis had van zulk een gruwelſtuk.
De donder kraakt en loeit. De lucht is droef en duiſter.
De winden bulderen. De zee betoont haar druk.
Ach! koſt ge u zelf, gelyk ge uw ſchaamte doet, verbergen,
d'Alweetenheid ſloeg u niet ſchrikkelyk in 't hert.
Dat heet, zyn Majeſteit, door kwaade driften tergen.
Zo volgt het naberouw, verzelt met ramp en ſmert.
Laat vry de zondaar hier zyn dert'le welluſt boeten,
Gods wraak is achter hem: zy gaat op wolle voeten.

DE

Digitized by Google

DE ELENDE VAN ADAM EN EVA.

O ongelukkig Paar! hoe treffen u de plaagen
Van hertzeer, kommer, en elende in 't jammerdal!
't Herdenken van uw ſtaat vol weelde leert u klaagen.
O Wrange vruchten van een' roekeloozen val!
Hoe laſtig valt het u, te ſpitten en te delven,
O Adam! wyl ge uw brood met traanen mengt en zweet.
De weelige aarde geeft geen vrucht meer van zich zelven:
Die is om u vervloekt. O ramp! ô hertenleed!
O Eva! die uw Heer verleide om God te hoonen;
Hoe bitter valt u nu de bange kinderdragt:
Een ſtraf u opgelegt. Dus laat zyn wysheid toonen,
Dat hy geen ſtand ontziet, maar ſtraft die hem veracht.
Hoe brengt my deezen ſtaat den ſtaat van hen te binnen,
Die onbekeerlyk, voor den grooten oordeeldag,
Niet denken zullen om de Godheid te beminnen;
Om welke misdaad zy, door een' verhaaſten ſlag,
De ſtraf der tweede dood, voor eeuwig moeten ſmaaken:
En 't zal het minſte deel niet wezen van hun pyn,
Dat zy wel konden tot de hoogſte blydſchap raaken;
Maar dat zy door hun ſchuld daar van verſteeken zyn.
Ach! was hy in de wieg gedood, of nooit gebooren,
Die door zyn drift verleid, nooit naar Gods raad wil hooren!

Digitized by Google

DE BROEDERMOORD VAN CAIN.

O wreede Caïn! door de bitſe nyd bezeeten,
Wat ſteekt ge u in een zee van wanhoop en gevaar!
Hebt gy den naam van menſch, ja broeder reeds vergeeten?
Ach! geeft de tyd zo vroeg een broedermoordenaar!
Uw opgevatte wrok, ſteunt op geen grond van reden,
Is 't Abels ſchuld dat God zyn offer waardigſt' keurt?
Moet die onnoos'le ziel, dat pronkjuweel der zeden,
Dan ſterven van uw hand? daar Adam reeds om treurt.
O ja! gy lokt hem uit; wie moet daar niet voor gruwen!
Gy ſlagt dat zuiver lam, 't geen van geen weerwraak weet.
Beef monſter; beef, ja wil voortaan de menſchen ſchuwen:
Het rits'len van een blad, zal u noch 't bange zweet
Afperſen, om dat gy niet voor Gods raad wilt buigen.
Maar gy, ô Martelaar! ô dierbaar kruiskleinood!
Gy hebt den grond gelegt van zo veel bloed-getuigen,
Door Joden, Heidenen, en Chriſtenen gedood,
Toen 't bloedig moordſchavot, een eertoneel verſtrekte,
En de allerwreedſte dood een vrolyk bruiloftsfeeſt.
Toen elk, de zielen tot volſtandigheid opwekte
Voor 't ſchrik'lyk dreigen van tirannen nooit bevreeſt.
Dus kon Gods Geeſt het hert door 't waar geloof verſterken.
Het martelbloed was al van ouds het zaad der Kerken.

DE

Digitized by Google

DE HEILIGHEID VAN ENOCH.

O baak van heiligheid! ô glans van zuivre zeden!
Die nooit besmet wierd door de pest van Caïns zaad.
Hoe hoog de boosheid klom, gy hebt u God beleeden:
Gy hebt, gelyk een zon, in 's waerelds dageraad
Uw' tydgenoot verlicht met flikkerende straalen:
Voorzeggende dien dag, dien grooten Oordeeldag,
Waar in oprechte deugd om hoog zal zegepraalen:
Maar ongerechtigheid, helaas! door eenen slag
Gedompelt in een' poel van eindelooze smerte.
O zalige Enoch! ô gy, lieveling van God!
Alle Eng'len zyn verlieft op uw godvruchtig herte,
Zy wenken u reeds toe, om met hun 't zelfde lot
Van vreugd te deelen door 't aanbidd'lyk Alvermoogen.
't Gaat wel; gy word gevoert naar 't onvergangbaar Hof.
Dus word de dood en 't graf voor de eerstemaal bedroogen:
Dus krygt de deugd, hoe zeer veracht, haar loon en lof.
Blonk zulk een held're star in 't schemerlicht der zeden!
Hoe durven wy, die van een hooger zonnestraal
Bescheenen zyn, de wet van Jesus overtreeden;
Die wet van liefde en troost, en innerlyk onthaal.
O neen! men haat de zonde en al haar dwaaze lusten.
Het weldoen is de zuil waar op 't geloof moet rusten.

Digitized by Google

DE BOOSHEID VAN DE EERSTE WAERELD.

Kon Noachs boet-bazuin, niets op uw herten winnen
In zesmaal twintig jaar, hoe vuurig hy ook bad?
Kon die rechtvaardige, uw verwaande en dert'le zinnen
Niet buigen tot hun pligt om d'allerwaardſten ſchat?
O Waereld! in een poel van gruwelen verzonken,
Laat dit gevaarte u dan beweegen tot berouw;
Elk nagel in het hout, van uur tot uur, geklonken,
Verſtrekt een ſtem die roept: ô menſchen zonder trouw!
Bekeert u, wilt ge zyn bevryd van ramp en plaagen:
Gy zyt verlooren zo gy 's Hemels raad veracht.
Daar word de laatſte hand aan 't heilzaam werk geſlagen,
't Is uit zo gy niet hoort; ook, zo gy langer wagt.
Maar ach! men zou veel eer de rotſen doen bezwyken!
Vaart voort weêrſpannige aart: ſpot vry met deugd en ſtraf:
Gy zult, eer gy het denkt, veranderen in lyken,
Als de ongemeete zee u zwelgt in 't ruime graf.
Daar ſtaat het konſtig vlot om Noachs zaad te bergen.
Noch roept hy; ach! hy is van ſchreien mat en moê.
Ziet toe; gy zult niet lang uw' grooten Schepper tergen.
Maar 't is gedaan; daar ſluit Gods engel de Arkdeur toe.
O weelde! ô ongeloof! ach! waart gy uitgeſtorven,
Veel zielen wierden door uw laagen niet bedorven.

DE

Digitized by Google

DE ONDERGANG VAN DE EERSTE WAERELD.

Nu ziet gy is het ernſt; de nood komt u beſpringen:
Nu roept gy, Noach aan als uwen waardſten vriend.
Maar 't is vergeefs geklaagt. ô dwaaze waereldlingen!
De ſtraf krygt nu haar beurt: Gena heeft uitgedient.
Die zielſchat hebt gy door hardnekkigheid verlooren.
Al rukt de wanhoop u de haaren uit het hoofd,
Al wringt ge uw handen af, al wenſt ge u nooit gebooren,
't Is niets; gy hebt Gods licht van goedheid uitgedooft.
Het bruiſſchend water ryſt, en weet van perk noch paalen:
't Word alles vlot, hoe vaſt gebouwt en diep geplant:
De bergen zullen haaſt hun kruinen onderhaalen.
Daar ſterft wat leeven had. ô wonder van Gods hand!
O Vader Noach, die in 't midden van de baaren,
In dondervlaag en ſtorm, 't geruſt gemoed behoud
Vol trooſt, ſchoon gy niet weet waar gy zult heenen vaaren:
Hoe zalig is uw ziel, die vaſt op God vertrouwt!
Ruſt op zyn voorzorg, die u nimmer zal begeeven,
In diepe ootmoedigheid in blydſchap en geduld.
Al word gy hoog en laag geſlingert en gedreeven,
Hy weet wanneer het uur van lyden is vervult.
Laat vry een zee van kruis de waereld overſtroomen,
God heeft altyd een Ark behouden voor de Vroomen.

Digitized by Google

DE DANKBAARHEID VAN NOACH.

O Vader Noach! zet nu vry uw Arkdeur open;
De waat'ren zyn gedaalt: Gods toorn is uitgebluſt.
Laat nu 't gedierte, u toevertrouwt, in vryheid loopen;
Zy kunnen vliegen en weêr weiden waar 't hun luſt.
Ai zie den Regenboog met ſchoone kleuren blinken!
Een teeken van 't Verbond met Hem die 't al vermag.
De waereld zal niet meer door eenen vloed verzinken:
Zy word voor 't vuur bewaart tot 's Heeren grooten dag.
Maar gy, ô vroome ziel! gy bouwt uw dank-altaaren,
En offert, met het vet van 't allerreinſte vee,
Uw hert, de beſte vrucht van heilige offeraaren,
Den grooten Schepper op voor 't goed dat hy u deê.
Oprechte dankbaarheid, uit weldoens aart gebooren,
Rukt met een zoet geweld de gaven uit Gods hand.
Niets kan d'Alzegenaar meer dan die deugd bekooren.
't Erkennend hert krygt zyn' genade-geeſt tot pand.
Hoe vuuriger die geur van 't ziel-altaar naar boven
Gevoert word, hoe hy eer met zegeningen daalt;
Daar angſt noch doodsgevaar de ziel van zal berooven.
O Zalig hy die van die Heilzon word beſtraalt;
Wat is 't een groot geluk, van God bemind te wezen!
Wie erft dien Hemelſchat? Die Hem van herten vreezen.

DE

Digitized by Google

DE ONEERBIEDIGHEID VAN CHAM.

O Cham! ô fnoodfte Zoon van d'allervroomften Vader!
Wat lacht ge om Noachs fchaamte! ô gruw'lyk' euveldaad
Daar zich natuur om fchaamt! zie voor u, tree niet nader
Eer 's Hemels ftrenge wraak u ftraft voor zulk een fmaad.
Koft gy met Jafet en met Sem dien hoon niet dekken?
Oneedele, gy zyt den naam van kind niet waard.
Ik zie uw zaad eerlang, bezoedelt met veel vlekken
Gods raad verachten door een wederfpannige aart,
Ga heen; gy zult niet in uw Broeders tenten woonen:
Hun deugden wierden ligt door uw gedrag befmet.
Want die, door wrevelmoed, zyn Ouderen durft hoonen,
Wat boosheid is 'er die hem perk of paalen zet?
Maar was die zonde, ô Cham! met u in 't graf gebleeven,
Hoe zalig was onze eeuw die nu verbaftert is.
Helaas! waar is 't ontzag en d'eerbied heen gedreeven?
Waar is de trooft en hulp? waar is de erkentenis
Die 't krooft aan Vader en aan Moeder moet bewyzen?
Die hoofdpligt, vreeze ik, word van weinigen betragt:
Maar fpot, en hoon, ja haat, (wie moet 'er niet van yzen!)
Is dikwils 't loon voor hen die 't kind ter waereld bragt.
Ach de Ouders hadden ook wel eer hun vloek en zegen.
O Zoons! ô Dochters! wilt dit ernftig overweegen.

DE TOORENBOUW VAN BABEL.

Hoogmoedige aart, t agt gy de Godheid te befpringen?
Bouw vry uw toorentrans in 't midden van de lucht.
Gy zult, d'Almoogenheid die 't al regeert, niet dwingen;
Dies ftaak uw' yd'len roem: uw daad is zonder vrucht.
Heeft hy de waereld met een zeevloed overgooten,
Bedenk eens of hy met den adem van zyn mond,
Uw trotfe inbeeldingen niet fchielyk om kan ftooten.
Gy timmert, maar gy kent de kragt niet van uw' grond,
Zyn Almacht laat zich aan geen middelen bepaalen:
Al wat hy denkt is werk. Zie daar, eer gy 't bedenkt,
Stoort hy uw arbeid door 't verftooren van uw taalen.
Dus word u hovaardy op 't onvoorzienft gekrenkt.
Dus ziet ge u zelf verwert, verlegen en bedroogen:
Zo haat'lyk is voor God een wrevelig gemoed.
Zo ftorten dikwils ook de tranffen van vermoogen,
De toorens van geweld en ftaatzucht ondervoet.
Waar is oud Babel? waar Jeruzalem gebleeven?
Waar vind gy Tyrus nu die waterkoningin?
Zy zyn vergaan, en als een rookdamp weg gedreeven:
Want d'alverflinb'ren tyd flokt Koningryken in.
Die in de hoogte bouwt, ftaat bloot voor onweêrvlaagen;
Wys is hy dan die hier zich nedrig weet te draagen.

DE

Digitized by Google

DE GEHOORZAAMHEID VAN ABRAHAM.

Gehoorzaame Abram ſcheid van Vaderland en Maagen,
En zoekt een vreemd geweſt 't geen God hem wyzen zal.
Wat kon dien grooten man zo moedig onderſchraagen,
Om dus te zwerven door woeſtynen, berg en dal?
Wat anders dan 't Geloof 't geen alles kan verwinnen.
Op zulk een dierbaar ſchild ſtuit af wat vrees en zorg,
Wat wanhoop, angſt en ſchrik, kan ſchild'ren voor de zinnen,
Niets kan hem deeren want de Godheid blyft zyn borg;
Waar op hy veilig ruſt, ſchoon alles ſlaat aan 't woeden.
Dus word ge, ô Abram! eens een' waaren Abraham.
Een' naam, waar door gy, naar een reeks van tegenſpoeden,
Tot aan de ſtarren klimt. ô glori van uw' ſtam!
O moederdeugd Geloof! hoe groot is uw vermoogen!
Hoe blinkt uw' held'ren glans! ô Paerel van 't gemoed!
Die u in 't hert omhelſt, word nimmermeer bewoogen
Om iets te doen 't geen ſtryd met God het hoogſte goed.
Dus ſtapt hy over goud en ſtaat en Koningskroonen.
't Is alles onder hem wat wellust waardig acht,
Zyn hoop vliegt reeds voor uit naar de ontoegangb're troo-
Daar hem de zaligheid in 't eeuwig ryk verwagt. (nen;
Niets kan een vroome ziel meer trooſten, min berouwen,
Dan op d'Alzegenaar in rampen te vertrouwen.

Digitized by Google

DE SCHEIDING VAN ABRAHAM EN LOT.

De dwaaze waereld mag hem edelmoedig noemen,
Die, door de waan verblind, nooit van zyn opzet wykt:
Ja die, ô fchande! fteeds op haat en wraak durft roemen,
Schoon hy zyn' Evenmenfch zo trotfch verongelykt.
't Is eerzucht die zich laat met fchyn van deugd blanketten.
Maar uit een buigzaam hert, het hevigfte gefchil
Te flisfen door de vrede en zuiv're liefdewetten,
Tot zelfverloochening der vleiende eigenwil,
Die haar belang, hoe lief, wil om de ruft vergeeten,
Dat 's edelmoedigheid, behaagelyk voor God.
Zo braaf, zo lof'lyk heeft zich Abraham gekweeten,
Toen 't twiftziek Herderdom, van hem en van neef Lot,
Het wrev'lig hoofd opftak. Dus liet de Held zich hooren;
„ Myn' Broeder, laat deez' haat tot ons niet overgaan.
„ Hebt gy de rechterzyde of flinkerkant verkooren?
„ Want nodig is 't dat wy een' and'ren weg inflaan.
„ Ik voeg my na uw keur; al 't land legt voor ons open.
Wie zag ooit grooter blyk van wyze reklykheid!
Gy, die u hebt in nyd in twift en wraak verloopen,
Zie hier een held're baak een fpiegel die niet vleit.
Schuw hoogmoed, bron van toorn en zondig misvertrouwen.
Die nooit naar vrede tragt zal nooit Gods oog aanfchouwen.

DE

Digitized by Google

DE ZEGEPRAAL VAN ABRAHAM.

Hoe zegepraalt Gods Held na 't ſlaan der trotſe Vorſten!
Gebeeten, zonder reên, op Lot zyn Broeders zoon.
De waan van ongelyk, deed hen zo hevig dorſten
Naar zyn onſchuldig bloed. Doch Abram kon dien hoon
Niet wraak'loos dulden, ſchoon zyn aart is ſtil en vredig:
Hy ſtryt, hy overwint, en keert met ryken ſchat,
Waar van hy tiende ſchenkt aan Prieſter Melchiſedech;
Dien grooten Koning van Gods groote Vredeſtad.
O ſchets! ô voorbeeld van zo veel Godvruchte zielen
Die in deez' zalige eeuw van 't dierbaar Kruisverbond,
Voor hooger Prieſter, en voor grooter Koning knielen;
Die al geweeſt is voor de bouw van 's waerelds grond.
Hy heerſt in 't hert van hem die ſtil en zacht van zinnen,
Zich vrolyk onder 't juk, dat laſt noch wreedheid kent,
Kan buigen om de wet des Heeren te beminnen,
Maar ſtraft den geen die zyn beveelen haat en ſchend.
Als Prieſter leeft hy by zyn' Vader, om te bidden
Voor zyn Gemeente op dat die nimmer word verleid:
By vroome zielen is hy met zyn' Geeſt in 't midden,
En ſtrekt een onderpand van 's Hemels heerlykheid.
O Evenbeeld van God! ô Prieſterlyke Koning!
Berei myn zondig hert, en maak het tot uw wooning!

DE

Digitized by Google

DE HERBERGZAAMHEID VAN ABRAHAM.

Herbergzaamheid, uit een meedoogende aart gesproten,
Hoe blinkt ge in Abram uit gelyk een' zonnestraal!
Nu hy twee Engelen, Gods lieve gunstgenooten,
Onweetend spyst en laaft met vriendelyk onthaal.
O welk een loon zult gy voor zulk een dienst erlangen!
Godvruchte ziel! wat heil hangt u al boven 't hoofd!
Uw Sara zal een' zoon uit uwen schoot ontfangen;
Dat zaad 't geen God u heeft verzekert en belooft,
't Welk door zyn vrugtbaarheit elk boven 't hoofd zal groejen;
Waar uit Messias eens te voorschyn komen zal,
Die met zyn' yz'ren staf de boosheid uit zal roejen,
En 't Godgeäard gemoed bevryden voor den val.
Zo teelt mildaadigheid de wenschelykste vruchten.
Vermoogende zie hier een spiegel voor 't gezicht:
Laat nooit den vreemdeling in druk en armoê zuchten:
Verzorg behoeftigen naar eisch van uwen pligt.
Zo zult gy eens met vreugd, na dat Godvruchtig zaajen,
Met een genegen hert en onbekrompen hand,
Een' onwaardeerb'ren schat van zegeningen maajen,
Die blinken zullen in het eeuwig Vaderland.
Schoon ieder deugd de ziel veel rust aanbrengt en voordeel,
Barmhertigheid alleen zal roemen tegen 't oordeel.

DE

Digitized by Google

DE ONDERGANG VAN SODOM EN ZONDE VAN LOT.

Ontugtig Sodom, kon de zondvloed u niet leeren:
Kon Babels torenbouw de vliezen van 't gezicht
Niet rukken, om te zien, hoe God het trots braveeren
Kan ſtraffen door zyn macht daar 't al voor beeft en zwigt?
Kon dan door trouwe raad, door traanen noch gebeden,
De neef van Abraham u brengen tot de ruſt?
Ach neen! uw vuile drift, vol ſnoode dertelheden,
Moeſt door een zee van vuur rampzalig zyn gebluſt.
Maar gy, ô Lot! die naau de vlammen zyt ontkoomen,
Moeſt Dochter ſchennis u noch brengen tot den val
Door misbruik van de wyn, tot aanſtoot voor de Vroomen?
Helaas! wat menſch ſtaat voor verleidinge noch pal,
Nu gy, ô vroome ziel! zo ſpoorloos raakte aan 't dwaalen?
Ach kon uw Echtgenoot, die in een Zoutpilaar
Veranderde, helaas! uw weelde niet bepaalen?
Wat is de welluſt vol beſmettelyk gevaar!
Wie moet, door matigheid, die zonde niet vermyden,
Die 't edele vernuft van haar waardy berooft;
Die huisgezinnen ſloopt: die kwaal op kwaal doet lyden;
Die goed en bloed verteert, en 't licht van reden dooft.
O Dronkenſchap! ô bron van de allerzwaarſte plaagen!
Die u bemint zal nooit Gods heilig oog behaagen.

DE

Digitized by Google

DE UITSTOOTING EN RAMPSPOED VAN AGAR.

Schoon gy, ô Agar van uw' waarden Heer moeſt ſcheiden,
 Door Saraas raad, tot ſtraf van uw weerſpannige aart,
Schep moed: laat echter u door wanhoop niet verleiden.
 Die God voor oogen houd word overäl bewaart.
Vrees niet, al moet ge in woud en woeſtenyen dwaalen,
 Zie daar, eer gy 't verwagt, door 't Goddelyk bevel
Een Engel, tot uw trooſt, van 's Hemels tranſſen daalen,
 Die u een middel toont waar door ge uw' Ismaël,
Uw' allerwaardſten ſchat, kunt van den dood bevryden.
 Hoe ondoorgrondelyk is Gods geheimenis!
Die gy voor dood beweent, zal eens, na dapper ſtryden,
 Een hoofd zyn van een volk 't geen naau te tellen is.
Gelyk hier Agars zoon voor Iſac moeſt bezwyken,
 Als 't echte en wettig zaad aan Abraham belooft,
Zo moeſt de wet ook voor de blyde boodſchap wyken,
 Die duivel, dood en hel, van kragten heeft berooft.
Nu leeven wy in die geruſte en vrye dagen.
 De ſchaduw is voorby: het licht ſtaat klaar ten toon.
Die 't oog moetwillig ſluit, heeft nimmer reên tot klaagen,
 Wanneer Gods oordeel hem verſteekt van 's leevenskroon.
Elk zie dan toe hoe hy hier met zyn welſtand handelt.
Rampzalig hy die niet in 't licht des leevens wandelt.

DE

Digitized by Google

DE OFFERHANDE VAN ABRAHAM.

Wat tong, wat ſchrandre pen, zal ons den ſtryd verhaalen
In 't hert van Abraham, dat kleene oorlogsveld,
Ja wat beroemt penſeel, is magtig af te maalen
Hoe 't met de togten van dien Vader is geſtelt?
Hy moet zyn' Zoon, helaas! zyn zoon ten offer ſlagten;
En met dien hals de hoop van zyn gewenſt geluk.
Natuur beſterft van ſchrik: zy zwymt, en miſt haar kragten;
Want nimmer wierd zy zo benepen van den druk.
Zy ziet al beevende 't Geloof haar recht belaagen.
Zy ſtryd, maar niet zo ſterk als haare weêrparty,
Uit vrees, dat die de kroon van zege weg zal draagen.
Zy zucht en ſpreekt; „ 't zy verr' dat ik uw deugd beny'
„ O Abraham! maar kunt ge u met een moord bevlekken?
„ Een kindermoord, ach! ach! wat komt u in den zin!
„ En gy, ô Iſac! zult gy 't Offerlam verſtrekken?
't Is uit met menſchlykheid: 't is uit met teed're min.
't Geloof roept; „ hou u kloek, wil my niet wederſtreeven:
„ God eiſt dit tot een proef van uw gehoorzaamheid,
„ Hoe kan hy dan uw' Zoon niet na de dood doen leeven?
Dit doet hem zwigten voor Gods raad en wys beleid.
Maar 't Opperwezen houd zich met de wil te vreeden:
En kroont twee zielen met een' ſchat van zaligheden.

Digitized by Google

DE GODVRUCHTIGE AVOND-OEFENING VAN ISAAC.

O veilige eenzaamheid voor Godgeäarde zielen,
Die door een blyde hoop, die nooit voor rampen zwigt,
Met eerbied en ontzag voor 't Alvermoogen knielen,
Hoe menigmaal hebt gy, by 't avondſchemerlicht,
Den zoon van Abraham in 't open veld gevonden;
Daar hy, ontſlaagen van het laſtig aardsgewoel,
Zyn vroom en dankbaar hert naar boven heeft gezonden,
Van waar hy wierd getrooſt door leevendig gevoel
Van hemelgaven daar al 't waerelds voor moet wyken:
Daar zag hy 't noemeloos getal der ſtarren aan,
Een ſchets, van Vaders zaad, daar zo veel Koningryken
Voor buigen zullen tot het zal als rook vergaan:
Wanneer de Silo eens de herten zal hervormen
In zyn Genade-ryk, 't geen perk noch paalen weet,
Waar op de dood, die 't al verſlind, vergeefs zal ſtormen.
O braave Jongeling! die u dus loſlyk kweet,
Hoe moet de Chriſten jeugd zich ſchaamen in deez' dagen;
Wier avondoeffening in dertelheid beſtaat:
In wulpſe wellust: en Gods woord ten toon te draagen
Voor ſpot-taal by de wyn: in laſter, wraak en haat.
O jonge telgen! wilt ge uw zielen niet verliezen,
Leer dan voor yd'len waan 't vermaak der deugd verkiezen.

DE

Digitized by Google

DE DOOD VAN ABRAHAM.

Die dapp're Held, verrykt met zo veel eed'le gaven,
Die Vader van 't Geloof, die waardige Abraham,
Word van zyn zoonen in een bergſpelonk begraaven.
Dus keert het lichaam weêr tot ſtof van waar het kwam.
Maar ziet een Fenix uit zyn aſſche weêr herleeven;
Die hoofdtak van 't beloofde en volkryk Israël:
Die deugdzaame Iſak; door zyn' Vaders geeſt gedreeven,
Altoos gehoorzaam aan het Goddelyk bevel.
De wreede dood ontziet noch heilig noch onheilig.
Zy klopt zo wel aan 't Hof als aan een leeme hut.
Geen ſchoonheit, kragt en ſtaat, zyn voor haar ſchigten veilig:
Niets is 'er 't geen de menſch voor haar geweld beſchut.
Gelukkig is hy dan die in zyn vroege dagen
De zonden ſterven laat eer 't ſterflot hem ontmoet.
Dat geeſt'lyk leeven, 't geen den Schepper kan behaagen,
Is 't middel 't welk hem voor de tweede dood behoed.
Leert hier, ô Kinder! als ge uw Oud'ren vroom ziet ſterven,
Dat gy haar leevenswyze en leſſen nooit vergeet.
Dus zult gy ook met hun een zaligheid verwerven;
Daar 't hert in weelde en pragt begraven niets van weet.
Hy dwaalt, die door dien waan verleid word en gedreeven,
Dat God hem zonder deugd het eeuwig heil zal geeven.

Digitized by Google

DE ROEKELOOSHEID VAN EZAU.

O Ezau, moeſt gy dus 't geboorte recht verliezen!
Wat ging u aan, wat dreef u tot dat los beſluit,
Om voor dien dierb'ren ſchat, een ſchotel moes te kiezen?
Maar ach! gy waande, uw heil was met dit leeven uit.
Hoe zult gy u in 't kort dien dwaazen koop beklaagen!
't Gekerm, het handgewring, word dan vergeefs betoont,
Als Jacob, onverwagt, uw zegen weg zal draagen,
En gy met minder deel van Iſak zyn beloont.
Ach Ezaus van onze eeuw! wat zyt gy menigvuldig!
Hoe maakt gy u, door weelde en toorn, en kwaaden raad,
Aan 't zelfde misbruik van uw' eerſten Vader ſchuldig;
Waar door gy ook, als hy, 't geboorte recht verſmaad;
Het erfrecht om de kroon van 't zalig Ryk te draagen.
Kunt ge om een hand vol moes van zonde en yd'le waan,
Uw ruſt, uw goeden naam, uw eeuwig voordeel waagen?
Helaas, rampzaligen hoe wil 't u noch vergaan!
Hoe zal het naberouw, met doodelyke neepen,
U plaagen als den tyd van boete is heen gevlugt!
Een ſchets van 't leed dat u in 't zielverderf zal ſleepen.
ô Roek'loosheid! wat baart ge een doodelyke vrucht.
ô Menſch! heeft u Gods gunſt verſtand en deugd gegeeven,
Verkoop die ſchatten niet voor een wélluſtig leeven.

DE

Digitized by Google

DE ZEGENING van JACOB.

Zie hier, de bitt're vrucht, ô Ezau, van uw luften.
Jaag vry het wildbraad op naar 't Vaderlyk bevel:
Uw' Broeder vangt het wild waar op zyn hoop kan ruften.
Dien zegen maakt hem tot dien grooten Israël.
Dat waardig hoofd van zo veel duizenden van zielen;
Van 't Heidendom ontzien, van Koningen gevreeft.
Zo leggen ze achter die van eer en deugd vervielen,
En 't minfte deel zo ligt verkooren voor het meeft.
Vergeefs is Ifak met uw zwaar verlies bewoogen.
Dien zielfchat zyt ge kwyt: fchrei vry uw oogen uit.
Uw Moeder heeft u door haar fchrandre lift bedroogen;
Want Jacob was dat heil belooft door Gods befluit.
Hoe menig leeft 'er, die, in fpoorelooze daaden,
Zich zelf verheugt, en niet eens denkt om 't nageween.
Die noch door 's Hemels hand, noch door getrouwe raaden
Getroffen word om eens met fchrik te rug te treen.
Maar als de bange dood in 't eind komt op de lippen,
Dan wenfcht men dat de tyd maar eens mogt zyn herhaalt.
Dan laat de mond een reeks van jammerklagten flippen.
O wreede ftryd waar in de wanhoop zegepraalt!
Dus vaart men dikwils heen met onverhoorde zuchten.
Ontydig naberouw, wat teelt gy wrange vruchten!

Digitized by Google

DE DROOM VAN JACOB.

O lieffelyke ſlaap! verkwikkelyke droomen
Waar in ge ô Jacob ruſt op God uw toeverlaat!
Gy ziet zyn Engelen, nu op dan nederkoomen,
Van 't ongenaakbaar Hof in 't blinkend praalgewaad.
O welk een vreugd moet dit in uw gedachten baaren!
Nu denkt gy om geen ramp, al legt ge in 't open veld.
Maar wie zou vreezen voor de grootſte lyfsgevaaren,
Die dus van 's Hemels liefde en voorzorg is verzelt.
Ziet hier een zuivre ſchets van 't welbewuſt geweeten,
Dat voor geen hoon, geen ſmaad, noch ongevallen zwigt.
Al boeit men 't lichaam in den ſtok of aan een keeten
In eenen bergſpelonk, de ziel behoud haar licht
Van trooſt en vreugd, waar door zy alles komt te boven.
Geen bitſe laſtertaal, geen ballingſchap, geen nyd,
Geen pynbank kan haar van dien dierb'ren ſchat berooven.
Wie ooit den ſtryd verlieſt zy overwint altyd.
Zy ſlaapt geruſt, en ſchrikt voor blixemvlam noch donder:
Zy ziet, als van een hoogte, al 's waerelds onluſt aan.
Al keert eene oorlogsſtorm de Ryken 't bovenſt' onder,
Zy hoopt op 't zalig Ryk 't geen nimmer zal vergaan.
O Voorſmaak van die ruſt die over is gebleeven,
Voor vroome zielen die Gods wet getrouw beleeven!

DE

Digitized by Google

DE LIEFDE VAN JACOB TOT RACHEL.

Wat fchaad een harde dienft van tweemaal zeven Jaaren.
Schoon 's Hemels hitte en koude u dag en nacht verveelt,
In 't hoeden van het vee van Laban, vol gevaaren,
Als 't loon al 't werk verzoet; en u 't aanminnig Beeld,
De fchoone Rachel word tot eene Bruid gegeeven.
Oprechte liefde voelt in d'arbeid laft noch leed.
O vroome Jacob! hoe gelukkig was uw leeven.
Nooit hebtge uw' dierb'ren tyd met grooter vreugd befteed.
Hoe gy ook zwerven moeft van 't weften naar het ooften,
Om goede weiden op te fpeuren moe en mat,
Een kus van uw Beminde, een lonk kan u vertrooften;
Die wellufi ruilde gy voor geenen Konings fchat.
Kon Ifaks zoon de jeugd en bloem van zyne dagen
Opoff'ren aan een maagd vernoegd in 't dienftbaar juk,
Kon hy, zyn leeven, om een aardfche fchoonheid waagen,
En achtte hy haar gunft voor 't allergrootft' geluk?
Wat wederhoud ons doch, om goed en bloed en leeven,
Aan 's Hemels Bruidegom, uit eene teed're min,
Wanneer 't de nood vereift, vrywillig te overgeeven?
Die fchade baart een onwaardeerlyk zielgewin.
Wat ftand de menfch hier ook verachten mag of looven,
De zelfverloochening voert lyf en ziel naar boven.

Digitized by Google

DE WORSTELING VAN JACOB.

O Jacob! hou u kloek; bezwyk niet onder 't ftryden
Van eene worfteling die geene weêrga kent.
Schep moed, al word uw heup verwrongen door het lyden,
Het welk uw lichaam en haar kragt en fchoonheid fchend:
't Is niets, wyl uw geluk geen perken weet of paalen;
Gy zyt uw weerparty in deezen kamp te fnel:
Gods Engel geeft het op, en laat uw zegepraalen,
En fchenkt u tot een prys den naam van Israël.
ô Voorbeeld van een' ftryd, die ieder moet beginnen
Door traanen, zuchten en gebeên, vol yvrig vuur,
Om, als geweldenaars, het Hemelryk te winnen
Met geeftelyk geweêr. Laat waereld en natuur
Met and're wapenen hun vyanden genaaken,
Een' Chriften ftryder, die ten kryg is toegeruft,
Verovert alles door vergeeven en verzaaken.
Zo word het vuur van weelde en overdaad gebluft.
Zo word de ziel van laft en flaaverny ontflaagen,
Als zy haar drift bevegt, en eind'lyk meefter word.
Niets kan de Godheid meer dan zulk een' moed behaagen,
Die hy met zyn genade en zegen overftort.
Vrees dan, ô menfch! voor hoon, gevaaren, ramp, noch fterven:
Die overwint zal eens de kroon des leevens erven.

DE

Digitized by Google

DE ONTMOETING VAN EZAU EN JACOB.

Verlegen Jacob, ach! wie ſtrekt nu uw Behoeder!
Waar vlugt ge in deez' benaud' en onverwagten nood!
Wie bergt ù voor 't geweld van uwen trotſen Broeder?
Helâas! hier ziet gy niet voor oogen dan den dood.
Zal nu die wreede Wolf 't onnoozel Lam verſlinden?
O Ja! de wraakzucht ſlypt het ſlagzwaard reeds. ô ſmert!
Ach is 'er nu geen raad of middel uit te vinden
Tot uw behoudenis? beproef of gy zyn hert
Tot ruſt beweegen kunt, door uw geringe gaaven,
Zie daar, Gods voorzorg geeft een uitkomſt in den druk.
Die weet, dat ruw gemoed, in haat en toorn begraaven,
Te buigen naar zyn wil tot Israëls geluk.
Nu heft hem Ezau op, met zyn verdriet bewoogen.
O Wat omhelzingen! wat zuivre traanenvliet
Stort gy, ô Broeders! nu met blydſchap uit uwe oogen!
Zo geeft de Alwysheid trooſt na zuchten en verdriet.
Als vriendſchap, trooſt en raad, ja alles ſchynt verlooren;
Als 't oog geen uitkomſt ziet waar 't zich ook keert en wend,
Dan word het ſchoonſte licht uit duiſternis herbooren,
Wanneer Hy, onverwagt, zyn hulp van boven zend.
Hy laat de vroomen in geen tegenſpoed en plaagen,
Of geeft hun kragt om 't kruis geduldig te verdraagen.

Digitized by Google

DE WRAAKZUCHT VAN SIMEON EN LEVI.

Ontaarde Broederen, is nu uw hert gerufter,
Nu gy uw zielen hebt met gruwelen bevlekt?
Ach! is nu de eer herftelt van uw verlege zufter?
O neen! die fchennis heeft te klaarder zich ontdekt.
't Gerucht vliegt over 't veld, en fchreeuwt in alle fteden
Hoe Jacobs vroom geflagt, door oproer, wraak en moord,
Vorft Hemor heeft verdelgt. Hoe wil nu de onbefneeden
Haaft lachen in zyn vuift als hy die tyding hoort.
Wraakzuchtigen, moet gy niet voor uw' Vader fchroomen?
Ik hoor reeds hoe hy zich op 't fterf bedde aan u uit:
„ Myn ziel zal nooit in uw vergaderingen koomen.
Dit zal uw zegen zyn, voor 't fchriklyk moordbefluit.
Maar gy, ô Sichem! door uw dert'le luft bedroogen,
Hoe boet gy met de dood die fchand'lyke euveldaad.
Helaas! wat is de glans van 't Vorftelyk vermoogen
Wanneer hy word bezwalkt met bloed en zielverraad.
Verbolgen wraakzucht, ach wat hebt ge al leeds gebrouwen!
Wat ryken uitgeroeit, verbrand, vertrapt, vertreên.
Wat zaad, van vyandfchap en eerloos misvertrouwen,
Gezaait in 't wrev'lig hert der Grooten tegen reên.
Gelukkig zyn zy die, door kuiffche en zachte zinnen,
Haar luften dooden, en haar vyanden beminnen.

HET

HET ROEKELOOS VONNIS VAN JUDAS.

O Judas! zyt gy op den Rechterſtoel gezeeten,
En ſpreekt ge een vonnis uit, zo los en onbedacht!
Heeft Thamar tegen de eer zich roekeloos vergeeten?
Waarom den ſchender die haar daar toe heeft gebragt
Ook niet veroordeelt? maar nu toont zy zek're panden
Die zy van u ontfing, toen gy haar hebt verleid.
Moeſt nu de wet u ook niet nevens haar verbranden?
O Ja! ging 't recht haar gang nooit werd gy vry gepleit.
Zo ſpeelt ge, ô Jacobs zoon! met eer en pligt en leeven.
Dit zyn de vruchten van uw trouwloosheid en luſt.
Had gy haar Sela tot een Echtgenoot' gegeeven,
Nooit had zy zulks beſtaan tot nadeel van uw ruſt.
Nu moet gy kind'ren uit uw Dochters ſchoot verwagten;
Uit Ers en Onans weeuw, uw zoons uw wettig zaad.
Kwam nooit de welluſt van Oom Lot in uw gedachten?
Zulks had u, mogelyk, bevryd voor zulk een daad.
Nu voelt ge uw ziel door veel bekommering bezwaaren.
Het vinnig naberouw treft u met dubb'le ſmert.
Zo werpt de menſch zich zelf in rampen en gevaaren,
Wanneer voorzichtigheid het roer verlaat van 't hert.
Een haaſtig raadsbeſluit kan 't kwaad niet ligt herſtellen.
Die wel bedacht is zal geen roek'loos vonnis vellen.

DE

Digitized by Google

DE ONNATUURLYKE WREEDHEID TEGEN JOSEF.

Was 't niet genoeg het Hof van Hemor te verdelgen,
O bitſe Simeon! ô Levi wreed van aart!
Moet gy nu woeden op de braafſte van uw telgen?
Wat dier, hoe wreed, heeft zyns gelyken ooit bezwaart.
O Joſef! word gy, om 't verhaalen van uw droomen,
Ter put gedoemt, ontbloot van hulp van trooſt en licht?
O neen! het was de nyd. ô Spiegel van de vroomen!
Uw deugd ſtraalde al te ſchoon, in 't haatelyk gezicht
Van die verbaſterden; die u, hun waardſten Broeder,
Verkogten aan 't geſlagt van Ismaël. ô ſmaad!
Hoe dikwils zaagt gy om naar Ruben uw behoeder;
Maar ach! die wiſt niet van dien goddeloozen raad.
't Geweld heeft uitgedient: nu moet de liſt weer waaken.
Bedrieg uw Vader vry, die afgematte ziel,
't Geweeten zal u haaſt met beeven wakker maaken;
En ſtraffen elk van u, die dus van 't ſpoor verviel,
Daar gy als ſchooven zult al ſidd'rend' nederbukken
Voor een' verhev'ne ſchoof, wanneer u werd gevraagt;
Waar Joſef is? en hoe hy ſtorte in ongelukken?
O Hartworm, die 't gemoed inwendig byt en knaagt!
O Haat en Nyd! wat doet ge al huisgezinnen zuchten,
Daar gy regeert, moet vrede en vriendſchap tevens vlugten.

DE

Digitized by Google

DE ZEGEPRAALENDE KUISHEID VAN JOSEF.

Wie 't ooit gebeuren mogt, in 't prachtig zegepraalen,
Met eenen Lauwerkrans te pronken op zyn hoofd;
Deez' jonge Held verdient een' kroon van zonneſtraalen,
Die door zyn' held'ren glans al 's waerelds licht verdooft.
Men zwyg' van wapenen door 't ſtaal in een geklonken:
De kuiſche Joſef, in de Lente van zyn jeugd,
Zwigt, ongewapent, voor geen vuur van dert'le lonken;
Zyn onverwinbaar ſchild is onbevlekte deugd.
De geile Jempſar mag haar looze netten ſpannen,
Zy mag hem vleiën met het koſtelykſt' van al;
Zy mag hem dreigen om zyn Godsvrucht te verbannen,
Maar alles is vergeefs: zyn eerbaarheid ſtaat pal.
Zy geeft het op, ſchoon hy zyn bovenkleed laat ſlippen
Waar mede zy haar ſchuld vol veinzery bedekt,
En Potifar bedriegt met gif van valſche lippen.
Maar waare kuisheid word door laſter nooit bevlekt,
Al moet ze, onſchuldig, in een' naaren kerker zuchten.
Ziet hier ontuchtigen, een ſpiegel voor uw oog.
Vlied voor de onkuisheid met haar doodelyke vruchten:
Een ondeugd, die, helaas! zo menig menſch bedroog.
Hy waagt zyn ziel die op haar welluſt wil vertrouwen.
Die rein van herten is zal God in vreugde aanſchouwen.

DE

Digitized by Google

DE VERLOSSING EN HOOGHEID VAN JOSEF.

Helaas! hoe schielyk word genooten dienst vergeeten.
 Ondankbaarheid hoe speelt ge uw rol op 't aardstooncel.
De Schenker, schynt niet meer van dien Hebreeuw te weeten,
 Door wien hem 't ampt, naast God, in 't Hof weer viel ten deel.
Maar Faroos droom, doet zyn gemoed in 't einde ontwaaken;
 Die Josefs wys vernuft beproeft en ondervind:
Dies laat hy hem, alleen niet uit den Kerker slaaken,
 Maar stelt hem mede aan 't roer van 't Koninglyk bewind.
Wie kan de wegen van Gods wysheid achterhaalen!
 Die 's avonds zat geprangt in boejens wreed en fel,
Word 's morgens omgevoert, om als een' Vorst te praalen,
 Met zangen en gejuich, met pragt en snarenspel.
Gy zult, ô Faro! die verheffing nooit beklaagen,
 Zo lang gy Josef eert, zal weelde en overvloed,
U overstroomen in geruste en blyde dagen,
 Schoon 't alles door een vlam van oorlog blaakt en woed.
Wat schatten zult gy niet in uwen schoot zien vloejen,
 Als al de waereld aan Egipte cynsbaar word
Door 's Landvoogds wys beleid; waar door uw staat zal bloejen,
 Wanneer hy word van God met gaven overstort.
Een wind van dwaaze waan kan meest de Vorsten schaaden.
Maar 't heil van 't land hangt af van wyze en vroome raden.

DE

Digitized by Google

DE HONGERSNOOD IN 'T HUIS VAN JACOB.

De felle hongerplaag komt Israël befpringen;
  Dies zend hy vyfpaar zoons naar 't ryk Egipte om brood,
Maar ach! de Landvoogd ziet hun aan voor muitelingen:
  Hy eifcht eerft Benjamin in 't nypen van den nood;
Helaas! dit drukt het hert van d'ouden man met fchroeven.
  My dunkt, ik hoor, hoe hy zich dus al weenende uit;
„ Kunt gy, myn ziel in druk geftooft, noch meer bedroeven!
  „ Moet ik met Jofef ook, myn Rachels tweede fpruit
„ Dan miffen? neen; ô neen! die fcheiding doet my fterven.
  „ Dit is myn wintervrucht, myn blydfchap,trooft en kroon.
Doch door 't gevaar moet hy dat waardig heilpand derven,
  Bevoolen aan de zorg van Judas, zynen zoon,
Maar gy, ô Broederen moet u het hert niet fcheuren
  Nu Jofef u beproeft: en deezen Jongeling,
Tot zynen flaaf verkieft? Nu hebt gy ftof tot treuren.
  Nu word gy onderzogt. ô wat verandering
Gevoelt nu 't beevend hert, by 't was voor twintig jaaren;
  Toen gy de onnoozelheid, onmenfchelyk verftiet!
Nu wenfcht gy op uw' hals, de rampen en gevaaren
  Die Jofef immer leed. ô knaaging vol verdriet!
Helaas! hoe dikwils komt gy ongeroepen boven.
Rampzalig zyn ze die uw waarheidsftem verdooven.

DE VERVULLING DER DROOMEN VAN JOSEF.

Uw droomen zyn vervult; zie hier nu ellef Schooven,
ô Jofef! voor uw fchoof gebukt, vol angft en fmert.
Noch wilt gy veinzen: maar natuur komt t'elkens boven;
Die drong u, eer gy 't dacht, deez' woorden uit het hert;
„ Kent Sofompaneas nu beter dan voor deezen.
„ Ja; ik ben Jofef zelf. Leeft, leeft myn Vader noch?
„Schept moed,myn Broeders gy hebt genen ramp te vreezen.
„Herdenkt niet meer aan 't leed fchoon ik,door uw bedrog
„ Vervoert wierd naar dit ryk. Ik droeg dien laft geduldig.
„Nooit krygt hy voorfpoed die vooraf niet wort verfmaad.
„ Ik ben aan u, naaft God, deeze eer en hoogheid fchuldig.
„ Zo wonderlyk, zo wys, is zyn befluit en raad.
„ O waarde Benjamin! hoe luft het my uw wangen
„ Te drukken met myn' mond ô langgewenften dag!
„ My waardiger dan 't licht: my liever dan 't ontfangen
„ Der Koninglyke gunft, dit heerlyk ryksgezag.
O braave ziel! gy hebt de macht om 't leed te wreeken;
En gy vergeeft, alleen uit edelmoedigheid,
Die zwaare misdaad niet; maar toont ook 't waare teeken
Van liefde en vriendfchap tot elks hulp en dienft bereid.
Die 't onderzoeken in deeze eeuw dorft onderwinden,
Hoe weinig Jofefs zou hy in de waereld vinden!

DE

Digitized by Google

DE BLYDSCHAP VAN JACOB OVER 't GELUK VAN JOSEF.

Zie hier de Broederen op 't pragtigfte aangezeeten,
Daar Jofef hun onthaalt op 't koft'lyk hof banket.
Nu is de zorg van 't hert: de ramp en fmert vergeeten,
Die menigmaal 't gemoed ontroert heeft en bezet.
Nu ftaan zy vaardig om hun Vader af te haalen,
Op dat hy, 't geen hy niet gelooft, voor oogen ziet.
Hoe zyn' vermifte Zoon met heerlykheid en praalen,
Als tweede aan Faroos kroon, in Memfis Hof gebied.
Ik zie hem reeds van vreugd, bezwymen onder 't hooren
Van zo veel wonderen, gewrogt door 's Hemels hand.
't Gehoor, hoe lieffelyk, kan hem niet meer bekooren;
't Gezicht moet zyn voldaan van zulk een dierbaar pand:
Dan wil hy zyne ziel met blydfchap overgeeven.
O fchielyke ommezwaai daar zelf natuur voor zwigt!
Die van 't eene uitterfte naar 't and're word gedreeven,
't Is veel, zo hy 't verftand houd in haar evenwigt.
Hoe vrolyk zult gy nu in Gozens vruchtb're weiden,
(De Koning heeft u reeds die landftreek toegeftaan),
O Jacobs krooft! uw vee in overvloed geleiden;
Nu zult ge in Canaän door honger niet vergaan.
Als 't al verlooren fchynt, zend God zyn hulp in 't ende.
De vreugd gevoelt men beft na plaagen en elende.

Digitized by Google

DE WREEDHEID VAN FARO.

Hebt gy de deugden van uw' voorzaad reeds vergeeten,
Die Jacobs vroom geslagt onthaalde in Memfis Hof;
Om dat hy Josef 't heil van 't ryk had dank te weeten,
Die van hem wierd gekroont met rykdom eer en lof?
Ondankb're Vorst: ach zyn dit daaden die u passen,
Dat gy het man'lyk zaad van Israël versmoort!
De Nyl zal nooit die vlek uit uw geweeten wassen.
O snoode tyranny! ô gruwel nooit gehoort!
Nu vreest gy dat dit volk u boven 't hoofd zal groejen.
O yd'le zorg, ô neen! dat is de reden niet;
Het was de nyd, om dat gy hen zo schoon zaagt bloejen,
Die u, door haar vergif, tot deeze wreedheid ried.
Bedrukte Moeders, ach waar zult ge heenen vlugten!
Men rukt de onnoos'le jeugd van uwe borsten af:
Die schreit niet om 't gevaar, maar dat zy u hoort zuchten,
Niet weetende dat zy zo na zyn aan hun graf.
Maar die onweetenheid kost u een' vloed van traanen.
Gy voelt uw herte-bloed aftappen op 't gezicht
Van 't stervend kroost. Natuur hoort hier naar geen vermaa-(nen
Door zulk een' slag, waar voor verstand en reden zwigt.
O Dwingeland! gy leeft by moorden en vernielen:
Zie toe, een wreede dood volgt u reeds op de hielen.

GODS

GODS VOORZIENIGHEID OMTRENT MOSES.

De kleene Mofes, uit de klaauw der wreede wolven,
Door 's Moeders lift gerukt, dreef in een bieze kift
De fnelle Nylftroom af, en dobberde op de golven,
Waar uit de Ryksprinfes hem redde door een lift.
Die Koninglyke fpruit, geraakt door mededoogen,
Geheel afkeerig van haar Vaders tiranny,
Heeft hem, als haaren zoon, gevoed en opgetoogen
In 't pragtig Hof, daar hy, gelyk een honigby
De weetenfchappen zoog der wyze Egyptenaaren;
Maar 't hert behield den trek fteeds tot zyn broederfchap.
Dies liet hy Memfis met haar' fchat en wellufl vaaren;
En weidde Jethroos vee, veel liever dan den trap
Van heerfchappy langs veel gevaaren op te ftygen.
O ed'le wysheid die haar weerga weinig vind!
Wyl menig om gezag en ampten te verkrygen,
De deugd verftoot en haat, ja alles onderwind.
Maar gy, verheven ziel, zult als Verloffer praalen
Van 't eertyds bloejend, maar nu kwynend, Israël.
Door u, zal Zonne-ftad, met al haar hoogmoed daalen
Als ze in de Schelfzee ftort naar 't Goddelyk bevel.
O Faro! toen dit kind uw tulband dorft vertreeden,
Hoe weinig dacht gy toen aan uw rampzaligheden.

Digitized by Google

DE GODDELYKE VERSCHYNING AAN MOSES.

Getrouwe Herder, ach wat zal u noch ontmoeten!
Gy ziet het Bosch in brand, dat echter niet verbrand.
Gy hoort een stem; „ Trek, trek de schoenen van uw voeten
„ ô Moses! want deez' plaats is een geheiligt land.
„ Niet anders als met diepe eerbiedigheid te nad'ren.
„ Ik ben 't, die met u spreekt; de God van Abraham,
„ De God van Isak en van Jacob, uwe Vad'ren.
„ Ik zie met afkeer hoe de telgen van dien stam,
„ Myn treurig Israël, verdrukt word en vertreeden.
„ Haar schreiën klonk tot in den Hemel voor myn troon.
„ Ga heen; gy zult het ampt van een Gezant bekleeden:
„ Zeg Faro; Israël myn' uitverkooren Zoon,
„ Word van u wreed vervolgt; maar ik ben zyn Behoeder:
„ Ontslaak hem uit uw wreede en harde dwing'landy.
„ Al zyt gy zwaar van spraak, ô Moses! ga; uw Broeder
„ Aäron, zal u tolk en voorspraak zyn; maar gy,
„ O ongeloovige! wat kan uw hert vertsaagen?
„ Zie daar, uw staf word reeds een slang, uw hand verdort
„ Door myne macht. Of kan u grooter proef behaagen?
„ Ik ben het die den mensch met gaven overstort.
Dus wierd ge, ô Moses! tot een Leidsman uitverkooren.
Gelukkig Jodendom! als 't naar uw' raad wil hooren.

DE

Digitized by Google

DE ZENDING VAN MOSES EN AARON AAN FARO.

De twee Gebroeders, nu verheerlykt met den zegen
Om wonderen te doen, gaan moedig naar 't paleis;
En vord'ren Israël, van God hun Scheppers weegen:
Maar Faro, reeds verhard, ontzegt aan hun dien eis:
Hy wil niet van dien God, of zyn beveelen hooren.
Doch Moses toont zyn magt, en maakt van zynen staf
Een kronkelende slang. Maar hy, om dit te stooren,
Gebruikt zyn Tovenaars. Dies laat hy nimmer af
Van zyn verwaandheid, door geen middelen te buigen.
Al ziet hy blyken van een hooger Oppermacht,
Al kan 't hem alles wat hem voorkomt overtuigen,
't Is al vergeefs, naar dien hy raad en reên veracht.
Elendig Israël! hoe worden uwe plaagen
Verdubbeld tot uw last! maar draag, met lydzaamheid,
Deez' drukt een korte poos: ik zie na weinig dagen
U vry van 't slaafsche juk; u word wat groots bereid.
Wat is de vryheid zoet, al komt ze noch zo spade!
Gy zult, naar Canaän, die schoone landstreek gaan.
Maar gy, ô dwingeland! zult tot uw ramp en schade,
Noch leeren wat het is dien God te wederstaan,
Die Vader Noachs eeuw afspoelde van de zonden.
Ach wierden nu, helaas! geen Faroos meer gevonden!

Digitized by Google

DE PLAAGEN VAN EGIPTEN.

O Faro zult gy noch niet voor Gods Almagt knielen!
Zie uw rivieren reeds in bloed verkeert. Uw dis
Van gladde Vorſchen en uw volk van Luizen krielen.
Al 't land vol ongediert dat niet te weeren is.
Hoe maait de Peſt een oogſt van duizenden van lyken!
Gy ziet Gezwellen aan de menſchen en het vee.
Waar kan men voor dien ſtorm van Vuur en Hagel wyken
Die op uw daken valt? de Sprinkhaan heeft alree
De beſte vruchten van uw velden opgegeeten.
Driedaagſche duiſternis, hoe hebt gy 't Zonnelicht
Met floers bedekt! dus word de tyd in druk verſleeten.
Ach! ach, de laatſte plaag is zwaarder van gewigt;
De wreede Dood vernielt al d'eerſtgebooren zoonen,
Van d'ongeachtſten ſlaaf, tot aan den grootſten Heer.
Uw' eigen Ryksprins ſterft. Nu waggelen uw troonen.
Nu kent gy Jacobs God; maar waarom doch niet eer?
Ach was uw hert niet dan door vyfpaar wreede plaagen
Te brengen tot zyn pligt? Rampzalige onderdaan!
Die zulk een aardstiran zyn dienſten op moet draagen.
Helaas! hoe menig ryk is door den Vorſt vergaan!
Doch 't vroom gemoed wil, hoe verdrukt, veel liever ſterven,
Dan door de muitery zyn vryheid te verwerven.

UIT-

Digitized by Google

UITTOGT VAN ISRAEL NAAR CANAAN.

Wat zie ik al vernoegde en vrolyke aangezichten!
Elk is verheugt: elk maakt zig tot de reis gereed.
Nu moet de dienſtbaarheid, voor de eed'le vryheid zwigten,
Zo lang verdraagen met verdriet en hertenleed.
Wel aan; nu 't Paaslam op uw afſcheidmaal ge-eeten;
Geſchoeit en opgeſchort, met ſtaven in de hand.
Zo zult ge Egipte met haar plaagen haaſt vergeeten,
In 't vruchtbaar Canaän; 't beloofde Vaderland.
Nu zal u Moſes door de zandige woeſtynen
Geleiden als een' Vorſt: daar u de vuurkolom
By nacht, een held're wolk zal over dag beſchynen,
Beſchaduwt door den glans van Arons Prieſterdom.
Ach houd deez' grooten dag doch eeuwig in gedachten
Door 't houden van Gods wet die hy u geeven zal:
Of anders zult gy, eer ge uw hoop bereikt, verſmagten;
Want wederſpannigheid brengt menig menſch ten val.
O Zalige uittogt uit het dienſtbaar huis der zonden,
Door 't heilig tegenbeeld van Moſes, Godes Zoon
Verkreegen uit gena; dewyl wy door zyn wonden
Ontkerkert zyn, om eens de vryheid en de kroon
Van 't eeuwig Canaän, ontlaſt van leed te draagen,
Indien wy leeven naar zyn wet en welbehaagen.

DE DOOD VAN FARO.

Waar heen, Geweldenaar? wien zoekt gy na te jaage.
'τ Is Israël van God beschermt gelyk gy weet.
Hoe is 't verstokt gemoed door zo veel wreede plaagen
Noch niet verzagt! helaas! moet nu noch zwaarder leed
Uw hals, die nimmer boog, dan eindelyk eens breeken!
Nu trekt gy op, en schend uw eens gegeeven woord.
O Faro! waart gy niet uit Zonne-stad geweeken,
De schelfzee had u in haar baaren niet versmoort.
Nu loopt gy in uw dood met ruiteren en knegten.
Keer, keer te rug; deez' weg is niet voor u gebaant.
Of wilt gy met uw heïr d'ondwingb're vloed bevegten?
Die stryd zal u zo ligt niet vallen dan gy waant.
Daar stort de waterval, die als twee glaaze muuren
Den doortogt gaf aan 't bange en afgematte volk.
Vlugt nu, ô trotse Vorst! om 't leeven te verduuren.
Maar neen; daar slokt het meir u in zyn diepen kolk:
Daar legt uw fiere moed in 't ruime graf bedolven:
Dat hert, ontembaar als de baaren wreed en fel.
Wyl Jacobs zaad, bevryd van u en van de golven,
Gods dierb're gunst erkent met zang en snaarenspel.
Verstoktheid word gestraft na 't onbarmhertig woeden.
Maar 't buigzaam hert vind troost en hulp in tegenspoeden.

DE

Digitized by Google

DE DORST VAN ISRAEL UIT DEN ROTS GELAAFT.

Onlydzaame Israël, ach is 't u reeds vergeeten,
Dat gy, door wond'ren van Gods ſterke rechterhand,
Nooit door 't verwaant vernuft, hoe ſchrander, af te meeten,
Verloſt zyt uit den prang van 't ſtrenge Egiptenland!
Die Faroos heirkragt voor uw oogen liet verdrinken,
Die u, door eene vuur- en wolk-kolom, beſchynt;
Wat reden hebt gy om den moed te laaten zinken?
't Is waar; natuur word door den dorſt wel afgepynt,
Maar zo gy door 't geloof uw heil met God woud waagen,
Gy zoud ſteeds denken, die my ſchiep weet ook myn ſmert.
Ziet daar, een watervliet uit eene rots geſlaagen
Tot uw verkwikking: laaft nu 't afgematte hert.
Zou zyn menſchlievenheid, de koeſterende ſtraalen
Verbergen, neen, ô neen! hy onderhoud wat leeft.
Eer laat hy 't Hemels brood van d'oppertranſſen daalen,
Eer hy de vroomen in den zwaarſten nood begeeft.
O Abrahams geſlagt, begint alreeds te klaagen!
Hoe vreeze ik voor 't gevolg van uw' weêrbarſtig' aart.
't Is waar; Gods goedheid kan de misdaad lang verdraagen,
Maar tergt zyn gramſchap niet die duizend plaagen baart.
O goude lydzaamheid! wie kan uw' ſchat waardeeren!
Gelukkig is hy die zich laat van u regeeren.

Digitized by Google

DE OVERWINNING VAN JOSUA OP AMALEK.

De ſtrydb're Joſua, verſtrooit de legerbenden
  Van Amalek, terwyl ge, ô Moſes! bid en zucht
En ſmeekt aan Jacobs God om 't onheil af te wenden.
  Zie daar, hy dryft het heir kloekmoedig op de vlucht,
Nu Hur en Aron u de handen onderſteunen
  Ten Hemel uitgeſtrekt, maar lieten zy eens af,
Dan ſcheen uw vyand zich 't verlies niet eens te kreunen,
  Maar viel weêr moedig aan, tot God een uitkomſt gaf:
Die ſteeds uw kragt verſterkte en hield uw armen boven,
  Waar door de Veldheer keerde in zegenpraal, met vreugd.
Het onbeſneeden zaad, wierd dus als kaf verſtooven
  Door 't vaſtgegrond geloof en ongeveinsde deugd.
Ziet hier een ſchets hoe elk zyn vyand moet belaagen
  Met geeſtelyk geweer. Zo lang 't boetvaardig hert
Ten Hemel is gekeert naar 't Godlyk welbehaagen,
  Zo lang verwint de ziel de misdaad die haar ſmert,
Maar laat zy eens haar moed in de aardſche wellust daalen,
  Dan gaat zy weêr te rug, en miſt haar winſt met leet,
O ſtryder! laat de zonde u nimmer achterhaalen;
  Zo krygtge een prys waar van geen menſch de weêrga weet.
Die los van yd'len waan, met welbedachte zinnen
Zyn hoop naar boven voert, zal altyd overwinnen.

OVER

Digitized by Google

OVERDRACHT VAN GODS WET AAN MOSES.

Hier word Gods regelmaat van 't leeven, ô wat wonder!
Aan Mofes overreikt door 't Opperfte bevel.
O Sinaï! hoe word uw kruin, door wind en donder,
En fchitt'rend blixemlicht, gefchud! heel Israël
Beeft op dien zwaaren ftorm; en laat zyn leidsman fmeeken,
Aan 't Opperweezen, om vergeeving van zyn fchuld.
Hy wil nu 't hoofd niet meer tot muitery opfteeken;
Maar alles lyden met een willeloos geduld.
Maar ach men zal haaft zien hoe hy zig zal bedriegen!
Weerbarftige aart, helaas! blyft zelden by haar ftuk;
Doch hy, die alles weet, is niet in flaap te wiegen:
Die Hem verfmaad ftort in zyn eeuwig ongeluk.
Ziet hier, met hoe veel fchrik, met fidderen en beeven,
't Verbond der dienftbaarheid aan 't volk gegeeven is.
Heel anders kwam de wet, waar in ons 't eeuwig leeven
Belooft is, aan den dag: de wolk, de duifternis
Van Sinaï, moeft voor den glans van Zion zwichten.
Hier klonk geen donderftem; maar een geluid, dat zacht
De herten trok, en elk tot zuiv're liefde pligten
Bereide door een wind die niemand fchaade aanbragt.
O Geeft! maak onzen geeft bekwaam, om eens by trappen
Ten top te ftygen van uw waardige eigenfchappen!

GODS

Digitized by Google

GODS HEERLYKHEID IN 'T HEILIGDOM.

Hoe fchemert myn gezicht! hier gaat de Hemel open.
O Neen! het is een fchets van 's Hemels heerlykheid.
Aärons fchoone glans doet my met fpooren noopen,
Naar 't Tegenbeeld van deeze ontzagb're Majefteit.
Hier zien myn oogen twee Orakelfteenen praalen.
Daar, tweepaar Cherubims met vleugelen bedekt,
De eerwaardige Efod blinkt met pragt van purp're ftraalen.
Ginds, ftaat de tafel en 't altaar beide onbevlekt.
Hoe pronkt de hoofdplaat met *De Heiligheid des Heeren!*
Wie moet, met eerbied en het allerdiepfte ontzag,
Dien grooten Schepper niet in zyn bevoelen eeren!
Maar al de toeftel van dit Priefterlyk beflag,
Is niets by 't heiligdom, daar Jefus door zyn lyden
En 't ftorten van zyn bloed, voor eens is ingegaan:
Die Hoogepriefter van genade en zielsverblyden,
Die Middelaar en Borg, om voor ons in te ftaan.
Hier moet de fchaduw voor dat helder licht bezwyken.
De Joodfche Tempeldienft vergaan als rook en ftof.
Ja hier moet Canaän voor 't eeuwig leeven wyken.
O waarde Heiland! wat al dienft, wat eer en lof,
Zyn wy niet fchuldig aan uw liefde en meededoogen,
Die met den ftaat van zo veel' zondaars waart bewoogen.

AAN-

Digitized by Google

AANBIDDING VAN 'T GULDE KALF DOOR ISRAEL.

O Mofes! laat u vry tot hevigheid vervoeren;
Breek, breek de tafelen van Gods hoogwaarde wet:
Hoe moet u 't edel bloed in de aderen ontroeren,
Nu Israël zich met afgodery befmet!
Ach! eert ge een gulde Kalf het maakfel van uw handen?
Is dit uw God, die u befchermt heeft en behoed?
O blindheid van 't verftand! ô eerbewys vol fchanden!
Hoe viel die gruweldaad in 't overtuigt gemoed!
Dit hebt ge, ô Jacobs zaad! uit Apis borft gezoogen.
Die heillooze offerdienft lag u te na aan 't hert.
Maar vrees met recht uw ftraf van 't eeuwig Alvermogen,
't Geen reeds berouw heeft van zyn goedheid tot u fmert.
Maar ach! gy zyt alleen niet aan die misdaad fchuldig;
Uw zondig voorbeeld heeft veel duizenden verleid:
Afgodendienaars, ach! wat zyt gy menigvuldig!
Hier, eert men 't gulde kalf van ftaat en achtbaarheid:
Daar, van de geldzucht; ginds, van weelde en fchoone verven
Zo ras vervloogen als een afgeplukte bloem:
Daar, zal 't gefpitft vernuft de hoogfte plaats verwerven:
Zo krygt de waereld in elks hert den hoogften roem.
Zo word aan alles eer en diep ontzag gegeeven,
Behalven God alleen, de Bron van ziel en leeven.

DE

Digitized by Google

DE DOOD VAN NADAB EN ABIHU.

Helaas wie durft zo ſtout het heilig Outer nad'ren!
Zyt gy het Nadab? ach zyt gy het Abihu?
Verdwaalt gy zo van 't ſpoor van uw Godvruchte Vad'ren!
Laat af, of eene reeks van plaagen daalt op u.
Wat wil dit offervuur! zo ſtreng van God verbooden.
Verwaande Prieſters, ach! nu is 't met u gedaan.
Uw Vader Aron ſterft van ſchrik wel duizend dooden,
Nu hy u ziet door 't vuur van 's Hemels wraak vergaan.
De Godheid lyd geen ſchimp: al wie hem wil genaaken
Door een' verkeerden weg, vervalt in doodsgevaar,
Helaas wat ziet men niet al vreemde vuuren blaaken!
Wat offers op het vlak van 't zondig hert-altaar!
Daar, brand het heilloos vuur van ontucht ligterlaagen:
Ginds, word de heete vlam van toorn vergeefs gebluſt.
Hier, heerſt de gloed van wraak en ſchroeit de ziel by vlaagen:
Het vuur van haat en twiſt vernielt de zoete ruſt:
Doch al deeze offeraars verbranden in hun vuuren.
Maar zalig hy die 't vuur van liefde in 't hert bewaart:
Die zuiv're Hemelvlam zal tyd en dood verduuren:
Zy ſtygt altoos om hoog naar de oorſpronk van haar aart.
Oprechte Godsvrucht aan den Schepper opgedraagen,
Is 't waardigſte offer dat zyn Almagt kan behaagen.

ONT-

Digitized by Google

ONTDEKKING VAN HET LAND CANAAN.

Na zo veel zwerven door de zandige woeſtynen,
Na zo veel ongeduld, gevaar en tegenſpoed,
Ziet ge eindelyk de zon 't beloofde land beſchynen
O Abrahams geſlagt! nu met een heldenmoed
De grenzen van het ryk genadert en beſprongen.
Verſpieders hebben reeds, dat zegenryk Gebied,
Het vruchtbaar Canaän, doorloopen onbedwongen:
Zy brengen meê, gelyk gy voor uw oogen ziet,
Een druiventros die naau twee mannen kunnen draagen.
Wat hert verlangt niet naar die melk- en honig-ſtroom:
Wien luſt het niet een kans om zulk een' ſchat te waagen.
Trek op, ô Israël! en hou u kloek en vroom.
Vrees voor geen ongeval, beef voor geen Enaks reuzen
Al ſchynen zy in ſtaal en yzer opgebragt.
Geen nood, Gods hand kan ligt hun waan en hoogmoed kneu-
Niets kan beſtaan voor zyn onoverwinb're kragt. (zen:
Maar ach! waarom het paard genoopt als 't niet wil loopen;
Lafhertigen, gy ſchrikt reeds voor d'aanſtaanden ſtryd:
't Geloof is uit: gy ſpreekt, hier is niet meer te hoopen.
Dit volk is al te ſterk: wy raaken alles kwyt.
In voorſpoed wil men met zyn Schepper alles waagen:
Maar niemant draagt een kroon die 't kruis niet heeft gedraa-
gen.

DE

Digitized by Google

DE OPRECHTING VAN DE KOPERE SLANG.

Is 't u vergeeten dat gy door de kragt des Heeren,
Zo wonderlyk, zo trouw, gered zyt uit den nood?
Is 't moog'lyk! kunt gy dan noch wrev'lig murmureeren,
Ondankbaar Israël? nu walgt u 't Hemels brood;
Dat manna: 't geen om u kwam uit de wolken daalen.
Nu vloekt ge op Moses dien zachtmoedigen van aart.
Nu wilt gy, zonder reên, uw smert op hem verhaalen.
't Is wonder dat Gods wraak u noch in 't leeven spaart.
Zie daar hoe schielyk zy de boosheid kan ontmoeten;
Uw bitse tong', die als een adder zich vertoont,
Word nu gestraft, naardien de slangen aan uw voeten
Bewyzen hoe het kwaad haar eigen meester loont:
Gezwollen door 't vergif van toorn, kunt gy het zwellen
Van 't doodelyk venyn, 't geen u reeds slaat om 't hart,
Niet weeren van uw hals. Wie zal u nu herstellen?
Wie anders dan die God die gy dus hoont en tart.
Dat Opperwezen kan uw druk niet meer gedoogen.
't Aanschouwen van deez' Slang van koper stilt uw pyn.
En word gy noch niet door deez' nieuwe gunst bewoogen,
Om eens een dankbaar en geduldig volk te zyn?
O Slang! ô voorbeeld van dien Held die door zyn wonden
Aan 't kruis, de beet genas, van Duivel, dood en zonden.

DE

DE SCHYNDEUGD EN GELDZUCHT VAN BILEAM.

Zo braaf, ô Bileam! als gy u hebt gekweeten
  Toen Balak u den vloek wou leggen in den mond,
En gy, in weerwil van zyn dreigen, uw geweeten
  In 't zeeg'nen van Gods volk voldeed op vaften grond;
Zo eerloos hebt gy u in tegendeel gedraagen;
  Toen 't goud van Moab u bewoog tot eigenbaat,
Om 't hof te volgen in zyn veinszery en laagen.
  Maar ach! wie fchrikt niet voor uw weifelenden ftaat.
Zie daar, Gods Almagt, doet uw Ezelinne fpreeken.
  O wonder! zy verwyt uw onbefcheidene aart,
Op dat zy door haar mond, uw mond zou openbreeken,
  Tot zegening van hem by God zo lief en waard.
Noch blyft ge onheilig; want gy word 'er toe gedwongen.
  Roep vry met een geluid 't geen weergalmt overäl;
Gezegende Israël. Dit word u afgedrongen:
  Hoe fchoon ge u zelf verbeeld, uw ziel is noch vol gal.
O Gierigheid! wat hebt ge al duizenden van flaaven
  Die 't hert verraaden om een hand vol vlugtig geld.
En gy, fchynheiligheid, hoe diep gy legt begraaven!
  Die wys is kent wel haaft uw wreedheid en geweld.
Wie waant noch dat hier geen gedrochten zyn te vinden?
Dit zyn twee monfters om de zielen te verflinden.

Digitized by Google

VERTOONING VAN CANAAN AAN MOSES.

O groote Mofes moet ge in woeftenyen fterven
Door 't ongeloof, 't geen zwaar by uwen Schepper woeg!
Ach moeft gy Canaän, met al haar weelde derven,
De welluft van uw ziel daar 't hert altoos naar joeg!
Zal nu uw Jofua en Caleb 't land ontdekken,
Daar gy als Heer en Vorft hun Leidsman waart voorheen!
Kan dan Gods oog, helaas! de minfte boezemvlekken
Niet dulden in 't gemoed der Heiligen? ô neen!
De Godheid voert u op een berg, om u te toonen,
Op Neboos hooge kruin, den Landftreek in 't verfchiet;
Daar Israël geruft in volle vreugd zal woonen,
Tot dat het zich verflaaft aan 't Koninglyk gebied.
O Menfch! wil dan uit zulk een kleine misdaad leeren,
Hoe ftreng Gods hand, een fchuld, die zwaar is, ftraffen zal.
Gelukkig zyn ze die zich niet te fpa bekeeren.
Die waant heel vaft te ftaan raakt dikwils eerft ten val.
God laat ons menigmaal op hooge Neboos ftygen,
En doet ons zien, hoe laag zich alles hier vertoont,
Hoe groot het goed is 't geen de deugd eens zal verkrygen,
Als hy de zonde ftraft en Godsvrucht ryk beloont.
O die een' gunftgenoot mag van zyn Schepper wezen,
Heeft, fchoon 't Heeläl vergaat, voor ramp noch dood te vreezen.

DE

Digitized by Google

DE OPTOGT NAAR CANAAN DOOR JOSUA.

De dappre zoon van Nun, tot veldheer uitgekooren,
Na Hertog Mofes dood, in 't heir van Israël,
Rukt met zyn leger voort om alles door te booren;
Ontziende leed noch laft, naar 't Goddelyk bevel.
't Geloof bezwykt niet voor de magt van zeven Vorften.
Laat Moab, Jebus, Heth, en and'ren wreed van aart,
Verwaand en eensgezind, na 't bloed van Jacob dorften,
De zoon van Nun is voor hun krygsmagt niet vervaart.
Daar ftreeft hy over 's lands Jordaan met vlugge fchreeden;
Die hoofdftroom wykt: hy gaat droogvoets aan d'overzy.
De vyand ftaat verbaaft, de fchrik vliegt door de fteden.
Ja beef vry voor de ftraf van uwe dwing'landy
Verblinde Heidenen, het flagzwaard word gefleepen.
Verwagt geen vrede, geen verdrag: het is gedaan.
Hy, die u moedig heeft beftormt en aangegreepen,
Moet u, naar Gods befluit, vernielen en verflaan.
Zo moet een' Chriften held, den ouden menfch der zonden,
Geen vrede aanbieden maar, met een' verhaaften flag,
Hem fchielyk aan het kruis doen fterven aan zyn wonden;
Op dat de bange ziel eens adem haalen mag.
Die zich ontflaan kan van de flaverny der luften,
Zal veilig in 't gevaar van oorlogs ftormen ruften.

Digitized by Google

DE OVERWINNING VAN JERICHO DOOR JOSUA.

O wonderlyk beleg! hier ſtormt men op geen toorens:
Hier word geen bres gemaakt door liſt of krygsgeweld:
De muuren vallen om door 't blaazen op de hoorens
Van 't Prieſterlyk gelei. Zo ziet gy hoe Gods held,
Hoogmoedig Jericho, uw veſten kan beſpringen.
Wie zou gelooven dat de kragt van 't ſterk Geloof
Aan 't Opperwezen, u vermeeſt'ren zou en dwingen.
Een vaſt vertrouwen maakt de waereld tot een roof.
Verlegen zielen, die in al uw leed en lyden,
Geen veilige uitkomſt ziet, waar 't oog zich keert of wend,
Laat uw gebeeden en uw Godsvrucht voor u ſtryden:
Smeek, ſmeek d'Alzegenaar die hulp van boven zend:
Laat uw geloof alöm' uit boetbazuinen klinken;
Dat dierbaar ſchild kan al de muuren van gevaar,
De toorens van verdriet, vervallen doen en zinken:
Niets kan voor haar beſtaan: geen laſt valt haar te zwaar.
Ai wanhoop niet, al ſtryd het met natuur en reden;
Gods Almagt heeft zich nooit aan middelen bepaalt.
Verwagt zyn hulp maar met geduld en zuiv're zeden.
De deugd, heeft dikwils onverwagt gezegenpraalt.
Nooit word hy in zyn hoop, hoe veel hy lyd, bedroogen,
Die zich geankert houd aan 't eeuwig Alvermoogen.

DE

Digitized by Google

DE RAMP VAN ISRAEL OM DE DIEVERY VAN ACHAN.

O Achan had gy eens gedacht aan 't Alvermoogen,
Toen gy 't geroofde goed begroeft in uwe tent;
De gierigheid had u zo deerlyk niet bedroogen.
Rampzalig is hy die de wet van waarheid ſchend.
Om u wierd Israël voor 't magtig Ai geſlaagen:
Gy bragt hen in gevaar van nieuwe ſlaverny:
Gy bragt de ſchrik in 't heir voor oorlogs ramp en plaagen:
Zo veel verdriet baarde u bedekte dievery.
Wat kan het overkleed, wat u het goud nu baaten?
Die koſt'lykheid verſtrekt u maar tot hoon en ſtraf,
Nu gy van ieder word veroordeelt en verlaaten:
Nu u een hagelbui van ſteenen werpt in 't graf.
Ziet hier een ſchets, een baak, ô zondaars! die uw luſten,
't Gezicht der waereld wel door ſchrand're liſt ontrekt,
Waar op gy zorgeloos en veilig waant te ruſten,
Maar niet het alziende Oog, 't geen alles klaar ontdekt.
Pleeg, pleeg uw dertelheid in onderaardſche kuilen
Zo heim'lyk, dat noch zon noch maan uw werk beſpied;
Nooit kunt ge in duiſternis het eeuwig licht ontſchuilen.
Gelukkig is hy dan die ernſtig voor hem ziet.
Die Gods Alweetenheid ſteeds houd in zyn gedachten,
Zal nimmer naar 't genot van ſchat en welluſt tragten.

Digitized by Google

STILSTAND van de ZON en MAAN voor JOSUA.

Wie zou, ô Josua! met u niet zegepraalen,
Nu boven Gibeon, de held're middagzon,
Haar' loop vertraagt om uw verwinning te bestraalen,
Gelyk de bleeke maan in 't dal van Ajalon.
Gy ziet uw vyanden door wonderen verslaagen.
Het Oosten staat verbaast van zulk een' langen dag.
Wyl 't Westen zit bedrukt als of het nooit zou dagen.
Zo werkt Gods sterke hand wiens kragt het al vermag.
Waar zoud ge, ô Israël! doch meer voor kunnen vreezen,
Nu all' uw vyanden vergaan als sneeuw op 't veld?
Die dus beschermt word van 't Almoogend Opperwezen,
Is nimmermeer beducht voor laagen of geweld.
O Voorbeeld van de deugd, die alles strekt ten goede!
Die voor geen' oorlogsstorm of dreigementen zwigt!
De waereld mag vergaan door tiranny en woede,
Zy heeft haar eeuwig heil gestadig in 't gezicht.
De zon van haar geluk blyft staan en gaat nooit onder,
Terwyl zy 't ongeloof, haar vyandin verslaat.
Gods eeuwige Almagt red haar dikwyls door een wonder,
Wanneer zy is ontbloot van hulp, van troost en raad.
Die haar bezit kan niet meer wenschen noch begeeren.
Geen waereld, geen natuur kan ooit dien schat waardeeren.

DE

Digitized by Google

DE LAATSTE OVERWINNING VAN JOSUA.

'T Was niet genoeg, ô Held! vyf Vorften te overheeren,
En 't dierbaar bloed geftort van zo veel duizend man,
Eer Israël met ruft zyn erfdeel kon regeeren;
Nu komt het overfchot van 't magtig Canaän,
Gelyk een watervloed, door dyk noch dam te ftuiten,
Met al zyn Koningen al t'evens op u aan:
Schep moed, ô Jacobs zaad! 't is nu geen' tyd van muiten,
Maar om den laatften ftryd kloekmoedig uit te ftaan:
Na deezen dag hebt gy geen' vyand meer te duchten:
Betwift gy hun den ftroom, 't is uit met hun geweld.
't Gaat wel, men ziet hun reeds verbaaft en hoop'loos vlugten;
Nu 't heir maar achterhaalt en alles neêrgevelt.
Verdelg, ô Jofua! Vorft Hazor in zyn veften:
Zo word de ftamboom van uw haaters uitgeroeit.
Zo blyft gy Heer van deez' gezegende Geweften;
Het lang beloofde land daar melk en honig vloeit.
Al moet een Chriften hier veel vyanden beftryden,
Al ftaat hy fteeds ten doel voor zwaarigheid en nood,
De laatfte vyand van zyn zorgen leed en lyden,
Die hy verwinnen moet, is de onverwinb're dood.
Dan heeft hy ruft; dan kan hy onbekommert ftreeven
Naar 't eeuwig Canaän, der vroomen vreugd en leeven.

Digitized by Google

DE STRAF VAN WEDERVERGELDING AAN ADONIBEZEK.

Toen zo veel Koningen, met afgehouwen duimen,
  Verweezen wierden door uw wreedheid, fteeds veracht,
O wreedheid, nooit gehoort! om dus de tafelkruimen
  Te leezen van den grond, hebt gy toen wel gedacht
Aan 't vonnis, 't geen u nu komt onverwagt ontmoeten?
  O neen! de hoogmoed ftreelde u lang met fchynvermaak.
Nu moet gy ook, geknot aan handen en aan voeten,
  Deez' ftraf bezuuren door de Goddelyke wraak,
Die haaft tirannen in hun vlugt kan achterhaalen.
  Adonibezek, ach! gy zyt het niet alleen,
Die met gelyke ftraf u moetwil voelt betaalen,
  Dus wierd de dwing'landy meeft eeuw op eeuw beftreên.
Om Sodoms vuur van luft, zelf door natuur verbooden,
  Verbrande 't Hemels vuur vier fchoone fteden af.
't Was Saül die, voor 't fnood en gruwzaam Priefterdooden,
  Zyn eigen zwaard noch moeft gebruiken tot zyn ftraf.
Dit word ons hedendaags ook door 't gerucht verkondigt,
  Het is de grootfte blyk van Gods rechtvaardigheid,
Dat hy den zondaar ftraft in 't geen hy heeft gezondigt.
  Rampzalig is hy die door weelde word verleid,
Om 't aldoorftraalend Oog fteeds naar de kroon te fteeken.
Die 't al vermag, hoe haaft en ligt kan die zich wreeken.

DE

DE DOOD VAN SISERA IN DE TENT VAN JAEL.

Nu eens een zegezang den Schepper opgedraagen.
Juich dankb're Debora! juich Barak kloek van moed!
Verheugd u Israël! uw vyand is geslaagen.
Vorst Jabens oorlogsmagt, hoe sterk, heeft uitgewoed.
Hy roeme uit hoogmoed vry op yz're legerwagens:
Op paarden snel van loop, geoeffent tot den stryd:
Wat baart deez' tyding hem al tegenspoed en knaagens,
Nu zyne Veldheer raakt zyn roem en leeven kwyt.
Verbaasde Sisera, waar heen, waar heen gevlooden;
Wat weg verkiest gy nu voor 't afgesloofde hert?
Gy ziet uw helden reeds veranderen in dooden:
Hoe treft het ongeluk uw ziel met schaamte en smert!
Ja vlugt in Jaëls tent om daar uw dood te vinden.
Helaas! daar slaat zy u een nagel door het hoofd.
Wat durft een zwakke vrouw door moed niet onderwinden!
Een vrouw heeft hier een' Vorst van 't waardste pand berooft.
Zo onvoorziens kan 't rad van 't bloedig oorlog wenden.
Die de overwinning waant te hebben in zyn magt,
Stort, dikwils eer hy 't denkt, in rampen en elenden.
De wyzen hebben nooit hun' vyand kleen geacht.
O wreede kryg! ô bron der gruwelykste plaagen!
Hy moet onmens'lyk zyn die gy noch kunt behaagen.

Digitized by Google

DE VERKIEZING VAN DEN RECHTER GIDEON.

O vroome Gideon laat vry den dorſchvloer vaaren,
U word wat groots bereid, al zyt gy laag van ſtam:
Gy zult een' Veldheer zyn van Jacobs legerſchaaren:
Een Rechter over 't zaad van Vader Abraham.
God heeft behaagen in uw nederig gevoelen.
Die kleen is by zich zelf is groot in zyn gezicht.
De hoogmoed mag verwaant naar ydele achting doelen,
Ootmoedigheid word van een hooger geeſt verlicht.
Wat twyffelt gy! of moet een proef uw hert verſterken?
Daar word uw geiten bok door 't Hemels vuur verbrand.
O wonderdaad! hier zweeft Gods Engel op zyn vlerken.
Of eiſt uw ongeloof noch grooter onderpand?
Zo ziet men menigmaal, met vrucht en hertsgenoegen,
Geringe menſchen op den trap van Staat geſtelt.
Regenten wierden wel gehaalt van hunne ploegen,
Wanneer een raap meer gold dan overdaad en geld.
De Godheid hoog in eere en moogenheid gezeeten,
Heeft ſteeds een trots gemoed vol waan, voorby gegaan.
Maar zuiv're zielen, hoe verſchooven en vergeeten,
Nam hy van ouds al voor zyn lievelingen aan,
O deugd ô goude deugd! indien men u recht kende,
Wie koos voor zulk een' ſchat een waereld vol elende.

DE

Digitized by Google

DE HELDEN-PROEF VAN GIDEON.

Helaas ô Gideon! hoe weinig zyn uw ſtryders
Die 't water likken als een onvernuftig beeſt!
Zo vind men overäl veel' trotſe mondbelyders,
Die als de nood eens preſt, verſchrikt zyn en bevreeſt.
Helaas! wat zult gy met drie honderd mannen maaken?
Zo ſpreekt natuur. Maar 't waar geloof ſpreekt deeze taal,
Gods voorzorg zal voor 't heil van Jacobs zoonen waaken.
Trek op: ik zie van verre uw ſchoone zegenpraal.
Wie op 't getal ziet word eer hy het voelt elendig:
Dan krygt de hoop en 't vaſt vertrouwen krak op krak.
Het Opperwezen ziet op hoogmoed noch 't uitwendig;
Maar 't geen de waereld houd voor nietig, kleen en zwak,
Zyn zieljuweelen die zyn wysheid heeft verkooren.
Zo veel verſchild zyn raad by d'onzen dwaas van aart.
Hy kent geen adeldom, geen ſtaat, geen hooggebooren,
Naardien hy ſteeds de deugd voor edel heeft verklaart.
Pronk dan, ô waereldling! met uw doorluchtig wapen,
Hier van uw Vaders, daar weer van uw Moeders zy'!
Miſt gy dien ſchat zo ſtaat het ſlegt met u geſchapen;
Al 't geen daar buiten is, is weinig van waardy.
Die kleen in zyn gemoed, nooit roemt op groot vermoogen,
Zal God in 't zalig ryk voor eeuwig eens verhoogen.

DE

Digitized by Google

DE OVERWINNING VAN GIDEON.

Wie zag zulk krygsgeweer in de oorlog ooit gebruiken!
Zie hier, hoe Gideon, die dapp're Jerubbaal,
Met fakkel-licht, bazuin, en leege waterkruiken,
Zyn vyanden belaagt, die, door dit vreemd onthaal
In 't midden van de nacht, reeds fidderen en beeven.
Val aan ô Veldheer! want de fchrik is al in 't bloed.
Nu, nu hen nagejaagt, en op de vlugt gedreeven;
Zo daalt met eenen flag, hun' trotfe en wrev'len moed,
O Midian! zo kan 't hoogmoedige braveeren
Verand'ren in een' val van de allerdiepfte fmaad.
Zo kan in eenen dag de wufte krygskans keeren.
Hy doolt, die zich geruft op yd'len waan verlaat.
Zo waant men dikwils hoog in top te zyn gefteegen,
Niet denkende op gevaar, op ramp, op leed en druk.
Maar ach hoe weinig kent de menfch Gods wyze wegen!
Helaas! hoe menig ftorte in 't uiterfte ongeluk
In d'avondftond, die op den morgen zat te praalen.
Gezondheid, eere, en weelde, en fchat, en hooge ftaat,
Is niets, wanneer men moet de dood haar tol betaalen.
Myn ziel kies tot uw ruft dan vafter toeverlaat.
Het goed geweeten gaat al 't aards vermaak te boven.
De waereld keer' vry om; die fchat kan niemand rooven.

DE

Digitized by Google

DE DOOD VAN ABIMELECH, ZOON VAN GIDEON.

O Zoon van Gideon! wie zag ooit iets verwoeders
Dan uw' ſtaatzuchtig' aart, door wreedheid aangevoert?
Gy baad u in het bloed van vyfmaal veertien Broeders.
Wat hert, hoe ſtraf, word van dien gruwel niet ontroert!
Hoe weinig zweemt gy naar de Godsvrucht van uw' Vader;
Dien vroomen Rechter van 't geſlagt van Abraham.
O trotſe Abimelech! ô moorder! ô verraader!
Ach hoe verloochent gy uw' wydberoemden ſtam!
Gy hebt een doorenboſch tot Koning uitverkooren
O Sichem! zo als u Vorſt Jotham heeft voorſpelt
In een gelykenis. Ach had gy willen hooren,
Zo zoud gy, tot uw ſmert, het toomeloos geweld
Van deezen Dwingeland niet voelen: doch uw daaden
Getuigen dat gy 't juk hebt van uw' hals gewent,
Als 't onderdaanig volk met ramp word overlaaden,
Dan walgt het van een' Heer die deugd noch wetten kent.
Is 't ooit, zo is 't aan dien ontmenſten klaar gebleeken.
Elk viel hem af. Ja tot vermeerd'ring van zyn druk,
Moeſt noch een' vrouwenhand, hem 't hoofd aan ſtukken
Zo ſtort de boosheid in haar eigen ongeluk. (breeken.
Zo valt hy in den kuil, die and'ren denkt te plaagen.
Tirannen vinden ruſt noch blydſchap in hun' dagen.

DE

Digitized by Google

DE ROEKELOOZE BELOFTE VAN JEFTA.

Een maatige yver, die zich door de reên laat dwingen,
 Verſtrekt een prikkel om iets lof'lyks te beſtaan:
Maar komt die drift eens uit het perk van deugd te ſpringen,
 Wat ſleeptze al naberouw en plaagen achter aan!
Wat doet ze al ruſt vergaan! wat glans van vreugd verdooven!
 De waereld ſiddert voor haar alverteerend vuur.
O Jefta! ach wat ſtaat u 't roekeloos belooven,
 Wat ſtaat die eed, helaas! door haaren raad, u duur!
Juich, nu gy de overwinſt op Ammon hebt verkreegen.
 Keer, keer naar huis met dien gewenſten zegepraal.
Maar zie eens, wie u komt met zang en ſpeeltuig tegen;
 Het is uw Dochter die met vriendelyk onthaal,
Die met een welkom-kus u vrolyk wil begroeten;
 Dien ſlag treft u veel meer dan 's vyands oorlogs zwaard.
Onnoosle maagd, moet gy uw Vaders misdaad boeten!
 Is dit het loon, helaas! voor uw gehoorzaame aart?
O zuiver Offerlam op Jeftaas dank-altaaren!
 O onbevlekte ziel! ga heen, beween uw ſtaat:
Ga naar het hoog gebergt' met ongevlogten haaren,
 Met uw bedroefde rei in 't hagelwit gewaad.
Gy doet, ſchoon ge eenzaam woont, of 't leevenslicht moet
De zoon van Gilead wel duizend dooden ſterven. (derven,

DE

Digitized by Google

DE LEEUWEN-STRYD VAN SIMSON.

O zoon van Manoach! geheiligde des Heeren,
Wiens heilgeboorte door een' Engel wierd voorſpelt.
O Groote Simſon! wie zou u hier kunnen deeren,
Nu gy een' wreeden Leeuw verſlaat in 't open veld?
Gy ziet een honigbeek uit zyn geraamte vloejen,
Die in den hoogſten nood u heuggelyk verkwikt.
Hoe zal Gods Israël door uw regeering bloejen,
Zo lang gy voor de weelde en dwaaze luſten ſchrikt!
Zo lang 't aantrek'lyk ſchoon geen vat krygt op uw zinnen,
Zal Gaze en Askalon, ja 't heele ryksgebied,
Steeds beeven voor uw kragt die niemand kan verwinnen.
Gelukkig zal hy zyn die uw geweld ontvlied.
Leer hier, bedroefde ziel, in druk en angſt begraaven,
Hoe uit het ſcherpſte leed, eene onverwagte vreugd,
Een' honigvliet, de ziel op 't lieffelykſt' kan laaven,
Door 's Hemels hand bereid voor onbevlekte deugd.
Door haar kan 't vroom gemoed in bange kerkers zingen.
Zy kan de zwaarſte pyn verzachten, die ooit beul,
Of aards tiran bedacht, die alles tragt te dwingen.
Die haar bezit vind, hoe gehaat, ſteeds trooſt en heul.
Vraagt iemand hoe die beek vol geuren doch mag heeten?
't Is Liefde Gods geſtort in 't welbewuſt geweeten.

DE

Digitized by Google

DE WRAAK van SIMSON.

Wat ſterflyk menſch kan ooit die kragten evenaaren;
Ja wie ontzet zich niet van zulk een' moed en kragt,
Daar 't Ezels kakebeen kan duizend dooden baaren!
Beef Filiſtynen, beef voor hem dien gy veracht.
Voor deez' getergden Leeuw wanneer hy van zyn keeten
Eens los barſt en het land alöm' brengt in gevaar.
Want die zyn' vyand kent, en waant zulks niet te weeten,
Word zyne dwaasheid tot veel ſchade haaſt gewaar.
Wanneer noch hulp, noch raad, noch tegenſtand kan baaten
In eene barrening die als een' ſnelle vloed
Van 't hoog gebergte ſtroomt, en niets wil overlaaten
Van 't geen hy wegſleept door zyn golven, die, verwoed,
Voor ſterke dyken noch kaſteelen willen zwigten,
Maar 't land veranderen in eene barre zee.
Zo gaat het Simſon nu hy tegen eed en pligten
Berooft word van zyn vrouw. Dit baart hem hertewee.
Hy jaagt de voſſenſtaart vol vlammen door uw kooren.
Zie daar hoe hy zich wreekt van zulk een' euveldaad.
Het is gevaarelyk de Vorſten te verſtooren:
Hun armen reiken verr'; zy dulden hoon noch ſmaad.
Hoe menig is 'er, in den loop van 't vlugtig leeven,
Die meer wil waagen dan hem kragten zyn gegeeven.

DE

Digitized by Google

DE STERKTE VAN SIMSON.

Besluit, ô Gaza! vry Gods held in uwe muuren.
Uw voorzorg is vergeefs. Zyn wonderlyke kragt,
Die nooit haar weerga zag, die alles kan verduuren,
Belacht uw dwaasheid nu gy hem zo weinig acht.
Maar ach hoe zult gy uw geweld in 't kort betreuren!
Daar breekt hy in den nacht zyn kerker los, en draagt
Zo verre op Hebrons top uw grendelen en deuren.
Wie schrikt niet voor dit stuk daar 't heele land van waagt
O Filisteen! zo lang gy 't groejen van zyn haaren
Niet kunt verhind'ren, raakt gy nimmer uit zyn klem.
Zo lang hy dat geheim kan in zyn hert bewaaren,
Blyft alles, hoe gy 't ook wilt weeren, onder hem.
Maar ach! wanneer 't vergif van twee aanminnige oogen
Die waarheid uit de ziel, door list, te voorschyn haalt,
Dan zal hy zien hoe hem de wellust heeft bedroogen,
Die meer dan eens heeft van de deugd gezegepraalt.
O heerlyk tegenbeeld van Simson, die door sterven
De poorten van den dood heeft van hun kragt berooft.
Op dat hy voor die geen de vryheid zou verwerven
Die door zyn geest geleid, oprecht in hem gelooft.
De waereld mag hier sterkte en dapperheid beminnen,
Maar 't is de grootste held die heer is van zyn zinnen.

Digitized by Google

DE VAL EN DOOD VAN SIMSON.

Nooit hebt ge, ô Simson, zo gevaarelyk geslaapen.
Dat zult gy weeten, als ge in 't einde eens uit den schoot,
Waar in uw Godsvrucht wierd berooft van schild en wapen,
Ontwaaken zult. ô slaap! ô voorbodѐ van den dood!
Is 't moog'lyk! laat ge u van de onkuisheid overheeren!
Ach waarom was uw ziel zo sterk als 't lichaam niet!
Om over zulk een drift in vryheid te regeeren.
O laffe zwakheid! bron van plaagen en verdriet.
O onbesneeden zaad! nu hebt ge uw wensch verkreegen.
Lei nu den blinden Vorst op 't schouwtoneel voor mom.
Maar ach hoe duur betaalt gy die gewaande zegen!
Daar rukt hy door zyn kragt de kerkpilaaren om:
En delft zich in het puin met duizenden van zielen.
Heel Gaza davert van dien vreesselyken slag.
Zo volgt Gods wraak, geweld en wellust op de hielen,
Die niet bewoogen word door zuchten of geklag.
O Delila! wat hebt ge al dochters nagelaaten
Die zo veel Simsons van onze eeuw door vleiery,
Verleiden in haar schoot. Die uit hun hooge staaten
Van eer en deugd zich aan de snoodste slaverny
Vrywillig, met vermaak, ô blindheid! overgeeven.
Wat heeft de dert'le min al gruwelen bedreeven!

DE

Digitized by Google

DE NEDERLAAG DER BENJAMITEN.

Wat baart de dert'le weelde een reeks van zwaare plaagen.
O Benjamin! had gy dien gruwel niet begaan
Aan Levi's telg, nooit wierd uw heir in 't veld geslaagen.
Nu stryd Gods hand voor hem, wie kan die wederstaan!
Dit hebt gy tot uw schade en rampspoed ondervonden.
Ach nu moet Israël, van Dan tot Berseba
Gewapent op deez' togt, zyn' eigen broed'ren wonden.
Een brand- en moordkreet klinkt alreede uit Gibea.
Daar gaan de boogen los. Hier schitteren de zwaarden.
O ongelyken stryd van twaalef tegen een!
Gods wraakvuur blaakt hun die van eer en deugd ontaarden,
Die weigert hy zyn gunst, die laat hy wreed vertreên.
Zo lang ge een vuurgloed ziet van buiten hevig blaaken
Die u niet deeren kan, ô mensch! is 't hert gerust,
Maar komt die eindelyk uw eigen dak genaaken,
Dan word zy op zyn best met lyfsgevaar geblust.
Zo kan een' oorlogsstorm ons wel van verre drukken
Door zwaare schattingen en neeringloozen tyd;
Maar ach! wie meld de smert der gruwlykste ongelukken,
Die ons door binnenkryg het ingewand doorbyt!
Helaas! wie moet den staat van hem dan niet beklaagen
Die, waar hy is, in 't hert zyn' eigen beul moet draagen.

Digitized by Google

DE MAAGDEN-ROOF DER BENJAMITEN.

O Maagdenrei, verheug u vry in Siloos weiden,
Met dans en ſnaarenſpel, vernoegt en bly van geeſt;
Verjaag nu alle zorg en druk. Maar ach! uw ſcheiden
Zal zo niet zyn als uw byeenkomſt is geweeſt.
My dunkt, ik zie de jeugd van Benjamin reeds loeren;
Het is op u gemunt: hoe word uw feeſt geſteurt:
Zy daalen van 't gebergte om u van daar te voeren:
Gy moet hun volgen ſchoon gy weent en zucht en treurt.
Maar vrees niet nu gy van uw Vaderland en maagen
Gerukt word tegen dank. Geef aan den tyd wat toe.
Gy zult, hoe ge u verweert, die ſchaaking nooit beklaagen.
Wat ſchreitge en maakt u zelf door't worſt'len mat en moê!
't Geſchied niet om u eer, uit dertelheid, te hoonen.
De Benjaminner is berooft van vrouw'lyk zaad,
Dus tragt u ieder tot een ryke Bruid te kroonen:
De liefde bluſſe dan de ontſteltenis en haat.
Gy, die hier zorgeloos, in de opgang van uw jaaren.
Naar weelde en wellust ſtreeft zie hier,hoe haaſt devreugd.
Verwiſſelt word voor druk, voor rampen en gevaaren.
Wie wys is tragt dan naar 't vermaak van waare deugd.
In welk een overlaſt men dan ook mag geraaken,
Dat dierbaar zieljuweel, dien ſchat, kan niemand ſchaaken.

DE

DE DEUGD EN VOORSPOED VAN RUTH.

O vroome Weduw! ſchoon ge uit Moab zyt geſprooten,
Vrees niet: God ziet het hert, maar geen Perſoonen aan.
Zyn voorzorg heeft wat groots tot uw geluk beſlooten.
'tMag alles vallen; maar de deugd zal nooit vergaan.
Uw trouw aan Naomi, uw aangehuwde Moeder,
Uw ongeveinsd gemoed, uw vredelievende aart,
Vind veel genade in 't oog van d'Opperſten Behoeder,
Die ſteeds de Godsvrucht als een' dierb'ren ſchat bewaart.
Lees, lees de Koren-air van Boas akkervelden;
't Zy verr', dat hy u dit zou weig'ren tot uw hoon.
Hy zal uw zedigheid eens onverwagt vergelden,
Wanneer hy, naar Gods raad, u ſchenkt zyn' bruilofskroon.
Zie hier, een ſpiegel, dat wy niemand moeten haaten
Om zyn gevoelen, of om eenig kerkverſchil,
Wanneer hy is geneigt de boosheid te verlaaten:
Want dooling ſpruit uit geen kwaadaardigheid van wil.
't Zy verr' dan, dat wy een ontydig vonnis uitten,
Daar 't zaligmaakend woord geen uitſpraak ooit van geeft.
Ach tree niet al te diep in 's Hemels raadsbeſluiten.
Beef voor Geweetensdwang daar lyf en ziel voor beeft.
Wie is zo dwaas die 't vuur zal neemen in zyn handen!
Hoe nader aan de zon; hoe meer gevaar van branden.

Digitized by Google

DE DOOD VAN DEN RECHTER EN PRIESTER ELI.

Wie moet niet voor den fchrik van 't God'lyk oordeel beeven!
Wie word niet tot zyn' pligt, vol yver, aangeport,
Die Eli 's huis, wel eer zo hoog in top verheven,
Zo laag in eenen dag ziet fchielyk neergeftort!
Een man, vol liefde voor de heilige Ark des Heeren,
Een onbefprooken ziel ontrent zyn ommegang,
Die 't volk, met diep ontzag, niet hoog genoeg kon eeren,
Om dat Gods wet by hem meer woog dan zelfbelang.
Dat bleek in 't uitterfte uur, toen hem de fchrik deê fneeven;
Niet om 't rampzalig lot van zyn aanminnig bloed:
Maar om Gods heiligdom in 's vyands hand gebleeven;
Waarom of 's Hemels wraak zo fel dan op hem woed?
Om 't misbruik van de tucht aan zyn ontaarde zoonen.
Een lafheid, die hun kwaad bedekte fchoon hy 't zag:
Ontziende, meer zyn krooft, dan 't Hoogfte goed te hoonen.
Die misdaad heeft zyn huis verdelgt met eenen flag.
Helaas! wat zien wy hier al Eli's voor onze oogen,
Die voor de waarheid zich verbergen hoe ontdekt!
En evenwel, door een ontydig meededoogen,
De ftraf verhinderen 't geen 't kind tot nadeel ftrekt.
Buig, buig het teder rys: veel' fpruiten gaan verlooren,
Om dat zy nimmer zyn getugtigt naar behooren.

DE

Digitized by Google

DE ARK VAN GOD IN DEN TEMPEL VAN DAGON.

Juich Filiſtynen, juich om eenen dierb'ren zegen;
  Nu Hofni Pinehas en 't leger is gevelt.
Gy hebt tot eenen buit des Heeren ark verkreegen;
  Ja 't zichtbaar teeken van Gods magt in uw geweld.
Hoe zal dat heiligdom in Dagons Tempel praalen!
  Hoe zal 't een voorwerp zyn van dert'le ſchimp en ſpot!
Maar ach! hoe duur zult gy deeze overwinſt betaalen!
  Hy word rampzalig die 't ontzag onteert van God.
Ziet daar, uw afgod valt reeds zonder hoofd en handen,
  O ſchielyk wonderwerk! vlak voor den Bondkiſt neêr.
Een ongevoelig beeld, verwyt uw offerhanden,
  Als of het zeggen wil, buig voor uw' Opperheer.
Zo kan het licht niet met de duiſternis vereenen.
  De waarheid nimmer met de loogen zyn gepaart.
Zo voegt geen yd'le vreugd by hen die treurig weenen.
  Gelyk bemint gelyk. Elk zoekt zyn eigen aart.
Geen wonder dat Gods geeſt dan in een ziel kan woonen,
  Die met de waereld en haar welluſt afgodeert.
Hoe kan men met een dienſt twee Heeren wettig kroonen?
  't Verdeelde word wel haaſt geſloopt en omgekeert.
't Geen ongelyk is wil niet op elkander ſluiten.
Die God wenſcht in zyn hert, dryve eerſt den afgod buiten.

Digitized by Google

DE RAMP DER FILISTYNEN OM 'T ROOVEN VAN GODS ARK.

Wat baart, ô Filisteen! deez' zegepraal al plaagen!
  Nu zyt gy met uw buit verlegen, wyl gy ziet
Dat Jacobs God, geen hoon, geen trotsheid, kan verdraagen.
  Wat hulp! wat troost! wat raad in 't uitterste verdriet!
Wie zal uw redden uit de rampen en elenden?
  Het Opperwezen is met recht op u verstoort.
Geen beter middel dan de bondkist weêr te zenden,
  Eer ge in uw steden meer verdrukking voelt en hoort.
Hoe dikwils bid men om vermeerdering van zegen;
  Daar 't niet is dat men blyft in een' geringen staat:
Want had men menigmaal zyn' hertenwensch verkreegen,
  De ziel ging, moog'lyk, nooit by God om hulp en raad.
Hier doelt 'er een op eer, op heerschappy en staaten,
  Een ander heeft de weelde en geldzucht tot zyn wit,
Niet denkende hoe haast hy 't schyngoed moet verlaaten,
  En raakt hy eind'lyk eens aan 't lang-gehoopt bezit,
Dat zal hem niet dan last en ongenoegen baaren.
  Men denke eens wat de ziel niet al te lyden heeft,
Wanneer zy op die zee moet dobb'ren vol gevaaren,
  Gesolt door eigenbaat, die niet dan onrust geeft.
Men houde steeds zyn' wensch in toom om nooit te doolen.
Wys is hy die zyn' stand Gods wil heeft aanbevoolen.

HET

Digitized by Google

HET ZEGEPRAALEND OFFER VAN SAMUEL.

Godvruchte Samuël, ô baak van zuiv're zeden!
Die niet een ydel woord uw mond ontflippen liet;
Uw offerlam, verzelt met vuurige gebeeden,
Heeft Israël verloft van 't Filifteens verdriet.
Laat af, ô Heidendom! Gods volk meer aan te randen,
Nu zulk een Rechter heerft in weêrwil van den nyd,
Wiens onbefmette ziel, wiens heilige offerhanden
Den grootften zegepraal verkrygen in den ftryd:
Zo edel is de deugd; zo fchootvry is haar wapen;
Schoon weinig om haar waarde en hoogheid word gedacht;
Laat and'ren aan 't getal van krygsliên zich vergaapen,
Die haar bezit ontbreekt het nooit aan moed en kragt,
Zo zend het vroom gemoed haar innerlyke zuchten,
Door 't waar geloof verzelt, naar 't ongenaakbaar hof:
Dat geeftelyk geweer kan vyanden doen vlugten,
Ja Koningryken doen vergaan in puin en ftof.
O vroomen! laat uw' wenfch zich door gebeden fterken
Voor 's Hemels troon; maar gy onheiligen, genaak
Uw grooten Schepper nooit met uw onzuiv're werken,
Eer gy verflonden word door Gods geftrenge wraak.
Niets kan de Alweetenheid meer walgen, meer verveelen,
Dan hert en mond die met elkanderen verfcheelen.

Digitized by Google

DE ZALVING VAN SAUL TOT KONING VAN ISRAEL.

Wat zoekt ge ô zoon van Kis? ſtaak vry uw onderwinden:
Waar toe beangſt van geeſt? gy zult, eer gy 't vermoed,
Voor 's Vaders Ezelinne een goude rykskroon vinden.
Zo word een klein verlies met groote winſt geboet.
Vlugt niet voor Samuël die uit zyn Oli-hooren,
Uw zalven zal tot Vorſt van 't magtig Israël.
God heeft uw' nedrig hert tot zulk een' ſtaat verkooren:
Dies wederſtreef niet meer het Opperſte bevel.
Maar gy, ondankbaar volk, die 't Algenoegzaam wezen
Verwerpt naar 't voorbeeld van 't verblinde Heidendom,
Moeſt gy dien Koning, daar de Koningen voor vreezen,
Wiens goedheid, raad en magt, en wys beleid alöm
Aanbid'lyk is en blyft, dus roekeloos verſmaaden?
Zyt gy zyn voorzorg en rechtvaardigheid dan moe?
Ach wat uitzinnigheid heeft u zulks kunnen raaden!
Maar zyt geruſt; hy ſtaat uw beede en wenſchen toe.
Eiſch vry een Vorſt van Hem om zyn gebied te hoonen;
Maar hoe zal u die keur berouwen tot uw leed,
Als Saüls tiranny, geen Prieſter zal verſchoonen
Door dolle wraakzucht ſteeds tot gruwelen gereed.
Helaas! wat zyn 'er veel die 's Hemels gunſt verliezen,
Als zy hun eigenwil tot Opperheer verkiezen.

Digitized by Google

DE DAPPERHEID VAN JONATHAN EN ZYN WAPENDRAGER.

De heldenmoed, door 't vuur van yver aangeblaazen,
Ontziet noch muur noch ſtaal, maar vliegt door alles heen.
Een' fellen krysorkaan mag anderen verbaazen,
Zy heeft met ſchrik noch angſt, noch blooheid iets gemeen;
Zy volgt het wild op 't ſpoor gelyk een ſnellen Jager,
En ruſt niet voor zy 't heeft in haar geweld gebragt.
Zo draagt zich Jonathan met zynen Wapendrager.
De trotſche Filiſteen mag roemen op zyn kragt:
Geen nood, hun dapperheid dringt door de legerſchaaren,
En velt 'er twintig neêr; dit maakt het heir beducht;
Ja dit kan zulk een vrees op 's vyands bodem baaren
Als of heel Israël hun najoeg op de vlugt.
Leert hier van Saüls zoon, ô moedelooze herten!
Die door de tegenſpoed, angſtvallig met geklag,
Uw nood ontdekt aan hen die ſpotten met uw ſmerten,
Wat eene ziel die zich verheft niet al vermag.
Ontwaakt dan uit uw' ſlaap, die 't helder licht van reden
Beneevelt door een damp: neemt midd'len by de hand.
Een edelmoedige aart kan angſt en zorg vertreeden.
Zyn vrees te teugelen is wysheid en verſtand.
Die altyd denkt aan Gods alweetende gedachten,
Zal, hoe door druk geperſt, zich ſteeds voor wanhoop wagten.

DE

Digitized by Google

DE ONGEHOORZAAMHEID VAN SAUL.

Hoe vroom ge u in den ftryd, ô Saül! hebt gekweeten,
Toen 't heir van Amelek verftrooit wierd in haar vlugt;
Gy hebt gehoorzaamheid, de befte pligt vergeeten.
Dus is uw zegepraal alleen niet zonder vrucht,
Maar zy gedyd u tot de grootfte ramp en fchade.
Ach! waarom tegen raad van God en Samuël,
Vorft Agag met zyn buit genoomen in genade?
Zo fpot verwaandheid met het Opperfte bevel.
Bewimpel vry uw fchuld met dankbaare offervuuren,
Terwyl die Koning voor uw oog word afgemaakt.
't Is uit met uw gezag. Uw ryk zal niet meer duuren.
Rampzalig is hy die zyn welftand dus verzaakt.
O Saül! wat hebt gy al volgers nagelaaten,
Die door haar eigen wil, een averechtfche keur
Van Godsdienft veften; maar in 't hert de waarheid haaten.
Doch 't Opperwezen walgt van zulk een offergeur.
Laat uw gebeden voor Gods troon aan ieder hooren:
Verzuim geen kerkpligt: toon een mededoogende aart:
't Is fchyn van Godsdienft die hem nimmer kan bekooren,
Zo lang noch Agag van de zonde word gepaart.
Elk zie dan toe, want zy, die dien tiran verkiezen,
Die zullen 't erfrecht van het zalig ryk verliezen.

DE

Digitized by Google

DE GODDELYKE STRAF OVER UZA.

Hoe durft gy met uw hand Gods heiligdom genaaken,
'tGeen elk verbooden is, ô Uza! hoe zo ftout?
Of kan zyn voorzorg niet voor 's Hemels bondkift waaken?
O Roekeloosheid die de Alweetenheid mistrouwt!
Ach moeft het ongeloof u dus van 't fpoor doen dwaalen?
Wat voert die zonde niet al zielen in den nood!
Helaas! hoe fchielyk kan Gods wraak u achterhaalen,
Nu zy uw misdaad ftraft door een verhaafte dood.
Dit fchriklyk voorbeeld komt zich voor uw oog vertoonen
Die, door een' yd'len waan en hoogmoed blind, misleid,
De kerkdienft met een ziel vol zonden by durft woonen,
Daar niets word toegeftaan dan deugd en heiligheid.
Die zonder onderzoek aan 's Heeren tafel nadert,
Daar Jefus aan het kruis vol wonden word verbeeld,
Waar door gy 's Hemels toorn, gelyk een' fchat, vergadert,
En onbedacht dus met uw eigen welftand fpeelt.
Die zonder Gods bevel 't geheiligt woord verkondigt,
En 't waardig ampt zich los en roek'loos onderwind,
Waar door hy dikwils niet alleen verdwaalt en zondigt,
Maar 's naaftens fchuld ook op zyn rekeninge vind.
Die wys is zal zich voor den ftand van Uza wagten,
Door 't nad'ren van Gods troon, met heilige gedachten.

DE

Digitized by Google

OVER DE WOORDEN VAN

'T GEBEDT DES HEEREN,

—— Want Uw' is het Koningryk, de Kracht, de Heerlykheid, in der Eeuwigheid.

Want uw' is het Koningryk.

O Groote Schepper! die in 't ongenaakbaar Licht
Van zaligheid uw' troon hebt met een' wenk gesticht,
Om uw vermogen dus oneindig te vergrooten;
Hoewel gy nergens in, noch buiten word geslooten;
Daar woont gy echter met uw' glans en Majesteit,
Daar word uw roem en lof geduurig uitgebreid
Door honderd duizenden van onbesmette tongen,
Die 't vrolyk Zege-lied, nooit uit, noch moe gezongen,
Van *„ Driemaal Heilig is, der Heiren Opperheer;
„ De Waereld is vervult met uw gezag en eer,
Opheffen, met een' klank die naau is heen gevloogen,
Of eene weerklank slaat door al' de Hemelboogen,

* *Jes.* 6: 3.

Hem,

* „ Hem , die den Troon bekleed, en 't Lam voor ons geflagt,
„ Zy alle heerlykheid en glori toegebragt ,
Niet in een ftip des tyds , maar die zo lang zal duuren ,
Gelyk uwe Eeuwigheid , die dagen kent noch uuren.
Op zulk een' grond , ô God! is dit volmaakt gebed
Van uw' geliefden Zoon , gelyk een Ziel-banket ,
't Geen nooit haar fmaak verlieft , aan ieder opgedraagen ;
Een grond die 't buld'ren van den wind en donderflagen ,
Als 't geeft'lyk onweêr ruift , verduurt door uw beleid.
Want uw' is 't Koningryk ; de Kragt en Heerlykheid ,
Tot in der Eeuwigheid. O Balfem van genade !
Wie vreeft op zulk een'grond van hoop en trooft,voor fchade
Aan zyn geloof , als hy , van fchyndeugd onverbloemt ,
Met eerbied en ontzag U zynen *Vader* noemt ,
Die in de Heem'len zyt , van waar gy de aardfche Goden ,
Uwe Onderkoningen , verpligt aan uw geboden.
Wie *heiligt uwen Naam* niet met zyn' mond en hert ,
Door deugd en dankbaarheid ? wie ziet niet aan met fmert ,
Dat uw *Genade-ryk* gefloopt word door de zonden ,
En wenft niet dat het fteeds mag bloejen , ongefchonden ?
Wie ftaat niet van zyn' wil kloekmoedig af ? op dat
Uw wil van heiligheid gelyk een dierb're fchat
Werde in de ziel omhelft , zo vuurig , als daar boven
Al' de Eng'len uwen wil met dankb're tongen looven ?

* *Openb.* 5: 13.

Wie

Digitized by Google

Wie bid niet ernftig van uw hand, om in den nood
Van dag tot dag gevoed, gefterkt te zyn *met brood*,
En 's leevens onderhoud? wie bid niet om *'t vergeeven*
Van zyne zonde, ô God! zo menigmaal bedreeven,
Wanneer hy wraakloos eerft zyn eigen hoon vergeet,
En kroont zyn *'s naaftens fchuld* met liefde, in plaats van leed?
Wie fmeekt niet, dat gy *hem* geftadig wilt *behoeden*,
In weelde en overvloed, in ramp en tegenfpoeden,
Voor zielverzoeking, die geduurig om ons gaat.
Ja, wie zou eind'lyk om *verloffing van al 't kwaad*
Der booze Geeften, *en verderffelyke menfchen*,
Met een verflagen hert van uwe hand niet wenfchen?
Nu 't Alvermogen met haar glans ons overfpreit:
Want uw' is 't Koningryk, *de Kragt*, *de Heerlykheid*,
Tot in der Eeuwigheid. Fontein van ziel en leeven,
Die alles onderhoud, ja alles hebt gegeeven,
Ja, ieder koeftert met een vaderlyk onthaal;
O ongefchape Zon! verlicht my met een' ftraal,
Van uwen Geeft, op dat ik 't flot van 's Heilands bede,
Tot voedfel van my zelf en anderen ontleede:
Zo zy dit heilgenot, deez' onverzaadb're fpys,
Een voorfmaak van de vreugde in 't zalig Paradys.
Uw' is dan 't Koningryk ô allergrootfte Koning!
Maar ach! wat fterf'lyk menfch bepaalt uw ruime wooning?

Die

Digitized by Google

Die overäl uw' troon, uw' zetel hebt geveſt:
Het onbeneveld Ooſt, het lieffelyke Weſt,
Het zwoele Zuid, daar 't nooit aan hitte zal ontbreeken,
En 't barre Noord, elk weet van uw gezag te ſpreeken;
* Gy die de wat'ren meet met uwe vuiſt, ja zelf
Met uwe vingeren het Hemelſche gewelf
Kunt overſpannen, en al 't vlugtig ſtof der aarde,
Begrypen met uw hand, als iets van weinig waarde,
't Geen in een tyd-ſtip word verſtooven als men 't veegt,
Wyl gy de heuvelen op eene weegſchaal weegt:
Almogende, wie kan tot aan uw hoogte ſtygen?
Hier moet een Cirus en een Alexander zwygen,
Een Cæſar zwigten met zyn yd'le zegepraal;
† Zy zyn by U gelyk een ſtofjen aan de ſchaal,
't Geen door den adem van uw mond word heen gedreeven;
Gy doet zelf met een' wenk de dwingelanden beeven.

Wanneer men 't oog nu op uwe eigenſchappen ſlaat,
Waar door uw Heerſchappy in eeuwigheid beſtaat,
Wie word dan niet door 't diep verwond'ren opgetoogen?

Is 't niet uwe *Almacht*, die door 't onbepaald vermogen
Natuur kan breidelen? ja donder, blixem, wind,
En hagel, ſtroom en vuur ſteeds tot uw' dienſt verbind,
Om eene waereld om haar zonden uit te roejen?
Die zelf den boozen geeſt doet kluiſt'ren in uw boejen;

* *Jeſ.* 40: 12. † *Jeſ.* 40: 13.

Digitized by Google

Die 't hert der Koningen, hoe trots, als 't buigzaam was
Kan kneeden, of terſtond verbryzelen als glas;
Ja de Eng'len ſtaan gereed om vaardig uw beveelen,
Met eerbied en ontzag, aan ieder meê te deelen.
 'ṫ Is uwe *Alweetenheid* die acht ſlaat op de ziel
Van hem die U bemint, ook die van 't ſpoor verviel,
En, los van toom, ſteeds holt als ongetoomde dieren;
Uw aldoorſtraalend oog doorgrond zelf hert en nieren;
* De nacht is voor U dag, en 't duiſter zonneklaar;
Dus weet gy ieders nood, benaaudheid en gevaar;
Dus kan de boosheid nooit uw ſcherp gezicht ontſchuilen;
De Zondaar mag zyn' luſt in onderaardſche kuilen
Vry boeten, 't is vergeefs, Gy hebt hem al beſpied,
Eer hy zyn ſchynvermaak, vol gruwelen, geniet,
Om hem eens onverwagt den laatſten ſlag te geeven,
Waar voor zyn hert vol angſt zal ſidderen en beeven:
† Dus kan een vroome ziel, in 't midden van 't geweld
Geruſt zyn, wyl gy reeds haar traanen hebt getelt.
 't Is uwe *Alwysheid*, die de menſchen wil beproeven,
Of zy zich ook oprecht verheugen, of bedroeven,
In deez' verbaſterde eeuw, daar waarheid word veracht,
En ongeveinsde deugd verſchooven en belacht;
Daar welluſt, ſchat en eer, van elk word aangebeeden,
Maar ach! uw wet verſchopt, verdraait, onteerd, vertreeden;

* *Pſ.* 139: 12. † *Pſ.* 56: 9.

Ja,

Digitized by Google

Ja, 't is uw *Wysheid*, die natuur in ord're fchikt,
En 't doelwit nimmer mift daar ze eens heeft op gemikt,
Wy dwaalen menigmaal, door dwaasheid ingenomen,
Waar door't berouw ons plaagt voor alle onze yd'le droomen,
Maar gy, ô God! blyft door uw *Wysheid* fteeds in ftaat
Van onberouwlykheid, en kragt, die nooit vergaat:
Dus weet gy hen, die hier de Vroomen fteeds verflinden,
Op uw' bepaalden tyd rampzalig t'huis te vinden.

'tIs uw *Rechtvaardigheid*, die zuiv're trouw behaagt,
En de ongeveinsde fchaal van 't billyk oordeel draagt;
Ja 't zwaard aan d'Ovrigheid in handen heeft gegeeven,
Om d'onderdrukten te befchermen in dit leeven,
En hun, hoe 't ook mag gaan, de hand van hulp te biên,
Doch de overtreeders van uw wetten niet te ontzien,
Maar ftreng te ftraffen, hoe vermaard en hoog geboren,
Want als hier recht ontbreekt, gaat eer en deugd verlooren;
Ja, 't is deeze eigenfchap, die, fchoon ze word verfmaad,
En door de gierigheid verminkt, gehoont, gehaat,
Na eene donk're mift zo heerlyk op zal dagen,
Dat ieder kennis van haar wys beleid zal draagen,
* Zou 's waerelds Rechter zelf geen recht doen? ja gewis.
Uw licht van hulp, ô God! ftraalt door de duifternis.
Al word de waarheid hier verraaden van de loogen;
Al word een vroome ziel in fchyn van deugd bedroogen;

* *Gen.* 18: 25.

 Al

Al mag de Zondaar hier ſteeds woeden zonder ſtraf,
Terwyl de weelde en ſchat hem byblyft tot aan 't graf,
Noch kan *rechtvaardigheid* haar plichten niet verzaaken;
Een Epicurus mogt hierom de Godheid wraaken,
Maar hy, die door uw' Geeſt verlicht is, vreeſt geen nood,
Zo hy zyn recht hier miſt, hy krygt het na de dood;
Schoon 't heidendom die acht een eind van alle dingen,
Verſtrekt een aanvang van de grootſte zegeningen,
Voor hem die door 't geloof uw wetten heeft betracht:
O! welk een dageraad zal volgen op dien nacht,
Waar in uw helder licht zal blinken als de klaarheid
Van 't blinkend zonnelicht? want alles zal naar waarheid
Dan worden onderzocht; dan zal de zuiv're deugd
Een Kroon ontfangen in uw zalig Ryk van vreugd;
Dan zal de zondaar, tot zyn eeuwig onheil, leeren,
Hoe uw *rechtvaardigheid* de Waereld kan regeeren.

Uw *Voorzorg* is 't, ô God! die over alles gaat,
Die ieder, hoofd voor hoofd, begaaft met hulp en raad,
En 's leevens onderhoud; Ja, die de Zonneſtraalen
Van uwe gunſt zo wel laat op de boozen daalen,
Als op Godvruchtigen; Zo ſtrekt uw milde hand
Zich over 't aardryk uit; geen boom, geen bloem, geen plant,
Geen enk'le Korenäir kan bloejen, of uw zegen
Moet die beſprengen met een' vruchtb'ren Zomerregen:

Alle

Digitized by Google

* Alle oogen wagten op uw goedheid, t' zyner tyd,
Waar in Gy hen met al wat noodig is verblyd;
Ja, Gy verzaadigt al' wat leeft, naar uw behaagen:
Dus leeft Ge om hoog, om hier beneden zorg te draagen
Voor alle uw Schepſelen: wat ziel word niet verpligt
Tot waare erkentenis, wanneer zy haar gezicht
Laat over 't Schat-trezoor van uwe gaven loopen?
Die hof ſtaat jaar op jaar voor menſch en dieren open;
Of, zo Gy die eens ſluit door oorlog, dierte of peſt,
't Geſchied uit liefde, ô God! voor elks gemeenebeſt,
Op dat men hier niet al te dertel op zou groejen.
Wat Hovenier ontziet zyn boomgewas te ſnoejen?
'tIs eindelyk uw *Liefde* en naauwe toevoorzicht,
Die voor de Vroomen waakt, dat overheerlyk licht
Beſtraalt geen waereldling, die van zyn' ſchat en ſtaaten
Een' hemel maakt, en U wel 't Paradys wil laaten;
O neen! maar hen alleen die recht Godsdienſtig zyn,
Die uw gebooden, zelf in 't midden van de pyn,
In voor- en tegenſpoed, in blydſchap en gevaaren,
Ja zelf op d'oever van de dood, in 't hert bewaaren;
Die hier wel ſtruikelen, maar aanſtonds door berouw
Verzeek'ring geeven van hun wéderliefde en trouw;
Daar woont Gy met uw' Geeſt; die waar ſchuwt Gy voor ſchade,
Die overſtort Gy met uw' Balſem van genade;

* *Pſ.* 145: 15, 16.

Digitized by Google

Die overstroomt Gy steeds met blydschap in 't gemoed;
Al zwemt de waereld in een zee van wraak en bloed,
Zy scheppen hun vermaak, uit U, ô Leevens-ader!
Gy zyt voor hun zo zeer geen Koning als een Vader,
Wiens hert geduurig naar zyn lieve kind'ren trekt;
Een boezemvriend, die hen uw ryksgeheim ontdekt,
* Want uw verborgenheid vertoontge aan die U vreezen.
Getrouwe God! die dus van U beschermt mag wezen,
† Wat vraagt hy doch naar de aarde en hemel, wat naar smert?
Bezwykt zyn vleesch, Gy zyt de rotssteen van zyn hert,
Daar schimp, daar smaat en hoon, van binnen en van buiten;
Ja daar 't geweld van hel en dood op af kan stuiten,
En met een woord; Gy zyt zyn deel in eeuwigheid;
Een schat voor 't aanbegin der eeuwen al bereid,
Daar 't aldoorstraalend licht van schaduw weet noch nachten:
Hier staat myn dichtpen stil; hier dwaalen myn gedachten,
Want die aandachtig en eerbiedig zwygt, zegt veel
Van 't schoonste dat 'er is, dit onwaardeerlyk deel.

Dus gaat *uw Koningryk* alle aardsche Mogenheden,
Zo veel te boven, als de schaduw van de reden
Moet zwigten voor den glans van uwe God'lykheid.
Wat Ryksmonarch, hoe wys, hoe schrander van beleid,
Ontbreekt het niet aan macht om alles 't geen zyn zinnen
Hem schild'ren voor 't gezicht, kloekmoedig te overwinnen?

* *Ps.* 25: 14. † *Ps.* 73: 25, 26.

Om

Digitized by Google

Om pal te ſtaan, gelyk een onverwrikb're ſtut:
Wat Koning is zo ryp van oordeel, die al 't nut
Van d'onderdaan, kan naar behooren overweegen,
Die door geen dwalingen verraſt word en verleegen?
Ja, ſchoon hy door uw hulp ſteeg op dien hoogen trap
Van wysheid, 't was noch niets, wyl hy de weetenſchap
Van hartekennis miſt; wien zal hy dan beloonen,
Wien ſtraffen naar waardy? Ligt kan hy iemand kroonen,
Die 't ſchynſchoon in 't gezicht, in 't hert de boosheid draagt,
Dus word de hulk van 't Ryk wel op een klip gewaagt.
Wat Vorſt, hoe machtig, hoe voorzichtig en ervaaren,
Zal d'Evenaar van 't Recht zo in zyn kragt bewaaren,
Dat die door vleiery, door wraak en eigenbaat,
Niet dikwils, tot zyn ramp, eenzydig overſlaat?
Ja, welk een Heerſcher zal weerbarſtige onderzaaten
Zo trouw beminnen en niet zonder reden haaten,
Dat hy niet menigmaal, verbolgen van gemoed,
Door wraakzucht aangeſtookt, zyn Ryk in vlam en bloed
En traanen zet, om dus die kanker uit te rukken?
't Geen veel al 't voorſpel is van duizend ongelukken.

Maar *uw*, *uw Koningryk*, ô Koning van 't heel-al!
Uwe Opperheerſchappy ſtaat eeuwig vaſt en pal,
En zal door nyd noch tyd noch rampen ooit bezwyken.
Hier moet de roem en magt van Alexander wyken;

Digitized by Google

Hier ſtaat Vorſt Salomon met zyne wysheid ſtom;
Ja Ahaſueros Recht is hier verdraait en krom:
Hier moet de minzaamheid van Titus, hoe uitſteekend,
En als een wonder der Romeinen aangeteekend,
Verdwynen als een damp; Want wie is U gelyk;
Grootmachtig Schepper! *Uw', Uw' is het Koningryk*,
't Geen perk noch paalen kent, welks diamante muuren,
Als 't al' vergaat en zinkt, oneindig zullen duuren.

De Kracht.

Geen Koning, hoe vermaart, kan zonder kracht beſtaan
't Zy om een leger voor zyn veſten op te ſlaan,
't Zy de onderdaanen uit zyn ſchatkiſt te vergelden,
Die zich vol moed in 't ſpits tot zyn beſcherming ſtelden,
Of ſtreng te ſtraffen die zich dienden van verraad,
't Zy tot beveiliging van zyn gezag en ſtaat;
Zyn Ryksgebied, geſterkt met trouwe Bondgenooten,
Of vaſt te ſluiten, of voorzigtig te vergrooten.
Maar, wie is U, ô God! wie is U hier gelyk?
Uw' is de Kracht alleen, zo wel als 't Koningryk;
't Zy verr' dat ge anderen om byſtand aan zoud ſpreeken,
Die ieder hooftſtof op uw wenken kunt ontſteeken;
Een enk'le wil, een woord, kan in een' ogenblik
't Heel-al verbaazen, en 't hoogmoedigſt hert van ſchrik

Doen

Doen krimpen, zelf daar geen vervolger is te vinden;
Uw hand regeert de Lucht, den Hemel, zee en winden.
Hoe gy den donderſtorm, en blixem van uw kragt,
Laat woeden tegen hem, die uw bevel veracht,
* Waar door de bergen ſteeds vermorzelen en beeven,
Daar zal uw Nahum een opregt bewys van geeven,
† En 't tweemaal negende gezang van Jeſſes Zoon:
Daar ſtaat uw Majeſteit zo vreeſſelyk ten toon,
Dat een Antiochus, een Phalaris moet yzen
En ſidd'ren om uw' naam met diep ontzag te pryzen.
Laat de eerſte Waereld, in een watervloed verſmoort;
Laat Sodoms vuurgloed, om haar gruw'len, nooit gehoort,
Laat Babels Vorſt, die U ſteeds naar de kroon wou ſteeken,
Laat Faro, hard van nek op menig wonderteeken;
Manaſſe, van den Troon met ketenen geboeit;
Laat Achab, door zyn ſchuld vernielt en uitgeroeit;
Laat Jezabel aan wien de honden moeſten knaagen,
Laat drie Herodeſſen, tirannen in hun dagen,
En duizend anderen, getuigen van uw *kragt*,
Die hen, hoe hoog van ſtaat, heeft tot den val gebragt.
Kan dus uw ſterke hand de gruwelen betoomen,
Niet minder waakt zy tot beſcherming van de vroomen;
* Die Noach in zyn Ark, en Loth voor 't zwavelvuur,

* *Nah.* 1: 5. † *Pſal.* 18. * *Gen.* 7. *en* 8. *en* 19.

Digitized by Google

Genadig heeft bewaart, die, op zyn' tyd en uur,
* Den braaven Jozef na zyn lyden heeft verheven;
† Den kleenen Mozes, reeds den Nylſtroom afgedreeven,
In eene bieze kiſt zo wonderlyk gered;
⁎ Ja, uw verkooren volk in Canaän gezet,
Na veele teekenen, na ramp, na dood'lyk kwynen,
En druk, geleeden in de zandige woeſtynen.
Zo hebt gy Jeſſes Zoon, dien Koning naar uw hert,
Gered uit lyfsgevaar, getrooſt in nood en ſmert;
‡ Het zy gy hem verloſte uit Saüls dwing'landyë,
Voor wien hy vlugten moeſt in Maons woeſtenyë,
In bergſpelonken, als een duif, die in haar vlugt
Door eenen havik wierd vervolgt in de open lucht;
** Toen Gy de vriendſchap van zyn' Jonathan verwekte,
Die hem ſteeds voor een' ſchild en wagenborg verſtrekte;
†† 't Zy Thamars ſchennis hem deed kwynen van verdriet;
⁎* 't Zy een ontaarde zoon hem uit zyn ryk verſtiet;
Nooit heeft uw voorzorg hem begeeven of verlaaten,
Maar wonderbaar herſtelt in zyn gezag en ſtaaten.
Voor zo veel daaden blyft, de tegenſpreker ſtom.
Ga ik nu over tot u dierbaar Chriſtendom,
Het Ryk uw's Zoons, in wien uw Godheid heeft geſcheenen;
Wat zie ik daar niet al bewyzen om my heenen,

Die

* *Gen.* 41. † *Exod.* 2. ⁎ *Jozua* 23. *en* 24. *Deut.* 8. 15.
‡ 1 *Sam.* 23: 24, 25. ** 1 *Sam.* 18: 1. †† 2 *Sam.* 13 ⁎* 2 *Sam.* 15.

Digitized by Google

Die my bevestigen hoe Gy, op 't onvoorzienst,
Getrouwe zielen, die stantvastig in uw' dienst,
Volharden, uit de klaauw der wolven weet te rukken,
Die hunne onnozelheid vertreeden en verdrukken:
* Hier gaat een Petrus, reeds op de oever van de dood,
Gerust zyn' kerker uit, bevryd van leed en nood;
Daar word een Paulus meer dan eens verlost van plaagen,
† Die hy van Heidenen en Jooden moest verdraagen,
't Zy hem Damascus liet ontslippen van de muur,
't Zy hy te List'ren door uw hand ter goeder uur
't Gevaar ontging: 't zy 't hoofd der Macedoonsche steeden
Hem door een wonderwerk zag veylig heenen treeden,
⁎ Toen hy met Silas in den Stok gesloten was;
't Zy uwe Almogenheid hem en zyn' Barnabas
‡ Van 't steenigen verloste, en 't sleepen langs de Vesten
Van Antiochiën, of, 't zy gy hem ten lesten,
Toen hy verstrikt wierd in der Jooden wreede klem,
** Door Lysias bevryde in 't hoog Jeruzalem.
Zal ik nu weiden in een veld van Martelaaren,
Verlicht, gesterkt, getroost, in duizend lyfsgevaaren,
Toen 't vuur zyn kracht verloor, en de allerzwaarste pyn
Niet wierd gevoelt, als of 't maar lyden was in schyn?

Toen

* *Hand.* 12: 10. † 2 *Cor.* 11: 24-27. *Hand.* 9: 25. 2 *Tim.* 3: 11.
⁎ *Hand.* 16: 22. ‡ *Hand.* 14: 19. ** *Hand.* 21: 7.

Digitized by Google

Toen Jongelingen zich vrywillig lieten knotten,
Ja teed're Maagden zelf, de bloedige ſchavotten
Opklommen, met meer vreugd (zo kragtig werkte uw Geeſt)
Dan waereldlingen naar een dertel weeldefeeſt,
'k Zou in een Oceaan van wonderen verdwaalen.
Of nu een ongodiſt dit alles wil bepaalen
Aan 't los geval, 't is niets; hoe zeer hy U veracht,
't Gemoed ſpreekt dingtaal van uw Goddelyke *kracht*,
Een onweêrſtaanb're *kracht*, die alles gaat te boven,
Die 't ongeloof noch eens gevoelig zal gelooven,
Wanneer uw laatſte ſtem eens met bazuin-geſchal
Het graf ontſluiten, en elks werk vergelden zal.

De Heerlykheidt.

Wanneer de Koningen, of mindere Overheeren,
Hunne onderdaanen wys en vaderlyk regeeren,
Verdienen zy alleen geen Kroon van eere en lof,
Maar blinken ook vol weelde en voorſpoed in hun hof,
Gelyk een zonneglans met flikkerende ſtraalen;
Zo zag men Salomon op goude Troonen praalen,
* Toen hy de wysheid, door 't verſtand 't geen hy bezat,
Voor rykdom, dwaaze luſt en ſtaat, verkooren had;
Een keur, waarom Gy hem ook alles hebt gegeeven,
Daar Ryksmonarchen ooit naar wenſchen in dit leeven.

* 1 *Kon*. 3: 9. 10.

Wie

Wie moet U dan, ô Heer! en Schepper der natuur,
Niet looven met een hert, door een verborgen vuur
Van d'ongeschapen Geest verlicht en aangesteeken,
* Daar zelf de Hemelen van uwe daaden spreeken;
De dag bid door de Zon uw eere en hoogheid aan,
De nacht door Starren, en de wisselbaare Maan,
En 't dankbaar aardryk door haar vruchten,kruiden,bloemen,
Ja alles, wat myn tong en pen niet weet te noemen,
Bazuint uit eenen mond de heele Waereld door;
U zy de Heerlykheid, wyl op het zelfde spoor
De derde Hemel dreunt, daar vlugge Cherubimmen,
En Serafynen, klaar van glans, naar boven klimmen
Voor uw' verheven Troon, met lieffelyk geschal;
† Gy zyt, ô God! die is, die was, die komen zal;
Wel waardig alle lof en heerlykheid te ontfangen;
Die 't al geschapen hebt: wie moet dan niet verlangen
Om 't hert te ontlasten van al 't ydele gewoel,
En, boven 't zwerk gevoert, met leevendig gevoel
Dien toon te helpen slaan? En als wy eens by trappen
Eerbiedig 't oog slaan op uw God'lyke eigenschappen,
Waar door gy 't al' doorziet, beschermt, verzorgt, behoed,
Ja; tot elks nut bestuurt, in welk een' zuiv'ren gloed
Van waare erkentenis moet dan de ziel niet blaaken,
Om alles, dat uw wil niet goed keurt, te verzaaken,

* *Ps* 19: 1. † *Openb.* 4: 8–11.

En

Digitized by Google

En dus, verloſt van 't geen ons vleiende verleid,
Te galmen, nimmer moe, *U zy de Heerlykheid.*
Maar, ô! hoe blinkt, terwylwe uw' eernaam dus verhoogen,
Een and're *heerlykheid*, vol luiſter in onze oogen;
Die eene ſchemering voor elks gezicht-ſtraal trekt,
Een glans, tot noch met wolk en lucht-tapyt bedekt,
Maar die Ge eens onverwagt van alle uw Gunſtgenooten,
Zo onuitdrukbaar, zo verheven, zult ontblooten,
Dat al de geeſten, tot uw' dienſt alöm bereid,
Uitbarſten zullen: *Uw'*, *Uw' is de heerlykheid.*
Vergun my, dat ik hier met ſtamelende reden
Uw' Geeſt mag volgen, die my dus is voorgetreeden,
Ontvouwende uwen ſtand, dien onwaardeerb'ren ſchat
Voor 't onverlicht vernuft, op 't Euangeli-blad.
Zy ſpreekt, om maar een ſchets aan ons verſtand te toonen,
Van overwinningen, van onverwelkb're kroonen,
Een eeuwige erffenis, een' onbevlekten ſtaat,
Een klaarheid, die de Zon zo ver te boven gaat,
Als 't licht de duiſternis; zy ſpreekt van bruiloftsfeeſten,
Van blinkende Engelen, en ſnelle Hemelgeeſten;
Maar in 't byzonder van een weergalooze Stad,
Daar 's waerelds pragt voor zwigt, die 't al in zich bevat;
Welks grondveſt is gelegt op twalef eed'le ſteenen,
Steeds door den luiſter van uw aangezicht beſcheenen,

Daar

Digitized by Google

Daar ieder goude ſtraat, doorluchtig als kriſtal,
Zyn waarde en kunſt vertoont, waar langs het zalig-tal
Door zes paar poorten zweeft, die, ieder in 't byzonder,
Uit eene paerel is volmaakt: ô heerlyk wonder!
O onbevatbaar heil! ô overwys beleid!
Wie roept niet met my uit, *Uw' is de heerlykheid*,
Een heerlykheid, waar van ge aan ons de ſchoone ſtraalen
Der wond'ren van natuur laat pragtig nederdaalen;
Ja, wie beſchouwt de Zon, die fakkel van den dag,
En wie de invloeib're maan, die nacht-toorts, met ontzag?
Wie al' de duizenden van 's hemels keur-juweelen,
Die flikkerſtarren, die ſteeds in onze oogen ſpeelen
Op ieder avondſtond; ja, wat uw hand ooit ſchiep,
En, met een woord, ter plaats daar 't U behaagde, riep,
En daag'lyks overſtort met uw genade-ſtroomen,
Die van verheuging en verbaaſtheid ingenoomen,
Zyn tong weêrhouden kan? ô groote Majeſteit!
In 't juichen tot uw' roem, *Uw' is de Heerlykheid.*

Laat, laat de waereld op haar trotſe wond'ren boogen,
Laat zy Semiramis vry roemen en verhoogen,
Om Babels metſelpraal, of Artemiſia
Om de uitvaart van Mauſool, toen zonder wederga;
Of 't brein des bouwheers van den Tempel van Efezen,
Die ruim tweehonderd jaar, zo 't waar is 't geen wy leezen,

In

Digitized by Google

In arbeid ging, eer ze in haar ſchikking was verdeelt:
Ja, laat zy 't konſt-ſtuk van Coloſſus Zonnebeeld,
Een vuurbaak, hooger dan een torenſpits, waardeeren,
Of Memfis naalden, om de wolken te braveeren;
't Is alles rook en ſtof, in de open lucht verſpreid,
By al' den luiſter van uw hooge *Heerlykheid*;
Zal ik nu ſpreeken, om tot laater tyd te komen,
Van de onwaardeerb're pragt van 't eertyds magtig Romen?
Van honderd Koningen, gezeeten in haar raad,
Daar ieder burger voerde een' vorſtelyken ſtaat;
Van zegepraalingen, vergodingen en ſchatten,
Wier waarde geen vernuft, hoe ſchrander, kon bevatten?
Van Schouwburgſpeelen, van Paleizen, ryk van goud,
En dierb're ſteenen, uit den krygsbuit opgebouwt;
Waar in een waereld vol gewoel zich kon vertoonen;
Van duizend Tempelen, van muur- en ſtedekroonen,
Ja, al' wat ſtrekken kon tot weergalooze pracht,
Daar * Hippo's Kerkvoogd eens naar wenſte al te onbedacht,
Want die nieuwsgierigheid kon niet dan rampen baaren,
Voor eenen Biſſchop die uw Kruisleer moeſt verklaaren;
Of zal ik melden van de hedendaagſche praal
Van Amſtels Raadhuis, met haar ſchoone Burgerzaal?
Van 't Spaanſche Eſcuriaal, Verſailles, Vrankryks wonder;
Venedigs Wapenhuis, en alles, 't geen byzonder

* *Auguſtinus.*

In

In 't oog loopt? 't is maar waan, hoe veel geacht, gevleit.
'k Besluit als ik begon: *Uw' is de Heerlykheid*;
Door hemel, aarde, lucht noch waat'ren te bepaalen,
Waar by al 't schyncieraad verdwynen moet en daalen.

In der Eeuwigheid.

Wat is de waereld een vergulde slaverny!
Hoe schielyk gaat haar pragt en heerlykheid voorby!
Indien men heerlykheid in rook en damp kan vinden?
Wat tovery, helaas! kan ons gezicht verblinden?
Wat drift heeft ons verleid om 't nietig klatergoud
Van schat en eer, waar op de dwaasheid zich vertrouwt;
Om 't overschilderd slyk van wellust te beminnen?
O vlugtige ydelheid! waar zoude ik doch beginnen,
Waar eindigen? indien ik hier een breed verhaal,
Aan een wou knoopen, van uw haast vergangb're praal,
Die eertyds als een zon, vol luister, heeft gescheenen,
Maar nu uit elks gezicht gerukt is en verdweenen,
Want de alverslindb're tyd slokt Koningryken in:
Waar vind men Tirus nu, die Waterkoningin?
Waar is Karthago; waar is Ninivé gebleeven?
Waar Rome, welks gebied aan elk de wet kon geeven?
Waar is Jeruzalem, die Steden-paerel, 't oog
Van 't Oosten, elks vermaak en wonder, 't geen zo hoog

Digitized by Google

Met Tempelpraal en ſchat, ten top was opgeklommen?
Waar is de roem van zo veel' duizend Vorſtendommen,
Daar de Oudheid van gewaagt? helaas! 't is al vergaan,
Vervloogen, als een damp van ingebeelde waan,
Bedolven onder 't puin van hun geſloopte muuren,
Hoe vaſt gegrondveſt, om al' de eeuwen te verduuren.
Wat zeg ik nu van elks byzond're heerlykheid,
Die lagchende verraad, en vleiende verleid;
Wat is de Mammon, die bekoorlyke afgodinne,
Die de eigenbaat omhelſt, met onverzaadb're minne,
Staat zy niet ſteeds ten doel voor water, ſtorm en vuur,
En roovers, heet op buit? die dikwils in een uur,
't Zy op zich zelf, of naau vereenigt met elkand'ren,
Een' ryken Creſus in een' Irus doen verand'ren.
Wat is al' 't oogvermaak van marmer, diamant,
En alles wat de Konſt door 't ſchrandere verſtand
Tot dert'le praal, van eeuw tot eeuw, heeft uitgevonden?
Hoe dikwils word die glans gedoodverft en geſchonden,
Door ramp op ramp, die 't hert berooft van haare ruſt
In 's waerelds ommezwaai, die al' 't genoegen bluſt.
Wat ſtaat is op gezag, op eer en ſtaat, te maaken,
Voor hun, die in de vlam van trotſe heerszucht blaaken?
O Vorſten! die, door ſchyn verblind, een vaſte ſtar
Maakt van uw heerſchappy, ai! denkt aan Belſaſar;

Denkt

Digitized by Google

Denkt aan Policratres, en zo veel' Kroongenooten,
Op eenen dag verhoogt, in eenen nacht verſtooten,
Op giſt'ren toegejuicht , op heden, tot elks ſpot,
Gedaalt van hunnen troon, geklommen op 't ſchavot.
Dus zag de morgenzon wel eer Monarchen blinken,
Om 's avonds in een' poel van jamm'ren te verzinken.
Wat is de welluſt, die verbooden vrucht, helaas!
Geen vis loopt gretiger met meer gevaar naar 't aas,
Dan zy, die deez' Sireen ooit hebben aangebeden,
Tot laſter van Gods naam, en inbreuk van de zeden;
Maar hoe die valſſe vreugd na 't kort genot vergaat,
Beſpeurt men dikwils aan 't afſchuwelyk gelaat,
Aan 't lichaam, uitgeteert door ongeneesb're wonden,
De minſte en ligtſte ſtraf der gruw'lykſte aller zonden.
Gaat dus gelyk een vloed, ja als een blixemſtraal,
De groote waereld, met haar heerſchappy en praal,
Haar weelde, ſchat en eer, voorby; gewis niet minder,
De kleene, ik meen den menſch, vol kommer, ſmert en hinder;
Hoe vlug verdwynt de Lente en Zomer van zyn' tyd;
Die ongevoelig met de jaaren heenen glyd,
En ſtelt den guuren Herfſt en Winter voor zyne oogen,
Eer dikwils 't zielgevaar met ernſt is overwoogen;
Dan valt de ſterkte en kragt, voor heen zyn yd'le roem;
Dan kwynt zyn ſchoonheid als een afgeplukte bloem,

Wel eer een voorwerp van de dwaaze hovaardyë,
En trotse hoogmoed, die verachtste slavernyë:
Maar ruim zo onvoorziens als 't lichaam, braaf van leest,
Verdooven, jaar op jaar, de gaaven van zyn' geest;
Welspreekenheid, verstand, geheugenis en oordeel,
't Geen wel gebruikt, aan elk tot nut verstrekt en voordeel
In 't bloejen van de Jeugd; maar ach! zy staan ten doel
Voor kwaalen, die hen haast, van reden en gevoel
Berooven kunnen, als 't aan veelen is gebleeken.
Waar mag dan d'arme mensch op roemen, waar van spreeken?
Wyl hy verwelkt, vergaat, verdwynt, hoe hy zich vleit,
Tot dat hy stort in 't graf, met al' zyn heerlykheid.

Zo gaat de groote Zon der waereld eind'lyk onder;
Zo sloopt de gryze tyd al' de yd'le waan van wonder;
Zo zinkt, zo daalt de glans van al' wat zichtbaar is,
Voor eeuwig in een' nacht van naare duisternis.

O! kon ik hier naar waarde een tegenstelling maaken,
Ontzachelyke God! hoe zou myn yver blaaken!
Hoe zou al' de ydelheid, die in 't verschiet verdwynt,
Verduist'ren by uw Zon, die onophoud'lyk schynt.
Maar ach! wie stygt zo hoog, die voor geen' val zou vreezen?
O, onveranderlyk! ô eeuwig Opperwezen!
Wat sterf'lyk mensch is zo vermetel, die zich vleit
Dat hy den glans van uwe aanbid'lyke *Eeuwigheid*

Ge-

Digitized by Google

Genaaken mag? niet dan met diep ontzag te nad'ren:
Doch nu Ge een blyk vertoont in uw gewydde blad'ren,
Van deeze uwe eigenſchap; de paerel en de kroon
Van alle, die Ge in dit gebed van uwen Zoon
Ons voorſtelt, om uw' naam met blydſchap te verhoogen,
Waar door Ge *Uw' Heerlykheid*, *Uw Ryk* en *Alvermoogen*,
Zo vaſt beveſtigt hebt, dat, ſchoon dit aards heel-al
Door vuur en vlam vergaat, uw ſtand nooit wank'len zal:
Verlicht my dan, ô God! met uw genade-ſtraalen,
Om van dien dierb'ren ſchat een flaauwe ſchets te maalen.
Al' 't aards' had eertyds een begin, hoe onbekend,
Dies wagt het zeker door uw wysheid ook een end;
Maar 't is *Uwe Eeuwigheid* die nimmer heeft begonnen;
Dies is 't onmoog'lyk dat zy zal voleinden konnen:
Geene *Eeuwigheid* van ramp, die 't onboetvaardig hert
Zal pynigen met eene onlydelyke ſmert,
Maar een volmaakte ſtaat van onnadenkb're weelde,
Die de Eng'lenrei, hoe veel genooten, nooit verveelde;
Daar leed noch droefheid woont; daar druk is noch gevaar;
Daar honderd-duizenden van eeuwen aan elkaâr,
Geen tyd-ſtip zyn: ô dag! nooit nagevolgt van nachten!
O *Eeuwigheid*! hoe verr' vervoert gy myn gedachten!
Ja, hoe ik dieper denk, hoe verder ik verdwaal,
Als in een doolhof van verbaaſtheid. Kan een ſtraal

Digitized by Google

Een enkele aanblik hier de ziel zo hoog doen zweeven,
Om, boven Zon en Maan, naar uw Paleis te ſtreeven?
Wat zal de klaarheid van al' 't zalig heil-genot
Dan blydſchap baaren, in het zien van U, ô God!
Indien een flikkerſtar den omtrek kan omvangen
Der heele waereldkloot, die als een ſtip blyft hangen;
Die naaulyks zichtbaar is van 's Hemels hoogen trans;
Men meete dan eens af wat uitgeſtrekte glans
Uw' troon beſchynt... maar zacht: hier ſchemeren myne oo-
't Ontzag roept my te rug, reeds al te hoog gevloogen (gen,
In die beſpiegeling voor 't ſterfſelyk gezicht.
Oneindige *Eeuwigheid!* ô ongenaakbaar licht!
Vergun my liever dat ik uw hoedanigheden,
Geprent op 't heilig blad, in zwakheid mag ontleeden.
*'t Is de Onverderflykheid, die uw' volmaakten ſtaat
In ſtand en wezen houd, waar door zy nooit vergaat;
Al' de aardſche pracht mag hier door mot en roeſt verteeren,
Of daalen door den tyd, niets kan uw glori deeren,
Zy blyft onwrikbaar pal en onveranderlyk;
Men mag de waereld hier wat ſchilderen met ſlyk
Van ſchynſchoon en bedrog, doch buiten dat blanketten
Is 't al' bemorſt en vuil, vol ſchandelyke ſmetten,
Afſchuwelyk voor 't oog, 't geen menig brengt ten val;
Maar d'Onbevlek'lykheid, die 't zuiverſte kriſtal

* *1 Petr.* 1: 4.

On-

Oneindig overtreft, bewaart uw' glans voor 't zinken,
Die schooner dan de Zon, eeuw in, eeuw uit, zal blinken;
Daar 't al' voor zwicht wat ooit in luister praalt of blaakt:
Maar 't geen, ô God! in 't einde *Uwe Eeuwigheid* volmaakt,
Is de Onverwelk'lykheid, die even fris zal bloejen,
Wyl nooit de wellust door 't genieten zal vermoejen,
Maar t'elkens nieuw zal zyn, verr' boven 't geen men wenst;
De bloem en roos, hoe vers ontlooken, zyn verslenst,
Vertrapt en walchelyk, hoe schoon van reuk en verven,
By 't zalig Paradys, welks lente nooit zal sterven,
Welks onbevatb're smaak steeds aanwast, nooit verveelt;
Hier daalt al 't aardsvermaak, hoe aangenaam verbeeld;
Hier moet Lukullus met zyn' dert'len lust bezwyken,
Ja zelf Cleopatra met al haar weelde wyken.

Dus blyft *Uw Koningryk*, *Uw Kracht en Heerlykheid*,
Met de *Eeuwigheid* gekroont: Zo straalt uw wys beleid
Op aarde, en dringt allengs door al' de hemelboogen:
Wat schepsel moet uw' naam niet eeren en verhoogen?
Wat zeg ik doch, ô God! daar ik mede einden zal?
Gy waart, gy zyt steeds uit U zelven 't eenig AL.

Maar 't geen de vroomen hier kan troosten en verblyden,
Is, dat Gy hun na leed, verdriet, geweld en lyden,
Na alle hoon en smaad, en bitt're tegenspoed,
Deeze *Eeuwigheid*, dien schat, dat onwaardeerlyk goed,

Digitized by Google

Welks waarde niemand ooit, hoe fchrander, kan bedenken,
Uit enkele genade, ô wonderdaad, wilt fchenken;
Elk deugdzaam Chriften is een Erfvorft van dat Ryk.
Wat Koningen, ô God! zyn U hier in gelyk,
Dat zy hun heerfchappy met onderdaanen deelen?
Een waereldling mag hier den wuften rykdom ftreelen,
Of wellust, ftaat en eer, om 't vlugtige genot,
't Geen met de dood vergaat, waar op 't rampzalig lot
Zal volgen door uw ftem, daar de onderaardfche kerkers
Van beeven zullen: *,, Gaat, gy boozen, gaat, gy werkers
,, Der ongerechtigheid, daar 't vuur voor eeuwig brand,
,, Daar de eene kermt en weent, en de and're knarffetand:
Maar, 't is de blyde hoop op 't eeuwig zalig leeven,
Die hier 'tGodvruchtig hert fteeds moed en kragt kan geeven,
Om door een waereld vol verleiding, hoe verdwaalt,
Te ftreeven naar de Kroon die haar in de oogen ftraalt,
Het is die hoop, die haar ontknoopt van 't aards gewemel,
En zalig maakt, ja reeds gezet heeft in den Hemel;
Ja, 't is die hoop, die haar in 't nypen van den nood
Doet vrolyk zingen, ja, op d'oever van de dood
Het voorpaleis doet van uw' *Heerlykheid* vertoonen,
Waar door zy fmelt van vreugde en reikhalft naar de troonen
Van 't Paradys, terwyl met de allerlaatfte fnik
De ziel naar boven vaart, zelf in een' oogenblik;

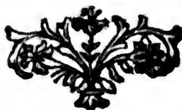
* *Matt.* 25: 41. *en* 22: 13.

Daar

Daar nooit een oorlogs-ltorm zal woeden, hoe verbolgen.
Gelukkig leeven daar geen ſterven op zal volgen!
Getrouwe God! maak ons bekwaam door uwen Geeſt
Tot zulk een' ſtand, die voor geen' druk of rampen vreeſt,
Noch door 't vergiftig zoet, van welluſt word bewoogen;
Zie op ons neder met uwe aldoorſtraalende oogen,
Want buiten uwe hulp ſtaat niets in onze macht;
Dies reinig onzen wil, en ſterk de zwakke kracht:
Leer ons bedenken, dat Gy niemand uw' genade
Ooit weigert; dat Gy elk bevryden wilt voor ſchade;
Dat Ge ieder overſtort met wysheid, trooſt en raad;
Dat niemand ooit als door zyn ſchuld verlooren gaat:
Leer ons bezeffen dat wy de inſpraak van 't geweeten,
Uw Stedehouderes, niet zorgeloos vergeeten,
Noch kloppen op den mond, noch ſtillen door 't venyn
Van weelde en welluſt, tot vermeerd'ring van de pyn,
Wanneer die ſlang eens na dat ſluim'ren raakt aan 't woelen,
En doet de ziel een ſchets van hel en dood gevoelen:
Ja, leer ons beeven, uit een innerlyk ontzag,
Voor uw rechtvaardigheid in d'uiterſt' oordeeldag,
Die ieder naar zyn werk of loon of ſtraf zal geeven;
Op dat wy, opgewekt om naar uw wil te leeven,
Gemoedigt door de hoop op de onvergangb're vreugd,
't Geloof beveſtigen met heiligheid en deugd,

Digitized by Google

Om nooit door lief of leed van 't kruispad af te wyken;
Zo zullen we op een' grond, die nimmer zal bezwyken,
Die groote zaligheid verwagten van uw' hand,
En in *uw Koningryk*, der vroomen Vaderland,
Met alle uwe Engelen en onbevlekte Geesten,
By 't lieffelyk genot op Sions weeldefeesten,
Uw goedertierenheid, Uw wysheid en beleid,
Ja, boven al, ô God! *Uw Kracht en Heerlykheid*,
Tot in der Eeuwigheid met dankb're galmen looven,
Daar ramp, noch smert, noch dood, den weêrklank zal verdooven.

Digitized by Google

STICHTELYKE AANMERKINGEN OVER DE ZIEKTENS.

Van den Jaare 1727.

Digitized by Google

Jesaïas XXXVIII. vers 1, 2, 3.

In die dagen wierd Hiskias krank tot ſtervens toe, en de Propheet Jeſaïas de zoon van Amoz kwam tot hem, en zeide tot hem: Alzo zeid de Heere: Geeft bevel aan uwen huize, want gy zult ſterven, en niet leeven.

Toen keerde Hiskias zyn aangezicht om na den wand, en bad tot den Heere.

En hy zeide: Och Heere, gedenkt doch dat ik voor uw aangezicht in waarheid, en met een volkomen hert gewandelt, en dat goed in uwe oogen is gedaan hebbe: en Hiskias weende gantſch zeer.

Digitized by Google

STICHTELYKE AANMERKINGEN OVER DE ZIEKTENS

Van den Jaare 1727.

(*a*) De wyſte Vorſt, dien de aarde ooit heeft gedragen,
* Leert dat het in de wooningen van klaagen
Veel beter is tot welſtand voor 't gemoed,
Dan in het huis van weelde en overvloed,
Daar de overvloed ten zetel is geſteegen;
Omdat het hert, door 't ernſtig overwegen
Van ramp en druk, als in een' ſpiegel ziet,
Hoe 's waerelds glans voorby gaat in 't verſchiet:
Dat legt den grond om nimmer te vertrouwen
Op aardſch geluk, maar op den rots te bouwen
Van 't waar geloof, door heiligheid en deugd,
Om 't ryk bezit der onvergangbre vreugd,

En

(*a*) *Inleiding.*
* Prediker VII. vers 2.

Digitized by Google

En 't vol genot van 't eeuwig Alvermogen.
Dit heeft my in deez' droeven ſtand bewoogen,
Wyl ach en wee gehoort word overäl,
Voor andren en my zelf in dit geval
Of ongeval, iets ſtichtlyks uit te breiden,
Om 't hert tot boete en godsvrucht te bereiden,
Door 't klaagen van veel lyders opgewekt,
Nadien een ſchip op ſtrand ten baak verſtrekt.

(*a*) Helaas! wie moet niet zuchten, treuren, weenen,
Die honderden op wankelende beenen
Ziet zweeven langs den weg, op wiër gelaat
Het beeld des doods op 't leevendigſte ſtaat,
Door koortſen die het ingewand verbranden,
Of kil als ys doen beevend klappertanden;
Waar door de luſt tot voedſel moet vergaan,
Die hier den menſch doet leeven en beſtaan?
Behalven die, in 't krankbed neërgeſlagen,
Onmagtig zyn hunn' zwaaren laſt te dragen;
Een menigte die naau te tellen is.
Lyf-artſen zyn in dees geſteltenis,
Hoe veel 'er zyn, te ſchaars om elk te helpen.
Wie voelt zich niet van droefheid overſtelpen,

Die

(*a*) *Beklag wegens de tegenwoordige kwaadaardige ziektens.*

Digitized by Google

Die ryken en van middelbaaren ſtand
En armen ziet berooft van 't dierbaarſt' pand,
Helaas! nadien zy in hun leevend ſterven
Den beſten ſchat, gezondheid, moeten derven;
Terwyl de dood, elks opgelegde ſtraf,
Sleept week op week veel honderden naar 't graf.
Herſtelling ſchynt by veelen buiten hoope.
Een naare kreet klinkt over gantſch Europe.
De Inboorling en de Uitheemſche, mat en moê
Door 't ſnerpen van dees ſtrenge geeſſelroê,
Vermaanen elk: dus dunkt my dat ze ſpreeken:
„ Gezonden, die, ontlaſt van dees gebreken,
„ In hoogmoed, weelde en zonde uw dagen ſlyt,
„ Ach! ſpiegelt u aan ons eens wat gy zyt,
„ Hoe ſchoon ge in ſtaat en rykdom ſchynt te blinken;
„ Een waterbel, die ſchielyk moet verzinken,
„ Wen 's Almagts mond, door ziektens, pyn en druk,
„ Daar onder blaaſt. Schuwt dan uw ongeluk
„ Door af te ſtaan van alle uw ergerniſſe
„ Gegeeven aan het tedere gewiſſe
„ Der vroomen, die uw gruwlen moeten zien;
„ Op dat aan u niet erger mag geſchiên.
„ Die alles ziet laat nimmer zich verächten.
(a) Maar iemand ſpreekt miſſchien in zyn gedachten:

(a) *God, opperoorzaak der ziektens wegens de zonde.*

Wat

Wat 's de oorzaak van dees plaag, die zucht op zucht,
En klagt op klagt doet galmen door de lucht,
Van hen die dag op dag voor 't kwaadste vreezen?
Wie anders dan 't oneindig Opperwezen,
Bewoogen door de zonde, 't grootste kwaad,
Die steekt, terwyl ze vleiënde verraad.
Had Adam in den appel niet gebeeten,
Hy had van ziekte en 't sterflot nooit geweeten:
Maar toen hy zich veräasde aan zulk een buit,
Borst 's Hemels wraak en gramschap tevens uit,
En goot op hem phioolen vol van kwaalen,
Eer hy zyn schuld moest met den dood betaalen;
Dus erfden wy van hem geen zonden, maar
Veel rampen, smert en ziektens vol gevaar:
Ook leest men in de waare Orakelboeken,
Dat God zyn volk met koortsen zou bezoeken,
En vuurigheid en pest, die elk besmet,
Indien het zich afkeerig van zyn wet
Betoonde door de afgodery te pleegen,
En trots en fier bezweek in zyne wegen;
Dies is 't Zyn hand die ons door plaagen drukt,
Om dat men voor de zonde knielt en bukt
Als slaaven om haar wetten te betrachten.
(a) Maar gy die nooit de ziektens af kunt wachten

(a) *Middeloorzaken der ziektens.*

Van

Van d'Opperheer, die langzaam komt ter ſtraf:
Helaas? gy rukt ze ontydig van Hem af,
Als of ge u haaſte om in 't verderf te loopen.
Hoe menig zet een deur voor kwaalen open
(*a*) Door ontucht, die 't gebeente zelfs verteert,
Welks ſchandlykheid de ervarenis ons leert.
Hoe dikwils zal des leevenskracht verſlappen
(*b*) Door braſſery, door weelde en dronkenſchappen,
Wanneer men zwemt in 't overdaadig veel,
Ten koſte van het koſtelyk juweel
Gezondheid, met geen ſchatten te betaalen!
(*c*) Wie kan 't gevolg der gramſchap toch verhaalen,
Een razerny die zelden word getemt,
Die 't ziedend bloed in zynen omloop ſtremt,
En menigmaal 't gebruik der leên doet derven,
Of ſchielyk doet door een beroerte ſterven?
Dus haalt men, met veel ſmert en ongevals,
Zich door zyn ſchuld veel ziektens op den hals.
(*d*) Gelyk de glans en felle flikkeringen
Des blixems, die door hert en nieren dringen,

M Wan-

(*a*) *Onkuisheid.*
(*b*) *Braſſery en Dronkenſchap.*
(*c*) *Gramſchap.*
(*d*) *Ziektens, voorbooden van den dood.*

Digitized by Google

Wanneer zyn' gloed zich ergens doodlyk ſtuit,
Voortekens zyn van 't ſchrikkelyk geluid
Des donders, die het aardryk vaak doet beeven;
Zo worden ons de ziektens ook beſchreeven
Als voorboôn van den nooit ontvlugtbren dood,
Die donderſlag voor veelen, die hunn' nood,
Hoe vol gevaars, kleenächten door de liefde
Tot aardſch belang die ſteeds hun herten griefde:
Zy vleiën zich met beet'ring van hunn' ſtaat,
Hoe zwak en flaauw, ô yd'le toeverlaat!
ô Staf van riet! hoe menig is bedrogen
Die op u heeft geleunt: dan worden de oogen
Gewend, niet met Hiskias na den wand,
Om d'opperſte Geneesheer in dien ſtand
Te ſmeeken om verloſſing van zyn plaagen,
Maar elders, hoe een' aardſchen zich zal dragen;
Die dikwils voert de zwaarigheid in top
En haalt, wyl hy dus ſpreekt, de ſchouders op:
„ Is hier iets met den kranken te overweegen,
„ Men doe 't bytyds. 't Namaagſchap is verlegen;
Het zucht en ſchreit, het zend naar weſt en ooſt
Om laavenis en geeſtelyke trooſt,
Den beſten raad die dan word ondernomen:
Maar dikwils, eer de Leeraars zyn gekomen,

Ver-

Digitized by Google

Verhuift de ziel, vaak niet te wel bereid,
En onverwacht, naar de eindlooze eeuwigheid.
Wiens hert moet niet voor zulk een' uitgang beeven?
Maar gy die, van een' hooger geeft gedreeven,
De ziekte erkent als voorbod van dat lot,
Elks deel, den dood, daar de onverlaat meê fpot;
Hoe zalig zyt ge in 't midden van uw lyden,
't Zy u de koorts op 't hevigft' komt beftryden,
Of 't zy hy zich genadiger vertoont
Door 's Hemels hulp, die 't hert met blydfchap kroont
Der zulken, die zyn wetten fteeds beminnen!
Hy geeft u tyd uw togten te overwinnen,
Zo veel uw kracht vermag, indien ge uw' held,
Uw Heiland, die de hel en 't doods geweld
Eens overwon, wilt volgen op zyn fchreden,
Door 't vaft geloof, door godsvrucht en gebeden.
Wat ftaat voor hem, die in de minfte fmert
Den dood verwacht met een kloekmoedig hert?
Zo denkt hy aan zyn uiterft', fchoon de kwaalen
Niet doodlyk zyn om nooit van 't fpoor te dwaalen.
En word hy weêr herftelt, wat kan 't doch fchaên
God, die hem van het krankbed op doet ftaan,
Werkt niets dan goed; dies juicht hy tot zyn eere:
* „ 't Zy 'k leeve of fterf, ik leeve of fterf myn' Heere.

* Romeinen XIV. vers 8.

Digitized by Google

Wel hem die dan de ziektens, kleen of groot,
Als voorboôn acht van d'onverwinbren dood.
(*a*) Maar gy, die door Gods hand gedrukt, de plaagen,
Onwillig lyd, en door all' 't morrend klaagen
(*b*) Uw ongeduld en wreevlen aart betoont,
Bedenk eens hoe ge uw' Schepper tergt en hoont
Die door de ziekte uw onheil af wil weeren.
(*c*) En gy, die door 't weêrbarſtig murmureeren
Uw' laſt verzwaart, en dus u ſchuldig maakt
Aan muitzucht die in 't vuur van onruſt blaakt;
Beſef wat ſchuld gy op uw' hals durft haalen:
Wilt gy Gods wil door hovaardy bepaalen?
Regeert gy Hem die 't all' regeert en voed?
Heeft Hy geen recht om door den tegenſpoed
Zyn ſchepſelen de waereld wars te maaken?
ô Nietig menſch! leert dan die drift verzaaken:
Duik onder God, gehoorzaam, zacht en ſtil,
En voeg uw' wil, naar zyn volmaakte wil,
Een' grondveſt daar men veilig op kan bouwen.
(*d*) Maar gy die met * Vorſt Aſa meer vertrouwen,

Meer

(*a*) *Misbruik der Ziektens door*
(*b*) *Ongeduld*,
(*c*) *Murmureering*,
(*d*) *En al te groot vertrouwen op de geneesheeren.*
* II. Kronyken XVI. vers 12.

Digitized by Google

Meer hulp en trooſt van uw' geneesheer wacht,
Dan van de hand der onweêrſtaanbre Magt,
Hoe verr' zyt gy van 't rechte ſpoor geweken!
Die toeſtand is helaas! een merklyk teken
Van ongeloof aan de Oppermajeſteit:
't Is waar, men moet door eigenzinnigheid,
Die 't brein door liſt tot waan weet op te ſcherpen,
De midd'len ter geneezing niet verwerpen;
Die dierbaar zyn in ziektens vol gevaar:
Maar echter moet men op d'Alzegenaar
Alleen zyn hoop in all' zyn nooden ſtellen;
Zo zal men niet te roekloos overhellen
Om d'arm van 't vleeſch te neemen tot zyn ſtut,
Die, buiten God, ons hier vergeefs beſchut.
(*a*) Zo ſchandlyk als de wrevel word bevonden
En 't ongeloof, 't geen de onverzetbre gronden
Van zekre hoop op 's Hemels hulp beſtryd;
Zo heilzaam zyn, in 't hert van hem die lyd,
De vruchten van het zalige genoegen,
Dat zich hoe 't ga, weet na Gods wil te voegen,
De zulke zyn 't die, nergens door geſtuit,
Met * Achas zoon en Jeſſes dierbre ſpruit

 Den

* I. Koningen XX. vs 2. en 3. Pſalm VI, XXXVIII. en LI.
(*a*) *Gebruik der Ziektens*,

Digitized by Google

Den Hemel, in de ziekte en tegenheden,
(a) Beſtormen met hun traanen en gebeden,
Tot dat zy, of verſterkt zyn in hunn' druk,
Of vrygemaakt van all' hun ongeluk;
De zulke zyn 't, die de alverkwikbre ſtraalen
Der Goedheidszon afwachten in hun kwaalen.
(b) Door taai geduld en met gelatenheid;
Schoon 't hert wel zucht en 't droevig oog wel ſchreit,
Doch nimmer door onlydzaamheid bewoogen:
Hoe dierbaar zyn die zielen in Gods oogen,
Die tempelen daar hy zyn wooning maakt!
Hoe worden ze van de engelen bewaakt,
En na den dood, ontlaſt van leed en ſchroomen,
Door hunne hulp onzichtbaar opgenomen
In 't Paradys, den Voorhof van die ſtad,
Door 't ſterflyk brein, hoe ſchrander, nooit bevat.
(c) Wanneer Gods hand, door algemeene plaagen,
Een Ryk of Staat de zondeſtraf doet dragen,
't Geſchied door ziekte, of hongersnood, of kryg,
Op dat ik nu van mindre rampen zwyg;

Doch

(a) *Door Gebeden*,
(b) *Geduld en Gelatenheid.*
(c) *Onder alle de hoofdplaagen is 't de ziekte alleen die de ziel tot een' zaligen uitgang kan bereiden.*

Digitized by Google

Doch 't is de ziekte alleen, die 't hert kan roeren,
En uit haar' aart met kracht ten hemel voeren
Voor 's Almagts troon, door zuchten en gebeên;
De lyder heeft, ontlaſt van bezigheên,
En wars van weelde en waereldlyke zaaken,
Dan tyd om voor zyn dierbre ziel te waaken;
Een heilgenaê, die, word ze wel beſteed,
Den menſch verloſt van 't allerzwaarſte leed,
En hoop verſchaft op 't onverderflyk leeven.
Kan 't oorlogszwaard zo zoet een heilvrucht geeven?
Het oorlogszwaard dat niets dan ſchrik verwekt;
Zo wel voor hem die 't door zyn gramſchap trekt,
Als die de ſtraf moet lyden van die roede?
ô Neen: want de eerſte in zyne drift en woede,
Denkt noch op God, noch ziel, noch zalig erf,
'tZy verr' dan dat hy 't eeuwige verderf
In zulk een ſtaat door weldoen zou ontvluchten;
De laatſte, ſchoon hy onder 't juk moet zuchten,
Van deeze plaag, (de goede ſluit ik uit)
Beſeft niet om zyn ziel als eene buit
En roof, door boete en godsvrucht, wech te dragen,
Byzonder in gezonde en friſſe dagen:
Hy denkt meer op een' aardſchen vrede, dan
Op de eeuw'ge ruſt van 't hemelſch Kanaän;

Digitized by Google

Hy vest zyn hoop op legers en op vlooten
Van tegenweer, en trouwe bondgenooten,
Men denke eens of hy, die dus wroet in 't aardsch,
Bekwaam is om de zinnen hemelwaards
Te voeren, door den woesten kryg bewoogen.
Of heeft de nood des hongers dat vermogen?
In 't minste niet: want als die hevig drukt
Dan is 't een plaag daar zelfs natuur voor bukt,
Die menschen weet in monsters te verkeeren:
Kan iemand wel in zulk een' toestand leeren,
Dewyl zyn hert met woede is opgevult,
Hoe hy zich moet ontlasten van zyn schuld?
De ziekte is 't dan die ons behoed voor schade;
Zy word altoos getempert met genade.
Was 't vreemt dan dat de Koning naar Gods hert
Die * plaag verkoos, tot heeling van zyn smert?

(a) 't Was Amos zoon die onder veele lessen
Ook deeze gaf, om 't hert tot deugd te pressen:
† „ Als 't oordeel Gods langs de aarde zich verspreit
„ Dan schikt de mensch zich tot gerechtigheid.
Ach! mogt men zulks in deezen tyd beleeven?
Maar wie, helaas! dient hier zyn' God met beeven,

In

* II Samuël XXIV. vers 14.
(a) *Beklag over de ongevoeligheid van veelen in deze koortsplaag*:.
† Jesaiäs XXVI. vers 9.

In 't midden van dit algemeene kruis
Der koortsplaag, die regeert van huis tot huis?
(a) Wat zyn 'er veel' die door befpiegelingen
En onderzoek in Gods geheimzaal dringen,
En zynen raad navorfchen zonder vrucht,
Waar door 't verftand word in zyn hooge vlucht
Gezengt van de ongefchape zonneftraalen,
Tot dat het moet in eenen maalftroom daalen
Van ziektens, die meeft ongeneesbaar zyn.
(b) Hoe menig word bedroogen door den fchyn,
Wanneer hy denkt dat hy een reeks van jaaren
Zal leeven om veel fchatten te vergaêren!
Dit voert zyn drift vol vuurs op Mammons fpoor.
Wat neemt hy niet al groote dingen voor?
Nu draaft hy om 't bevrachten zyner fcheepen·
Dan om met vlyt zyn waaren te doen fleepen
Naar fchuuren die hy dagelyks vergroot;
Alleen niet tot bezorging voor den nood;
Daar ieder moet door naarftigheid voor waaken,
Maar om zich hier aanzienelyk te maaken

(a) *Over de hoogvliegende befpiegelaars die hun verftand bedwelmen.*

(b) *Over menfchen die te veel werk van hun beroep en de waereld maaken.*

Digitized by Google

Door hoogmoed, weelde en vorstelyke pracht,
Daar voor een eeuw geen borger ooit aan dacht,
Om hier dus trots en spoorloos uit te spatten:
Maar als hy, in 't genot van zyne schatten,
Met * Belsazar de straf van 's Hemels hand
Ziet onverwacht geschreeven aan den wand;
Dat is, als hy in de algemeene plaagen
Der ziektens word in 't krankbed neêrgeslagen;
Hoe haast word dan zyn' fiere moed verzacht!
Dan zinkt zyn hoop; dan stort hy klagt op klagt;
Dan wenscht hy dat hy in dit vlugtig leeven
De zucht tot geld nooit had gehoor gegeeven,
Dus slingert hy, en dobbert op een zee
Van angst en zorg, van druk en hertewee,
Belaaden met een ongerust geweten.
ô Gy! die dus uw pligten hebt vergeeten
In weelde! volgt in ziekte toch den raad
Der wysheid; hoop op vaster toeverlaat;
Verban de zucht naar 't aardsche uit uw gedachten;
Wil toch door boete uw eeuwig heil betrachten;
Beveel aan Hem, die 't all' regeert en voed,
Uw maagschap, staat, en huis, en have en goed;

En

* Daniel V. vers 5.

Digitized by Google

En wil u nooit om 't ondermaansche kwellen;
En zo Gods gunst u weder mogt herstellen,
Verbeter dan 't verzuimde 't geen u smert,
Uit een opregt en godelievend hert.
(*a*) En gy die u begeeft in slavernyë,
ô Maagdenrei! der snoode hovaardyë,
En dus u als iets ongemeens verbeeld,
Waarom u elk eerbiedig vleit en streelt
Door schynglans van bekoorlyke verven;
Denk hoe dat schoon verslenschen kan en sterven
Gelyk een bloem; ja dikwils in een uur,
Wanneer uw blos verbleekt door 't koortsig vuur,
Welks hitte doet, door kort of langzaam kwynen,
't Bevallig rood op uw gelaat verdwynen:
Ach! waak dan, wyl ge voor de ziektens vreest!
Draag 't heilçieraad van eenen stillen geest,
En 't zacht gemoed zo dierbaar in Gods oogen,
Verneder u, zo zal hy u verhoogen.
Ootmoedigheid is de allerschoonste deugd
Die zich in voor- en tegenspoed verheugt,
Een zieljuweel dat de englen kan behaagen.
(*b*) Maar gy die in uw weelderige dagen

Uw

(*a*) *Over hovaardige.*
(*b*) *Over lekkere en wellustige.*

Digitized by Google

Uw lekkerny noch perk noch paalen zet,
En zulk een drift gehoorzaamt als een wet,
Hoe haast kan God die kieschheid u verleeren,
En all' uw' lust in wanlust doen verkeeren,
Door ziekte, die door eenen viezen smaak
U van 't voorheen genotene vermaak
Doet walgen, en voor dertle vreugdemaalen
Waar aan ge uw hert plagt vrolyk op te haalen,
U dranken van een kruidbereider schenkt!
Hoe nut is 't dan dat ge in gezondheid denkt,
Dat gy dien schat niet roekeloos moet waagen;
Byzonder in dees doodelyke dagen,
Nu 't leeven snel voorby vliegt als een' droom!
Dat maatigheid uw' wellust dan betoom':
Want hy die leeft na haare les en wetten
Zal nimmer zich door overdaad besmetten.
(a) Maar gy die, in een' onbekrompen stand,
Met rykdom zyt gezegend door Gods hand,
Ontsluit toch nu een onbekrompen herte;
Vertroost, verkwikt den lyder in zyn smerte.
Betracht den raad die * Daniël eens gaf
Aan Babels Vorst. Breekt ook uw zonden af

Door

(a) *Vermaaning aan de ryken tot milddadigheid.*
* Daniël IV. vers 27.

Digitized by Google

Door mildheid aan de elendigen te toonen.
Ach zoud gy in paleizen kunnen woonen,
En zenden niets naar 't hutje van die geen'
Die by zyn' nood door koortſen word beſtreên!
Zoud gy op keur van wynen kunnen boogen,
En 't dorſtig hert dat door zyn onvermogen
Geen druppel mag gebeuren van dit nat,
Niet laaven, tot herſtelling van een' ſchat,
Waarom ge uw goud gewillig wech zoud ſchenken!
ô Neen: zulks zou uw' welſtand kunnen krenken;
Betoont dan, door een medelydende aart,
Dat gy uw geld niet hebt vergeefs vergaêrt;
Zo zult gy op Gods voorzorg veilig leunen;
Zo zal hy u op 't krankbedde onderſteunen;
Tot dat gy, die hier ryklyk hebt gezaait,
De heilvrucht van 't onëindig leeven maait.
Daar gy, bevryd van ziektens, nood en ſterven,
De heerlykheid van Sion zult beërven.
(a) Maar ach! was dees verwerde waereld vry
Van kranken, die een geeſtlyke artſeny
Behoeven voor de kwaalen die hun drukken;
'k Meen zondaars die hier voor den Satan bukken;

Die

(a) *Beklag over de zieken naar den geeſt.*

Digitized by Google

Die van het hoofd tot aan de zool des voets
Besmetlyk zyn, en noch gerust vol moeds
En vrolyk in hun eigen wegen rennen,
En dus, helaas! hun ziektens niet eens kennen!
Is 't mooglyk dat ge uw' ondergang bemint,
Rampzaligen! wyl ge arm, en naakt, en blind,
En jammerlyk, vol koortsen word bevonden,
Schoon u de waan steeds vry verklaart van zonden?
Nu ryd de koorts van geldzucht door uw leên;
Dan die van zucht tot hooge waardigheên;
Dan doet de koorts van wellust de ingewanden
Van uw gemoed verteeren en verbranden;
Hoofdziektens die van mindre zwanger zyn;
Dies laat u niet bedriegen door den schyn,
Maar kent u zelf door 't kennen van uw kwaalen,
De naaste weg om raad en hulp te haalen
Van d'opperste Geneesheer, die steeds waakt
Voor hem die werk van zyne heelkunst maakt.
,Komt, (roept hy), komt gy allen die belaaden
„ Met zonden zyt; ik zal u niet versmaaden:
„Ik heb voor u de midd'len reeds bereid
„ Die dierbaar zyn; het is zachtmoedigheid,
„ 't Is nedrigheid; als gy die wilt gebruiken,
„ Zo zullen haast uw koortsen zwichten, duiken;

Zo

„Zo zultge ruſt verwerven voor uw ziel,
„Die deerlyk in myn vyands ſtrikken viel;
„Een ruſt die u hier zal een' voorſmaak geeven
„Der vreugd en ruſt in 't onvergangbaar leeven.
„Maar als ge my en myne raad veracht,
„En trots en fier naar geen geneezing tracht;
„Wanneer gy ſpreekt verbittert en verbolgen;
„Wyk af van ons: wy willen u niet volgen:
„Uw heelkruid ſtrekt ons tot een walg en laſt:
„Wy hegten 't hert aan goud en wellust vaſt;
„Dan zal ik ook u in uw ongelukken,
„Beſpotten; ja u zo met plaagen drukken,
„Dat gy vergeefs zult wenſchen om den dood
„In 's waerelds val en allerjongſten nood.
„Ja 'k zal u in den helſchen gloed doen daalen,
„Daar nimmer zal herſtelling zyn voor kwaalen.
ô Zondaars! volgt in uw' benaauden ſtaat
Met beeven dan den Goddelyken raad;
Wilt ernſtig uw' Verloſſer tegen loopen;
Legt tot uw' trooſt zyn artſenyboek open;
Doorzoekt het, ſlegts niet eens, maar menigwerf;
Zo zultge haaſt aan midd'len, om 't verderf
Te ontvlieden, tot uw zielgeneezing raaken,
't Welk uw gezond en fris van geeſt zal maaken,

Om

Digitized by Google

Om kloek van moed te ftreeven langs het pad
Van heiligheid naar Sions vredeftad.

(*a*) Nu keer ik my tot u, ô Godgezinden!
Die u niet laat door yd'len waan verblinden,
Maar die, voor all' des waerelds vleitaal doof,
Bouwt op den rots van 't Chriftelyk geloof.
De Almogende wil nu uw deugd beproeven,
Nadien hy u by duizenden van droeven
In 't krankbed houd, door koortfen mat en moê;
Kuft door geduld en godsvrucht deeze roê,
Die hevig woed en drukt met felle flagen:
Gy weet hoe ge u moet in deez' ftand gedragen:
Gy zyt het die, fchoon 't ligchaam fchier bezwykt,
Gezond van ziel een billyk oordeel ftrykt
Van Gods genade en wysheid in de elenden,
Die 't Hem behaagt ons op den hals te zenden:
Dat hy ons ftraft tot zuiv'ring voor 't gemoed,
't Welk veeg ftaat voor den val, in d'overvloed
Van weelde en fchat, gezondheid, eere en ftaaten,
Die wil hy ons door ziekte en fmert doen haaten,
Heilmidd'len tot verfterking in den ftryd.
Zyn liefde is 't die ons Vaderland kaftyd.

Zou

(*a*) *Trooft voor de vroomen in hunne ziektens.*

Digitized by Google

Zou hy die ons heeft vry gemaakt ten leeven
Door wellust aan den Satan overgeeven?
ô Neen; dies voert hy ons door ramp en druk,
Hoe zwaar 't ook schynt, naar 't eeuwige geluk.
Moet hier uw vleesch dan in dees toestand lyden?
De geest kan zich in 't vroom gemoed verblyden,
Die troost in druk, dat licht in duisternis,
Dat hoog vertrek 't geen ongenaakbaar is
Voor kwaalen die het brosse ligchaam deeren;
Daar kan uw ziel met engelen verkeeren,
Die, hoe het vleesch door zwakheid meer vergaat,
Meer toeneemt, meer versterkt word in haar staat
Om God met ernst te bidden en te danken.
Al smaakt de tong onäangenaame dranken
Die walchlyk zyn, wat nood? nadien 't gemoed
Met hemeldauw, met manna word gevoed.
Moet gy 't genot van eer en staaten derven?
't Geloof vertoont u de onvergangbaare erven,
Welks waarde all' 't aardsch, hoe ryk, te boven streeft,
Die u de hoop reeds in bezitting geeft.
Derft gy de lucht in uw beslooten muuren;
Gy troost u dat uw leed niet lang zal duuren,
Maar dat ge in 't kort uit dit gewest van slyk
Zult overgaan naar 't zalig koningryk;

Daar wachten u de schitterende troonen;
Daar blinkt de glans der onverwelkbre kroonen
Van Salem in uw geestelyk gezicht;
Daar moet de zon voor 't allerschoonste licht
Haar hoofd, omringt met luister, onderhaalen;
Daar zult ge, vry van ziektens, pynen, kwaalen,
Eeuw uit eeuw in verheugt zyn in 't genot
Van 't hoogste heil, 't beschouwen van uw' God.

(a) Oneindig en alweetend Opperwezen,
Daar all' wat leeft voor siddren moet en vreezen,
Wiens wysheid elk zyn noodig aandeel geeft;
Wiens Almagt recht op zyne schepsels heeft,
Om hen voor 't kwaad te straffen en te plaagen!
Wy smeeken u in dees bedroefde dagen;
Wy werpen ons voor uwe voetbank neêr.
Erberm u toch, erberm u toch, ô Heer!
Gy hebt, helaas! uw koortsroede opgeheven,
Daar duizenden voor schrikken, yzen, beeven,
Die duizenden reeds fel en hevig slaat.
ô Goedheidsbron, der vroomen toeverlaat!
Giet oli van verzachting in de wonden.
Ach! handel ons toch niet naar onze zonden,

Noch

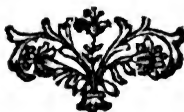
(a) *Slot-Bede.*

Digitized by Google

Noch ſtraf ons om onze ongerechtigheên;
Want deeze zyn 't, want deeze zyn 't alleen
Die hier de ziel van 't ſpoor der deugd doen dwaalen;
Die zyn, helaas! de bronnen deezer kwaalen.
Wy hooren niet naar 't goddelyk geluid.
Wy ſlaan ſteeds trots en dertel achter uit
Met Jeſchurin, door 't misbruik uwer gaaven.
Wy durven ons aan d'afgodsdienſt verſlaaven
Van Mammon en de waereldlyke pracht.
De kuisheid word door hoerery verkracht.
De maatigheid door overdaad verdreeven.
Rechtvaardigheid den ſteek des doods gegeeven.
Godsdienſtigheid beſchimpt, belacht, beſpot.
Is 't wonder dan dat ge ons bezoekt, ô God?
Wat raad, wat raad, ô Vader aller lichten!
Beſchaamdheid dekt onze aller aangezichten,
Een diep berouw doorſnyd ons ingewand.
Verlos, ô Heer! ons lieve Vaderland,
Van deeze plaag der ziekte, om weinig vroomen,
Om Jeſus die zyn bloed aan 't kruis liet ſtroomen.
Vertrooſt uw volk dat in zyn krankheid ſchreit.
Gedenk, ô God! aan uw barmhertigheid
In 't midden van uw gramſchap; laat de ſtraalen
Van uwe gunſt weêr op ons nederdaalen,

Digitized by Google

Zo zullen wy, gesterkt door uwe kracht,
(Want buiten die staat niets in onze magt,)
U dienen met een hert vol zuivre zeden,
En afstaan van alle ongerechtigheden.
Verhoor' ons bede, ô eeuwig Albeleid!
Ter eere van uw' naam en heerlykheid.

AAN-

Digitized by Google

Digitized by Google

VERKLAARINGE
VAN DE PRINT VOOR DEN
VECHTSTROOM.

De blanke *Zwaan*, die, langs de klaverryke zoomen,
Den zilv'ren ſtroom doorbruiſcht, nood de Eed'le Poëzy,
Dat zy in 't jeugdig groen, en ſchaduw van de boomen,
De ſchoone Vechtnimf ſtreel' met Hemelmelody,
De *Schilderkunst*, geneigt haar Zuſter aan te ſpooren,
Komt haar omhelzen, en vertoont ons hoe Natuur
Ontelb're wond'ren baart, die ieders oog bekooren:
Waardoor de Dichtkunst blaakt, in krachtig Hemelvuur.
De *Maatigheid*, beluſt op uitgekooze zangen,
Verzeld Apollo's kroost, en wyst haar 't loflyk pad,
Waar langs zy kan voldoen, haar uitgeſtrekt verlangen,
En ziels begeerte naar een dierb'ren Letterſchat.
De ted're *Wichtjes*, die aan 't keurig oog vertoonen
De Liefde en Vrolykheid, door tekenen verbeeld,
Zyn vaardig, om de kunst der Poëzy te kroonen:
Daar zy elks aandagt, door verheven Dichtmaat ſtreelt.

H. HOUTKAMP.

Digitized by Google

J: Wandelaar inv: et fecit

Digitized by Google

Digitized by Google

AANLEIDING
TOT DEN
VECHT-STROOM.

'T Was Mei, en 't Lent-ſaizoen met duizend bloemlivreien,
Lokte ieder uit om met vermaak te ſpeelemeien,
In 't lommer der boſſchagie, of 't vlakke klaverveld,
Daar 't vrolyk pluimgediert den lof hun 's Scheppers meld
Door wildzang, 't geen de ziel met blydſchap weet te ſtreelen,
Of in de ſchaduw van doorvlogten Luſtpriëelen,
Daar kunſt natuur bynaar braveert, die tot haar prys,
Grasryke beemden in een heerlyk Paradys
Herſcheppen kan, waar in de zinnen heug'lyk dwaalen.
Het luſte my om 't hert eens vrolyk op te haalen
Met de eenzaamheid waar in ik nimmer ben alleen.
De bruine nacht, ja zelf, de ſchemering verdween
Voor 't gloejend purper van de nooit verwelkb're roozen
Des held'ren dageraads, die, met aanminning bloozen,
De zon begroet eer hy uit de ooſterpoort vertrekt,
En menſch, en dier, en plant, tot heil en vreugd verſtrekt
Door een verkwikb'ren glans en gloed nooit uit te dooven;
Wanneer ik my bevond in een der ſchoonſte hoven

Digitized by Google

Van ons geweſt, daar by de marmre beelden pracht
Van 's Landsbehoeders noch by veelen hoog geacht,
Het elze- en lindeloof zich mengelt zonder ſmetten;
Betovert door de keur van groene kabinetten,
En 't aangenaam gezicht van eenen berg, die trots
Het hoofd verheft als of hy uit een harde rots
Geklonken was, wiens naam wel ſchoon gezicht mag heeten,
Beving me een ſluim'ring, als ik pas was neêrgezeeten,
Door 't rits'len van 't geboomte en 't ruiſſen van een ſtroom;
De ſlaap trof naau myn geeſt of 'k zag in eenen droom
Een ſchat van wonderen wel waardig te overweegen.
My dacht, de Poëzy was op haar troon geſteegen
In eene ruime zaal van witte marmerſteen
Die door 't polyſten als een held're ſpiegel ſcheen,
En glanſſen van zich gaf om de oogen te bekooren;
Men zag, door 't klaar kriſtal, van achteren en vooren
't Vertrek op 't heerlykſt' van de Zonneſtraal verlicht;
Geen duiſt'ren hoek verborg de ſchoonheid voor 't gezicht
Van duizend wond'ren die de geeſt hield opgetoogen;
Zy droeg, tot teeken van haar Koning'lyk vermoogen,
Geen kroon van goud, maar een geſtrengelt van laurier;
De hairlok, opgeſtrikt, hing met een loſſen zwier
Niet dertel, maar 't geen iets dat deftig is verbeelde,
Daar 't weſte windje met behaagen onder ſpeelde;

Haar

Digitized by Google

Haar tooizel, net gefchikt, was hagelwit en groen,
Gelyk de Bloeimaand in 't bekoorlyk Lentfaizoen,
Wiens lachend aangezicht de droefheid zelf kan trooften,
Wanneer de goude zon verryft in 't vrolyk ooften;
Zy trad de ledigheid, de knaagende eigenbaat,
En wellust op de nek, drie peften die haar raad
Tot nutte bezigheid en deugden fteeds verfmaaden:
De fchoone zaal was niet omhangen met fieraaden
Van flikkerend gefteente in dierbaar goud gevat;
O neen! zy pronkte met een' onwaardeerb'ren fchat
Van zinverbeeldingen, en 's Lands gefchiedeniffen;
Een zee, daar 't fchrander brein met voordeel in kan viffen.
Dit alles maakte my ontroert, verbaaft, en ftom:
My dacht, dat ik toen fprak; In welk een heiligdom
Bevinde ik my! wanneer ik fluift'rend fcheen te hooren;
O Vreemdeling! kan u deez' fchoone plaats bekooren?
My dunkt, ik merk het reeds aan uw gelaat. Wel aan;
'k Zal u veel leffen en geheimen doen verftaan
Die in dit Kabinet van wysheid zyn befiooten,
't Geen uw verwondering niet weinig zal vergrooten.
De ruime Tempelzaal verbeeld een vlugge geeft
Die 't aan geen ftof ontbreekt: die nooit op eene leeft
Zyn Vaarfen fchoeit; maar ryk, en keurig van gedachten,
Door nieuwe vonden zich beminnen doet en achten.

Digitized by Google

Het gladde marmer leert alleen geen vloeibaarheid,
Maar kracht van zaaken wel doorwerkt en uitgebreid,
Die door het ſlypen van den tyd elks oog behaagen
Als 't zuiver goud 'tgeen ſteeds den toeſteen kan verdraagen.
De zonneſtraal, die dit gehoor-vertrek verlicht
Door 't klaar kriſtal, daar al wat duiſter is voor zwicht,
Toont, hoe een Dichter nooit te waanwys op zyn gaven,
Door onverſtaanb're taal natuur voorby moet draaven,
Waar door hy duizelt en vervalt in ſchande en ſmert,
Een donk're nevel daar zich menig in verwert:
Dies wil hy moedig naar de waardige eerkroon dingen,
Zo moet hy duidelyk in zyn beſpiegelingen
Ontdekken, waar zyn geeſt op doelt voor elks verſtand;
Haar wit en groen gewaad, beduid een zachten trant,
Daar deftigheid in ſpeelt, en aardigheid van zaaken
Die ſtichten konnen en met een de ziel vermaaken:
Dat zy de lauwer kieſt voor eene kroon, vertoont,
Dat hier de Dichtkonſt nooit met geld moet zyn beloont;
Die bron van vleiery, van laſt'ren, ſchelden, liegen,
Niets is zo vaardig om de menſchen te bedriegen
Dan een gehuurde pen, verlekkert op 't genot,
Die nu de deugd verheft, dan met de Godsdienſt ſpot,
Gewoon, om anderen doch meeſt zich zelf te plaagen:
Haar lief'lyke ademgeur, die ieder kan behaagen,

Ver-

Digitized by Google

Verbeeld het Zede-dicht, en al wat eerlyk is,
't Welk uitblinkt als een zon in de eeuw der duisternis:
Geen geile Venus, geen Cupido, met hun ranken,
Geen Bachus, stel de maat op 's Dichters hooge klanken,
Geen Hymen lei de Bruid naar 't huw'lyks ledikant,
Door menig regel die van ontucht blaakt en brand,
Daar deftige eerbaarheid voor gruwen moet en beeven,
Als of men 't bruilofsvaars had voor een hoer geschreeven;
Geen hekelschrift vloeje uit zyn brein, waar door den naam
Der vroomen word bevlekt, een ergerlyke blaam
Die met haar vuile-stank veel Dichters kan bekooren,
Gelyk men daag'lyks tot verdriet moet zien en hooren:
De bysieraaden, daar dit schoon en prachtig hof
Mee praalt, verbeeld de bron der onuitputb're stof
Die ieder Dichter moet uit Zin-verbeelding haalen,
En 's Lands geschiedenis, die binnen waarheids paalen
Beslooten blyft, op dat zyn werk niet word gelaakt
Om dat het naar gezwets, naar beuzelingen smaakt,
Maar dat het nooit bezwyke in houding kracht van reden,
In konstgreep net van zwier en vol bekoorlykheden,
Waar door de Leezer word tot graagheid opgewekt.
Zie daar 't geheim van deez' verheven Zaal ontdekt.

Maar zacht, de Dichtkonst ryst van waar zy is gezeeten;
Zy zal een aanspraak doen aan drie paar stroom-Poëeten

Digitized by Google

Die reeds haar rechter en haar flinkerzy' bekleen ;
Om ieder een befluit, van groot gewigt, te ontleên;
Men kent ze aan elks blazoen, praalteekenen van eere,
Die nooit verwelken, op dat ieder Dichter leere,
Eer hy zyn vindingen zal prenten op het blad,
Geen fchuim voor zuiver goud te kiezen voor zyn fchat;
Of dat hy zyne pen betoome en fteeds doe zwygen:
Nooit kan men waare roem van fnoode werken krygen.
Een eed'le geeft draaft op 't gebaande heldenfpoor.
Maar 'k zie, zy wenkt ons toe, en wenft dat elk haar hoor';
Men luift're zacht en ftil op dat gegeeven teeken.
Dus, dacht my, fcheen ze vol bevalligheid te fpreeken.
„ Myn zoonen, die ik voor myn wettig zaad erken,
„ Aan wien ik noch van ouds zo veel verfchuldigt ben
„ Voor 't onderfchraagen van myn troon; ô Letterhelden!
„ Met welk een fchat kan ik u naar waardy vergelden?
„ Uw dichtwerk vliegt vol lof en eer de waereld door:
„ Uw braave naamen zyn in 't midden van myn Choor
„ Met diamantfteen op een goude plaat gefchreeven;
„ Dus zult ge na uw dood, een reeks van jaaren leeven
„ Voor zo veel wonderen gefchildert op 't papier,
„ Byzonder nu gy met een' leevendige zwier
„ Vermaarde ftroomen hebt vereeuwigt door uw klanken,
„ Daar gantfch Europe u moet eerbiedig voor bedanken

„ Met

„ Met eene blyde galm in 't pryzen nimmer moe;
't Geen ik nu uit haar naam, doorluchtig Zestal, doe.

O groote Vondel! wie, wie kan uw gaaven meeten!
Elk Dichter, hoe verwaant, moet u zyn noordſtar heeten
En volgen, wil hy niet door 't dwaal-licht zyn verleid.
Met welk een hoogen ſtyl! hoe groot! vol heerlykheid,
Als eenen dierb'ren ſchat voor ſchrandere verſtanden,
Hebt gy den Rhyn, uw wieg, van d'Alpes tot de ſtranden,
Zo verre noordwaards aan, daar 't huis te Britten blonk,
Eer 't door de kanker van den tyd in zee verzonk,
Op 't konſtigſte afgebeeld met onnavolg'bre zwieren!
Daar ge in 't verſchiet, een reeks van mindere rivieren,
Bezoomt, met eik-boſſchagie, en bouwland vet van klei,
In 't hangen van 't gebergte, of eene klaverwei,
Of wyngaardhoven, die haar welgeſnoeide ranken
Met troſſen zien belaên, verheft met ſchoone klanken.
O Rynſtroom! die een rei van trotſe ſteden telt,
't Is Vondel, die uw lof heeft naar waardy gemelt.

En gy, doorluchte Spruit van zulk een' braaven Vader,
Antonides, wie kwam hem in de Dichtkonſt nader
Dan uw verheven geeſt, volleert in Poëzy!
Die 't magtig Amſteldam vereeuwigt hebt aan 't Y,
Toen gy, de waereld met haar uitgeſtrekte deelen,
Door uwe kunſt-pen op papiere tafereelen,

Daar

Digitized by Google

Daar al 't natuurlyk ſchoon met held're glanſſen ſtraalt,
In dien vermaarden ſtroom zo heerlyk hebt gemaalt,
Dat elk, verbaaſt moet ſtaan, en zeggen, voor die veder,
O ſchrand're Goezenaar! buigt ieder billyk neder:
Want wie uw lof van 't Y vol vindingen beſchouwt,
Vind, waar hy ook maar taſt, robyn, ſaffier en goud;
Ja alles wat den naam van dierbaar word gegeeven.
Dus zal uw roem zo lang ik leef met luiſter leeven.

Dus hebt ge u ook getrouw gekweeten in uw plicht,
Jordaans, toen gy in uw voortreffelyk gedicht,
De heilige Jordaan, uw naamſtroom hebt beſchreeven;
Wiens dubbele ader komt van Liban afgedreeven
Langs Cederboſſchen wen zy met een traagen loop
Door Paleſtyne vloeit; alwaar, wel eer vol hoop,
De ſtrydb're Joſua zich moedig overzette,
En zeven Volkeren Gods vyanden verplette,
Die Israëls verderf beoogden tot hun wit:
Waarom dien grooten Held, het erffelyk bezit
Van 't vruchtbaar Canaän, met Caleb heeft verkreegen,
Toen Jacobs wrevlig zaad, allengs door 't ſchand'lyk pleegen
Van gruw'lyke ontucht en de ſnoodſte afgodery,
Was omgekoomen in de dorre woeſteny.
Zo gaat het hun die ſteeds Gods wetten tegen ſchreeuwen.
Uw dichtpen toont ook klaar hoe in de laatere eeuwen,

Toen

Digitized by Google

Toen 't heil-licht heerlyk rees ten kimme uit in 't verſchiet,
Zich een Profeet onthield aan d'oever van dien Vliet;
Ja de allergrootſte die van vrouwen was gebooren:
Een Boetgezant, die zich als een trompet liet hooren,
Die door zyn donderſtem het masker van 't gelaat
Des Farizeens, wiens deugd in waan en ſchyn beſtaat,
Heeft afgelegt: die doopte en elk de Godsvrucht leerde;
Die, ſchoon hy dikwils in 't verbaſtert hof verkeerde,
Zich nooit beſmetten liet door weelde en overdaad,
Maar hield altoos geſtreng zyn leevenswyze en maat;
Waar door hy, zonder ooit naar 's waerelds gunſt te vraagen,
Geen zielgebreeken ſteef om menſchen te behaagen.
Dat heeft hy klaar getoont aan Koning Antipas,
Wiens overſpeelige Echt met zyn Herodias
Hy opentlyk beſtraftte, en ſprak die boosheid tegen.
Dus heeft hy tot Gods eer de waarheid niet gezweegen.
Dus blonk hy als een ſtar in de eeuw der duiſternis.
Al koſte 't hem zyn hoofd, 't geen op den dert'len dis,
Het loon verſtrekte voor een wulpſche danſereſſe;
Een nooitgehoord verzoek van eene rykspinſeſſe.
O wakkere Jordaans! ô ſchrand're geeſt! hoe veel
Ben ik uw ſchuldig voor dat dierbaar ſtroom juweel,
't Geen als een diamant ſteeds blaakt in 's kenners oogen?
Een ander heeft my eens door logentaal bedroogen;

Waar-

Waarom zyn naam niet in myn ſchoone kunſtzaal blinkt;
Die, ô wat zwetſery! met onverderf'lyke inkt,
Judeaas hoofdvliet zou in hooſſche taal beſchryven;
Doch die Jordaan zal met zyn Griek wel achter blyven.
Gemeenlyk zal hy meeſt aanbieden die niets heeft,
Gelyk een Bogaart die belooft doch nimmer geeſt.

En gy dichtkundige Norel, uw naam zal duuren
Zoo lang den Yſſelſtroom langs Deventer zal ſchuuren,
En 't vis-ryk Kampen met haar ruime en friſſe lucht:
Gy hebt de boorden van die ſchoone Vliet bevrucht
Van edel graangewas, en lekker oeſt-plantagie,
Van gryze Willigen, en jeugdige Eikboſſchagie,
Door honderd duizenden van lammeren bewoont,
En haas, en aad'lyk wild, met letterloof gekroont;
Waar door zyn roem eeuw in eeuw uit in ſtand zal bloejen.
Het neeringryke Zwol, daar 't al naar toe komt vloejen
Wat Munſter in haar Sticht en omtrek geeft en kent,
En Duitſchland met een heir van Heſſenkarren zend,
Om daar te ontlaaden en naar Amſteldam te ſcheepen,
Heeft uw vernuftig brein, op vindingen geſleepen,
Ten top verheven, daar ze u ſteeds voor blyft verpligt.
Het vette Maſtenbroek, ryſt op uw maatgedicht
Met klaverweiden, die de beſte vruchten baaren,
En voegt het brommen van de karn by uwe ſnaaren,

Waar

Digitized by Google

Waar door ze aan d'Yſſelſtroom, van haar Norel gedenkt,
Zo lang zy runderen en malſſe boter ſchenkt:
Zo lang die vruchtb're Vliet met kielen word bevaaren,
Bevragt met houtgewas, tabak, en and're waaren.
Maar wie verkieſt de Taag al praalt hy ſteeds met goud,
Als hy uw Merwekroon, ô Van den Boſch! beſchouwt?
O heerlyk werkſtuk van een hooge geeſt gedreeven,
Waar in men alles wat de dichtkonſt eiſt ziet leeven!
Wie zette Dordrecht zulk een fierlyke eerkrans op?
Al ſteekt gy diep in zee, gy houd het zeil in top;
Gy kent uw kragt; en volgt vol moed het ſpoor der braaven,
Waarom dien ſchat in uw Arkadia begraaven:
Waarom die diamant, zo zuiver wit en ſchoon,
Niet in een held'ren dag geſtelt voor elk ten toon,
Die ieder pryzen moet, ja niemand ooit kan laaken
Dan vitters op de taal, die zelden 't merg der zaaken
Doorzoeken, maar meeſt zien op letterknibb'lary,
Geſtrenge Meeſters van de vrye Poëzy,
Geen zachte leiders, maar die door heerszuchtig dwingen
Den geeſt verdooven en my dus 't gezag ontwringen:
Doch kreun u daar niet aan; maar breng dit ſtroomgedicht
Daar menig naar verlangt op nieuw voor 't zonnelicht.
Zo zal de waereld zien wat gaven in uw woonen.
Zo zal de Maagdenſtad u ſteeds met luiſter kroonen.

En

Digitized by Google

En wie verlieft niet op de zedelyke ſtof
Die gy verkooren hebt, ô Willink! om den lof,
Der kronk'lende Amſtelvliet, zo hoog in top te haalen,
Waar in 't nieuwsgierig oog bevallig moet verdwaalen,
Door zo veel wond'ren die zich op doen in 't verſchiet;
Het zy men naar de ſtad, of in de velden ziet,
Op dien vermaarden brug; gebouwt op elf boogen;
Het minſte teeken niet van 't Vorſtelyk vermoogen
Daar Amſteldam meê praalt in 't aanzien van de nyd,
Die haar begrimt: het zy men ſpeelevaart of ryd
Langs deezen ruimen ſtroom die ieder kan bekooren.
Wat laat ge, ô Dichter! ons al ſchoone klanken hooren,
't Zy op een aad'lyk huis, een landhoeve, of een hut,
Hoe geeſtig word hier ſteeds 't vermaak'lyk met het nut
Door een gemengt, dus ſchaft ge een ſpys voor alle monden:
Op deezen Luſthof word geen akonyt gevonden
Van ergerlyke taal; ô neen! hier heeft men keur
Van roozen zonder ſmet, van bloemen zoet van geur,
Die niet dan lief'lykheid tot welſtand van zich geeven;
Van vruchten die de ziel doen fris en vrolyk leeven
Door beter voedſel, dan van honig, melk en room:
Geen laſter ſchen' den lof van uw geboorte-ſtroom.
Ziet daar, ô dubb'le trits doorluchte Stroom-poëeten!
Uw lof gemeld, die nooit den naneef zal vergeeten

Zo

Digitized by Google

Zo lang de Dichtkonſt in 't vereenigt Nederland
Zal blinken op de toets van oordeel en verſtand.
Maar 't geen de luiſter van uw roem bezwalkt met vlekken,
Vergeeft my dit verwyt, 't mag tot uw voordeel ſtrekken,
Is, dat niet een van u ô Zestal hebt gedacht
Aan een vermaarde Vliet ſteeds hoog by my geacht.
Een Vliet, der dicht'ren bron, die ſchatten weet te geeven
Van Poëzy-ſtof om alle eeuwen te overleeven:
Ik meen de ſchoone Vecht, die in haar ommekring,
Op 't heerlykſt' pronkt gelyk een onwaardeerbren ring
Die ieders oog bekoort, verciert aan alle kanten
Met blanke paerelen en zuiv're diamanten,
Van praalgebouwen daar d'aloudheid noch in woont,
En luſtpriëelen door natuur en kunſt gekroont
Zo zielverrukkelyk, dat niemand om Florenſſen,
Frascati, Tivoli, of Napels, heeft te wenſſen,
Wyl hier, 't geen haaſt vervalt, herſtelt word en gekweekt
Door munt metaal 't geen in die Hoven meeſt ontbreekt.
Ik nodig elk dien ring van zo veel Hof-gebouwen
Als op een ſpeel-reis langs dien ſchoonen Vliet te aanſchouwen.

Digitized by Google

SPEELREIS

LANGS DE

VECHT-STROOM.

Een ander zing van minnetochten,
Of doop' zyn pen in gal en roet,
Of daar een zege word bevogten,
In inkt gemengt met menfchenbloed.
Het luft my van een' Stroom te dichten,
Daar ieder voor verftomt moet ftaan.
Het luft my Stopendaals Gezichten
Ge-etft naar 't leeven, naar te gaan,
Waar door de Vecht, zo lang verfchooven,
Haar hoofd met luifter fteekt naar boven.

Door-

Digitized by Google

Doorluchte Stroomen, belgt u niet
Dat ik, een Spruit zo lang gebooren,
Ten top verheffe, en in 't verfchiet
Een' fchat, die menig kan bekooren,
Vertoon in eenen kleenen kring,
Vol Landpaleizen en Kafteelen:
Gy kent dien koftelyken ring,
Omzet met dierb're hofjuweelen.
Men taft nooit mis in 't ryk genot,
Van Utrecht tot aan 't Muiderflot.

ó Vechtstroom! die uw vruchtb're randen
Befproeit met leevendig kriftal,
Wat heb ik niet al ftof voorhanden
Om 't onuitfpreekelyk getal
Van keurgezichten te verhaalen,
En al uw fchoonheid op een ry
Slegts met een doodverf af te maalen!
Meer kan ik niet. Hoe luftte 't my,
Indien 't my heden mogt gebeuren,
Uw' waaren oorfprong naar te fpeuren!

Digitized by Google

En vraagt men waar 't belet uit ſpruit?
De vlugge tyd, ô roem der Vlieten!
Heeft my in mynen loop geſtuit,
Om 't rechte doelwit te beſchieten:
Nu vind ik my verpligt, om maar
Een ſchets van uw cieraad te geeven;
Cieraad, dat in geen enkel jaar
Kan overdacht zyn en beſchreeven;
't Geen echter noch te volgen ſtaat,
Zo d'Oppermacht my leeven laat.

Myn Reisgenooten, maakt u vaardig,
De Speelſloep wagt en legt gereed
Tot deezen korten togt, 't is waardig
Dat men een dag of zes beſteed
In deeze lommerryke ſtreeken.
Verſchoon me, ô Biſſchop'lyke Stad!
Dat ik u nu niet aan kan ſpreeken;
'k Bewaar voor u een' letterſchat,
Die u, mag maar myn Zangſter leeven,
Genoegen en vermaak zal geeven.

Wel

Digitized by Google

Wel aan: maar hoe! wat zacht geruis
Komt fchielyk in myne ooren daalen?
Ik hoor een aangenaam gedruis:
Wy zyn hier aan de ZYDE-BAALEN.
Daar 't water, door de kunft geleid,
Een groot gevaart' kan doen beweegen,
Tot algemeene nuttigheid,
Wyl duizenden, door 's Hemels zegen,
Beftaan van 't pragtig wormgefpin.
Wat brengt de zyde al voordeel in!

Wie kan hier zyn gezicht verzaaden
Door al 't geraas, 't gewoel, 't gezwier?
Wat teelt gy niet al goude draaden,
ô Wormpje! kleen, doch edel dier:
Arachne zwyg' vry van haar weeven,
Gy kunt de fchoonfte glans en pracht
Aan Koninglyke Hoven geeven.
Dus word de menfch niet veel geacht,
Zo lang zyn deugd, verftand en gaven,
Zyn in vergeetenheid begraaven.

Digitized by Google

Nu eens dit hoffelyk geſtigt,
Door Heer VAN MOLLEMS geeſt voltoogen,
Beſchouwt: ô welk een ſchoon gezicht
Vertoont zich heug'lyk voor onze oogen!
Hier paart de ſchikkonſt met natuur,
De Kom met zyne waterſtraalen,
De Kabinetten als een muur
Geſchooren, daar men in kan dwaalen:
't Juicht al, hoe ſtom, tot lof en eer,
En roem van hunnen braaven Heer.

Maar wie, wie moet zich niet verwond'ren,
Die deez' beroemde Hofzaal ziet,
Vol pragt van boven en van ond'ren.
Verdwyn, verdwyn vry in 't verſchiet,
Al wat den naam van ſchoon mag draagen.
ô Zielbetooverend geſticht!
Uw glans kan Koningen behaagen.
De Myterſtad is ſteeds verpligt
Uw' Eigenaar, met blyde klanken,
Voor zulk een Keurjuweel te danken.

Nu

Digitized by Google

Nu weder voort, het Jaag-paard zal
Ons voorgaan, en den weg fteeds wyzen.
Ik hoor een lieffelyk gefchal,
Terwyl de Lentezon aan 't ryzen
De paerlen van den morgenftond
Naar boven trekt: verkwikb're ftraalen,
Gy maakt het kwynend hert gezond;
Natuur kan in u adem haalen,
Zy teelt uit u, door Gods beleid,
Wat ftrekt tot nut en vrolykheid.

ô Aangenaam en veilig reizen!
Wat kan de zinnen meer voldoen
Dan keurelyke Veldpaleizen,
In 't midden van 't bekoorlyk groen,
Met diep verwond'ren te befchouwen,
Daar gulle en onbefprooken vreugd,
Myn Vrienden, zonder misvertrouwen
En wrok, elks ziel op 't hoogft' verheugt.
Laat and're dert'le luften looven,
Deez' wellufť gaat het al te boven.

Digitized by Google

Wy ſtreeven ROOZENDAAL voorby
En RAVENSBURG, twee ſchoone Hoven.
Zacht ſtuurman, leg het roer in ly.
't Gaat wel, wy zyn 't gevaar te boven,
De lyn is los, ſla weder voort;
Men moet zich hier voorzichtig myden,
Om in dit zielverruk'lyk oord
Geen ſchipbreuk met deez' ſloep te lyden.
Dus word wel 't allergrootſt' vermaak
Betaalt met eenen bitt'ren ſmaak.

Dus moeſt wel eer door 't overzeilen,
Bohemens Erfprins, VREDERYK,
Den grond, helaas! van d'Yſtroom peilen.
Voor Amſteldam, daar 't Vorſt'lyk lyk
Gevonden wierd na weinig dagen;
Wat ook tot hulp wierd onderſtaan
't Was al vergeefs; ô droeve plaagen!
De Vader zag zyn' Zoon vergaan;
Die morgenzon, te vroeg aan 't zinken,
Deed hem in traanen ſchier verdrinken.

Wat

Digitized by Google

Wat Koning zou voor zulk een pand
Zyn wettig Kroonrecht niet verruilen?
Dus houd het aardsgeluk geen ſtand.
Maar zacht, ik zie wy zyn te Zuilen,
't Geen, zo men wil, zyn' oorſprong telt
Uit Eerkolommen der Colonnen,
Een Roomſch geſlagt, wanneer 't geweld
Dit vry geweſt heeft overwonnen;
Doch de Oudheid, ſchoon m'er veel uit leert,
Is meeſt door d'ouderdom verteert.

Ziet hier 't Kaſteel met dikke muuren
En toorens naar de aloude pracht
Gebouwt, om eeuwen te verduuren,
Daar 't krygsrammeiwerk vaak haar kragt
Vergeefs op heeft geſpilt voor deezen;
Nu heeft het voor geen oorlogsplaag
Van bitſe burgertwiſt te vreezen,
Die onverzaadelyke plaag,
Beluſt, om tot haar wit te raaken,
Op rooven, ſchenden, moorden, blaaken.

Digitized by Google

ô Vecht! verrukkelyke Vliet!
Hier hebt ge u als een ſlang geboogen;
Hier toont ge ons wond'ren in 't verſchiet,
Gewrogt door 't eeuwig Alvermoogen;
Elk is op 't ſchoon gezicht beluſt,
Terwyl wy VECHTENSTEIN genaaken:
Daar Heer D'ORVILLE zich geruſt
Kan met zyn Lief en Krooſt vermaaken,
Wanneer zyn brein is afgemat
Door koopzorg in een Waereldſtad.

Uitſpanning kan den geeſt verblyden,
Door onverpoosde laſt bezwaart,
Waar door ook 't lichaam heeft te lyden.
Maar 'k hoor aan 't trappelen van 't paard
Dat wy te MAARSSEN zyn gekoomen,
Een groot en neeringryk Gehugt,
Geleegen aan de friſſe ſtroomen,
Welks ſtandplaats en gezonde lucht
Kan menig uit de Steeden troonen,
Om hier in de eenzaamheid te woonen.

Daar

Digitized by Google

Daar legt de grond van 't Slot, gebouwt
Voor menig jaar door Meester STEVEN,
Die grooter zorg droeg voor zyn goud
En schatten, dan voor 't dierbaar leeven,
Toen 't muitziek rot, door wraak verwoed,
Van Utrecht hem hier kwam bespringen,
En deed hem smooren in zyn bloed.
Hy, die zyn geldzucht niet kan dwingen,
Haalt, na veel leed en ongevals,
De doodstraf dikwils op zyn' hals.

Nu kan Heer LOKHORST zich vermaaken
In 't Landhuis op dat puin gestigt,
Na 't Staatsbestier en 't nodig waaken.
O welk een heuggelyk gezicht
Doet zich hier op in alle deelen!
Hier ziet men laanen, dicht beplant,
Daar schaduwryke Lustpriëelen,
Ginds klaverveld en vruchtbaar land.
ô Maarssen! 't geen elk kan bekooren,
Ik heb my zelf in u verlooren.

Wy

Digitized by Google

Wy zien nu weder veldwaard in,
Daar DOORENBURG ons blinkt in de oogen,
Waar van de tiende * Zanggodin
Eens zong, en elk hield opgetoogen
Door weêrgalooze poëzy,
Dat zout 't geen 't al bewaart voor ſmetten.
Wy dryven HARTEVELD voorby,
En ELSENBURG. ô Keurbanketten!
Voor 't graag gezicht, vol zwier en praal.
Ik zie, wy zyn voor ZOETENDAAL.

ô ZOETENDAAL! zo wel gelegen,
Zo net gebouwt, zo ſchoon beplant.
ô ZOETENDAAL! zo 's Hemels zegen,
Gelyk ik wenſch, u houd in ſtand,
Zal 't lommer van uw Laan de boorden
Van deeze Vliet met nieuwe pragt
Vercieren. ô Gelukkige oorden!
Uw waardige Bezitter tragt,
Het welk aan veelen is gebleeken,
De waare vriendſchap aan te kweeken.

* Kataryne Lescailje.

Hier

Digitized by Google

Hier kan ik den verdienden lof
Niet van Heer BYLEVELD verzwygen,
Die menig Slot en fchoonen Hof,
(Zyn roem moet aan de ftarren ftygen,)
Door zyne voorfpraak heeft verfchoont;
En hen, naaft God, den brand ontrukte:
Maar deeze dienft wierd flegt beloont:
Een fchynvriend, ja een onderdrukte
In dit geval, zocht hem in haat
Te brengen door een fnood verraad.

Maar de eed'le Magiftraat, bewoogen
Door deeze daad, heeft hem bewaart.
Dus ziet men hoe het meededoogen
En trouw, door een' ondankb'ren aart,
ô Braave Priefter! word vergeeten;
Geloofsgefchil, door wraak verleid,
Wat gruw'len durft ge u niet vermeeten!
Maar 's Hemels Oppermajefteit
Vergeld de deugd, wie ze ook mag pleegen!
Ach wou dit ieder overweegen!

Daar

Digitized by Google

Daar zien wy GOUDESTEIN, geftigt
Van de eed'le telg der Maarfeveenen,
Dien Burgerheer, die als een licht
In Amftels Raadhuis heeft gefcheenen;
Die hier een Tempe op 't groen tapyt
Van 't veld voltooide, in die boffchagie,
Gepoot, geplant door wakk're vlyt.
Wiens hert wort niet door deez' plantagie,
Welks wederga men weinig vind,
Verrukt, die 't dichte lommer mint!

De kiel doorfnyd de zilv're vlieten
Voorby het Rechthuis met een vaart,
Terwyl we een fchoon gezicht genieten,
Onze oogbefchouwing dubbel waard.
Wie moet deez' heerlykheid niet looven,
Die t'elkens voor ons open legt!
Maar welk een trits van Vorften-hoven
Streelt ons hier 't hert? 't Is HOOGE-VECHT:
't Is OTTERSPOOR 't geen wy zien ryzen,
En GANSENHOEF, met reên te pryzen.

Digitized by Google

Elk Hof verdient byzond'ren lof:
ô Hooge-vecht! ik moet u roemen;
Wat vind ik niet al ryke ftof,
Om u een Paradys te noemen,
Waar in Heer Zweerts zyn ruft en vreugd
Steeds vind, na de afgefloofde pligten;
Hier word de droefheid zelf verheugt.
ô Welk een reeks van keurgezichten!
'k Zie Kom, Terras en Kabinet:
'k Zie wond'ren, waar 'k myn voeten zet.

Maar hoe verrukt u ftand myn zinnen,
ô Otterspoor! ô Vechtjuweel!
Wie moet u fchikking niet beminnen?
Indien ik hier van ieder deel
Een fchets wou toonen, 'k zou verdwaalen
In zulk een doolhof van vermaak:
Hier kan uw' Heer zyn hert ophaalen;
Gewis, hy zou deez' zuiv're fmaak
Van welluft, daar 't al voor moet wyken,
Niet wiffelen voor Koningryken.

Nu

Digitized by Google

Nu eens het Luftpriëel befchouwt
Van een der deftigfte Regenten,
Dien Amftels Rechtbank word vertrouwt;
Die elk zyn' pligt tracht in te prenten
Door wyze voorgang, heus van aart;
Een echte telg der Batavieren;
Een flonkerfteen, fteeds roemens waard,
Daar 't Y zyn Scheepskroon meê kan cieren.
De Hemel voer' hem op den trap
Van eer', door 't Burgermeefterfchap.

Heb ik, dus vry en onbedwongen,
Heer Maarseveen, vergeef het my,
Een weinig tot uw lof gezongen?
't Is waarheid, en geen vleyery.
Maar, Reisgenooten, ziet deez' dreeven
Die als gefchooren muuren ftaan,
Daar 't lief'lyk groen kan fchaduw geeven;
Hoe vrolyk lacht ons alles aan!
ô Ganzenhoef! 'k heb op uw gronden
Een keurlyk zielvermaak gevonden.

Maar

Digitized by Google

Maar hoe, regeert hier Cerberus?
Of braakt een Etna deeze vonken,
Of Hekla, of Vezuvius?
Of word hier 't wapentuig geklonken
Van Mulciber, daar 't dierbaarſt' bloed
Door word geſtort in oorlogs-ſtormen?
Neen; Reisgenooten, 't is een gloed
Die ſteenen kan uit klei hervormen,
't Geen in een harde ſtof verkeert,
Tot nut der Bouwkunſt, nooit volleert.

ô ROTGANS! 'k voel myn geeſt gedreeven,
Nu KROMWYK my in de oogen blinkt,
Om u behoorlyke eer te geeven,
Hoewel met flaauwe en glanslooze inkt.
ô Dichter! die deez' kleenen tooren
Tot uw Parnas verkooren had,
Wat liet gy hier al klanken hooren;
De Vechtſtroom was u hengſte-nat.
Al moet gy 't licht des leevens derven,
Uw Poëzy zal nimmer ſterven.

Digitized by Google

Ziet hier Oud-Aa aan d'eenen kant,
Aan d'and'ren Nyenrode, praalen,
Voor ruim twee eeuwen afgebrand,
De wraak van Levi kent geen paalen,
Door eenen Mytervorst, gewoon
Deez' streek als een tiran te plaagen;
Ook heeft het noch eens zulk een' hoon,
Door Luxemburgs bevel verdraagen,
In 't Noodjaar, toen der Franssen macht
's Lands Vryheid had bynaar verkragt.

Doch toen 't verlost was van dien kluister,
Is 't weder heerlyk opgehaalt,
Gelyk men 't nu beschouwt vol luister.
Maar zacht; wat Lusthof of hier praalt?
Waar zyn we, aan d'Arno of te Romen?
Wat Tivoli is hier geplant?
Wie kan zyn oogenlust betoomen?
Heer Boendermaakers vlug verstand
Kan hier, om dit gewest te kroonen,
Italië aan de Vecht vertoonen.

Ja, ziet deez' wond'ren van naarby;
Maar wagt u voor de waterſtraalen;
Men heeft het oog op u en my;
Nieuwsgierigheid kan ligt verdwaalen:
't Gaat wel, wy worden reeds beſproeit
Door heimelyke hinderlaagen.
ô Veldpaleis! 't geen overvloeit
Van keurſtof, 't geen elk kan behaagen,
Wat zyn wy niet aan u verpligt!
Duur lang bekoorlyk Vechtgezicht.

De Middagzon genaakt het Zuiden,
En ſchiet haar ſtraalen, heet van gloed,
Op akkers, boomen, bloemen, kruiden;
De Bouwman hoopt op overvloed
Van vruchten, door dit groeizaam weder.
Aanbiddelyke Majeſteit,
ô Bron van heil en vreugd! hoe teder
Bemint ge 't menſchdom! hoe bereid
Uw voorzorg duizend dierb're gaven,
Om ons te voeden en te laaven!

Digitized by Google

'k Zie GUNTERSTEIN, dat praalgebouw,
Dat Lustpaleis van Heer van COLLEN,
Die Hoofdschout van beproefde trouw,
Die 't duizendhoofdig beest voor 't hollen
Aan 't Y betoomt, door 't ryp verstand:
Een Cesar, in den kryg ervaaren:
Een Cato van ons Vaderland,
Die nimmer zal zyn ziel bezwaaren,
Om 't recht te krenken door verraad,
Uit onverzaadbaare eigenbaat.

De flonkerstar der Barnevelden,
Die Martelaar van Staat, wiens lof
Geen tong ooit kan naar waarde melden,
Was eertyds Heer van deezen Hof
En 't Aad'lyk huis, zo wel geleegen,
Welks ruime standplaats, in 't verschiet
Vol boschcieraad en wandelwegen,
Een' nieuwen luister aan deez' Vliet
Kan geeven, voor nieuwsgierige oogen.
Wat hert word hier niet opgetoogen!

Wy

Digitized by Google

Wy zyn te BREUK'LEN, daar 't geweld
Wel eer het Franſche ſlagzwaard zwaaide,
Met d'onverzoenb'ren Moord verzelt,
Die honderden van lyken maaide;
Men hoorde niet dan kreet op kreet;
Men zag, ô droevige vertooning!
ô Gruweldaaden! al te wreed
Voor d'Allerchriſtelykſten Koning,
(Wat viel 't den Landzaat hard en zuur)
Dit ſchoon geweſt in vlam en vuur.

Ziet daar, 't geen ons weêr kan bekooren,
Wat al Priëelen op een ry;
HOFWERK en VECHTVLIET praalt van vooren,
QUEEKHOEVE en GROENEVECHT op zy;
Wie moet niet in al 't ſchoon verdwaalen?
Ginds WEERESTEIN en VYVERHOF:
Indien ik alles zou verhaalen
Wat ſtrekken kan tot roem en lof
Van deeze lommerryke ſtreeken,
Het zou my aan de tyd ontbreeken.

Digitized by Google

Maar welk een Veldpaleis vertoont
Zich hier, zo deftig in zyn deelen?
'τ Is Overholland, ryk gekroont
Met cierlyke hofjuweelen:
Heer Huigens, een voortref'lyk lid
Van Amftels Rechtbank, ryp van oordeel,
Heeft deeze Luftplaats in 't bezit,
Daar 't brein vermoeit door laft, tot voordeel
Van 't algemeen, zich op vermaakt,
En eene zuiv're wellust fmaakt.

De Jaagfchuit vol gepropt van menfchen,
Bruist voor ons heenen: wat gemak
Kan iemand meer in 't reizen wenfchen?
Om dus, als was hy onder dak,
Al flaapende zyn' togt te fpoeden?
Dit voorrecht heeft ons Vaderland
Door 't recht gebruik der watervloeden:
Hier bied de konft natuur de hand,
En dient die zufter naar vermoogen.
Dit hield een * Prins eens opgetoogen.

Deez'

* De Prins van Condé.

Digitized by Google

Deez' Plaats ruſt op de STARRE-SCHANS;
Gebouwt, toen 't Oorlog de ingewanden
Van ons Gemeenebeſt bykans
Doorknaagt had, met bebloede tanden!
Nu blinkt zy als een diamant,
Omringt van de allerſchoonſte Linden;
Nu zien we een' Vyver net beplant,
Zo ſchoon als ergens is te vinden.
Wat geeft de Vrede een vrugtb'ren oegſt,
By 't krygsgeweld, 't geen' all' verwoeſt.

Zo teelt het vroom en zacht geweeten
Een bron van vreugd, een' ſchat van ruſt!
Daar 't hert, van wraak en haat bezeeten;
Het heug'lyk licht van blydſchap bluſt.
Wat ſtort hy in een' poel van plaagen,
Die eeuwig wrokt, en tergt, en byt!
Wat moet hy niet al ramp verdraagen,
Die met zyn' boezemvyand ſtryd?
Byzonder als hy, tot zyn ſchade,
De hulp verſmaad van Gods genade.

Digitized by Google

ô Rupelmonde! ô Vecht-kleinood!
Hier wenſt myn geeſt te ſpeelemeien;
Gy zyt, hoe kleen, in luiſter groot,
Door de overdekte wandelreien
Van keurig groen, daar 't zonnelicht
Vergeefs door 't lommer tragt te booren.
ô Zielverrukkelyk gezicht!
Uw ſtand kan Koningen bekooren:
Uw Boomgaard is alom bezet
Met in- en uitheemſch Hof banket.

Hier word uw Heer, die 't buitenleeven
Bemint, bevryd van laſt en leed,
Steeds ſtof tot nieuwe vreugd gegeeven
Met zyn geliefde Margareet:
Hier kan hy vrolyk ſpeelevaaren,
't Zy hy laveert, of ruimſchoots zeilt,
En klieft de kabbelende baaren,
Of achter riet de diepte peilt,
Om 't ſtomme visje te bezetten
Met angelroê, of ſchakelnetten.

Dit

Digitized by Google

Dit 's Nieuwersluis, een kleen gehugt,
Waar in men 't Koftfchool kan befchouwen,
Het geen de jonkheid houd in tucht;
Hier liet de nood een fterkte bouwen,
Die 't wreed geweld van * Lodewyk
Kon dwingen, door metaale monden,
De moord, begruift van bloed en flyk,
Laat recht noch wetten ongefchonden,
Wanneer ze met haar flagzwaard zwaait,
En duizenden van lyken maait.

Maar welk een Vechtzon met haar ftraalen
Vervult myn hert met vrolykheid?
't Is Ouderhoek, nooit af te maalen
Naar waarde; elk maak' zich nu bereid,
In 't aangenaame Lenteweder,
't Gezicht te ftreelen langs deez' Vliet;
Men zett' zich op het Bergje neder;
Hier ziet gy wond'ren in 't verfchiet;
Wie moet deez' plaats, fteets hoog te roemen,
Geen aardfche Paradyskroon noemen?

P 5 Het

* Lodewyk de XIVde Koning van Vrankryk.

Digitized by Google

Het luſt me, wyl ge 't oog voldoet,
Deez' keurgezichten te beſchryven;
Op dat deez' ſmaak van 't lieflyk zoet
Steeds mag in uw gedachten blyven,
Tot lof van d'eed'len Eigenaar,
Wiens heusheid ieder kan behaagen,
De Hemel wil hem voor gevaar
Behoên, op dat hy noch veel' dagen
Deez' Luſthof naar zyn wenſch bewoon'
Wel aan, elk luiſt're naar myn toon.

AAN DEN HEERE
ANTONI VAN HOEK,
OP ZYN EDts. LUSTPLAATS
OUDERHOEK.

Gy die op OUDERHOEK met vreugd
Uw hertsbegeerte kunt bepaalen,
En u in 't vrolyk groen verheugt;
Wat weelde kan by de uwe haalen,
Beleefde Heer? hoe ryk en wys
Bezit gy 't Vechtſche Paradys!

't Zy

Digitized by Google

't Zy in uw Speelhuis 't lief'lyk kweelen,
Van Leeurik en van Nachtegaal,
De zinnen wegrukt onder 't speelen,
Door hun beminnelyke taal,
Wanneer ge uw' vedelklank laat hooren,
Die zelf de droefheid kan bekooren.

't Zy ge in uw' Boomgaard met vermaak
Ziet, boom by boom, met vrucht belaaden,
Die door haar keurelyke smaak,
Lukullus wellust zou verzaaden;
Want hoofsche lekkerny is wind
By 't geen men hier in volheid vind.

't Zy Kabinet of wandelreien,
Zo net en konstig overdekt,
De ziel verlokken tot vermeien,
Die uur op uur word opgewekt
Tot bly gejuich en vrolyk zingen,
In 't doolhof vol veranderingen.

't Zy u de cierelyke Haag
En Lindelaan houd opgetoogen,
Die opgeslaagen van om laag,
Tot in den top, aan ieders oogen
Een' schat van hertsgenoegen geeft,
Daar 't dichte loof steeds schaduw heeft.

't Zy 't rotsig Bergje kan verbeelden,
Wanneer men naar beneeden ziet,
Een nieuw Arkadia, vol weelden,
Een Tempe, daar u in 't verschiet
Een heerlyk konststuk word gegeeven,
Van d'Oppermajesteit geweeven.

't Zy de echo, zonder tong en mond,
't Geluid te rug kaatst, lief en teder,
Wyl 't sloepje u in den avondstond
Den Vechtstroom opvoert heen en weder,
Daar gy gerust uw' adem haalt,
Wyl 't oog in 't schoon gezicht verdwaalt:

Waar

Digitized by Google

Waar langs men 't aangenaame lommer
Steeds dubbeld ziet, daar 't zwaantje zacht
Op vlerken voortdryft, zonder kommer,
Hoogmoedig op zyn' vederpracht,
Welks wit de melk en sneeuw durft tarten;
Een voorbeeld van oprechte harten.

't Zy ge aan de Kom, in 't schoon verschiet,
By 't beeld van Fred'rik, hoog verheeven,
Den tweed' en derden Willem ziet
Met zyn Maria, net naar 't leeven:
Hoe steekt hier 't marmer af by 't groen!
Waar kan 't gezicht u meer voldoen?

't Zy in uw' cierelyken Vyver
De Karperstryd om 't brood begint,
Daar elk zyn vlyt betoont en yver,
Gelyk men 't in de waereld vind;
Deez' raakt aan 't vloejen, die aan 't ebben:
't Is all' om 't houden en om 't hebben.

't Zy

Digitized by Google

Het zy gy u met vuur vermaakt,
Geen baart- maar luchtvuur, aan de randen
Der Vliet, wanneer de vuurpyl blaakt,
En alles wat de konst doet branden;
't Kanon gaat los, 't geen ongestoort
Kan bald'ren, dat het Utrecht hoort.

't Zy 't Speeljacht u langs Vorstenboven
Voort naar de Bisschop'lyke Stad;
Hier kan de Vecht den roem verdooven
Van Seine en Arno, ryk van schat:
Deez' Lustpaleizen konnen toonen
Wat Koningen aan d'Amstel woonen.

Het zy ge aan de eed'le Poëzy
De hand leent, die u nooit verveelde;
Dus lacht gy met de slaverny
Van staatzucht, eigenbaat, en weelde:
Europe blaake in oorlogsgloed;
Geen schrik verzet uw vry gemoed.

Het

Digitized by Google

Het zy ge met onbreekb're banden
Van zuiv're vriendschap, ieder trekt
Naar uw beroemde Lustwaranden;
Van zuiv're vriendschap, nooit bevlekt
Van hoogmoed, veinzery, en streeken,
Gy hebt geen' angel om te steeken.

Hier zit de Vryheid op haar' troon;
Hier woont geen dwang, om elk te perssen
Tot overdaad; hier heerst geen hoon,
Geen nyd mag op haar tanden knerssen:
Dies noem ik dan deez' Plaats met recht
De Koninginne van de Vecht.

't Zy ge in de keur der schoonste boeken
Uw' lust hoet, aan den warmen haart,
Of konst in Rogman op wilt zoeken,
Een' schat by u op 't schoonst' bewaart:
Dus leeft gy in uw buitenwooning
Geruster dan de grootste Koning.

Wie

Digitized by Google

Wie zou, na yv'rig onderzoek,
Die keur bad om naar wenſcb te woonen,
Uw' ſcboonen Luſtbof, Heer VAN HOEK,
Niet kiezen voor verbeeven troonen,
Of ſcbat, daar menig op vertrouwt?
Gewis, de ruſt is meer dan goud.

d'Alzegenaar, die 't all' moet geeven,
Die elk' Saizoenbeurt paalen ſtelt,
Wil u in 't eenzaam buitenleeven
Voor ramp, voor onraad, en geweld,
Door zyn Almoogenbeid bewaaren;
Leef nocb een reeks van blyde jaaren!

Wend nu van Ouderhoek het oog
Naar Loenen; wie zou om Florenſſen,
Deez' koſtelyken regenboog
Van Luſtpaleizen ooit verwenſſen?
Ja 't prat Fraſcati, daar voorheen
De groote Cicero op woonde,
Toen Romens luiſter elk beſcheen,
Terwyl haar hoogmoed ieder hoonde,
Doet van haar' hoogen heuveltop
Zich niet vermaakelyker op.

Hier

Hier kan Heer PELS zyn ruſt ſteeds vinden
In deeze Hoeve, met zyn krooſt,
By 't Hofcieraad van Els en Linden;
Heer PELS, wiens naam in 't Weſt en Ooſt
Geviert word, en gekroont met zegen
Zo ver de Koopvaardyvloot zeilt,
En bruiſt door ongebaande wegen,
Daar nooit de diepte word gepeilt.
Wie winſt of ſchade krygt door 't waagen,
Deez' Zuil kan Amſtels Koopſlot ſchraagen.

Myn hert is om uw' ſtand vol vreugd,
ô MIDDELHOEK! wien 't ook mag belgen,
Alwaar Heer BIERENS zich verheugt
Met zyn beminde en braave telgen:
Hier ziet men een gezonde lucht;
Daar 't kabbelen van friſſe ſtroomen,
Daar akkervelden, ryk van vrucht;
Ginds 't lommer van de lindeboomen.
ô Vecht! hoe ſtreelt ge myn gemoed,
Door all' uw zielbekoorlyk zoet!

Digitized by Google

Wat Hofpraal ryſt hier voor onze oogen?
't Is NIEUWERHOEK, welks braave Heer
De deugd gevoegt heeft by 't vermoogen;
  Dus blinkt zyn onverwelkbaare eer:
Geen vleizucht met haar looze ſtreeken
  Heeft my bewoogen tot dien lof,
Wyl Kerk en Beurs hier voor my ſpreeken,
  Zy hebben beide ryke ſtof
Om Heer VAN TARELINK te pryzen;
'k Laat Amſteldam dat oordeel wyzen.

  Hier kan zyn afgeſloofde geeſt,
By 't zingen van de Nachtegaalen,
  In de open lucht, die 't hert geneeſt,
Geruſt en vrolyk adem haalen
  Met zyn gezin, 't geen jaar op jaar
Vermeerdert onder 's Hemels zegen:
  Dus kroont d'Alwyzen zegenaar
Uw' welſtand met een' milden regen
  Van zyne gunſt, die 't all' verblyd,
  ô Koopheer! vol verſtand en vlyt.

Be-

Digitized by Google

Beſchouwt eens 't Luſthof en de perken.
  Daar Floraas bloemhof daag'lyks groeit,
Waar aan de Vreemdeling kan merken
  Hoe hier de handel heeft gebloeit;
Hoe blinkt dit Speelhuis, 't geen verheeven
  Op eenen dubb'len Vyver ruſt!
ô Zielverrukkelyke dreeven!
  Myn geeſt, op landvermaak beluſt,
Zou hier een reeks van zomerdagen
Verſlyten kunnen, met behaagen.

  Ziet daar 't aloude KROONENBORG,
Welks Stichter in zyn bloed moeſt baaden,
  Daar Velzen zat vol angſt en zorg,
Toen hy Graaf Floris had verraaden,
  En door een' wreeden wrok vermoort.
Wat baart de hoogmoed al elenden!
  Wat brengt ze niet al gruw'len voort,
Wanneer ze een' Vorſt tot Vrouwenſchenden
  Weet aan te hitſen, tot zyn ſtraf,
  Waar door hy eerloos daalt in 't graf!

Digitized by Google

Wy zyn te LOENEN, ô myn Vrinden!
  Wy zyn in 't Stichtſe Paradys:
Kan iemand beter ſtandplaats vinden,
  Daar ieder oogvermaak om prys
Haar wond'ren voor 't gezicht doet praalen?
  ô Neen, elk reiz' vry waar hy wil,
Hier moet men in all' 't ſchoon verdwaalen:
  Myn Zangſter zit verſtomt en ſtil;
't Ontbreekt haar' geeſt aan kragt en woorden,
In 't net beſchryven deezer oorden.

  Een ſchrand're Teekenaar kan hier
Meer leeren, dan uit ſchrift en boeken;
  Een Schildergeeſt zyn trek en zwier
Afſchetſen op panneel en doeken,
  Als hy Natuur op 't ſchoonſt' beſchouwt,
By 't ſchitteren der zonneſtraalen;
  't Zy hy een Akkerveld, of Woud,
Of heerlyk Landſchap af wil maalen,
  Of in 't verſchiet een pragtig Hof;
  't Ontbreekt de konſt hier aan geen ſtof.

Of

Digitized by Google

Of Loenen Luna hier beteekent,
Als of men 't licht der volle maan
Had aangebeên, is mis gereekent;
Of heeft myn oordeel mis geraân,
Ik wil 't wel om een beter geeven;
Maar Naam-afleiding heeft 'er veel'
Van 't ſpoor der reden afgedreeven,
Die herſſenſchimmen voor 't juweel
Der waarheid hebben aangenoomen,
Om van een vlug verſtand te droomen.

ô! Welk een aangenaam gezicht
Verheugt de ziel in deez' plantagie!
Wie heeft deez' Luſthof hier geſtigt?
Omringt van laanen en boſſchagie,
't Is Heer PERSYN, die 't heilig recht,
Als Leenheer van 't vermaarde Loenen,
Naar billykheid en raad beſlegt:
Wie wenſt om ſchoone kunſtfeſtoenen,
Die Vrouw Natuur in volle kragt
Beſchouwt, daar 't alles lonkt en lacht.

Geen minder blydſchap kunt ge geeven,
  ô WALLENSTEIN! ô Vechtpaleis!
Door uw bekoorelyke dreeven
  En Vyvers, daar men reis op reis
Verdoolt door veel' veranderingen,
  In menig kunſtig kabinet;
Het luſt my tot uw lof te zingen,
  Want waar men hier zyn' voeten zet,
Of de oogen ſlaat, ô Reisgenooten!
't Is all' met welluſt overgooten.

  Wat Luſtplaats zien we aan de overzy?
't Is OOSTERVECHT met zyn Prieëlen;
  Hier vind Heer SINKENSON zich vry
Van zorgen, die de ziel verveelen;
  Hier kan hy, van 't gewoel bevryd,
In ſchaduwryke wandeldreeven
  De ſnipperingen van zyn' tyd
Beſteên. Gelukkig buitenleeven,
  Als 't hert, niets kwaads bewuſt, nooit wroegt,
  En leeft, hoe 't gaan mag, ſteeds vernoegt.

ô Drie-

Digitized by Google

ô Driemaal zalige Ingelanden!
Die hier uw wooning hebt geveſt,
Daar u geen kryger aan zal randen,
Die zich door rooven voed en meſt,
En 't meededoogen nimmer kende;
Hier ſtoort geen wapenklank uw ruſt,
Noch zet deez' Landſtreek overënde;
ô Neen! de lieve Vrede kuſt,
De dierb're Vryheid met behaagen,
Nooit afgerecht op ſlinkſche laagen.

De klaverwei geeft melk en room,
En os en ſchaap, het vet der aarde,
Hier druipt een milde honigſtroom,
Die 't Bytje door zyn vlyt vergaarde
Uit boekweitbloem en roozeknop,
En toont den luiaart zonder ſpreeken
Zyn' pligt, ja zegt hem leſſen op,
Om de allerſnoodſte der gebreeken
Te vlieden als de veege peſt,
Wyl zy hem tot den arbeid preſt.

Digitized by Google

ô Goude Zee van Koren-aaren!
Daar 't weftewindje over fpeelt,
Die haaft de fchoonfte vrucht zult baaren;
Hoe zacht, hoe teêrgevoelig ftreelt
Gy ons gemoed, 't geen opgetoogen
Door zulk een' fchat van vreugde-ftof,
De wond'ren van Gods Alvermoogen
Tragt uit te breiden, tot zyn lof!
Wel aan, myn vrienden, laat ons zingen,
Ik kan myn zangluft niet bedwingen.

Zag iemand immer een geweft
Of Koningryk zo heerlyk bloejen,
Dan ons benyd Gemeenebeft?
Daar duizend' dierb're vrugten groejen;
Daar alles fteeds word aangebragt
Voor lekk're tongen, van vier winden;
Kon Vader Jacobs nageflagt
In Canaän die welluft vinden,
Welks glans haar oog met vreugd befcheen,
Die hier genooten word? ô neen!

Ge-

Digitized by Google

Gelukkig hy, die zonder kommer,
Hier onder zynen wynftok leeft,
In 't fchaduw van 't bekoorlyk lommer,
En niets meer wenfcht, dan 't geen hy heeft;
Die t'elkens door befpiegelingen,
Een fchooner heerlykheid befchouwt,
En 't hert van de ondermaanfche dingen
Ontlaft, en op geen drifzand bouwt;
Een ftaat, daar duizend Koningryken
Met all' hunn' fchat voor moeten wyken.

'T Gaat wel, wy zyn te VREEDELAND;
ô Naam, hoe zoet klinkt ge in myne ooren!
Een neeringryke Plaats, welks ftand
Wel eer een' Biffchop kon bekooren,
Dat hy die tot een vafte Stad
Wou maaken, aan deez' friffe ftroomen,
Die hy uit een' geroofden fchat,
Den bergbewooners afgenoomen,
Door 't oorlog, daar all' 't kwaad uit fpruit,
Voltoojen wou, maar 't wierd geftuit.

Digitized by Google

Vermaak'lyk VREELAND! leer my denken
  Aan 't Vredeland van hooger ſtaat,
Daar 't oorlog nooit de ruſt zal krenken;
  Een vaſte Stad die nooit vergaat,
Daar de Eng'lenrei, met Vredekroonen
  Verciert, van twiſt noch wraakzucht weet;
Een Stad, daar niemand in zal woonen
  Dan zulken, die in vreugd en leed
Standvaſtig, ſteeds met hert en zinnen
De vrede en heiligheid beminnen.

  Wy ſtreeven, daar ons niemand ſtuit,
Voorby het eiland der REAALEN,
  En zien reeds in 't verſchiet vooruit,
Verlicht door de avondzonneſtraalen,
  Het Aad'lyk Huis te NEDERHORST,
Welks grond een reeks van vaſte muuren
  En twee paar ſterke toorens torſt,
Gebouwt om eeuwen te verduuren;
  Doch heden is men in 't gemeen,
  Wat zuiniger op kalk en ſteen.

Ziet

Digitized by Google

Ziet daar, nu kan men 't klaar beoogen;
d'Aloudheid toont in dit geſticht
Haar' eed'len zwier en groot vermoogen.
Wat Dorp komt zich voor ons gezicht
Zo hoog vertoonen aan deez' Vlieten?
Het is den Berg: ô die hier ſtil
Mag leeven zonder zielsverdrieten,
Bevryd van Staat- en Kerkgeſchil,
En 't geen de ruſt verſtoort wil myden,
Behoeft geen Vorſten te benyden.

Hoe veilig is hy die 't gewoel,
Zo veel als moog'lyk is, wil derven,
Om met een leevendig gevoel,
Wyl hy in deez' woeſtyn moet zwerven,
't Gemoed, ver boven zon en maan,
Uit ſlyk en aarde te verheffen;
Dan ſchrikt hy voor geen Staatsorkaan:
Dan zal geen kille vrees hem treffen
Voor doodsgevaar; dan ſmaakt zyn geeſt
Een ſchets van 't eeuwig Bruiloftsfeeſt.

Maar

Digitized by Google

Maar zacht, wat komt onze aandacht ſtuiten?
  Pas op, dien 't ſloeproer is vertrouwt;
Het is een reeks van Waterſchuiten,
  Daar Amſteldam zyn bier uit brouwt;
Wat ſchatten zou het niet betaalen,
  Indien deez' verſche waterſtroom
Steeds vloejen mogt door zyn kanaalen?
  Nu moet men ſteeds aan uwen zoom,
ô Vecht! verſchynen, en gebruiken
Het vocht uit uw kriſtalle kruiken.

  Wy zyn dan eindelyk geland
Voor PETERSBURG, myn Reisgenooten;
  Voor Petersburg, zo ſchoon van ſtand,
Welks roem ik nimmer kan vergrooten
  Naar waarde; ik zie, gy ſtaat bedeeſt
Voor zo veel' wonderen, myn Vrinden,
  Deez' Luſtplaats, door Heer SCHYNVOETS geeſt
Ontworpen, kan naau weêrga vinden.
  ô Vecht! hoe heerlyk ſluit ge uw' kring
  Met zulk een' onwaardeerb'ren ring!

ô Schran-

Digitized by Google

ô Schrand're Schikkonst! hoog te looven,
  Hoe net hebt ge alles hier verdeelt!
ô Petersburg! ô roem der Hoven!
  Uw Koninglyke pracht verbeeld,
Ja tart zelf de Italjaansche kusten,
  Met hun Paleizen, ryk van schat;
Hier kon Czaar PETER veilig rusten,
  Als hy, door staatzorg afgemat,
Zich zelf had door 't gewoel verlooren:
Dit Landjuweel kon hem bekooren.

  Betoov'rend Hof! myn oog verdwaalt
In Laanen, Kabinetten, Dreeven,
  Fonteinen, heerlyk opgehaalt,
Die duizend waterstraalen geeven:
  In 't Lusthuis, naar de kunst gebouwt,
En alles 't geen elk kan behaagen,
  Wanneer men 't eens met ernst beschouwt.
ô Tempe! is 't mooglyk, mag ik vraagen?
  Hoe komt deez' pracht in dit moeras?
  Noch korts een ruime waterplas.

Dus

Dus Vorst'lyk kan een Koopheer leeven,
Door 's Hemels zegen, zorg en vlyt;
Dit alles kan den handel geeven,
In weêrwil van de bitse nyd.
Gy kleene Prinssen, die uw zaalen
Ten roof aan de armoê geeven moet,
Laat af van al uw ydel praalen;
De Waereldstad aan d'Amstelvloed,
Hoe wonderlyk 't u klinkt in de ooren,
Teelt Koningen op Schryfkantooren.

Dus kan 't vereenigt Nederland,
Door 's Koopheers muntmetaal gesteeven,
Als 't word behandelt met verstand,
De Wet aan Koningryken geeven,
De Weegschaal in den evenaar
Behouden, en zich zelf behoeden
Voor zeeharpyen, vol gevaar,
Om in een' storm van tegenspoeden,
Wanneer eene oorlogs-vlaag het prest,
Te waaken voor 't Gemeenebest.

Wy

Digitized by Google

Wy moeten voort; elk zett' zich neder.
ô Petersburg! blyf lang in ſtand!
Wy zien u moog'lyk nimmer weder.
Die plaats, gekogt of aangeplant
Door BRANDS, zo ſchoon en wel geleegen
Tot allerhande Viſſchery,
Welks handel hy, door vlyt en zegen,
Met winſt gedreeven heeft aan 't Y:
Dit Landhuis kan u klaar ontdekken,
Hoe hy uit Baars wiſt goud te trekken.

Door welk een zoete tovertaal
Beweegt gy ons tot bly geſchater,
ô Wydberoemde Nachtegaal!
Terwyl de Vechtzwaan bruiſt in 't water,
En kromt zyn' hals gelyk een boog,
Welks pluim de ſneeuwvlok durft braveeren;
Nu ſteekt hy trots het hooft om hoog,
ô Edel dier! gy kunt ons leeren
Dat wellust, ſtaat en overvloed,
Moet zwichten voor een blank gemoed.

Maar

Digitized by Google

Maar gy, begraasde Klaverweiden,
Ach! mogt de Landman, als wel eer,
Zyn rund'ren op uw' grond geleiden!
Wat zou hy 's Hemels Opperheer
Al dankbaare offers op gaan draagen!
Maar nu de Veepeſt zich verheft,
Dwingt hem de nood tot droevig klaagen:
Doch deeze plaag die Neèrland treft,
Word door Gods hand beſtuurt ten goede;
Men kuſſ' die Vaderlyke roede.

Ziet daar den HINDERDAM, gelegt
In 't Noodjaar, om den ramp te ſtuiten,
Toen 't onmeedoogend krygs-gevegt
Ons dreigde, en 't ongeregelt muiten;
Toen wierd ook de UITTERMEERSCHE SLUIS,
Geſticht, die wy voor uit beſchouwen.
Wie meld het ſchrikkelyk gedruis,
't Geen zich verhief uit misvertrouwen!
Het Oorlog valt den Landzaat zwaar,
Doch Burgertwiſt baart meer gevaar.

Hier

Digitized by Google

Hier ziet men Vechtwyk met haar dreeven,
Ginds Driemond, doch aan de overzy',
't Geen ons geen oogvermaak kan geeven,
In deeze Vecht-togt, van naarby;
Doch, konden wy den tyd wat rekken,
'k Zou in dat heerlyk Gainjuweel
Een' ſchat van wonderen ontdekken,
Daar menig Vorſt'lyk Vechtpriëel,
Door Vyvers, Kommen, Keurgezichten,
En Kabinetten, voor moet zwigten.

Hoe blinkt deez' Avondſtond in 't oog,
Die 't hert verkwikt door 't lief'lyk bloozen!
Maar welk een reuk ſtygt naar om hoog?
Geen reuk van leliën en roozen,
Maar van 't onedel nageſlagt,
Der Ithakoiſche bootsgezellen,
Hervormt door Circes tovermagt,
Die in ... doch 'k laat Homeer vertellen
Van 't wonder, klaar geſtelt ten toon
In 't doolen van Laërtes zoon.

Digitized by Google

Wy zyn te Weesp; nu kunt gy raaden
Dat ik van Zwynen ſprak, die hier
Zich ſteeds by duizenden verzaaden:
Deez' Stad draagt roem op ſmaak'lyk bier,
En eene Schei-kunſt die de kragten
Behendig uit het koren haalt!
Een morgendrank daar veel' naar trachten,
Die door het misbruik, afgedwaalt
Van 't redenſpoor, naar Java vlugten,
Daar vrouw, en kinderen om zuchten.

Verſchooven, kleene en arme Stad,
Moeſt gy den mond, der Vecht bewaaren!
Die, van de Zuiderzee beſpat,
Steeds bloot ſtaat, voor haar woeſte baaren;
Doch ſchoon de Dichter van het Y *
Dus zingt „Een ander mag beklyven,
(Door een Meerminneprofecy)
„Maar Muiden zal wel Muiden blyven,
Zinſpeelende op uw nedrigheid,
Een deugd die zelden word verbreid.

'k Heb

* Antonides, in zyn Yſtroom.

Digitized by Google

'k Heb echter reden om te boogen
  Op uw aloud en Aad'lyk Slot,
Gebouwt door Floris groot vermoogen,
  't Geen namaals zyn gevangenkot
Verſtrekte, om Velſens haat te koelen,
  Niet blusbaar dan door zyne dood.
ô Vorſten! dien 't hoogmoedig woelen
  Behaagt, die eer en deugd verſtoot
Door eedbreuk, moord, en vrouwenſchenden,
Leert hier, hoe 't rad van ſtaat kan wenden.

  't Is waar, uw held're glans verdooft,
Wanneer men 't oog ſlaat op uw muuren:
  Maar, om uw' nooitvolpreezen Hoofd,
Zal uw vermaardheid eeuwig duuren:
  Dat dierbaar Hoofd, Geleerdheids licht,
Doet Ooſten, Weſten, Noorden, Zuiden,
  Door kracht van taal en maatgedicht,
Reikhalzen naar 't Kaſteel van Muiden,
  Daar 's Droſſaarts letterſchat, geacht
  Van 't ryp vernuft, is voortgebragt.

Digitized by Google

Zo zien we in 't einde, ô Reisgenooten!
  Deez' korten Speeltogt afgelegt.
'k Heb u veele Adelyke Slooten,
  En Lustpriëelen aan de Vecht
Vertoont, die veeler glans verdooven.
  Wien lust het noch met lyfsgevaar
Te reizen naar uitheemsche Hoven?
  Naardien men hier, zo wel als daar,
De kunst kan met natuur vereenen.
Wie wenscht om Romen of Athenen!

  Wie wenscht om buitenlandsche praal,
Ten zy de waan hem heeft bedroogen,
  Dien hier het keurigst' veld onthaal
Word aangeboôn, en steeds zyne oogen
  Verlustigt met gemak in 't groen!
Dwaas is hy, die in vreemde hoeken,
  Als hy zich kan by huis voldoen,
Een ingebeeld vermaak gaat zoeken;
  Terwyl hy, hoe 't hem ook behaagt,
  Zyn' besten schat, gezondheid, waagt.

Ge-

Digitized by Google

Gelukkig is hy, die zyn togten
  Bepaalt, en nooit door flinkfche luft
In 't vry gemoed word aangevogten:
  Maar mift hy die verkwikb're ruft
Door eigen fchuld? geen marm're zaalen,
  Geen luftpaleis, geen lekkerny,
Geen kroonengoud, noch Vorft'lyk praalen,
  Kan, door de wreede dwing'landy
Van 't dood'lyk wroegen, hem vertrooften,
Al reift hy van het Weft naar 't Ooften.

  Ik wenfch, dat d'Oppermajefteit
Aan u, en my, en elk wil geeven,
  Dat wy zyn magt en heerlykheid,
Aan ons vertoont in 't Buitenleeven,
  Steeds roemen, uit een dankbaar hert;
Ja, dat hy deez' vermaak'lyke oorden
  Bewaar' voor ramp en oorlogs-fmert
En 't overvloejen van deez' boorden.
  ô VLIET! uw roem duur' jaaren lang.
  Hier eindig ik myn VECHT-GEZANG.

Digitized by Google

MENGELDICHTEN.

Digitized by Google

Digitized by Google

VERKLAARINGE
DER PRINT VOOR DE
MENGEL-POËZY.

A*pollo*, voor den muur van Delfos neêrgezeten,
Speelt op zyn lier den roem van die zich loflyk kweeten,
Terwyl *Thalia*, die dit ſnaarenſpel behaagt,
En ſteeds Latona's Zoon een diepen eerbied draagt,
Beluſt, om 't jeugdig hoofd, naar zyn waardy te cieren,
Der Dicht'ren Vader kroont, met Eeuwige Lauw'rieren.
't Is *Melpomene*, die, in 't naare rouwgewaad,
Met Scepter, Kroon en Dolk, by deezen Grafzuil ſtaat;
Daar Heldenmoed, en Deugd, en Schoonheid zyn begraven.
Zy treurt in Lykgezang om 't miſſen van die gaven.
De *Minnewichtjes*, die haar zweven boven 't hoofd,
Zyn nat beſchreid, wyl zy hun Fakkels zien gedooft.
De Tuingod *Priapus*, dien wy om hoogh beſchouwen,
Vermaakt zich in 't gezicht der Fociſche landsdouwen.
De ruige *Boxvoet*, dien men op de voorgrond ziet,
Zit als verſuſt, terwyl zyn zevenvoudig riet,
Niet by de Hemelklank van Phebus lier kan haalen:
Dus ziet Onweetenheid, de Dichtkunſt zegenpraalen.

H. HOUTKAMP.

Digitized by Google

J. Wandelaar inv: et fec:

Digitized by Google

Digitized by Google

OP DE ELFDE VERJAARDAG

VAN ZYNE VORSTELYKE DOORLUCHTIGHEID

WILHEM KAREL HENRIK FRISO,

Prinſe van Oranje en Naſſau Dietz,
Erf-Stadhouder van Frieſland,
Groningen, &c. &c. &c.

Juigch Groningen, juigch vrygevogten Vries,
Juigch Drenth; dat elk tot vreugd geen' tyd verliez'
Op 't Jaargety' van uwen Erfſtadhouder,
Die haaſt 's Lands laſt zal torſſen op zyn ſchouder,
Wanneer hem word de ſtaatstoom toevertrouwt.
Juigch, Vorſt'lyk Loo, Zoeſtdyk, Oranjewoud
En Dieren; wilt nu op verheven toonen
Uw' jongen Vorſt met zegenwenſchen kroonen;
Dat elk hier in zyn' pligt met vlyt betracht,
Nu 't Elfde Jaar zyn 's leeftyds is volbragt,

Digitized by Google

In 't opgaan van zyn friſſe lentedagen;
Wiens vriend'lykheid elks oogen kan behaagen.
Ik ga u voor, tot luiſter van zyn lof.
ô Duitſche bloem, gekweekt in Vrieslands hof,
Gezedevormt van eene wyze Moeder!
ô Jonge Prins! God zy uw hulp en hoeder;
Die kroone uw jeugd met voorſpoed en beleid;
Die drukke u in, dat ſteeds Rechtvaardigheid
De Vorſten op hun wegen moet verzellen;
Een middel om de Vryheid te herſtellen.
Haat hofgevlei; leef als Joſias, vroom;
Volg 't voorbeeld van uw Koninglyken Oom,
Die tot zyn' roem den ryksſtaf zwaaid in Zweeden;
Beſtier uw' ſtaat naar billykheid en reden,
Doorluchte telg van uw beroemd geſlagt,
Neem toch vooral de leevenswyze in acht
Van d'eed'len Vorſt, uw Grootvaêrs Grootvaêrs Vader,
Te Delf, helaas! vermoord door een' verrader;
Uw Naamgenoot, die zuil van Nederland,
Die midden in den ſtaatſtorm altoos ſtand
Gehouden heeft, toen elk hem kwam ontroeren;
Dien 't my eens luſte op 't ſchouwtoneel te voeren,
Op dat zyn naam, voor zo veel liefde en trouw,
Ook door myn pen vereeuwigd worden zou.

Zo

Digitized by Google

Zo zult ge op u den Goddelyken zegen
Zien daalen als een vruchtb're zomerregen.
Zo zult ge u elk met vreugd ten dienſt zien ſtaan;
Zo zal 't u, hoe 't ook ga, nooit kwalyk gaan:
Want als een Vorſt de Almogenheid wil vreezen,
Wat vyand kan hem toch gevaarlyk wezen?
Leef, brave Prins, met roem, jaar in, jaar uit.
Nooit werde uw ruſt en vreugd door ramp geſtuit!
Tragt elk een' weg tot deftigheid te baanen.
Der Vorſten deugd is 't heil der onderdaanen.

Den 1ſten Herfſtmaand,
M D CC XXII.

Digitized by Google

TER VERKIEZING

VAN DEN WEL-EDELEN GROOTACHTBAAREN HEERE,
DEN HEERE

M^R. FERDINAND VAN COLLEN,

Heere van Guntersteyn, enz.

Tot Borgermeester der Stad Amsteldam.

Gelyk de zon een' hof, een beemd, een akkerveld
Verkwikt; ja mensch en vee doet vrolyk adem haalen;
Zo aangenaam komt dees Verkiezing my bestraalen;
Zy neemt myn' boezem in met lieffelyk geweld.
Liet Rome in 't algemeen een klank van blydschap hooren,
Toen Titus praalde met den Keizerlyken krans;
Geen' mindren vreugdengalm bespeuren wy althans
In Gysbrechts Stad, nu Heer VAN COLLEN is verkooren
Tot Borgervader op haar Raadhuis aan het Y.
't Gejuigch verspreit zich reeds door all' de wyken heenen.
De middelbaaren met den grooten en de kleenen
Zyn opgetogen; elks gezicht staat even bly
Op deez' gewenschten maar'; ja zelfs onze Overheeren,
Die Amstels bondelen en bylen zyn vertrouwt,
Verheugen zich; wyl elk van hun in hem beschouwt
Een' Amptgenoot, die 't recht als heilig heeft doen eeren,

Toen

Digitized by Google

Toen ieder veilig hier mogt ſlaapen op zyn wagt,
Ook op zyn krygsbeleid in 't heir der Bondgenooten
Eêr Uitrechts Vreêverbond was tot 's Lands nut geſlooten.
Was Titus all' de vreugd van 't menſchelyk geſlacht,
Om dat hy ieders hert aan 't zyne vaſt kon binden
Met vriendſchapskoorden, door zyn ongeveinsde deugd?
Een beter Titus, die in 't weldoen zich verheugt,
Leeft in VAN COLLEN, die geen vyanden zou vinden,
Maar door zyn heuſch beleid hen eêr aan zich verpligt.
Een chriſten Cato leeft in 't hert des Borgervaders,
Die 't zuiver bloed van eer ſteeds omdraagt in zyn aders;
Wiens vlug verſtand, beſtraalt van Waarheids helder licht
Dooröeffent is in Staat- en Godgeleerde Schryvers;
Die de eigenbaat nooit duld in zyn verheve ziel.
Men dank hen dan wiêr keur op zulk een Staatlicht viel.
Men dien zyn Overheên, zo loffelyk, vol yvers.
Men bidde de Almagt dat zy haar noch lang in ſtand
Bewaaren wil, die in haar zachte en wyze wetten,
Gehandhaaft zonder dwang, als trouwe Vad'ren letten
Op 't geen tot ruſt verſtrekt van Stad en Vaderland,
Niets is 'er dat een' Staat den weg tot heil kan baanen,
Dan godsvrucht in 't gemoed van Vorſt en onderdaanen.

Den eerſten van Sprokkelmaand,
M D C C XXVII.

LOF-

LOFKRANS

VOOR DEN VINDINGRYKEN

DICHTER N. N.

Die zich door ledigheid en hoogmoed laat verslaaven,
Of zwemt in eene zee van weelde en overdaad,
Door wellust opgehitst in 's leevens dageraad,
Betreed een' doolweg om naar 't ziel-verderf te draaven.

Maar die door naarstigheid zyn toevertrouwde gaaven
Op winst heeft aangelegt, en vroeg zich leiden laat
Tot nutte weetenschap, welks eerkrans nooit vergaat,
Bewandelt tot zyn heil het loflyk spoor der braaven.

Dus strekt ge, ô waarde Vriend! een vuurbaak voor de jeugd,
Van Dicht- en Teekenkunst, maar boven al van deugd,
En stichtelyk gedrag in deez' verwerde dagen.

O schrand're geest! waar in men reeds veel wond'ren ziet;
Geeft dit uw lente, wat belooft uw zomer niet,
Om vruchten tot uw' roem, en 's maagschaps vreugd te dragen!

In Amsteldam, den 13den van Herfstmaand, MDCCXVII.

WEER-

WEERKLANK AAN N. N.

Gy noemt een fcheem'ring 't Licht der Zedepoëzy.
Ik ben geen Seneca, geen Cebes van het Y:
Maar had ik uw vernuft, dan voerde ik hert en ooren
Door kunft en vlyt om hoog by Koerte en de eng'le-kooren.

Cl. BRUIN.

KEERKLANK van N. N. op den gemelden WEERKLANK.

Ik, ftaamlend van het Licht der Zedepoëzy,
Ontftak de zon een kaers: doch tot uw' lof, dien 't Y
Veel meer, dan ik, verheft voor uw te zedige ooren,
Vereifchte ik uwen toon, of dien der eng'lenkooren.

N. N.

WEDERKEERKLANK op den KEERKLANK van N. N.

Hoe! is dit ftaam'len van de Zedepoëzy?
Neen; 't is welfpreekenheid der Dichtkunft, die aan 't Y
Uw lof op 't hoogft verheft voor uw' te zedige ooren:
Dus paart m' uw' tóon te recht met dien der eng'lekooren.

Cl. BRUIN.

OP

Op de AFBEELDING van N. N.

Apel Verkolje wist myn' Vrind dus af te malen,
Wiens Poëzy-zon blinkt aan 't Y met schoone straalen;
In wien Corneilles geest vol kunst herbooren is.
Vrouw Koertes stamboek pronk' met zulk een Beeltenis!

Cl. BRUIN.

WEERKLANK van N. N.

Uw Dichtpenseel, dat dus den Leerling af durft malen
Gelyk den Meester zelf, beschaamt my door de straalen
Dier zon van 't Fransch Tooneel, die te onnavolgbaar is
Dan dat ik ooit my kenne in zulk een Beeltenis.

N. N.

MDCCXXIV.

OP

OP DE HEER

JOHANNES DEKNATELS

KLAAG- EN TROOST-DICHT,

OVER

OOST-VRIESLANDS WATERVLOEDEN.

Wat perst dees Watervloed al water uit myne oogen!
Ik meng die zoute plas met myne zilte traanen.
Versteende herten die niet weet van mededoogen,
DEKNATELS geeft weet uw daar toe een' weg te baanen
In deez' Bedenkingen, waar in hy elk doet schreiën
Om de overstrooming van Oost-Vrieslands ongelukken.
Gy die u zorgeloos in zonden gaat vermeiën,
Noch zittende onder 't kruys en plaagen die u drukken,
Leert hier het zwellen van uw vloed, ten top gestegen,
Eens stuiten door den dyk van ongeveinsde zeden.
Ootmoedige aart, tot liefde en buigzaamheid genegen,
Trekt de opgeblaazen' zee van hoogmoed naar beneden,
En maakt den grond der ziel bekwaam tot d'Akkerbouw:
Men blusch Gods wraakvuur dan door water van berouw.

M D CC XXII.

OP

OP DE INTREDE VAN DEN EERWAARDEN EN GELEERDEN HEERE JOHANNES DEKNATEL, ALS LEERAAR IN DE GEMEENTE DER DOOPSGEZINDEN TE AMSTELDAM.

Den XIII van Louwmaand des Jaars MDCCXXVI.

Zo zien wy u dan voorgetreeden,
Myn waarde Vriend, als Predikant.
De Alwysheid wil, op myn gebeden
En hertenwensch, u in uw' stand,
(Een eerstand daar niets by kan haalen,
Die dubbele eere waardig is,)
Verlichten met genadestraalen;
Op dat de Vorst der duisternis

Unim-

U nimmer vange in zyne ſtrikken:
  Want dorſt hy, in de bergwoeſtyn,
Op Jeſus met zyn pylen mikken;
  Hy zal ook u door liſt of ſchyn
Beſtormen, dierbaar kerkgeſteente!
  Ach! waak dan voor uw eige ziel,
En voor het heil van uw gemeente.
  Zo zultge, als 't Gode ook eens geviel
U op den zwaarſten proef te ſtellen,
  Door zyne kracht die 't all' vermag
Dien menſchenmoorder nedervellen,
  Die voor het Goddelyk gezag
Van Chriſtus ſidd'ren moeſt en beeven
  Op 't woord, zo menigmaal herhaalt,
Dat krachtig woord: *Daar ſtaat geſchreeven.*
  Als ge over hem dus zegepraalt,
Zult gy de waereld haaſt verwinnen,
  En 't vleeſch ſteeds houden in den band:
Want die Gods wet oprecht beminnen,
  Ontbreekt het nooit aan onderſtand.
Houd dan de wacht op Sions muuren,
  Doch met een welbewuſt gemoed:

Digitized by Google

Die koopre zuil kan 't all' verduuren,
  Hoe zeer de boosheid raaſt en woed.
Zo zult gy niets meer willen weeten
  Dan Chriſtus Leven, Leere en Kruis.
Wat anderen zich ook vermeeten,
  Om door een ydel windgedruis
Van waan, de menſchen te behaagen;
  Of door de onlesbaare eigenbaat,
't Onſchatbaar woord te koop te dragen;
  Of wie met Eli 't zichtbaar kwaad
Uit vrees te laf zie door de vingren;
  Die 't ernſtig met den Godsdienſt meent
Zal nooit zich dus aan 't aardſch verſlingren,
  Zo dikwils in Gods woord beweent.
Want rekenſchap te moeten geeven
  Van ieder ziel, hem toevertrouwt,
Moeſt hier de Leeraars ſteeds doen beeven.
  Ziet dat ge uw' eerkroon dan behoud,
ô Aangenaame ſpruit des Heeren!
  Nu vaſt geplant in 's Heilands kerk,
Laat nooit uw licht zyn' glans ontbeeren,
  Zyt yvrig in uw akkerwerk.

Wil

Digitized by Google

Wil dwaaze en dertle vraagſtof myden,
  Die vonk, die tempels ſteekt aan brand.
Leer voor geloof en godsvrucht ſtryden.
  Uw' reklyke inborſt geev' de hand
Van broederſchap aan alle vroomen.
  Maak dat men nooit uw jeugd verächt.
Vergaap u aan geen duiſtre droomen,
  Daar niemand ſtichting uit verwacht.
Oprechte liefde en zuivre waarheid,
  Die vlammen van 't oneindig Licht,
Voor ieder in een' dag van klaarheid
  Te ſtellen, zy vooräl uw pligt;
Dus trekt men 't hert van 't aardſch gewemel,
  Met all' zyn' ſleep van eere en praal;
Dus voert men zielen naar den hemel,
  Door onvervalſchte bybeltaal.
Houd vrede met uw Amptgenooten;
  Die hoofddeugd kent geen vloek of ſtraf.
Ja wenſcht ge uw heil te zien vergrooten,
  Laat toch den onwaardeerbren ſtaf
Der eensgezindheid nimmer breeken.
  Dat uwe en and'rer gaaven 't vuur

Digitized by Google

Van wysheid onderling ontfteeken.
  Geen afgunft maake u 't leeven zuur,
Daar veele Leeräärs door vervielen
  Tot vriendfchapsbreuk en fellen haat.
Uw werk zy 't winnen van veel' zielen,
  Door ernft, geduld, en hulp en raad.
Naamvoerder van den jongften zoone
  Van * Salomé! dat zyne kracht,
Zyn liefde en deugd uw' geeft bewoone!
  Zo kunt ge pal ftaan op uw wacht.
Zo zult ge, op 't voetfpoor van de wyzen,
  Van 's waerelds ydele eerzucht vry,
Voor 't ligtverleidend monfter yzen,
  De geeftelyke hovaardy.
Zo zult ge uit hunne fluimring trekken,
  Die loom en traag zyn in hunn' pligt.
Zyn heilig voorbeeld, vry van vlekken,
  Zy u een baak, een helder licht,
In alles wat uw ampt mag raaken.
  Zo zult ge in zynen liefde gloed

Tot

* Den Apoftel Joannes.

Digitized by Google

Tot heil van u gemeente blaaken.
Zo zult ge met een' heldenmoed
't Hartnekkig ongeloof beſtryden.
Zie dan naar gunſt noch ongunſt om,
Naar lief noch leed, gemak, noch lyden;
Tot dat de Vorſt en Bruidegom
Van zyne kerk u zal ontbinden,
En voeren u naar Vredeſtad,
Daar gy des leevens kroon zult vinden,
Dien onwaardeerelyken ſchat,
Omringd met goude zonneſtraalen,
Die nimmer ryzen, nimmer daalen.

Digitized by Google

ECHTKROON

VOOR DEN EERWAARDEN EN GELEERDEN

HEERE

JOHANNES DEKNATEL,

LEERAAR DER DOOPSGEZINDEN TE AMSTERDAM,

EN JONGVROUWE

JACOBA VAN DER HEIDEN.

Geleerde Tolk, die herten raakt,
En wechrukt, als ze uw heiltaal hooren,
En nu in zuivre liefde blaakt
Tot uw Jacobe uw uitverkooren,
Die schoone Lentebloem vol geur,
Hoe pryslyk is uw huwlykskeur!

Dat

Digitized by Google

Dat vry de jeugd zich vleië en ſtreel'
Met dertelheid, op haar Saletten;
Uw onwaardeerbaar Huisjuweel
Liet nooit zich door dat gif beſmetten;
Uw Lief bleef zedig, ſtil en kuiſch,
En walgde van dat woeſt gedruis.

ô Echtkroon, die een Leeraar paſt!
ô Zoete wellust zyner dagen!
Hoe moedig zal zy u den Laſt
Des zwaaren kerkdienſts helpen dragen,
Door vriendlykheid, door raad en pligt,
Waar door ge in huis een tempel ſtigt.

Hoe zal haar' opgetoogen geeſt
Aan uwe wyze orakels hangen,
Waar door ze, vry en onbevreeſt,
Zal naar het eeuwig Ryk verlangen!
Hoe zal ze luiſtren na Gods wet,
Op 't klinken van uw boettrompet!

Digitized by Google

Hoe zult ge, vrolyk en geruſt,
Met uw geliefde VAN DER HEYDEN
Steeds graazen na uw wenſch en luſt
In Jeſus Evangeliweiden,
Waar door het Godgeäard gemoed
Verſterkt, verheugd word, en gevoed!

De waereld mag den valſchen ſmaak
Van haare huwlyksweelde looven,
Maar dit inwendig zielvermaak
Gaat all' het aardſch genot te boven.
Volmaakt is dees Verbintenis,
Indien hier ooit volmaaktheid is.

Leef dan, Gelieven, God ten prys,
Verrykt met zegen en genade,
In dit verrukkend Paradys,
Beſchermt voor ramp, bevryd van ſchade,
Tot dat gy eeuwig bruiloft houd
In Salem, daar men nimmer trouwt.

Vereenigt den 3den van Grasmaand,
M D C C XXIX.

OP

OP

AGTIEN LEERREDENEN

DOOR DEN EERWAARDEN EN GELEERDEN
HEERE

JOANNES HOUBAKKER,

IN ZYN E: LEEVEN LEERAAR DER DOOPS-
GEZINDEN TE AMSTELDAM.

Hoe dierbaar is 't geluk van een Gemeente,
Wanneer zy, na haar 's Leeraars dood, zyn' ſchat
Van ſchriften als een dierbaar kerkgeſteente
Gebruiken mag, om haar langs 't ſmalle pad
Door de enge poort naar Sion voort te preſſen,
Uit leeringen van 't Oud en Nieuw Verbond!
Zo zien wy hier een bondel Predik-leſſen,
Welëer gevloeit uit eenen gulden mond,
Wiens nette taal, door 's Heeren Geeſt gedreeven,
Behaaglyk was voor veelen aan het Y:
En vraagt men, wien wierd dat talent gegeeven?
Houbakker was 't die Satans heerſchappy

Digitized by Google

Hielp kneuzen door zyn boetftem, die elks ooren
En herten trok verr' boven de aarde en 't zwerk:
Noch kan men hem, hier onder 't leezen, hooren,
Hoe *Abraham*, tot opbouw van Gods kerk,
Moeft wand'len voor zyn aldoorftraalende oogen:
Hoe *Jofua* de *keur aan Isrel geeft*,
Doch dat hy met zyn huis, door deugd bewogen,
Geen dienft als aan zyn Schepper over heeft:
Hoe God zyn' Zoon gezalft heeft tot een Koning
Van Sion op den berg der heiligheid;
Hoe hier *de dwaas*, (waar vind zich ooit verfchooning?)
Spreekt in zyn hert: *daar is geen Alheleid*:
Hier leert de menfch wat hem tot God moet brengen,
't Gedenken aan zyn' Schepper in zyne jeugd.
Wil Babels Vorft zyn vrede zien verlengen,
Weldaadigheid, die ongemeene deugd,
Aan armen en verdrukten te bewyzen,
Zal hem van *zonde en zwaarigheid ontflaan.*
Wil iemand zyn gelukzon hoog zien ryzen,
En in de gunft van 't Opperwezen ftaan,
Hy *zoek' Gods ryk*, door een *godvruchtig leeven*,
Vooräl en *eerft*; wat vorders 't lichaam raakt,
Dat word hem als een overmaat gegeeven.
Hoort Jefus, die in zuivre liefde blaakt

Tot

Tot 's menfchen heil, dus tot ons allen fpreeken:
Komt, dien het pak der zonden drukt, tot my;
Myn juk zal u ontlaſten van gebreken;
En wilt ge u zien van flaaffche banden vry,
Wil nedrigheid en zachtheid van my leeren;
Zo zult gy 't heil daar all' 't vermaak voor zwicht,
De zielenruſt, hoe 't gaan mag, nooit ontbeeren:
Myn juk is zacht, en myne laſt is licht.
Hier leert men dat *hem alles ſtrekt ten goede*
Die zynen God, als 't waardſte goed, bemint.
Hy fchrik' dan nooit voor ſtorm. gevaar of woede,
Die by den Hoogſt' een ruime fchuilplaats vind,
Waar in hy zorg en rampfpoed kan vergeeten.
Hoe zalig is 't naby zyn' God te zyn!
Hier tracht men *niets dan Chriſtus kruis te weeten*,
Dat is zyn Leer der waarheid, vry van fchyn.
Maar gy die nooit, door wrevel, *acht wilt geeven*
Op zulk een groote en dierb're zaligheid,
Hoe zult gy eens in 't uiterſte Oordeel beeven!
Hoe zult ge ontvlien de ſtraf voor u bereid!
Ach! dat dit woord, verklaart in deeze Schriften,
Een' indruk gaf, een vaſt en duurzaam merk
Aan ieder om het goed van 't kwaad te fchiften!
Gelyk hy die u riep tot zyne Kerk,

Steeds

Digitized by Google

Steeds heilig is, *zo jaag* dan in uw leeven,
Op dat men u voor vroom en wys erken',
Na heiligheid, *om dat 'er ſtaat geſchreeven:*
Zyt heilig, *nademaal ik heilig ben.*
Gy die hier op paleizen roemt en ſteden,
Dat deeze ſpreuk uw' trotſen moed betoom':
De waereld gaat met haar begeerlykheden
Voorby, gelyk een damp, een yd'len droom.
Ziet daar in 't kort den inhoud voorgedragen,
Leergierig hert, van dees verzameling,
Indien gy ſchept in Bybelſtof behaagen,
En 't Godlyk woord met veelen, niet gering
Wilt achten na deeze eeûw vol euveldaaden,
Zo kunt ge u in deez' Bloemhof na uw luſt
Vermeiden, en u dierbre ziel verzaaden
Met hemelſpys, tot zaligheid en ruſt.
Niets kan meer trooſt en waare blydſchap ſchenken,
Dan zulk een ſtof met aandacht te overdenken.

In 't Jaar MDCCXXX.

O P

Digitized by Google

OP HET TWEEDE DEEL
DER UITGEGEEVENE
PREDIKATIEN
VAN WYLEN DEN EERWAARDEN EN GELEERDEN HEERE
JOANNES HOUBAKKER,
IN ZYN E. LEEVEN LEERAAR DER DOOPSGEZINDEN TE AMSTELDAM.

Gelyk verandering van ſpys
De luſt tot eeten kan verwekken,
Zo kan op een byzondre wyz'
Gods woord een lekkerny verſtrekken,
Wanneer het, ſmaaklyk opgediſcht,
De graage ziel kan voedſel geeven,
't Geen haar verſterkt en ſteeds verfriſt,
Tot aanwas van het geeſtlyk leeven.

Leer-

Digitized by Google

Leergierig hert, hebt ge eens uw luſt
Geboet aan 't merch der heil'ge bladen,
Wel toebereid tot vreugd en ruſt,
Hier kunt ge u andermaal verzaden;
Hier word op nieuw een lekker ooft,
Een heilvrucht u geſtelt voor oogen,
Die 't vuur van kwaade driften dooft.
Houbakkers geeſt, voor lang gevloogen
Uit 's ligchaams tent van vleeſch en bloed,
Heeft zyn Gemeente voorgedragen
Deez' letterſchat, die 't vroom gemoed,
Wanneer, 't verlegen en verſlagen,
Om hulp tot zynen Schepper ſchreit,
Vertrooſten kan en lieflyk ſtreelen.
Hier word Meſſias heerlykheid
Vertoont in twintig tafereelen,
Die elk op 't ſchoonſt' zyn afgemaalt,
Verçiert met leevendige trekken,
Waar in men 't licht, 't geen 't all' beſtraalt,
Het Licht der Waarheid kan ontdekken,
Welks onbezwalkte glans de ziel
Een leidſtar in de woeſte baaren

Ver-

Digitized by Google

Verſtrekt, zo lang ze in 's ligchaams kiel
Moet worſtelen met veel gevaaren.
Smaak dan dees geeſtelyke ſpys,
Die jongelingen maakt tot mannen
En Vaders, tot uw Heilands prys,
Die alles uit de ziel verbannen
Wat zweemt na zonde, door de kracht
Van 't Kruisgeloof, van Liefde en Hoope,
Op dat men wys en welbedacht,
Den Loopbaan tot den einde loope
Om 's leevens flikkerende kroon,
Het eeuwige genadeloon.

In 't Jaar MDCCXXXII.

Digitized by Google

OP DE

VERRUKKELYKE GEDICHTEN

VAN

M. K. POOT.

DE POËZY SPREEKT.

'k Verbeeldde my wel eer dat elk door 't vlug verſtand
Alle eed'le Konſten moeſt uit Hoogeſchoolen haalen :
Maar 'k zie myn dooling, nu een' ſchrand'ren geeſt op 't Land
Een' ſchat van gaaven toont, daar Delfsland meê kan praalen.
Prees Rome, Cincinnaat, volleert in heerſchappy,
Myn Poot verdient de kroon van Neerlands Poëzy.

Digitized by Google

Op Dezelfde.

Verwaande Dichters, ſtaakt uw pooten
In 't Poëzy-veld, laat u raan:
Want uw gewas, hoe opgeſchooten,
Word onkruid, niemand wil 'er aan:
Poot heeft die kunſt alleen gevonden;
Zyn vrucht geeft ſmaak voor alle monden.

Als vooren.

Men dobbere niet meer op woeſte golven,
Om kunſt-ſchat, dien Athene geeft;
In Delfsland is een Dicht-juweel gedolven,
't Geen de akker lang verborgen heeft,
Waar by ſaffieren en robynen
Van waereldswysheid duiſter ſchynen.

Digitized by Google

ALGEMEENE WISSELING,

OP 'T SESTIGSTE

VERJAAREN

VAN DEN HEERE

HENDRIK VAN DALE.

Den loop der ondermaanſe dingen,
Wanneer men die met ernſt beziet,
Beſtaat in ſtaatverwiſſelingen:
Nu zal eens hertzeer en verdriet,
Dan weelde en vreugd haar beurt rol ſpeelen,
(Want alles is veranderbaar)
Op 's waerelds treur- en blytooneelen;
Dus rolt, dus rent het ronde jaar,
Gezwint door vier getyden heenen,
Ja zelf den dag die giſt'ren was,
Is heden als een damp verdweenen:
Zou dan de menſch, (zoo bros als glas,

Hoe

Digitized by Google

Hoe hoog van aanzien en vermoogen)
  Bestendig zyn en vaster staan?
O neen! hy vind zich zelf bedroogen,
  Die zich durft vleijen met die waan:
Voelt zich dit groote rond beweegen,
  Die kleene waereld is niet vry,
Van felle orkaanen, wind en regen:
  Wanneer hem nu de zon eens bly,
Met voorspoeds straalen blinkt in de oogen,
  Op morgen word dat helder licht,
Met eene mist van ramp betoogen,
  Daar lust en vrolykheid voor zwigt;
Zoo wisselt alles hier op aarde,
  Gelyk het in den handel gaat,
Daar 't geld nu meer, dan min van waarde,
  Nooit blyft in eenen zelven staat,
Dat postpaart draaft steeds heen en weder,
  En brengt zyn heer wel in gevaar:
Die weegschaal dryvende op en neder,
  Blyft zelden in den evenaar,
Maar weet zelf op een aas te weegen,
  Den wisselloop van 't dierbaar goud;

Digitized by Google

Zo ſtrekt ze een zuil door 's Hemels zegen,
Waar op het koopheil is gebouwt.
VAN DALE kan dit ondervinden,
Die heden zyn Geboortefeeſt,
Vol blydſchap viert met zyne vrinden;
Dies elk uit een verheugden geeſt,
Met zegenwenſen hem onthaalen.
Hy, uitgeleert in wiſſeling,
Van Bank- en Casgeld zonder dwaalen,
't Zy dat hy uitgaf en ontfing,
Ziet in dat voorbeeld hoe zyn jaaren,
Verwiſſelt worden door de tyd,
Ja hoe een kroon zyn zilv're haaren
Bedekt in 't aanzien van de nyd,
Van driemaal twintig zonnekringen;
Dies dankt hy met zyn ziel en hert,
Den grooten Schepper aller dingen,
Die tot dit uur bevryd van ſmert,
Gezont in welſtand rekt zyn dagen,
Ja die zyn waardige Echtgenoot,
Zyn tweede ziel zyn welbehaagen,
Niet heeft gerukt uit zynen ſchoot,

Een

Digitized by Google

Een Echtgenoot zoo ryk van gaven,
  Zoo ſchrander in haar huisbeleid
En zyn beroep, die door haar draaven
  Betoont, dat zy de ledigheid
Heeft uit haar hert en huis geſlooten;
  Dies ſtrekt zy hem een trooſt en ſtut,
Daar hy veel dienſt van heeft genooten;
  En nog voor veelen leeft tot nut.
Van Dale welk een ſchat van zegen,
  Geniet ge in 't afgaan van uw tyd!
Gods voorzorg blyve op al uw wegen,
  Uw dierbaar ſchild, waar op de nyd
Vergeefs haar tanden ſtomp zal knaagen;
  Zy leide u op het pad van ruſt,
Aan 't einde van uw leevensdagen,
  Tot dat uw lamp word uitgebluſt,
Of uitgaat by gebrek van voedzel;
  Zy dryve altoos uit uw gemoed,
De haat met al haar ſnood gebroedzel,
  Die eeuwig op de vroomen woed;
Zo zult gy na verwiſſelingen
  Van 't aardze, in 't hemels Vaderland,

Digitized by Google

Den lof van 't Opperwezen zingen,
't Geen nooit verandert in zyn ſtand:
Daar ruſt de ziel zo ryk beſchonken
In Gods paleis voor haar bereid,
En zal met groote luiſter pronken,
In d'onbegryplyke eeuwigheid;
Die Wiſſel daar niets by kan haalen,
Die 't eeuwig heil heeft tot haar wit,
Word aangenoomen te betaalen
Van Hem, die 't al heeft in bezit:
Die Heer van hemel en van aarde,
Eiſt maar oprechte deugd, in waarde.

Den XXVII van Hooimaand
in 't Jaar MDCCX.

Digitized by Google

OP HET WISSELBEURTIG LOT VAN 'T REEDELYK SCHEPSEL, DOOR DEN HEERE HERCULES BOUMAN, OUDERLING VAN DE NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE GEMEENTE TE AMSTELDAM.

Een Christen HERCULUS, geraakt
Door heilig vuur, om de onbedwingbre togten
Te temmen als zo veele zielgedrochten,
Vertoont zich in dees blaân, en slaakt
Door 't geestlyk zwaard het hert van slaafsche banden.
Hoofdschepsel door Gods hand gevormt,
Dat, op deeze aarde, daar 't steeds stormt,
U, waar ge u ook meugt wenden, aan ziet randen
Van 't allerheilloost Driemanschap,
De waereld, en uw vleesch, en 't hoofd der boozen,
Op dat ge zoud uw ziel, verroekeloozen,
Zie hier uw *Wisselot* van trap

Digitized by Google

Tot trap ontdekt in deeze nutte blaadren,
En, hoe ge ontlaſt van ydlen waan,
Dees vyanden moet wederſtaan,
Door uwen God door 't waar geloof te naadren;
't Geloof gekent aan Liefde en deugd,
Het welk de pyl der boosheid door zyn ſtraalen
Verdooft, is 't ſchild dat u doet zegepraalen,
Tot dat ge in Vredeſtad de vreugd
Der zaligen voor eeuwig zult verwerven,
Door uw' Verloſſer, Zoensman, ſtut
En voorſpraak die u ſteeds beſchut:
Want buiten Hem moet elk zyn heilpand derven.
Een ander bouwe hooi en hout
En ſtopp'len op deez' grond, tot ieders ſchade,
ô Bouman! wyl 't u luſt, door Gods genade,
Door zilver, eêl geſteente en goud
Uw Godshuis op dat fondament te bouwen,
Dat in het vuur van ongeval
Nooit op de proef bezwyken zal.
Wie moet niet met verwondering beſchouwen
Uw Tempel die gy rein en net,
Van binnen en van buiten met cieraden,
Die 't zielgezicht verheugen, overlaaden,
Voor ieder Zondaar open zet?

Dus

Digitized by Google

Dus kan hy, naar uw Schets de Bouwkunſt leeren;
  Men ſla de hand dan onbevreeſt,
  Aan 't hert, dien Tempel van Gods Geeſt,
Door dikwils in uw Tempel te verkeeren.
  Welaan, Geloovigen, wilt u
Door liefde en vrede met elkaêr vereënen;
Bereid u dus tot leevendige ſteenen,
  Voor Jeſus huis: ai zyt niet ſchuw
Voor de arbeid, want de prys zal 't al verzoeten.
  En gy, ô BOUMAN! vaar dus voort;
  Uw bouwſtof heeft myn ziel bekoort.
Laat anderen als blinde mollen wroeten
  In 't diepſt' der aarde om hun geſtigt
Van welluſt, ſchat en eere in top te heffen,
Welks val hen eens tot ſchrik en ramp zal treffen;
  Ik wenſch, dat gy, voor deeze pligt,
Verciert met één der ſchoonſte Leevenskroonen,
't Huis niet gemaakt met handen meugt bewoonen.

In 't Jaar M D CC XXVI.

Digitized by Google

IN 'T STAMBOEK

VAN DEN HEERE

WILLEM VAN DER POT.

Een Stamboek, opgevult met naamen, vaerzen, ſpreuken,
Is als een bloemprieël vol aangenaame reuken;
Doch 't is nooit veilig voor den damp der bitſe nyd,
Noch voor den ſcherpen tand van d'alverſlindbren tyd:
Maar zalig hy wiens naam in 't Stamboek is geſchreeven
Van de Opperwysheid, om eeuw uit eeuw in te leeven
In de onbedenkbre vreugd van Sions heilgenot:
Dat ſchenk' ze aan u en my en elk, ô VAN DER POT!

OP EEN

REIZIGER.

Gelukkig Reiziger, die op zyn aardſche reis,
Met zyn gedachten reiſt naar 't hemelſche paleis.

OP

Digitized by Google

OP DE

AFBEELDINGE

VAN DEN HEERE

MR. GERARD VAN LOON.

Dit 's 't wezen van VAN LOON dat gy hier voor u ziet,
Maar 't beste deel, de trek der ziel, beschouwt ge niet:
Kon de Etskunst die in 't beeld vertoonen uit zyn bladen
Van Munt- en Letterschat, wiens oog zou zich verzaaden?

Anders.

Hoe wel heeft hier de kunst in 't treffen zich gekweeten!
Elk zegt: dit is VAN LOON. Maar had zy iets geweeten
Van 's Mans inwendig deel, men zag 'er by in 't klein
De Penningkroon op 't hoofd, den Letterschat in 't brein.

Digitized by Google

Anders.

Dus trof de kunſt Van Loon:
Maar kon zy ook de trekken
Van 's Mans verſtand ontdekken,
Men zag 's Lands *Penningkroon*
En *Letterſchat* hier praalen
Met onnavolgb're ſtraalen.

OP DE

AFBEELDING

VAN DEN HEERE

ANDRIES SCHOEMAKER,

Keurig verzamelaar der Gedenkmunten, enz.

Dus wiſt *van Blommens* hand Schoemaker af te maalen,
Die zynen klocken geeſt niet beter op kan haalen
Dan in 't vergaadren en 't beſchryven van den ſchat
Der Penningmunten, in zyn Kabinet bevat,
En in het tekenen van Steden, Dorpen, Sloten.
's Mans yver blaakt tot nut van zyne Landsgenooten.

OP

OP HET VOORTREFFELYK GEDICHT

DOOR

P. DE BYE,

OP EEN

GADELOOZE TULP

VAN DE HEEREN

ADRIAAN VAN DER KAA

EN

WILHEM LORMIER,

IN 's GRAVENHAGE.

KLINKDICHT.

Wie melt uw lof naar waarde? ô schrandere de Bye!
Wie kan uw ryk vernuft vol vindingen betaalen?
Dat zulk een honigbeek weet uit een bloem te haalen,
Zo liefiyk vloejende door de eed'le Poëzy.

ô Weer-

ô Weergalooze Tulp! uw luister vol waardy
Blinkt klaarder, in die geest met leevendige straalen,
U beter als 't penseel door verven af kan maalen:
Wat zet die eerkrans u al glans en schoonheid by?

De Schilderkonst is maar een afschrift van Natuur,
By zulk een dichtpen, die door een verborgen vuur,
De wond'ren van natuur, vol praal, kan overtreffen.

Zwyg Dichters, die door waan u zelf wat groots verbeeld,
Dit is de wakk're By, die honigraaten teelt,
Die 't Hoflyk 's Gravenhaag met reden hoog mag heffen.

AAN

Digitized by Google

Aan't allerschoonste Beelt,
Dat in myn zinnen speelt.

Aanminnig Beeld dat myne ziel doorgriefde
  Door kuysse min ô spiegel van de deugd!
Waar op myn ziel zoo kragtiglyk verliefde,
  Gy zyt alleen myn rust myn roem en vreugd,
En ach! my mag u byzyn niet gebeuren
  Als heel beschroomt, vol zorg, in d'oopen lucht?
Dat doet myn hert weemoedig zyn en treuren!
  Zoo slyt ik steeds myn tyd met zucht op zucht.
Zoo leeft u beeld altoos in myn gedachten;
  't Zy dat de dag my houd in bezigheid,
Of dat ik slaap of sluimer in de nachten,
  Uw schoonheid is 't, die nimmer van my scheid.
Maar ach! myn lief, myn troost, myn tweede leeven,
  Wat zal het zyn met myn getrouwe min?
Ik zie, helaas! myn vonnis al geschreeven,
  Myn droefheid drukt my die gedagten in.
Nu vrees ik al dat ik u zal verliezen,
  Eer ik u eens mag groeten voor myn bruid:
Myn waarde ziel wat staat my dan te kiezen?
  Ach! dat de dood dan vry myn oogen sluit.

Want

Digitized by Google

Want als ik zie 't verschil van onze staaten
  Met aandacht in, dan straf ik zelf myn hert,
Dat veel te los de min heeft ingelaaten:
  Maar 't is te laat, myn zinnen zyn verwert:
Ik ben gewond door u aanminnige oogen
  ô Schoonheid die my boven al beviel!
Ach! had de min op u zoo groot vermogen,
  Als wel op my, myn allerwaardste ziel;
Zoo zag ik eens een uitkomst voor myn pynen;
  Maar ach ik vrees (en 't is niet zonder reên)
Dat myn geluk eens schielyk zal verdwynen.
  Wat raad myn lief; waar wil 't dan met my heen?
'tGeliefde wil steeds by 't geliefde leeven,
  En ik helaas! (wat valt het bang en hart)
Mag u niet eens een eerbaar kusje geeven,
  Tot lavenis voor myn bedroefde smert:
Zoo tel ik vast de dagen ja zelf de uuren,
  In eenzaamheid, in zugten en geklag:
Myn lief, laat dog myn pyn niet langer duuren,
  Ik ben getroost als ik maar hoopen mag:
Want zonder u heb ik geen lust in 't leeven,
Geeft my u hert, ik heb u 't myn' gegeeven.

OP

Digitized by Google

OP EENEN VERWAANDEN HOMMEL, ONNUT DOMMESTUK VAN 'T GEMEENEBEST DER BYEN.

'k Zag eens een Hommel van een Bytje heusch begroeten,
Maar 't Ondier, verr' van 't op dezelve wys te ontmoeten,
Vloog 't snorrende voorby met een gefronst gelaat,
Als of 't geäast had op den drek van Hippokraat.
Ondankb'ren (dacht ik) kan de waan u dus verstrikken,
Dat gy hen hoonen durft wier honig gy moet slikken.

Digitized by Google

BY HET ZIEN VAN 'T LEESBAAR SCHRIFT EN HET ORDENTLYK NAALDEWERK, DOOR DE VOETEN EN TEENEN VERRICHT VAN GRIETJE MICHIELS, GEBOOREN ZONDER ARMEN.

Te Westzaandam M D C C XXVI.

Wiens ziel moest zich in 't binnenst niet erbarmen
Om deeze Maagd, gebooren zonder armen,
Ten waar ik zag hoe de Oppermogenheid
De Voeten weet in handen te herscheppen,
En Teenen doen als vlugge ving'ren reppen
In 't Penbestuur en 't Naaldwerk met beleid.
Looft dan dien Heer, gemeenen en byzondren,
Die wondren toont, zelfs buiten de eeuw der wondren.

OP

Digitized by Google

OP HET

NIEUWE ORGEL,

DOOR ORDRE VAN DE WELËDELE EN WELWYZE MAGISTRAAT DER STAD

AMSTELDAM,

GEPLAATST IN DE OUDE KERK.

Wien luſt het niet met Orgelklanken,
Den Schepper van 't Heeläl te danken,
En, naaſt die Oppermajeſteit;
De wyze en loflyke Overheid!
Die, door de godtvrucht aangedreeven,
Dit konſtig ſpeeltuig heeft gegeeven,
Op dat men 's Allerhoogſtens eer
Met onbeſproken vreugd vermeer',
In een van Amſtels oudſte tempels:
Men naadre met ontzag zyn drempels
Met herten vol van dierbre ſtof,
Om ongeveinsd Jehovaas lof,

Op 't lieflyk maatgezang der Pfalmen,
Door orgelklanken uit te galmen:
Zoo volgt men, in 't zielroerend fpel,
Den braaffłen Vorft van Israël,
Die zich met blydfchap dus liet hooren.
Zoo zweemt men beft naar de Englenchooren,
Die onvermoeid, en onverzaad,
Gods wysheid, gunft, beleid en raad,
Rechtvaardigheid en Alvermogen,
Doen klinken door de hemelboogen,
In 't driemaal heilig Zegelied.
Volgt dan van verre, als in 't verfchiet,
Die onbevlekte hemellingen,
ô Amftellaars! betoont met zingen
Op 't ftreelend orgelfpel uw' plicht,
Daar 't ydel fpeelvermaak voor zwicht;
Zo zult ge in 't zalig hof daar boven
Jehovaas naam voor eeuwig looven,
Daar fteeds de zangtoon ryft en daalt,
Daar niets die hemelvreugd bepaalt.

Digitized by Google

OP EEN KLOK, VEREERT AAN DE KERK TE DRONTHUM.

DE KLOK SPREEKT.

Men ſchonk my aan dees Kerk, voor 't recht,
Met roem en billykheid beſlecht,
Tot ſchrik voor hem die 't heeft geſchonden
Door eigenbaat en ſnoode vonden.
Ik waarſchouw elk door myn gebrom,
Maak nooit het recht door geldzucht krom,
Of myn geluid zal 't openbaaren.
Vraagt iemand, wie ze zyn, of waaren,
Door wie dees gunſtgift is gedaan?
Hun naamen ſtaan hier onder aan.

Floris Bontekoning,
Chriſtoffel Henrik Freber,
Jan Verryn,
George Bruyn,
Nicolaas Blaaupot.

Als Gecommitteerden van de gezamentlyke Aſſuradeurs.

Digitized by Google

VERKLAARING
DER
TYTELPRINT
VOOR WILLEM EVERWYNS
LEERZAAME GEDICHTEN.

G*odvruchtigheid*, die op den grond eens *Kerkzuils* zit,
Is met een' *toom* voorzien, en *maatstok* om te meeten;
Haar *offerbande* heeft de Godheid tot haar wit,
Terwyl *twee engelen* hun pligten niet vergeeten,
Daar de een' een *akker* en een' *wynberg* mild besproeit,
En de andere eenen *krans van Lauren* brengt van boven,
Voor elk die in 't geloof en heiligmaaking groeit.
De *Pallemboom* verbeeld de deugd, die, hoe verschoven,
Hoe fel bestormt door 'twoên der boosheid,nimmer zwicht.
De zuil bekroont haar hoofd met Hemelsche çieraaden,
De *Wet van Moses* en het *Euangeli-Licht*.
Wie zou de waereld om die schatten niet versmaaden?
Twee andere *englen*, die den voorgrond hier beslaan,
Vertreên de *afbeeldingen der snoodste zielgebreeken*,
En roejen 't *onkruid* uit van doodelyke waan,
Die 't goede zaad verstikt, waar door men word versteeken
Van vruchten naar den geest, en 't onvergangbaar goed;
Dus strekt de Tekenkunst tot leering voor 't gemoed.

O P

Digitized by Google

OP HET
HENGELVISSEN
OP
RYNEVEEN.

Zang: Stemme

Wanneer de zon in 't morgenrood.

I.

Liefhebbers van de Vissery
Komt toont uw vlyt en yver,
En voegt u vreedzaam zy' aan zy'
By Reinharts schoone vyver:
Vrind Goedaard neemt zyn tyd wel waar,
Hy heeft zyn tuigje fix en klaar
Om ieder te geryven.
Maar, ó weergadeloos verdriet!
Wy hebben hier geen hengelriet,
Dies moet men 't laaten blyven.

Digitized by Google

2.

Wat nood: baalt uit die boere ſtulp,
(Het ſchaad niet ſchoon 't getaakt is)
Een braave juffer tot behulp,
Maar die van hout gemaakt is,
Of zo ge u daar niet op vertrouwt
Gebruik een balk van 't noordſche woud,
En ſterke kabel koorden
Voor ſnoeren. Ik vergryp me ſchier;
Zwyg ſtil: men vind geen Tiphons hier;
Om monſters te vermoorden.

3.

Waarom uw geeſt door zorg vermoeit?
Men zal wel midd'len vinden:
Is hier geen hout genoeg gegroeit
Om ſnoeren aan te binden?
't Zy ſtaak, 't zy ſtok, verlegen man?
Elk neem maar wat hy krygen kan.
't Gaat wel: wy zyn reeds vaardig.
Haakt maar de worm aan 't hoekje vaſt,
En ziet dat gy de baars verraſt,
Hy is uw vlyt wel waardig.

Zyn

Digitized by Google

4.

Zyn dikheid heeft geen manuaal
(Dus zegt men) van het vissen.
Maar wagt, en ziet op 't middagmaal,
Of hy zyn vangst zal missen:
'k Durf wedden dat hy aan den dis
In 't kort u aller meester is;
Want ziet, dit moet gy weeten,
Al toont hy nu de vis gena,
Dat hy de regel Etika
In 't minst niet heeft vergeeten.

5.

Laat Reinhart die de viskunst kent,
De baarzen vry verschalken,
Wyl hy 't van jongs op is gewent,
Want afgerechte valken
Slaan zelden mis. Laat Goedaard vry,
Steeds met de wormpot op zyn zy
Het stom gediert verrassen,
Dat van bedrog noch laagen weet:
Laat Vreeryk schraapen dat hy zweet:
Ik zal op schenken passen.

6.

Laat ons dan 't hart met Kaapsche wyn
En foesel wat verversschen,
Want Kibus met zyn zonneschyn
Geeft oogen aan de visschen.
Maar hoe! zy schrikken voor dien storm:
Elk slok den hoek in met den worm.
Wy zullen, om te toonen
Dat wy niet zyn van smaak berooft,
Hun ingewand, hun staart, hun hooft
En graat zelf niet verschoonen.

KOR-

Digitized by Google

KORTE SCHETS

VAN HET

STERVEN

DER

MARTELAAREN,

BEGINNENDE MET DEN KRUISDOOD VAN ONZEN ZALIGMAKER JEZUS CHRISTUS, EN EINDIGENDE MET DE VERVOLGING IN PIEMOND.

Digitized by Google

Digitized by Google

KORTE SCHETS

VAN HET STERVEN DER

MARTELAAREN.

De Kruiciging van den Zaligmaaker JEZUS CHRISTUS.

Gy, die hier ſteedsveel hoon, veel ſmert en ſmaad moet lyden,
Ziet op uw Heilands druk en zyn benaauden dood,
En hoe de zegepraal eens volgen zal na 't ſtryden,
Voor hem die nooit bezwykt in 't nypen van den nood:
Laat dan geen valſche waan van weelde uw hert behaagen.
Nooit draagt hy 's Leevens kroon die 't kruis niet heeft gedragen.

De Onthoofding van JOANNES DEN DOOPER.

O waarheid, dierb're ſchat! ô ſpiegel voor 't verſtand!
Hoe dikwils word gy hier bewimpelt of verdreeven
Door vleyery! Maar deez' getrouwe Boetgezant
Heeft u verdedigt zelf ten koſte van zyn leeven.
Zo woed de tiranny op 't lichaam, wyl de geeſt
Naar boven vliegt, daar zy voor dood noch rampen vreeſt.

De

Digitized by Google

De Steeniging van STEPHANUS.

O Stephanus! de glans van diamante kroonen,
Verdooft by de eed'le kroon van uw volmaakte deugd,
Laat vry het dolle graauw, als Jacobs baſtaardzoonen
U ſteenigen, geen nood: gy ziet de Hemelvreugd,
Uw ſchat, reeds door 't geloof; dies hebt gy, hoe beſtreeden,
Op 's Heilands ſpoor zelf voor uw vyanden gebeeden.

De Onthoofding van den Apoſtel JACOBUS DE MEERDERE.

Hoe kragtig werkt Gods geeſt! De zoon van Salomé,
Die korts van hooge ſtaat en wraakzucht ſcheen te droomen,
Verkieſt kloekmoedig nu voor Jezus leer de ſnee
Van't zwaard door zynen hals, om't eeuwig ryk der vroomen.
Staak, ſtaak ô tiranny! uw woeden op Gods Kerk,
Zyn Almacht is u in 't beſtryden veel te ſterk.

De ſteeniging van den Apoſtel JACOBUS DE MINDERE.

O dierbaar Kruisjuweel! kan uw rechtvaardig leeven
U niet bevryden van den Prieſterlyken haat?
Neen: dat verbaſtert zaad tot moorden aangedreeven,
Verhaaſt dus de ondergang van Tempeldienſt en Staat.
Bloeddorſtigen, gy word voor 't Oordeel reeds gedagvaart
Door 'sHemels wraak, die al gereed ſtaat met haar ſlagzwaard.

Digitized by Google

De Verbranding van BARNABAS.

O Barnabas! ô zoon van liefde en trooſt! die 't vuur
Van deugd en yver voor Gods eer en dienſt liet blaaken:
Uw heldenmoed ſtond pal gelyk een ſtaale muur,
Om in veel' Steden voor de Chriſten Kerk te waaken.
Wat was uw loon? Gy wierd zelf in uw Vaderland
Helaas! gehoont, geſleept, mishandelt en verbrand.

De Marteldood van den Evangeliſt MARCUS.

Gy hebt uw 's Heilants leer, zyn onberiſp'lyk leeven,
Zyn wonderen en dood verklaart tot trooſt in druk;
Ja, door een heilig vuur van yver aangedreeven,
Den wilden Africaan doen buigen onder 't juk
Van Jezus zachte wet, ô Marcus! maar in 't ſtryden
Voor 't Kruisgeloof, moeſt gy een dood vol rampen lyden.

De Kruiciging van den Apoſtel PETRUS.

Uw traanen van berouw, uw deugd, uw vaſt beſluit
Vol brandende yver tot veel vrucht in 't werk des Heeren,
Wiſſe al de vlekken van uw ſchuld, ô Petrus! uit.
Ach! dat elk zondaar dit wou uit uw voorbeeld leeren.
Nooit is de Godsvrucht uit uw eed'le ziel verhuiſt,
Schoon gy op uw verzoek wierd nederwaarts gekruiſt.

Digitized by Google

De Onthoofding van den Apostel PAULUS.

Zwyg *Curtius* van uw' beroemden Alexander.
Die waereldwinner moet verdwynen voor deez' held,
Die onvermoeit, door 't Kruis, dien onverwinb'ren Stander,
d'Aardsvyand heeft bestreên, en Jezus Kerk herstelt.
Toen Neroos wreedheid heeft zyn leevenszon doen zinken,
Zag 't oog van zyn geloof de Kroon des leevens blinken.

De Kruiciging van den Apostel ANDREAS.

Gy wierp, ô Visscher! ook het geest'lyk Visnet uit
In 's waerelds woeste zee om zielen in te vangen,
En haalde tot Gods eer en dienst een goede buit
Uit veele waat'ren op; dus zaagt ge uw hertsverlangen,
Tot dat gy vol van hoop, ontlast van ramp en nood,
Deez' visschery aan 't kruis moest boeten met den dood.

De Kruiciging van den Apostel PHILIPPUS.

Hoe duister was 't verstand, eer 't licht van kennis daagde
In uwe ziel, toen gy, PHILIPPUS, Jezus vraagde
Of hy den Vader u wou toonen. Nu geniet
Ge met de daad 't geen gy niet zien konde in 't verschiet.
Uw Kruisdood baande aan u hier toe den weg veel nader.
Nu ziet ge beide in hem den Zoon, en ook den Vader.

De

De Kruiciging van den Apostel BARTHOLOMEUS.

Gy ſtond vrywillig van uw' Vorſt'lyk' eernaam af
O Kruisgezant! en liet u tot de doodſtraf doemen
Ten dienſt van Hem, die u de ziel en 't leeven gaf.
De waereld mag verwaand op hooge ſtaaten roemen,
Zy kent dien ſtaat niet die een Chriſten eeuwig erft,
Wanneer hy tot Gods eer, en voor de waarheid ſterft.

De Marteldood van den Apoſtel THOMAS.

Uw ongeloof heeft ons in 't Kruisgeloof verſterkt,
O Thomas! door 't gevoel van 's Heilands dierb're wonden;
Maar toen gy door zyn' Geeſt gezalft wierd en bewerkt,
En naar den wilden Moor en Indiaan gezonden,
Hebt gy ten koſte van een' wreeden dood getoont,
Hoe leevendig 't Geloof heeft in uw ziel gewoont.

De Onthoofding van den Apoſtel MATTHEUS.

d'Aardsvader Levi moeſt naar 't Goddelyk bevel,
Zyn wettig erfdeel aan zyn broed'ren overlaaten;
Maar gy, ô Levi! licht van 't duiſter Israël,
Gy hebt, tot 's Heilands dienſt, uw tolhuis, ſchat en ſtaaten
Voor 't Kruis verwiſſelt, door 't Geloof, om 't eeuwig goed.
Hoe zalig is de keur van 't heilige gemoed!

Digitized by Google

De Marteldood van den Apostel JUDAS.

Belyder van 't Geloof uw 's Heilands, ô! hoe schoon
Blonk 't licht van Godsvrucht in u uit vol vast vertrouwen,
By dien Iscarioth uw' naamgenoot, die 't loon
Van 't snoodst' verraad ontfing, 't geen immer is gebrouwen.
Gy zaagt in 't martelperk vol hoop uw eeuwig erf:
Hy stortte zyne ziel door wanhoop in 't verderf.

De Marteldood van den Apostel MATTHIAS.

Gy wierd, Godvruchte ziel, na 's Heilands Hemelvaart
Tot zyn' Apostel door uw' zuiv're deugd verkooren
In plaats van een', die van de menschlykheid ontaard,
Door 't snoodste gruwelstuk rampzalig ging verlooren.
Maar gy, schoon ge om 't Geloof moest lyden zonder schuld,
Hebt Ethiopië met Jezus leer vervult.

De Marteldood van den Evangelist LUCAS.

Geen kruidgeur riekt zoschoon, nog geeft diehert versterking
O Lucas! tot de vreugd en welstand voor 't gemoed,
Als d'Artsenyhof die gy voor ons open doet,
Die kracht in zwakheid baart d r goddelyke werking.
Indien ge, ô zondaars! van uw krankheid zyt bewust,
Hier vind ge een Paradys van heil, van troost en rust.

De

Digitized by Google

De Apostél en Euangelist JOANNES.

Wie moet de waereld met haar wellust niet verzaaken,
Geliefde Apostel, die u ziet in 't liefdevuur,
Tot God en waare deugd, steeds onophoud'lyk blaaken?
Schoon u Domitsiaan, dat monster van natuur,
Op Patmos bant, geen nood, een Hemel van gezichten
Verheugt uw ziel, waar voor al 't aards vermaak moet zwichten.

De Onthoofding van CYPRIANUS, *Bisschop van Karthago.*

Hoe heeft Karthago met den glans der Liefdewet,
Godvruchte CYPRIAAN, door uw beleid geblonken?
Maar ach! nu legt zy in den poel van Mahomet,
Ontbloot van Gods genade en 't heilzaam licht, verzonken.
Zo haalt men door verzuim van wacht, van deugd, van raad,
Een zielstraf op den hals die 't al te boven gaat.

De Marteldood van LAURENTIUS.

Hoe edelmoedig toont ge, ô LAURENS! voor den Raad
De schatten van uw Kerk, geen goud, maar eed'le zielen,
Juweelen in Gods oog, die nooit van 't spoor vervielen,
Hoewel hen de armoê drukte, en 's waerelds bitt'ren haat.
Gy zult, ô Kruisheld, schoon uw lichaam wierd gebraaden,
Voor eeuwig in een zee van Hemelweelde baaden.

Digitized by Google

De Marteldood van ROMANUS.

Geen diamantſtraal blinkt zo ſchoon in Jezus oogen,
O edele ROMAAN! dan uw verheeven deugd
En moed, daar de Eng'len-rei om hoog zich in verheugt:
Al word gy hier vertrapt, gehoont en uitgeſpoogen:
Al legt de wreedheid al haar pylen op u aan,
't Geloof ziet op de kroon die nimmer zal vergaan.

De verbranding van JAN BADBY.

Geen' ſtorm kan 'tKruisgeloof,geplant in't deugdzaam hert,
Door Gods onwinb're kracht ooit uit zyn vaſtheid rukken,
Het wykt voor vleiery, voor ſchatten, ſmaad noch ſmert:
Het ryſt ſteeds hooger, hoe men 't laager wil verdrukken,
En hield het immer ſtand, 't was in de braave ziel
Van BADBY, die dien ſchat zelf in den gloed behiel.

De Marteldood van ROGIER ACTON, JOHAN BROUWN, EN Mr. JAN BEVERLEI.

Godvruchtig drietal, juicht in 't midden van den hoon
En pynelyke ſmert. God zal u nooit vergeeten:
De ſmadelyke galg verſtrekt u voor een troon.
Uw ſtroppen blinken als een diamante keeten
In 't oog van Hem, die u beproeft door 't vuur van druk.
Het lyden is de weg naar 't eeuwige geluk.

Digitized by Google

De Verbranding van JOANNES HUS.

Bouw op geen vrygeleide, ô Hus! ô licht van deugd!
De Kerkvergadering heeft reeds uw val besteeken;
De brandpaal staat gereed; dog Kruisheld, zyt verheugt,
Al breekt de Paus zyn woord God zal zyn eed niet breeken,
Als hy uw dierb're ziel voert uit de vlam om hoog.
De dood der Heiligen is kost'lyk in zyn oog.

De Verbranding van HIERONIMUS VAN PRAAG.

Uw val, HIERONIMUS, gaf stof tot droevig klaagen,
Maar uw berouw en moed, tot luister van Gods wet,
Blonk als de zon, toen kostge een' wreeden dood verdraagen.
Dit was uw taal toen 't vuur wierd achter u gezet.
Breng vry de brandstof voor myne oogen, 'k zal niet schroomen.
Had ik deez' vlam gevreest, nooit was ik hier gekoomen.

De Marteldood van een Vrouwspersoon.

Naau had ge, ô Kruisheldin! in 't vuur den geest gegeeven,
Of 's Hemels wraak, die meest op wolle voeten gaat,
Viel op uw vyand aan ten kosten van zyn leeven.
Wie beeft niet voor de straf van wreedheid en verraad,
Nu een verwoede stier 't geweld kan achterhaalen?
Gods Almacht laat zich door geen middelen bepaalen.

Digitized by Google

De Verbranding van JOANNES VOËSIUS, EN HENRICUS ESCHEUS.

Als 't vroom gemoed door 't licht der waarheid word be-
ſtraalt,
Dan moet de nacht van zonde en ongeloof verdwynen:
Dan zwigt de ziel, hoe bits de wreedheid dreigt en ſmaalt,
Voor banden, hoon, noch ſmaad, noch de allerfelſte pynen;
Want zy beſchouwt de Kroon des leevens in 't verſchiet,
Gelyk men 't hier aan deez' twee Kruisgenooten ziet.

De Marteldood van HENRICUS VAN ZUTPHEN.

Wierd ooit het brein tot haat en dolle wraak geſpitſt,
Om de onſchuld t'elkens te vervolgen tot den bloede,
Hier word de eenvoudigheid tot gruw'len aangehitſt
Door 't geeſtelyk geweld, nooit zat van moord en woede.
Helaas! hoe deerlyk word deez' trouwe Kruisgezant
Geklopt, getrapt, geſleept, doorſteeken en verbrand.

De Marteldood van JOANNES DE KLERK.

Waart gy geen Klerk geweeſt maar Meeſter in Gods ſchoole,
Gy had door lydzaamheid dien beeldenſtorm geſtaakt.
O yveraar! elk leere, op dat men nimmer doole,
't Gevaar te myden als Gods eer niet word geraakt;
Doch uw Godvruchtigheid die 't kwaad niet kon gedoogen
Zelf in de zwaardſte pyn, was dierbaar in Gods oogen.

De

De Verbranding van JOANNES PISTORIUS.

Gelukkig is hy die in 't bloejen van zyn jeugd,
Het juk des Heeren draagt wanneer hy eens moet ſtryden
Voor 't dierbaar Kruisgeloof: dan ſtaat oprechte deugd
Het proefvuur uit, om tot Gods eer den dood te lyden.
Wierd iemand ooit van die genadezon beſtraalt,
Gy hebt, Pistorius, met zulk een kroon gepraalt.

De Verbranding van THOMAS BILNEY.

De Roomſche Scevola ſtak eens zyn hand in 't vuur,
Om 's waerelds eer, een bel vol winden, te verwerven:
Uw proef, ô Bilney! van een andere natuur,
Geſchiedde om tot Gods eer voor 't Kruisgeloof te ſterven.
Zo ver verſchilt de hoop, het oogmerk en de wenſch
Van d'aardsbeminnend' en den Godgeliefden menſch.

De Verbranding van JOANNES POINTET.

Wierd dan uw tong, die ſteeds de waarheid heeft beleeden,
Die tong, die elk de deugd van Kuisheid heeft geleert,
Godvruchtige Pointet, ô gruwel! afgeſneeden,
Eer 't lichaam pynlyk was door 't martelvuur verteert,
Maar laat de boosheid hier tot haar verderf vry woeden,
God zal u dit verlies in 't zalig ryk vergoeden.

Digitized by Google

De Verbranding van JOANNES FRYTHUS, EN ANDRIES HEWET.

Is 't mooglyk, Morus? kon uw hoog verlicht verstand
Dus tegen 't Kruisgeloof en de eer van Jezus stryden,
Dat gy deez' Martelaars dorst werpen in den brand?
Hoe weinig dacht gy toen, ô wisseling der tyden!
Dat gy door 's Konings last, van elk gehoont, bespot,
Uw hoofd verliezen zoud op 't bloedig moordschavot.

De Verbranding van HIERONIMUS VINDOCIN.

Juich, Vindocin, gy zult de kroon des leevens erven,
Al word gy hier verbrand: maar hy, die u verried,
Zal om 't ontuchtig vuur ook in de vuurgloed sterven.
Die hem naar d'afgrond voert vol knaaging en verdriet.
Hoe ongelyk is 't lot van 's waerelds Martelaaren
En hen, die door 't geloof en deugd ten Hemel vaaren.

De Marteldood van PETRUS GAUDET.

Godvruchtige Gaudet, die 't Ridderlyke teeken,
Van Rhodes hebt versmaad voor Christus kruis en leer,
Dat adelyk livrei van onverwelkbaar eer:
Uw keur braveert de roem des waerelds vol gebreeken:
Al woed uw' wreeden Oom, verbastert van natuur,
Gy proeft de voorsmaak van uw zaligheid in 't vuur.

De

Digitized by Google

De Verbranding van COUWBRIG.

Kon uw zachtmoedigheid, uw willeloos geduld,
En Godvrucht uit de borst der waarheid ingezoogen,
U niet bevryden voor den vuurgloed zonder schuld?
Neen, vroome Couwbrig, neen: het Godlyk Alvermoogen
Beminde u al te teêr: want die met Christus lyd,
Word ook met hem, ô vreugd: verheerlykt na den stryd.

De Marteldood van WILHELMUS TYNDAL.

Wyl Gods rechtvaardigheid elk loon naar werk zal geeven,
Tot welk een hooge trap van onvergangb're vreugd,
Godvruchtige yveraar, zult gy dan zyn verheeven?
Die 't helder licht van uw geleerdheid, trouw en deugd,
Tot Jezus eer liet in veel vroome zielen daalen.
Zo wykt de duist're nacht voor 's Leevens zonnestraalen.

De Verbranding van Meester PETRUS.

Al word gy smaad'lyk van den Priesterlyken staat
Berooft, om dat gy 't licht der waarheid hebt beleeden;
Uw Christ'lyk Priesterdom, dat nimmermeer vergaat,
Word veilig door Gods kracht bewaart, hoe fel bestreeden;
Dien dierb'ren schat wierd met uw lichaam niet verbrand,
Maar is reeds weg gelegt, ô Petrus! als een pand.

De Marteldood van twee MANNEN *en twee* VROUWEN.

De Keizer, aangehitſt door de aart der Pharizeenen,
Heeft deeze Martelaars verweezen, die vol moed
Gods wet bezeegelden ten koſten van hun bloed.
Waar voert de blinde drift, helaas! de wreedheid heenen?
Wanneer de Geeſt'lykheid het oor der Vorſten heeft,
Wie leeft 'er die niet voor haar gruweldaaden beeft.

De Verbranding van een BOEKVERKOOPER.

Een ander praal' vry met een diamante keeten,
Deez' vroome Martelaar pronkt met een borſtſieraad,
Een' dierb'ren ſchat, waar in de zaligheid beſtaat
Voor hem, die hier zich trouw en deugdzaam heeft gekweeten.
Gelukkig zyt ge, ô held! in 't midden van uw ſmert,
Nu gy die paerel op, maar beter draagt in 't hert.

De Marteldood van JOOST JUSBERG.

De waereldlyke haat woed zelden op de vroomen:
Maar 't Geeſtelyk geweld, door blinde drift verleid,
Belaagt de deugd terwyl het voor de boosheid pleit:
Niets kan haar wraakzucht op Godvruchtigen betoomen.
Dit is 't, ô Jusberg! 't geen gy ondervonden hebt.
Onmenſch'lyk is hy die dus luſt in 't moorden ſchept.

De

Digitized by Google

De Marteldood van WILLEM HUSSON.

Uw kruidgeur, Husson, om het lichaam te geneezen,
Verdwynt by de artſeny en kruiden voor 't gemoed.
Waar van ge een' heilzaam' hof voor ieder open doet,
Zelf voor uw vyanden die u ter dood verweezen.
Maar ach! wat baat het, als men tegen 's Hemels raad,
De middelen tot zyn behoudenis verſmaad?

De Verbranding van MARTEN HUURBLOK.

Wanneer men door 't gebed en oeffening de ſmaak
Van Gods genadevrucht, de ſchets van 't eeuwig leeven
Eens proeft, dan zwigt de zonde en 't dood'lyk ſchynvermaak
Voor eene vreugd, die ons de waereld nooit kan geeven,
Een vreugd, die door geen dood, hoe wreed, word uitgebluſt,
Dat tuigt deez' held, van 't een en 't ander wel bewuſt.

De Verbranding van JACOBUS CHOBARD.

Laat and'ren Meeſters zyn in yd'le oeffeningen,
Godvruchtige Chobard, gy hebt de teed're jeugd
Door nutte konſten ſteeds geleid op 't ſpoor der deugd;
Al tragt men u den ſtaf van 't waar geloof te ontwringen,
't Is vruchteloos; die ſchat is voor uw vroom gemoed
Te dierbaar, ſchoonze u ſtaat op lyden, kruis en bloed.

De

Digitized by Google

De Verbranding van PIETER CHAPOT.

O Kerkvergadering! laat af om 't volk te leeren:
Waar toe met vuur en ſtaal geſchermt, 't geen u niet paſt?
Chapot, gewapent met het kragtig woord des Heeren,
Verjaagt uw dwaalingen, terwyl hy u verraſt,
En 't moordtuig afligt van de ſnoodſte dwing'landye,
Waarom hy ſterven moeſt door wraak en razernye.

De Marteldood van MARION.

Is 't mannen werk den top des kruisbergs op te ſtygen?
Hier blykt het niet, naar dien den man 't geloof verzaakt,
Terwyl de vrouw vol moed voor 't licht der waarheid waakt
Om de overwinning eens na 't ſtryden te verkrygen:
Men dekk' haar lichaam vry met aarde, 't is geen nood,
De ziel vliegt hemelwaarts, en lacht met pyn en dood.

De Geleerdheid en Godvrucht van JOANNES DIASIUS.

Hou ſtand, Diasius, in de aangevangen ſtryd
Voor 't Chriſtelyk geloof, en wyk voor liſt noch laagen,
Want die tot Jezus eer hier voor de waarheid lyd,
Zal eens, ô groot geluk! de kroon des leevens draagen:
Een' onbekenden ſchat voor hem, die ſteeds verblind,
De waereld in het hert, de deugd in ſchyn bemint.

Het

Digitized by Google

Het ſtandvaſtig Geloof van JOANNES DIASIUS.

Schynheilige aart mag hier de eenvoudigheid bedriegen,
  Die zich onnoozel, zelf in 't grootſt' gevaar verheugt:
  Voorzichtigheid gepaart met liefde tot de deugd,
Laat van dat monſter zich zo ligt in ſlaap niet wiegen.
  Dat toont Diasius, geſterkt door trouwe raad,
  Die ſteeds de keten breekt van 's Broeders wreede haat.

De Marteldood van JOANNES DIASIUS.

De ontmenſchte Broeder die hier alles ziet mislukken,
  Wat tot zyn Broeders val word aangewend, beſtaat
  Een ſchrik'lyk ſtuk, 't geen zelf natuur te boven gaat.
O haat! hoe kan uw kragt de ziel van 't heilſpoor rukken!
  Diasius, helaas! wierd door zyn laſt vermoord.
  't Is Cains eeuw, waar in men niet dan gruw'len hoort.

De Verbranding van veertien MARTELAAREN.

O dubbel zevental van trouwe Kruisgenooten!
  De ſchoone zevenſtar aan 's Hemels hooge trans,
  Geeft zo veel flikk'ring niet dan uw geloof vol glans:
Al word gy met een' zee van rampen overgooten,
  Terwyl de waereldling in welluſt zich verblyd:
  Geen nood: dit 's 't merk dat gy Gods lievelingen zyt.

De

Digitized by Google

De Verbranding van STEPHANU PELOQUINUS.

De zon der waarheid schoot zyn flikkerende straalen,
Door uw kloekmoedigheid in 't midden van 't gevaar,
O naam- en kruisgenoot van d'eersten Martelaar
Van Jezus liefdewet: Dus moet de nachtgeest daalen
En zwigten voor de kragt van 't kruis; want aards geluk
Brengt haar meer zielen aan, dan tegenspoed en druk.

De Verbranding van JAN BRUGIER.

De krachten van Gods Geest gaan 's waerelds geest te boven.
Dit heeft wel eer de Mond der waarheid eens voorspelt.
Hier blykt het in 't gedrag van deez' Godvruchten held,
Voor wiens geduld en deugd de vuurgloed moet verdooven
Tot elks verwondering, terwyl de boosheid vlugt,
Door 't ongerust gemoed voor zwaarder straf beducht.

De Verbranding van FLORENTIUS VENOT.

Het lyden voor Gods naam is 't rechte vagevuur,
De smeltkroes om 't Geloof naaukeurig te beproeven,
Gelyk het dierbaar goud. Het stryd wel met natuur,
En 's waerelds dert'le vreugd, maar wil u niet bedroeven,
Al word gy jaar op jaar gemartelt, ô VENOT!
Geen nood: verdrukking is de rechte weg naar God.

De

Digitized by Google

De Verbranding van een KLEERMAKER.

Deez' Kruisheld is verheugt, om dat hy voor zyn' Koning
Het Chriſtelyk geloof eens vry belyden zal:
Maar ach! de Geeſt'lykheid vol roet en bitt're gal,
Niet ziende op waare deugd, op onſchuld, of verſchooning,
Beklaagt hem by den Vorſt, die, door haar raad misleid,
Hem overgeeft aan haar verwoede onmenſch'lykheid.

De Verbranding van Mr. NICOLAAS.

Al wykt uw Echtgenoote uit zwakheid van den weg
Der waarheid om 't genot van 't wiſſelvallig leeven,
Gy blyft ſtandvaſtig by uw edel overleg,
Om nooit uw Bruidegom, uw Jezus te begeeven.
Al ſtaat die keur u op een dood vol ſmaad en pyn,
De kroon des Leevens zal zo veel te ſchooner zyn.

De Verbranding van FAVINUS VAN FAVENTIA.

Wat boetſtem zag men ooit met leevendig gevoel,
Zo kragtig werken op de herten der godloozen,
Dan uw bazuingeſchal in 't midden van de boozen?
Vermits uw kerker voor een hooge prediktſtoel
Verſtrekt heeft, ô FAVYN! wie moet uw deugd niet pryzen?
Gy zult eens na den dood in heerlykheid verryzen.

De

Digitized by Google

De Verbranding van ADAM WALLACH.

Verblinde zielen in de godsvrucht en 't verstand!
Gy voert de waarheid daar haar elk kan zien en hooren
Op 't openbaar tooneel, doch 't geen hier WALLACH plan't,
Zal noch veel zielen tot hun eeuwig heil bekooren;
't Is waar, uw haat die hem vermoord is wreed en sterk,
Maar 't bloed der heiligen is 't zaad van Jezus Kerk.

De Verbranding van THOMAS VAN St. PAULO.

O vroome jongeling van tweemaal negen jaaren!
Hoe overheerlyk is 't dat gy uw jeugd aan God
Opoffert om 't geloof door 't gruwzaam martellot!
Gy kiest den Hemel voor een waereld vol gevaaren.
Ach! dat een ieder u in 's leevens morgenstond
Wou volgen, elks geluk stond op een' vasten grond.

De Verbranding van JOANNES JOERIUS *en zyn* DIENAAR.

Ach! moet gy ook met uw' getrouwen Dienaar sneeven?
Godvruchte JOERIUS door Geestelyke haat,
Die steeds van wreedheid, list en bloeddorst zwanger gaat,
Om aan de onnoozelheid den laatsten slag te geeven,
Schoon ge ieder dienst wilt doen, en niemands rust verstoort.
Wat haalt hy op zyn hals die dus de deugd vermoord?

De

Digitized by Google

De Verbranding van vyf SCHOLIEREN.

Gelukkig vyftal! hoe verheugt en eensgezind
Veracht gy 't leeven om in 't Paradys te woonen,
Nu 't God behaagt u met den marteldood te kroonen!
Een teeken dat hy u uit tederheid bemint:
Maar die in dertelheid en wellust schept behaagen,
Leeft als een bastaard daar geen zorg voor word gedraagen.

De Verbranding van PETRUS BERGERIUS.

Hoe kragtig werkt Gods Geest in 't midden van uw kerker
Bergerius! naardien ge een moordenaar bekeert,
Door 't woord van Hem, die al wat leeft en is, regeert:
O! zulk een liefdedaad maakt u in 't lyden sterker.
Gy voelt door blydschap in de vuurgloed naauw'lyks pyn,
Nu ge een Behouder van uw broeders ziel meugt zyn.

De Verbranding van DIONISIUS PELOQUINUS.

Heeft iemand ooit om 't licht de duisternis versmaad
Van blinde onweetenheid, die bron van gruweldaaden,
't Is Peloquinus, die den Priesterlyken staat
Met vreugd verliet, om dat die damp zyn ziel kon schaaden.
De zon der waarheid blonk gelyk een diamant,
In 't midden van den gloed waar in hy wierd verbrand.

Digitized by Google

De Verbranding van GODEFROY VAN HAMELLE.

Godvruchte Godefroy, uw yver voor de waarheid
Braveert de wreedheid van 't verblinde Priesterdom,
Zo wykt de nevel voor de held're zon vol klaarheid;
Zo stoot gy door Gods kragt den logenstandaart om;
Dus wilt ge alleen in 't vuur, niet door 't verworgen sneeven,
Om van een afval nooit den minsten schyn te geeven.

De Verbranding van LODOVICUS MARSACUS.

Gy kiest voor de oorlogsdienst en 't ridderlyk cieraad
Uws Heilands kruislivrei, om onder zyn banieren
Te stryden tegen 't geen die groote Veldheer haat,
Waar voor ge in 't Vrede-ryk geen bloedige laurieren
Zult plukken, maar een kroon ontfangen, daar al 't goed
Van duizend waerelden, ô Held! voor zwichten moet.

De Verbranding van JOANNES MOLLIUS.

't Zy verre, ô Mollius! dat gy voor 't vuur zoud schroomen:
O neen! gy tart het Hoofd der Roomsche dwing'landy
Ten stryd, en lacht met al zyn kinderlyke droomen;
Ja, uw welspreekendheid ontdekt gerust en vry
Zyn gruweldaaden en onmenschelyke vonden,
Waar door hy 't God'lyk recht vertrapt heeft en geschonden.

De

Digitized by Google

De Verbranding van GELEIN DE MUELERE.

Gelyk een duiftere wolk de held're lucht betrekt,
Godvruchtige GELEIN, zo wierd uw ziel beftreeden
Van angft; maar toen Gods gunft wierd aan 't gemoed ontdekt,
Verdween die damp voor 't licht van duizend vrolykheden,
Waar door ge u, om 't geloof, getrooft in fmaad en fpot,
Vrywillig mart'len liet op 't bloedig moordfchavot.

De Verbranding van THOMAS CALBERGE.

Al raakt gy onverwagt, ô THOMAS! in 't verdriet,
Geen nood: God heeft u tot zyn lieveling verkooren
Door deeze marteldood, u is wat groots befchooren;
Dies kreun u aan de pyn van 't hevig lyden niet.
Een oogenblik zal u naar 't voorhof overvoeren
Van 't zalig ryk, daar niets de vroomen zal ontroeren.

De Verbranding van PETRUS SERRA.

Schep moed, godvruchte ziel, al moet ge uw fpraaklid derven
Eer 't lichaam word verbrand, gy zult na 't martellot,
De Kroon der zaligheid door Jezus voorfpraak erven,
Schoon uw geloof en deugd gehoont word en befpot.
Wat zal 't een vreugd zyn, als ge in de onvergangb're Hoven
Uw Schepper eeuwig met een nieuwe tong zult looven!

Digitized by Google

De Verbranding van JANFILLEUL, *en* JULIAAN LEVEILLE.

Al word ge, ô Martelaars in 't eenzaam bosch gevangen,
Gy spreekt de waarheid zelf ten kosten van uw bloed,
Nooit afgerecht op list, op slinksche en kromme gangen.
Gelukkig is hy die in kruis en ramp 't gemoed
Nooit laat bezwalken door de vuile damp en loogen,
Een dwaallicht 't geen hier veel rampzalig heeft bedroogen.

De Verbranding van WILLEM NEEL.

Uw deugd, ô Kruisheld! blonk gelyk een zonnestraal,
In een verbasterde eeuw vol gruwelen en zonden,
Maar uw geneezing voor de doodelyke kwaal,
Wierd steeds veracht, en gy gelastert en geschonden
Van 't priesterlyk geslagt, welks woede u door den brand,
Het heilspoor baande naar het eeuwig Vaderland.

De Verbranding van JORIS VANDER CATELINA.

Al moet gy buiten 's lands om de eed'le waarheid vluchten,
Uw ramp stuit t'elkens af op 't schild van lydzaamheid;
Wat baart die schoone deugd al onwaardeerb're vruchten
Van troost en hoop in 't hert, dat nimmer werd verleid
Door dert'le weelde? al moet het nietig lichaam sneeven,
De dood der vroomen is de weg naar 't zalig leeven.

De

De Marteldood van POMPONIUS ALGERIUS.

O ongodiſten, en gy dwaaze waereldlingen!
Hoort hier ALGERIUS, door d'Almacht van zyn God,
Vol hoop en blydſchap in zyn naare kerker zingen,
O! hoe gelukkig is hy in zyn martel'ot.
Wie zou al 's waerelds pracht en wellust niet vergeeten,
Die dus een Hemel vind in 't welbewuſt geweeten?

De Verbranding van FRANCOIS EN NICOLAAS THYS.

De broederlyke liefde in de allerhoogſte nood,
Toont hier haar kragt in deez' getrouwe Martelaaren,
Door Gods gena geſterkt, die vreugd en trooſt kan baaren:
De Hemel is hun ſchat, zy vreezen voor geen dood.
Niets kan hun 't Kruisgeloof, dat heilpand, doen verzaaken.
Men zag de blydſchap uit hunne oogen onder 't blaaken.

De Marteldood van BERTRAND LE BLAS.

O driftige LE BLAS! moet ik u pryzen? neen:
Meer reden heb ik om uw daaden te verachten:
Men moet de marteldood niet zoeken maar verwagten,
Al hebt gy die met moed en lydzaamheid geleên;
Doch Jezus hield die ſchuld, u, om uw deugd, ten goede.
Als de yver meeſter word, wat ſtaat dan voor haar woede?

Digitized by Google

De Onthoofding van JOANNA GRAY.

Gy, die door dertelheid en ſpoorelooze minne
 Niet dan van wellust droomt, en met den Godsdienſt ſpot,
Ziet hier een lentebloem, een jonge Koninginne
 Haar troon verwiſſelen voor 't bloedig moordſchavot,
Die u, om dat ze ſteeds ſchiep in Gods woord behaagen,
Wel eens in d'Oordeeldag voor 't hoogſte Recht kon dagen.

De Verbranding van JOANNES ROGERIUS.

 Getrouwe ROGER, die in voor- en tegenſpoed,
Uw heilige yver voor den Godsdienſt ſteeds liet blyken
 Door uwe boetſtem en 't ſtantvaſtige gemoed:
De Waarheid, waardiger dan duizend Koningryken,
 Vond een Beſchermer in uw edelmoedig hert,
 Om haar leed gy den dood vol hoon en bitt're ſmert.

De Verbranding van LAURENTIUS SANDERS.

Al word gy om uw deugd en 't Kruisgeloof verraaden,
 Geen nood, LAURENTIUS, vertrooſt u in uw leed;
 Al zyn uw vyanden ſchynheilig boos, en wreed,
Zy konnen 't lichaam wel, maar de eed'le ziel niet ſchaden,
 Dat koſtelyk juweel, hoe loos door liſt bezwaart,
 Blyft, ſchoon 't heel-al vergaat, ſteeds in Gods hand bewaart.

De

Digitized by Google

De Verbranding van drie doode LICHAAMEN.

Wie leeft 'er die niet ſtaat voor deeze gruw'len ſtom?
Waar vond men zulk een' haat by Heidenen en Jooden
Dan in den boezem van 't ſchynheilig Chriſtendom,
't Geen hier durft woeden op gevoelenlooze dooden?
Godvruchte zielen die u ſteeds verheugt by God,
Uw lyken zyn, helaas! niet vry van 't martellot.

De Verbranding van THOMAS CAUSTON EN THOMAS HIGBED.

Hoe blonk uw yver, ô godvruchte naamgenooten!
Veel eedeler van deugd dan van 't beroemt geſlagt
Waar uit ge in Engeland zyt beide voortgebragt;
Laat vry geweetensdwang u hoonen en verſtooten:
Laat zy u martelen in 't midden van den brand,
Uw kroonen flikkeren in 't eeuwig Vaderland.

De Verbranding van STEVEN KNIGT.

Laat and'ren vry om goud in berggeweſten graaven:
Men duike om paerelen in 't dieplte van een ſtroom,
't Is alles ydelheid, een ſchaduw, ja een droom
By godvrucht en verſtand, die onwaardeerb're gaaven;
Door zulke ſchatten zingt ge, ô Kruisheld! in den gloed.
Niets is zo dierbaar dan de rykdom van 't gemoed.

Digitized by Google

De Verbranding van ROBERT FARRAR.

Eerst moest ge, ô FARRAR! van geloofsgenooten lyden
  Door bitse haat en nyd, twee pesten van 't gemoed,
  Toen floeg geweetensdwang haar klaauwen in uw bloed,
Gebeeten op uw deugd en zegepraalend stryden
  Voor 't dierbaar Kruisgeloof, dien kostelyken schat,
  Van veelen wreed belaagt, van weinigen bevat.

De Verbranding van JORIS MARSCH.

Uw deugd, ô MARSCH! stond pal schoon duizend onweervlaagen
  In een verbolgen zee van bloeddorst, haat en wraak
Uw lichaam pynigden, doch die 't met God durft waagen,
  Stapt over alles heen, en lacht met schynvermaak.
De vrye ziel laat hier zich kluisteren noch binden,
Zy weet, hoe 't gaat, den weg van 't Paradys te vinden.

De Verbranding van JOANNES CARDMAKER EN JOANNES WARNE.

  Uw angst, ô Kruisheid! doet de waarheid niet te kort,
O neen: zy port u aan om tegen 't vleesch te stryden,
  Want uw gebed, vol kragt en yver uitgestort,
Verjaagt den doodschrik om de zwaarste pyn te lyden.
  Hier ziet men hoe Gods Geest de vroomen in hun druk
  Kan sterken, door de hoop op 't eeuwige geluk.

De

Digitized by Google

De Verbranding van JOANNES BRADFORT.

Laat vry de laſtergeeſt zyn tanden op u wetten,
  Geen nood, ô Bradfort! want het lyden zonder ſchuld
  Stuit op 't geweeten af door willeloos geduld.
De gladde marmerſteen ontfangt geen vuile ſmetten.
  Al word ge op 't moordſchavot mishandelt en verbrand,
  Uw eerkroon blinkt vol glans in 't eeuwig Vaderland.

De Verbranding van JACOB ABBES.

  Getrouwe Herder die uw leeven hebt gewaagt,
Om voor de welſtand van uws Broeders ziel te waaken;
  Helaas! wat laſtergeeſt heeft u door liſt belaagt
Om 't Chriſtelyk geloof, ô Abbes! te verzaaken?
  Doch dat verlies wierd met een dubb'le winſt betaalt,
  Toen uw berouw heeft in den ſtryd gezegepraalt.

De Verbranding van ROBERT SMIT.

Met zyn gedagten op Gods heerlykheid te ſpeelen,
  Verr' boven zon en maan in 't ongenaakbaar Hof,
Draaft hooger dan de vrucht der ſchoonſte kunſt-penſeelen.
  O braave ſchildergeeſt! wat vond ge niet al ſtof,
Om door 't geloof voor elk een wonderſtuk te maalen
Tot veeler heil, ſchoon gy 't moeſt met den dood betaalen.

Digitized by Google

De Verbranding van NICOLAAS RIDLEI EN HUGO LATIMER.

Verbastert Engeland! uw luister is verdweenen,
  Nu gy de glanssen van deez' lichten hebt gebluscht.
Waar voert de blinde drift van 't bygeloof u heenen
  O wreede Gardiner? maar hoe ge ook zyt belust
Om 't onwaardeerbaar bloed der vroomen in te zwelgen,
Gy zult de grondvest nooit van 't Kruisgeloof verdelgen.

De Verbranding van CLAUDIUS VAN CANESIERE.

Uw vlugt, ô CLAUDE! kon uw Schepper niet behaagen?
  Dies wierd ge op nieuw gevat: dit leerde u met meer moed
Het opgelegde kruis door lydzaamheid te draagen,
  't Geduld maakt rampen ligt, en 't bitter honigzoet.
Dit hebt gy klaar getoont, toen ge om 't geloof uw leeven
Niet dierbaar achtte om aan de felle vlam te geeven.

De Verbranding van ROBERT OGUIER.

Veel' Vaders gaan met hun rampzalig kroost verlooren,
  Door wellust, geldzucht en gebrek aan goede tucht;
  Maar gy, ô ROBERT! plukt de kostelyke vrucht
Van Gods genadeschat, u is wat groots beschooren
  Met uw' godvruchten zoon: al sterft gy in den gloed,
  Geen nood: na 't bitter proeft men 't allersmaak'lykst' zoet.

De

Digitized by Google

De Verbranding van JANNEKE *de Huisvrouw*, *en* MARTEN OGUIER *de jongste Zoon van* ROBERT OGUIER.

Uw Oud'ren gaven u naast God het dierbaar leeven
ô Braave Zoon! maar gy in 't nypen van de nood,
Verloste uw Moeder van den geestelyken dood.
Wat krygsman heeft ooit zulkeen heldendaad bedreeven?
Nu tart zy nevens u den vuurgloed om 't genot
Van Sions heerlykheid, der vroomen erf en lot.

De Marteldood van JAN RABEC.

De zonnestraal blinkt nooit zo heug'lyk in elks oogen
Dan 't licht van waarheid in eene onbesprooke ziel,
Die nooit door lust of last van 't spoor der deugd verviel;
Die glans ô Kruisheld! heeft door 't eeuwig Alvermoogen
Uw geest versterkt in hoon en de allerzwaarste. pyn,
Die ooit van een tiran, hoe wreed, bedacht kan zyn.

De Verbranding van PIETER VAN ROSSEAU.

Al moet gy door verraad uw waerelds erfdeel derven,
Wat nood, godvruchte ziel? gy wint langs 't martelpad,
't Geen gy getrouw betreed, een' onwaardeerb'ren schat,
Een onbedenk'lyk heil, een vreugd die nooit zal sterven.
Wat aardsche praal moet niet verdwynen in 't verschiet,
Wanneer men 's Leevenskroon met geest'lyke oogen ziet?

De

De Verbranding van AARNOUT MONIER EN JAN DE CAZES.

Geen zeilsteen kan zo vlug het yzer na zich trekken
Dan uw genegenheid uw allerwaardsten vrind
ô Cazes! om hem tot vertrooster te verstrekken,
Daar hy zich om 't geloof op 't strengst' gekluistert vind:
Maar die doorluchte proef van vriendschap kost u 't leeven,
Om eens in eeuwigheid vol vreugd te zyn verheeven.

De Verbranding van HIERONIMUS CASAUBONE.

Dat vry uw schyn-vriend zyn' wraakgierig' aart betoone,
Om u te leveren door afgunst en verraad,
Aan 't schrik'lyk monsterdier, den geestelyken haat;
't Kan u niet schaad'lyk zyn, godvruchte Casaubone:
Uw vast geloof is een onoverwinbaar schild,
Waar op de wreedheid steeds vergeefs haar kragten spilt.

De Verbranding van JOANNES HULLIER.

Gewinzucht, doodsgevaar, noch haast vergangbaare eer,
Kon u beweegen om de waarheid te bewimpelen,
Godvruchtige Hullier! gy hebt uws Heilands Leer
In herten zonder vlek en schyndeugds diepe rimpelen,
Door medewerking van Gods Geest met vrucht geplant.
ô Zuiv're schets van een regtzinnig Predikant!

De

Digitized by Google

De Verbranding van zes MARTELAAREN.

Gy hebt, ô dubb'le trits van dierb're Kruisgenooten!
Geftreeden om den Kroon des leevens, wyl 't gemoed
Van waereldliefde ontlaft, in 't midden van den gloed,
Wierd met een zee van trooft en blydfchap overgooten.
ô Wonderbaare kragt en werking van Gods geeft!
Waar door 't godvruchtig hert vóor dood noch rampen vreeft.

De Verbranding van HUGO LAVEROCKE EN JOANNES APRICE.

Wie meld, Aprice, hoe de kroon des leevens blinkt
In uw gedachten, fchoon gy moet uw oogen derven?
En gy, ô Laverocke! al zyt gy hier verminkt:
Gy zult, ô Helden! na veel hoon en pynlyk fterven,
Met vlugge voeten 't nieuw Jeruzalem van goud
Bewand'len, daar de deugd voor eeuwig bruiloft houd.

De Verbranding van JULIUS PALMER.

ô Licht van Godsvrucht en geleerdheid! die de woede
Van 't bygeloof ontvlood door Gods genadeftraal,
Schoon 's Moeders haat uw met onmenfchelyk onthaal
Bejegende, geen nood: het ftrekte uw ziel ten goede;
Zoo zwigt geen pallemboom, ô Palmer! voor de orkaan.
't Heel-al verdwyne en zink', de deugd zal nooit vergaan.

De

De Verbranding van CATHARINA CAWCHES *met haar twee* DOCHTERS.

Bloeddorſtige aart, moet gy op teed're vrouwen woeden,
En jong geboorenen? Geen hongerige Leeuw
Heeft ooit een welp vermoord. Zyn we in Manaſſes eeuw
Die zuigelingen wierp in Molochs heete gloeden?
Of by den wreeden Scyt die menſchenleeden knaagt?
Is 't mogelyk dat God deez' gruwelen verdraagt.

De Verbranding van CAROLUS DE KONINK.

Geen Koningryken, maar zyn togten te bedwingen,
Te ſtappen over 't geen de waereld dierbaarſt acht,
Is Vorſtelyk, hoe zeer gehaat, verdrukt, belacht.
't Geruſt gemoed kan in een kerker vrolyk zingen,
Het zend zyn' hoop voor uit ver boven 't ſtargewelf;
Dus waart ge, ô KONINK! een Beheerſcher van uw zelf.

De Verbranding van ANGELUS MERULA.

ô Wakkere ANGELUS, ô Engel! die uw licht
Van waar geloof en deugd met leevendig ſtraalen
Liet in de herten van uw tydgenooten daalen:
Wat was de Kerk niet aan uw dienſt en vlyt verpligt?
't Was God, die u, op dat ge een wreeden dood zoud derven,
In 't midden van 't gebed deed zacht en zalig ſterven.

De

Digitized by Google

De Verbranding van NICOLAAS LE CENE, EN PIETER GABART.

Getrouwe Nicolaas, en moedige Gabart,
Hier moeten kruiden en gerechtsgedingen wyken,
Nu gy den wreedsten dood en felste pynen tart;
Maar wie zou op de proefvan 't Kruisgeloof bezwyken,
Die dus gemartelt word door 't aangesteeken vuur
Der blaad'ren van Gods Wet en heilige Schriftuur?

De Marteldood van JAN DU BORDEL.

Al word gy over zee by blinde Brasiljaanen
Door een tiran, die zich een Christen noemt, gedood
Voor de eer van Jezus Wet, dat dierbaar zielkleinood:
Schep moed Bordel, zo streeft men door een zee van traanen
Naar 't eeuwig ryk, gy zult u in dat zalig oord
Verheugen, schoon gy hier word in den vloed versmoort.

De Marteldood van PIETER BOURDON.

Godvruchtige Bourdon! wil nooit uw lot beklaagen:
Denk steeds aan 's Heilands druk in 't droef Gethsemané,
Nu gy van 't krankbed naar de Rechtplaats word gedraagen,
En onverziens gestort van eene rots in zee.
Deez' spreuk vervult het hert met duizend vreugdestraalen.
Die hier met Jezus lyd, zal met hem zegepraalen.

De

Digitized by Google

De Verbranding van EDMUND ALLEN.

O edele ALLEN! die. was 't moog'lyk aan allen,
Uit mildheid toonen zoud, door een meedoogende aart
En zuiv'ren godsdienſt; die geen midd'len hebt geſpaart
Om 't zwakke Chriſtendom voor ſtruikelen en vallen
Door Gods genade te behoeden; dies de dood
Uw ziel naar boven voerde uit alle ramp en nood.

De Verbranding van RICHARD WOODMAN.

De deugd, ô WOODMAN! heeft ſteeds in uw ziel gewoont,
Schoon gy van vyanden vervolgt wierd en verdreeven,
Van tafelvrienden laf verlaaten en gehoont;
Schoon gy ſteeds dwaalen moeſt en zwerven in dit leeven.
Wat was uw trooſt en vreugd in 't gruwzaam martelſot?
Het vroom geweeten en de byſtand van uw God.

De Verbranding van JOYCE LEWES.

O ed'le LEWES! ô kloekmoedige Heldin!
Gy hebt de paerel dan van 't Kruisgeloof verkooren,
Voor dert'le pracht en praal, en yd'le waereldmin.
O! welk een lot is u in 't eeuwig ryk beſchooren,
Daar 't al met heerlykheid en ſchoonheid is vervult?
Schoon gy een wreede dood moet lyden zonder ſchuld.

De

Digitized by Google

De Marteldood van JORIS EAGLE.

Die 't kwaadste lot verwagt, en dikwils stelt voor oogen,
En 's waerelds waan mistrouwt, byzonder in een tyd,
Wanneer de wreedheid door geweld 't Geloof bestryd,
Word nooit, hoe 't gaan mag, in zyn rekening bedroogen;
Dus hebt ge u tot de smert en felsten dood bereid
ô Kruisheld! door geduld, door liefde en matigheid.

De Verbranding van JAN NOJES.

De vreeze Gods verwind de vrees voor pyn en dood.
Kloekmoedige Nojes, zulks is aan u gebleeken,
Wanneer het u gelufte in 't nypen van den nood,
De waarheid onverschrikt tot Jezus eer te spreeken.
ô Liefde tot Gods wet! ô edelmoedige aart!
Voor zulke Helden word des Leevenskroon bewaart.

De Verbranding van JAN BARBEVILLE.

Hoe steekt het flikkerlicht van uw bekeering af
ô Barbeville! by de nevelen en dampen
Van schand'lyke afval die u ziel bynaar in 't graf
Van eeuwig doodsgevaar en onherstelb're rampen
Gedompelt had, maar God heeft u in 't kruis versterkt,
Wiens kragt, tot heil en troost, in vroome zielen werkt.

Digitized by Google

De Verbranding van BENEDICTUS ROMAN.

Uw diamanten en koraalen door de waan
Des waerelds Meesteres geacht van dierb're waarde,
Godvruchtige ROMAN, is maar wat blinkende aarde
By Sions heerlykheid die nimmer zal vergaan:
Gy zult eens deelen in die onuitspreekb're schatten,
Onmoog'lyk door 't vernuft, hoe schrander, te bevatten.

De gruwelen van de INQUISITIE.

Gewcetensdwang vol woede uit d'afgrond opgereezen!
ô Schrik'lyk monster! 't geen steeds vuur en vloeken braakt,
Schoon gy de Koningen doet sidderen en vreezen,
Gy kunt een Christen, die in Jezus liefde blaakt,
Hoe fel gy 't lichaam plaagt en martelt, nimmer deeren,
Zyn ziel rust veilig in de sterke hand des Heeren.

De Verbranding van veertien MARTELAAREN.

Schrikt niet geloovigen, al valt het hard en bang
Dus in den vuurgloed met een spotgewaad te sneeven,
Uw marteldood is maar een schielyke overgang
Van de aarde in 't voorpaleis van 't onverderf'lyk leeven,
De haven van uw rust. Dat hoog vertrek is vry
Van haat, verleiding, hoon, geweld en tyranny.

De

Digitized by Google

De Verbranding van AONIUS PALEARIUS.

Getrouwe Aonius, ô helderstraalend licht!
Gy wist de herten tot oprechte deugd te ontvonken.
Hoe hebt gy onder 't kruis tot Jezus eer geblonken!
Hoe wierd Gods kerk door uw stantvastigheid gesticht!
De waereld mogt u om uw marteldood verachten,
Wat nood? 't gestarnte blinkt op 't schoonste in winternachten.

De Verbranding van GODEFROY GUERIN.

Zo schandelyk als uw verzaaking is geweest,
Zo lieffelyk was uw bekeering in Gods oogen,
Door de inspraak en de kracht van zyn vertrooftb'ren geest;
Die heeft u, ô Guerin! tot waar berouw bewoogen;
Die gaf uw lydzaamheid in 't midden van den brand,
En voerde u veilig naar der vroomen Vaderland.

De Verbranding van NICOLAAS BURTON.

Wie acht zich veilig, ô Burton! in 't brosse leeven,
Nu u geweetensdwang heeft onverhoeds gevat:
Dat monster, voor wiens naam elk sidd'ren moet en beven,
Beroofde u wel van 't aards, maar van geen Hemelschat.
Ge ontslipte naau 't gevaar der onbetemb're golven,
Of vond uw dood door last van wreede Tempelwolven.

De Verbranding van GILLIS VERDICT.

Wie word, ô Kruisheld! niet tot yver aangefpoort,
Om met ftantvaftigheid door de enge poort te ftreeven,
Die van uw wakk're trouw en godsvrucht leeft en hoort?
Gelukkig die met u in 't wiffelvallig leeven
De waarheid kieft voor waan en 's waerelds flaverny.
Ach! was elks hert van die vergulde ketens vry.

De Verbranding van CORNELIS HALEWYN EN HERMAN JANSZ.

Al word de Waarheid hier gefchandvlekt en verfchooven:
Al ftaat zy meeft ten doel voor bitfe laftertaal,
Zy fteekt, als 't God behaagt haar glansryk hoofd naar boven,
En voert haar vyand om als in een zegepraal.
Schrikt dan, ô Martelaars! voor lafteren noch fchelden,
Zy zal uw fmaad en fmert met 's Leevens kroon vergelden.

De Verbranding van PIETER CHEVET.

Gy hebt het edel vocht uit rype wyngaardranken
Gewrongen, ô Chevet! tot 's leevens onderhoud;
Dus word gy ook gedrukt om dat ge op God vertrouwt,
Waar voor ge uw Schepper looft met blyde zege-klanken.
De druifpers levert wyn, uw lichaam dierbaar bloed
Voor 't Kruisgeloof geftort, om 't eeuwigduurend goed.

De

Digitized by Google

De Verbranding van GEORGIUS DE GESE.

Dat ieder Chriſten, ô godvruchtige DE GESE!
De brandende yver voor Gods wet, de wakk're trouw,
En zuiv're zeden uit uw heerlyk voorbeeld leeze,
Op dat de grondveſt van het geeſtelyk Gebouw
Steeds pal ſta in een' ſtorm van hoon, en ſmaad, en lyden.
Die overwinnen wil moet onophoud'lyk ſtryden.

De Verbranding van HONORATUS AULDOL.

Gy deelt, helaas! dan mede in 't vyands wreede haat,
Gewoon de onnoozelheid uit bloeddorſt te belaagen,
O Vuurbaak van geduld! ô eed'le HONORAAT!
Doch zalig zyn ze die hier 't kruis van Jezus draagen.
Schoon de aardsgezinde menſch die wyze keur belacht,
Hy kent geen ſchat, dan die de waereld dierbaar acht.

De Verbranding van drie MARTELAAREN.

Heeft Sions Harpenaar drie Helden uitverkooren,
Die hem bewaakten en beſchermden in den nood;
Gy hebt, ô Drietal! ook uw Koning trouw gezwooren,
Dat tuigt uw moed, die in den pynelykſten dood,
Hoe afgemartelt, nooit bezweek in 't hevig ſtryden.
De grootſte dapperheid beſtaat in 't wraak'loos lyden.

Digitized by Google

De Verbranding van PETRUS ARONDEON.

Gy veilt uw Koopmanschap , oprechte Arondeon ,
Terwyl de Geest'lykheid uw beste schat wil rooven ,
De paerel van 't geloof die alles gaat te boven ,
Maar gy , in 't hert verlicht door Gods genade-zon ,
Laat al de hoop van winst op aardsche goed'ren vaaren ,
Om 't eeuwige genot van de onvergangb're waaren.

De Onthoofding van JAN MASSON.

Al wrogt ge in steen , Masson , uw hert was niet van steen,
Gelyk uw Heer , die u door eigenbaat verkorte
En bragt op 't moordschavot. Gy stapte moedig heen
Op Gods genade , die u ryk'lyk overstortte
Met blydschap in de ziel. Wat vraagt hy naar de pracht
Van praalpaleizen , die een stad van goud verwagt ?

De Verbranding van CHRISTIAAN DE QUEKERE, Mr. JACOB DUISSART EN JANNEKE SALOMES.

Godvruchte Martelaars , ô spiegels van de deugd !
Al kan geen voorspraak van een Bisschop u voor 't sterven
Bevryden , 't is geen nood , zyt vrolyk en verheugt ,
Gy zult de gunst nooit van den grootsten Voorspraak derven.
Uw Heiland , die aan 't kruis uw schulden op zich nam ,
En u , om 't zalig heil , doet juichen in de vlam.

De

Digitized by Google

De Verbranding van JAN LODEWYK PASSCHAL.

Gelukkig hy die zich verlaat op Gods genade,
Al moet hy zwerven in een zee van ongeval;
Dus was uw vroom gedrag, kloekmoedige PASSCHAL!
Gy gingt in Jezus dienst met vleesch noch bloed te rade,
Maar streed in't martelperk voor 'tKruisgeloof met vreugd.
d'Almachtige beloont: de waereld haat de deugd.

De Verbranding van JAN HEEREWYN.

Hoe laagt ge in eene poel van gruwelen verzonken,
Eer Gods genadezon zyn straalen in u schoot!
Maar toen gy waart geraakt van Jezus liefdevonken,
Verdween de vrees voor hoon, voor smaad, voor smert en dood;
Dus toont, ô HEEREWYN! het eeuwig Alvermoogen
In uw berouw en deugd een spiegel voor elks oogen.

De Verbranding van JAQUES VAN LOO.

Gelyk een eik nooit zwigt voor bulderende orkaanen,
Een rots nooit wankelt door 't verbolgen zeegeweld,
Dus was 't, ô Kruisheld! met uw eed'le ziel gesteld.
Laat vry de vleiery door dreigen en vermaanen
Uw welbewust gemoed bestryden tot den dood,
Gy houd u vast aan God, uw toevlugt in den nood.

Digitized by Google

De Onthoofding van FRANCISCUS VARLUT EN ALEXANDER DAYCKE.

Godvruchtige VARLUT, en dappere ALEXANDER,
Gy ſtreeft Oreſtes met zyn Pilades voorby,
Naardien gy eensgezind de grootſte tiranny
Verdraagt door 't martellot. Wat is hy wys en ſchrander,
Al acht de waereld hem voor dwaas en onbezint!
Die 't kruis, om 't hoogſte goed, voor de aardſche ſchat bemint.

De Marteldood van DE LA FAJE.

Gelukkig is hy die de jeugd in Godsvruchts ſchoole
Verſtandig onderwyſt, en door getrouwen raad
De ziel naar boven voert op dat ze nimmer doole.
Dus loff'lyk kweet gy u, LA FAJE, tot de haat
En tiranny met hunne onmenſchelyke plaagen,
U deed een dood vol ſmert voor 't Kruisgeloof verdraagen.

De Verbranding van GUILJAM CORNU.

't Geluk beſtaat niet in een onbedachtzaam oordeel
Het geen de dwaasheid velt, maar dat Gods Geeſt ons leert:
Die hier de welluſt voor de wysheid dan begeert,
Vermoort zyn ruſt, en doet de ziel meer ſchade als voordeel.
Verheug u, ô CORNU! en denk in 't martellot:
Die 's waerelds vriend wil zyn, word vyand van zyn God.

De

Digitized by Google

De Verbranding van NICASE DE LE TOMBET.

Dat vry de Geest'lykheid om uw bekeering raaze
En vloeke 't geen haar wrok en bloeddorst klaar ontdekt;
Geen nood: uw yver, ô godvruchtige NICASE!
Voor 't dierbaar Kruisgeloof heeft veelen opgewekt,
Om met u onvertsaagt te stryden tot den bloede.
Gods kracht is sterker dan al 's waerelds haat en woede.

De Verbranding van CHRISTOFFEL FABRITIUS.

Afgrys'lyk gruwelstuk gesprooten uit den haat
En blinde onweetenheid van geestelyke hoeders!
Wie kan, FABRITIUS, wie kan u in deez' staat
Aanschouwen zonder schrik? wie zag ooit Iets verwoeders?
Maar schoon uw lichaam word gemartelt en verbrand,
De ziel vliegt veilig naar het eeuwig Vaderland.

De Verbranding van JAN DE GRAVE.

Helaas! is 't niet genoeg, godvruchtige DE GRAVE,
Dat ge in den kerker meer dan duizend dooden lyd?
ô Neen: gy moet door 't vuur beproeft zyn in den stryd.
Dat vry de Geest'lykheid haar wreede bloeddorst laave,
Zy zal met u eens voor den Opperrechter staan,
Die elk vergelden zal naar 't geen hy heeft gedaan.

De Marteldood van HUGO DESTAILLEUR EN JAN PIK.

Hier zie ik David met zyn Jonathan verreezen
In u, ô Helden-paar! beide eensgezind in deugd
En yver voor Gods wet in 't bloejen van uw jeugd;
Beide eensgezind om voor geen wreeden dood te vreezen;
ô Kruisjuweelen! ſteeds geduldig in uw leed,
'k Zie reeds hoe de Eng'len-rei u vrolyk welkom heet.

De Verbranding van WILHELMUS HOSENS.

Al word gy afgerukt van 't allerwaardigſt' pand,
Uw dierbaare Echtgenoote en teed're Jonggebooren;
Noch houdge, ôKruisheld! in 't kloekmoedig ſtryden ſtand.
Zo kragtig werkt Gods Geeſt. Niets kan u meer bekooren
Dan de eeuwige eer om voor uw Heiland met geduld
Den ſmertelykſten dood te lyden zonder ſchuld.

De Ontboofding van FRANCOIS SOETE.

De blinde Heiden mag van zyn herſchepping droomen,
't Is God alleen die u door onverwinb're kracht
O Jongeling! herſchiep, en over heeft gebragt
Van zonde tot de deugd. Hy leerde uw drift betoomen;
Hy rukte u uit den poel van 't uiterſte gevaar,
En maakte u tot zyne eer een zalig martelaar.

De

Digitized by Google

De Verbranding van vier MARTELAAREN.

Al is 't een wonderſpreuk voor dwaaze waereldlingen,
Dat lyden, hoon en ſmaad, ja ſterven zonder ſchuld,
De ziel een 's Chriſtens met de grootſte vreugd vervult,
Die hem in 't midden van den gloed doet vrolyk zingen;
Hier blykt die waarheid in deez' Helden zonneklaar.
Die in Gods liefde blaakt, veracht al 't aardsgevaar.

De Onthoofding van MICHIEL DE HERLIN DE OUDE.

Zo trouw als gy u hebt in 's Konings dienſt gedraagen,
Schoon moetwil en verraad u in den kerker bragt,
Zo moedig dorſt ge ook, ô HERLIN! uw leeven waagen
Voor d'Oppermajeſteit geſterkt door zyne kragt
Die onweêrſtaanbaar is. Al moet de deugd hier lyden,
Een onverwinb're kroon volgt op zulk geeſt'lyk ſtryden.

De Verbranding van BARTOLOMEUS BARTOCCI.

Al heeft geweetensdwang u in haar klaauw gevat
BARTOCCI, vroome held! geen nood belach haar vonden.
Zy kan de koffer maar van d'onwaardeerb'ren ſchat
Mishandelen, 't juweel, de ziel blyft ongeſchonden;
Die word door tiranny bezoedelt noch bezwaart,
Om dat haar ſteeds een wacht van Engelen bewaart.

De

Digitized by Google

De Verbranding van JAN LAUTE.

Getrouwe Laute, ô licht van trooſt! ô vaſte ſtut
Der Armen! wie moet u in 't kruis niet zalig achten?
Daar ge opgeſlooten in een naare en donk're put,
U kunt verluſtigen met hemelſche gedagten;
Dat vry de wreedheid u beſchimpe, brande en blaak',
De vlam verdooft door zulk een heug'lyk zielvermaak.

De Verbranding van GERARD MOJART en PIETER de MEULEN.

Godvruchtige Mojart, die met uw Kruisgenoot
De grootſte ſmert en ſmaad onſchuldig moet bezuuren;
Schep moed: al lyd gy nu een fellen marteldood,
De pyn is kort, maar uw geluk zal eeuwig duuren;
De'waereld achte u vry rampzalig in 't verdriet,
Zy kent de hoogheid van een ned'rig Chriſten niet.

De Verbranding van vier MARTELAAREN.

Hoe zalig is uw ſtaat voor 't hoogverlicht verſtand,
ô Braave Leeraars! die uw' tongen tot verſterking
Der vroomen hebt gebruikt, door Jezus medewerking,
In 't dierbaar Kruisgeloof: al word gy hier verbrand,
Wat kan 't u ſchaaden als gy na dat geeſt'lyk zaajen,
Een nooit vergangb'ren ſchat in 't Vredeland zult maajen?

De

De MOORD VAN PARYS.

Hier holt de helſche woede als dol en uitgelaaten :
  Het ſlagzwaard van de moord, door ſtaatzucht aangezet,
Verſchoont noch oud,noch jong,noch hoog gezag en ſtaaten:
  De onnoozelheid,hoe vroom,word door 't geweld verplet.
Die bloedvlek zal, hoe loos door ſchyndeugd afgewreeven,
Zo lang de waereld ſtaat, ô Vrankryk! op u kleeven!

De Verbranding van AARNOUT DE CROOS EN MICHIEL DE SEELDRAJER.

Vervolging om 't geloof, wat baart ge al droeve zuchten,
  En traanen, en gebeên eer 't vroom gemoed, geleid
  Door kragt van Jezus Geeſt, tot lyden zich bereid;
De vrees doet haar van Stad tot Stad geduurig vlugten,
  Tot dat de ziel, geſterkt in 't uitterſte verdriet,
  Den dood omhelſt, gelyk men 't aan deez' Helden ziet.

De Verbranding van JASPER DE METSER.

Door duizend rampen en gevaaren heen te ſtreeven,
  Ja zelf den marteldood te lyden zonder ſchuld,
  Terwyl de ziel met hoop en blydſchap is vervult;
Is eene gunſt die God geen anderen wil geeven
  Dan die hy teêr bemint: dit was in 't uiterſte uur
  Uw trooſt, ô Kruisheld! ja uw hemeldauw in 't vuur.

Digitized by Google

De Onthoofding van PIETER PANIS.

Is 't moog'lyk, PANIS, kan de geeſtelyke wraak
Noch woeden op uw deugd die ieder kan bekooren?
ô Ja, dat monſter heeft in bloed en traanen ſmaak;
Maar zyt getrooſt, gy hebt de vriendſchap niet verlooren
Van 't Opperweezen, ſchoon de waereld u verſmaad:
De Hemel is uw erf, en God uw toeverlaat.

De Marteldood van ANNEKE UIT DEN HOVE.

Gy word dan leevendig in 't duiſter graf gedolven,
Onnoos'le maagd! van hun, die. ô wat ſnoode blaam!
Schynheilig pronken voor elks oog met Jezus naam?
Maar 't heilig Lam heeft geen gemeenſchap met die wolven,
Dies volgt zyn voorbeeld door geduld in 't zwaardſte kruis:
Hy heeft u plaats bereid in 's Vaders eeuwig huis.

De Verbranding van JOHAN AVONTROOT.

Hoe zworf uw dierb're ziel, die op een' loſſen grond
Haar welſtand waagde door een zucht tot aardſche ſchatten,
Waar door ze 't eeuwig heil onmoog'lyk kon bevatten.
Tot dat ge, ô AVONTROOT! in 's leevens avondſtond
Geroepen wierd om in uw 's Heilands dienſt te ſtryden,
Ja om voor 't Kruisgeloof den marteldood te lyden.

De

Digitized by Google

De Vervolging in YRLAND.

Zyn 't menſchen die zich hier op 't treurtooneel vertoonen
Op martelen beluſt door de allerwreedſte pyn?
Zyn 't dieren? maar die ziet men hun geſlacht verſchoonen.
Wie woed dan dus ontaart in menſchelyken ſchyn?
't Zyn monſters afgerecht op gruw'len en verſlinden,
Welks weêrga by Barbaar noch Heiden is te vinden.

De Vervolging in PIEMONT.

O Piemontoizen! ik beſluit met uw geduld
En moed in 't zwaarſte kruis, niet dan met ſchrik te melden,
Het leeven en den dood van myne Martelhelden.
Elk leer' hier, vry van wraak, te lyden zonder ſchuld,
Om ook dien bloedſtorm, als 't Gods wysheid mogt behaagen,
Geſterkt door zyne kragt, ſtantvaſtig te verdraagen.

ZEGE-

Digitized by Google

ZEGE-ZANG

DER

MARTELAAREN.

Triomf! triomf! d'aardsvyand legt verslaagen,
De wraakzucht zwigt, met haat en dwing'landy,
Terwyl de ziel hier vrolyk leeft en vry,
Schoon 't lichaam moest een wreeden dood verdraagen.

Hoe zien wy nu de afgryſſelykſte plaagen
Verandert in de zoetſte lekkerny.
ô Hemelgeur! wat welluſt haalt hier by?
Wy juichen nu onze onderdrukkers klaagen.

Is 't voorgenot zo heug'lyk voor den geeſt?
Wat zal de ſmaak van 't eeuwig bruiloftsfeeſt
Dan lief'lyk zyn, daar alles voor moet wyken!

ô Vorſten! die met aardſche kroonen praalt.
De deugd, die ons in 't Paradys beſtraalt,
Verdooft den glans van 's waerelds Koningryken.

AAN-

Digitized by Google

AANMOEDIGING
TOT
LYDZAAMHEID IN 'T LYDEN
VOOR HET
CHRISTELYKE GELOOF.

Verdrukten, die getugtigt zyt van God,
Befpiegelt u fteeds in dit martellot
Der Vroomen, fchoon de waereld met u fpot,
Verfchrikt voor 't lyden:

Des leevens Vorft, uw Heiland, treed voorään;
De Apoftelfchaar volgt op die fmalle baan
Met veelen die naar de eeuwige eerkroon ftaan;
Verhoogt na 't ftryden.

Digitized by Google

Hier houd de jeugd, in 't midden van den brand,
En de ouderdom, in felle vlammen ſtand;
De maagden-rei, die vreeze en angſt verband,
Juicht onder 't blaaken.

Het welbewuſt en wraakeloos gemoed
Stapt over eer, en ſtaat, en goed, en bloed:
Zo kan Gods kracht de zwaarſte tegenſpoed
Gevoelloos maaken.

Wyk Ceſar, zwigt, ô Macedoonſche Held!
Die 't aardryk hebt beſtreeden door geweld;
Hier word de Vorſt der duiſternis gevelt
Door weereloosheid:

Hy ſtaat verſtomt, en ſchynt door woede doof;
Zyn pyl ſtuit af op 't ſchild van 't Kruisgeloof;
Hy knarſſetand om 't derven van zyn roof,
En vloekt uit boosheid.

Terwyl de ziel van 't afgefolterd lyf
Des Martelaars, in 't zalige verblyf
Verlangend wagt, tot dat de vreugd beklyf'
In Sions Hoven.

In

Digitized by Google

In Vredeſtad, daar rouw noch droefheid woont,
Daar waare deugd, met de eeuwigheid gekroont,
Haar' lieffſten wenſch, haar grootſte vreugd betoont
In God te looven.

Ô Ongodiſt! bewys hier hoe Natuur,
Uit eig'nen aart, dit hevig martelvuur
Verkoelen kan; 't geen dikwils uur op uur
Het vleeſch deed braaden:

Uw grond bezwykt; wanneer men 't klaar bemerkt,
't Is God alleen die 't lydzaam hert verſterkt;
't Is God alleen die kragt in zwakheid werkt,
Door wonderdaaden.

Is ramp en druk, door Jezus mond voorzegt,
Ons deel, dat elk, als een getrouwe knegt,
Dan moedig de aardſche aankleef'lykheid bevegt'
In vrye dagen:

Op dat we, als ons die bloedſtorm onverwagt
Eens overviel in eenen duiſt'ren nacht,
Gereed ſtaan om, door Gods genade en kracht,
Het kruis te draagen.

Digitized by Google

AANWYZING

VAN DE PLAATSEN EN DEN TYD DER

MARTELINGEN.

	In 't Jaar na de Geboorte des Zaligmaakers
JEZUS CHRISTUS, te Jeruzalem	33
Joannes de Dooper, te Macheruntbte,	-
Stephanus Diaken, te Jeruzalem.	-
Jacobus de Meerdere, te Jeruzalem	63
Barnabas, te Salomine in Cyprus	-
Marcus de Euangelist, te Alexandrië.	-
Petrus, Apostel, zo veel willen te Rome.	-
Paulus, Apostel, te Rome.	-
Andreas, Apostel, te Patras in Achaje.	-
Philippus, Apostel, te Hierapolis in Phrygie.	-
Bartholomeus, Apostel, te Albanopolen in Groot-Armenien.	-
Thomas, Apostel, in Oostindie.	-
Mattheus, Apostel, te Nadavar in Ethiopië.	-
Simon Cananites, anders Zelotes, Apostel, zo men meent in Britannië.	-
Judas, Apostel, zo eenige willen, in Persie.	-
Matthias, Apostel, te Cappadocie.	-
Lucas, Euangelist, in Griekenland.	-
Joannes, Apostel en Euangelist, op het Eyland Patmos gebannen.	-
Laurentius, te Rome	253
Cyprianus, te Carthago	259
Romanus, te Antiochie	304

Jan

Digitized by Google

	In 't Jaar
Jan Badby, te Londen	1410
Rogier Acton, Johan Brouwn en Johannes Hus, te Constans	1414
Jan Beverlei, te Londen	1415
Hieronimus van Praag, te Constans	1415
Een Vrouw, te Chepicusadbery in Engeland	1508
Joannes Voësius, en Henricus Eschens, te Brussel	1523
Henricus van Zutphen, in Ditmarssen	1524
Joannes Klerck, in Lotteringen	1525
Joannes Pistorius, in Holland	1525
Thomas Bilney, in Engeland	1531
Johannes Pointet, te Parys	1533
Joannes Frythus en Andries Hewet, te Londen	-
Hieronimus Vindocin, in Vrankryk	1534
Petrus Gaudet, by 't Slot Penan	-
Couwbrig, te Oxfort	1535
Wilhelmus Tyndal, te Vilvoorden	1536
Meester Petrus, te Utrecht	1538
Twee Mannen en twee Vrouwen te Gent	1540
Een Boekverkooper, te Avignon	1543
Joost Jusberg, te Brussel	1544
Willem Hudson, te Rouaan	-
Marten Huurblok, te Gent	1545
Jacobus Chobard, in Lotteringen	-
Pieter Chapot, te Parys	-
Marion, te Doornik	-
Joannes Diasius, Nieuburg	1546
Veertien Martelaaren te Meaux	-
Stephanus Poloquinus, te Parys	1547
Jan Brugier, te Yssoer in Vrankryk	-
Florentinus Venot, te Parys	1549
Een Kleermaaker, te Parys	-
Mr. Nicolaas, te Bergen in Henegouw	-
Favinus van Faventia, Bagnacanallo	1550
Adam Wallach, te Edenburg in Schotland	-
Thomas van St. Paulo, te Parys	1551
Joannes Joerius, en zyn Dienaar, te Tholouse	-
Vyf Scholieren, te Lions	1552

Digitized by Google

	In 't Jaar
Petrus Burgerius, te *Lions*	1552
Dionyſius Peloquinus, te *Villa Francke*	-
Godefroy van Hamille, te *Nivelle*	-
Lodovicus Marſacus, te *Lion*	-
Joannes Mollius, te *Rome*	1553
Gelein de Meulere, te *Oudenaarde*	1554
Thomas Colberge, te *Doornik*	-
Petrus Serrag omtrent *Tholouze*	-
Jan Filleul, en *Juliaan le Veille*, te *Parys*	-
Willem Neel, te *Eureux*	1555
Joris van der Catelina, te *Gent*	-
Pomponius Algerius, te *Rome*	-
Francois en *Nicolaas Thys*, te *Mechelen*	-
Bertrand le Blas, te *Doornik*	-
Johanna Gray, in *Engeland*	1555
Johannes Rogerius, *Laurentius Sanders*, *Drie Lyken*, *Thomas Causſton*, *Thomas Higbed*, *Steven Knicht*, *Robert Ferrar*, *Joris Marſch*, *Joannes Cardmaaker*, *Joannes Warne*, *Joannes Branifort*, *Jacob Abbes*, *Robert Smit*, *Nicolaas Ridlei*, en *Hugo Latiner*, op verſcheide plaatſen in *Engeland*	1555
Claude Caniſiere, te *Lions*	1556
Robert Oguier, te *Ryſſel*	-
Janneke de Huisvrouw, en *Marten Oguier*, jongſte Zoon van *Rodert Oguier*, te *Ryſſel*	-
Jan Rabec, te *Angiers*	-
Pieter van Roſſeau, te *Angiers*	-
Aarnout Monier, en *Jan de Cazes*, te *Bourdeux*	-
Hieronimus Caſaubone, in *Bearn*	-
Joan Mullier, *Chriſtoffel Leyſter*, *Jan Mace*, *Jan Spencer*, *Simon Ioyne*, *Richard Nicols*, en *Jan Hamond*, *Hugo Laverocke* en *Joannes Aprice*, *Julius Palmor*, *Catharina Cawches*. met haar twee Dochters, op verſcheide plaatſen in *Engeland*	1556
Carolus de Konink, te *Brugge*	1557
Angelus Merula, te *Bergen in Henegouw*	-
Nicolaas le Cene, en *Pieter Gabart*, te *Parys*	-

Jan

Digitized by Google

	In 't Jaar
Jan Bordel, en Pieter Bordon, te Brazil	1557
Edmund Allen, Richard Woodman, noch Negen Martelaaren, Joyce Lewes, Joris Engle, Jan Nojes, op verscheide plaatsen in Engeland	1557
Jan Barbeville, te Parys	1558
Benedictus Roman, te Aix	-
Veertien Martelaaren, te Valledolid	-
Aonius Palearius, te Milanen	-
Godefroy Guirin, te Parys	-
Nicolaas Burton, te Sivilje	-
Gillis Verdict, te Brussel	-
Cornelis Halewyn, en Herman Jansz, te Antwerpen	1559
Pieter Chevet, te Parys	-
Georgius de Gese, te Milanen	-
Honoratius Auldol, te Aix	-
Martin Rosseau, Gillis le Court, Philippus Parmentier, Petrus Arondon, te Parys	-
Jan Masson, in Zwitserland	-
Christiaan de Quekere, Mr. Jacob Duisart, en Janneke Salomes, te Veurne	1560
Jan Lodewyk Paschal, te Rome	-
Jan Herrewyn, te Honschoten	-
Jaques van Loo, te Ryssel	1561
Franciscus Varlut, en Alexander Dayke, te Doornik	1562
De la Faje, te Parys	-
Guiljam Cornu, te Doornik	1563
Nicase de le Tombet, te Doornik	-
Christoffel Fabritius, te Antwerpen	1564
Jan de Grave, te Hulst	1565
Hugo Tailleur, en Jan Pik, te Doornik	-
Willem Hosens, te Brugge	1566
Francois Soete, te Hulst	-
Marten Bojaart, Claude du Flor, Jan Dautricourt, en Noël Tournemin, te Ryssel	-
Michiel Herlin de Oude, te Valencyn	1567
Bartholomeus Bartocci, te Rome	-
Jan Laute, te Gent	1569

	In 't Jaar
Gerard Mojart. en Pieter de Meulen, te Pamele	1570
Andries Dirks, Sybrand Jansz, Adriaan Jansz, en Wouter Simonsz, in 's Gravenhage -	1570
Aarnout de Croos, Michiel de Seeldrajer, te Oudenaarde	1573
Jasper de Metser, te Antwerpen - -	1574
Pieter Panis, te Mechelen - -	1577
Anneke uit den Hove, omtrent Brussel -	1597
Johan Aventrood, te Toledo - -	1633

OP

Digitized by Google

Digitized by Google

LYK-DICHTEN.

Digitized by Google

Digitized by Google

OP HET

GODVRUCHTIG AFSTERVEN

VAN DEN HOOGGELEERDEN HEERE

FREDERIK RUYSCH,

OUDSTE ARTS, EN HOOGLEERAAR IN DE ONTLEED- EN KRUIDKUNDE TE AMSTELDAM; WAARDIG MEDELID DER KEIZERLYKE AKADEMIE IN DUITSLAND, EN VAN DE KONINGLYKE MAATSCHAPPYEN DER GELEERDEN IN VRANKRYK EN ENGELAND, ENZ.

Zo ſtort Hoogleeraar Ruysch in 't graf,
Na tienmaal negen zonnekringen;
Die leeven en gezondheid gaf,
Naaſt God, aan veele ſtervelingen,
Wiêr wonden Hy alöm begoot
Met dierbren balſem van verkwikking.
Men vraagt misſchien, waarom de Dood,
Die groote Koning der verſchrikking,

Niet

Digitized by Google

Niet eerder Hem getroffen heeft,
Om ſchade en afbreuk voor te komen?
't Is om dat die Verſlinder beeft,
Door ſpyt en afgunſt ingenomen,
Voor zulk een Heelkunſt, die een krak
Aan 's waerelds Dwingland heeft gegeeven,
Die, buiten RUYSCH, te ſchielyk brak
Den broozen draad van 't dierbaar leeven.
Dies is Hy niet door doods geweld,
Maar uitgeleefd en zacht geſtorven.
Word voor een' Land- of Waterheld,
Schoon door een kwaad gedrag bedorven,
Een prachtig Grafgewelf bereid,
Ten koſte van veel bloeds en traanen,
Tot loon voor zyne dapperheid,
Om dus een' weg tot roem te baanen:
Wat Zuil word dan niet opgehaalt!
Wat Tombe van geduurzaam Marmer
Dan niet voltooit, 't geen blinkt en praalt
Voor RUYSCH, dien moedigen Beſchermer
Der kranken! ja dien ſtaf en ſtut
Der blinden, dooven, en gewonden!

Wat

Digitized by Google

Wat doet Geneeskunſt niet al nut!
Is 't waarheid? of is 't uitgevonden,
Het geen men van den Phenix leeſt,
Dat hy eerſt ſterft na honderd jaaren?
Helaas! uw Phenix is geweeſt,
En als een ſchaduw heengevaaren,
Zo na aan 's leevens tiende kruis,
Ontleed- en Heelkunſt! Wilt dan ſchreiën:
Uw kracht legt reeds in 't graf met Ruysch:
Helaas! uw Phenix is verſcheiën.
Ja ſchreit vry, Duitſcher, Vrank, en Brit:
Schreit, Vorſtelyke Maatſchappyën,
Om 't derven van uw Medelid.
Maar wie zou uw geluk benyën,
Schoon 't zwaar verlies ons gaat aan 't hert,
ô Groote Ziel! nu opgenomen
In 't Paradys, daar ramp noch ſmert,
Noch rouw, noch krankheên zyn te ſchroomen:
Daar alles is vervult met vreugd,
Die 't oog nooit zag, die 't oor nooit hoorde.
Hoe word, om Jeſus bloed, uw deugd,
Die hier den Amſtellaar bekoorde,

Ge-

Digitized by Google

Gekroont in 't zalig Vaderland,
Daar geen geneezing is van nooden;
Daar nimmer heelzalf in dien ſtand
Den hemelling word aangeboden!
Daar riekt Gy, na uw wenſch en luſt,
Den kruidgeur van den Boom des Leevens:
Daar ſmaakt Gy de allerzoetſte ruſt,
Omringd van eere en blydſchap tevens.
ô Eeuwigduurende Artſeny!
Wie kan u roemen na waardy?

KLAG-

Digitized by Google

KLAGTE
DER
REMONSTRANTSCHE KERK
TE AMSTELDAM,
OVER 'T AFSTERVEN VAN HAAREN JONGSTEN
LEERAAR,
DEN EERWAARDIGEN EN GELEERDEN HEERE, DEN HEERE,
PETRUS VERWER.

Zo legt gy 't nietig leeven af;
Zo daalt uw ligchaam in het graf,
Terwyl de ziel, om hoog gevloogen,
Een fchets der Hoofdvreugd word gewaar,
ô Verwer! derde fteunpilaar
En zuil van myne tempelboogen!
't Zy verr' dat iemand u dien ftaat
Misgunn': maar ach! ik mis uw' raad,

Uw

Digitized by Google

Uw Predikdienſt, uw wyze leſſen,
Die krachtig wrochten op 't gemoed,
Waar door men beſt den pligt voldoet
Van Leeraar: want om elk te preſſen
Tot boete en deugd, die 't hert verkwikt,
Was meeſt uw Zedeſtof geſchikt.
Wie treurt dan niet met zyn Gemeente,
Om deezen Rots, die myn gebouw
Veel vaſtheid gaf, door liefde en trouw.
De heilglans van dat Kerkgeſteente,
Dat zespaar jaaren my beſcheen,
Door 't licht der Goddelyke reên,
Zal my, helaas! niet meer beſtraalen.
Die trooſtzon, in den tyd van nood,
Zonk in de kimmen van de dood,
Om nooit hier 't hoofd weêr op te haalen.
Hy zal, ten dienſt van zynen Heer,
Zo wel in leeven als in leer',
Niet langer my de heirbaan toonen,
Naar 't onvergankelyk geluk,
Maar eeuwig, na veel ſtryd en druk,
Het nieuw Jeruſalem bewoonen.

ô God

Digitized by Google

ô God! die licht uit duifter fchept,
Die my dat pand ontnomen hebt,
Heel toch die wond door uwen zegen.
Stoot, na uw wil en wys befluit,
In zyne plaats een' Herder uit,
Die, ook als hy, op uwe wegen,
Myn teedre fchaapen weiden mag.
Staakt, midlerwyl uw rouwgeklag,
Bedroefde Vrouw, bedrukte Moeder,
Ten minften matigt u: want hy,
Uw' Zoon en Ega, leeft nu vry
By Jefus d'Opperzielenhoeder,
Ontlaft van zorg, in 't zalig licht:
Verheft dan 't geeftelyk gezicht
Naar 't Paradys, om hem te ontmoeten,
Wanneer de dood uw leevensdraad
Ook breeken zal door 's Hemels raad;
Laat die verwachting 't leed verzoeten,
't Geen nu uw vreugd en ruft verftoort.
Vertrooft u met Gods heilig woord.

Overleeden in Amfteldam,
den XIV van Wintermaand,
des Jaars MDCCXXXI.

Digitized by Google

OP HET SCHIELYK AFSTERVEN VAN DEN HEERE WILLEM OSTENS, DOCTOR IN DE MEDICYNEN EN WYSBEGEERTE.

AAN ZYNEN EERWAARDIGEN HEER VADER, DEN HEERE GYSBERT OSTENS, LEERAAR DER REMONSTRANTEN TE AMSTELDAM.

Helaas! moeſt gy, door een ontydig ſterven,
Heer OSTENS, uw' geliefden WILLEM derven?
'k Beken, 't valt hard en bitter voor natuur:
De Almagtige weet dus het zoet met zuur
Te temperen in 't wiſſelvallig leeven,
Op dat we ons hert Hem zouden overgeeven,
Te vrede met zyn alvolmaakt beleid.
Bezit uw ziel dan in uw lydzaamheid:
Dat doet de wolk van droefheid overdryven.
Maar wat behoeve ik u dit voor te ſchryven,

Die,

Digitized by Google

Die, volgens 't ampt van Leeraar, 't hert verſterkt,
(Door Gods genaê, die met u medewerkt)
In 't lyden, om 't genot van 's Leevens kroonen,
Voor allen die boetvaardigheid betoonen,
Den rechten weg daar 't nieuw Jeruſalem?
Maar welk geluid? wat lieffelyke ſtem
Klinkt ons dus zoet en onverwacht in de ooren?
Dus, dunkt my, laat ze van om hoog zich hooren:
„ Wat treurt ge toch, ô Ouders! om myn dood?
„ Wat ſchreit ge, ô Broêrs en Zuſters! in dees nood?
„ Myn ziel is vry van 't zondige gewemel:
„ En ſtierf ik vroeg, te langer duurt myn hemel.
„ Hier leef ik in een ruimer lucht, en vry
„ Van druk: hier is geen arts noch artſeny
„ Van nooden, wyl geen ziektens hier regeeren:
„ Hier kan ik met de geeſten triomfeeren
„ Der heiligen: hier wacht ik vrolyk af
„ Het hoogſte heil, als 't ligchaam uit het graf
„ Verryzen zal, en met de ziel verëenen?
„ Wat reden dan om over my te weenen?
„ Juigcht liever om myn' onwaardeerbren ſtaat,
„ Die 's waerelds vreugd zo verr' te boven gaat
„ Als 't heuglyk licht de naare duiſterniſſe.
„ ô! Wiſt gy welk een blydſchap myn gewiſſe

Digitized by Google

„ Beſtraalt, bevryd van wroeging en verdriet,
„ Gy treurde om my, noch om myn' dood dus niet,
„ Een' dood, die, door de ſchielykheid, zyn ſmerte
„ My naaulyks deed gevoelen. Stelt uw herte,
„ Myn Vrienden, dan geruſt, en looft den God
„ Myns heils, die my zo vroeg het voorgenot
„ Der Oppervreugd in 't Paradys doet ſmaaken,
„ Waar in ik me in 't beſpiegelen der zaaken
„ Verluſtig, daar geen ſterveling van weet,
„ Zo lang hy is met vleeſch en bloed bekleed;
„ Daar ik u met verlangen zal verbeiden,
„ Wanneer uw ziel ook zal van 't ligchaam ſcheiden,
„ Om met elkaêr den Heer der heerlykheid
„ Te aanſchouwen in zyn' glans en majeſteit.

Overleeden te Amſteldam, den XIden, en ter aarde beſtelt te Leyden, den XVIden van Slagtmaand, des Jaars MDCCXXXI, in den ouderdom van XXV Jaaren.

TER

TER GEDACHTENIS

VAN DEN

EERWAARDIGEN EN GELEERDEN HEERE

DOMINICUS EEKENS,

OUDSTEN LEERAAR DER DOOPSGEZINDEN,

BY HET LAM EN BY DEN TOREN,

TE AMSTELDAM,

ô Weerelooze Schaar'! ô bloejende Gemeente!
  Stort traanenvloeden, want uw Eekens is geweest:
Dat kostelyk Kleinood, dat dierbaar Kerkgesteente
  Verloor op 't onvoorzienst' zyn' glans: die eedle geest,
Zo ryk van gaaven is naar 't Paradys gevloogen
  Uit 's ligchaams kerker, dat verzwakt en broos gestel;
Hy smaakt nu, door de gunst van 't Godlyk Alvermoogen,
  Een lieflyk voorgenot van 't eeuwigduurend Wel;
Hy vind na arbeid rust; nu volgen hem zyn daaden.
  't Zy verr' dat iemand hem die zaligheid benyd'!

Digitized by Google

Maar ach! wy blyven van bedruktheid overlaaden;
Wy zyn (wie heelt die breuk?) wy zyn dien Leeraar kwyt.
En gy, die naauwelyks uw ooren naar hem wende,
Als hy u 't heilſpoor wees naar 't nieuw Jeruſalem,
(Een klaare blyk dat gy 's Mans gaaven niet recht kende,)
Zult mogelyk vergeefs verlangen naar zyn ſtem,
Die u den wil van God, uw heiligmaaking, leerde
Met kracht van taal, om u van 't zondejuk te ontſlaan:
Maar gy, die dat juweel op zynen prys waardeerde,
Hoe deert my uw verlies! ik ben met u begaan:
Wie kan uw ongeluk beſchouwen zonder weenen?
ô Onverwachte ſlag! hoe drukt gy 't zwaar Gebouw,
Zo hegt aanëen gevoegt van leevendige ſteenen,
Uw Geeſtlyk huis! helaas! wie ſmelt nu niet van rouw?
DOMINICUS! wie kan uw vreedzaamheid vergeeten?
Gy zweemde in 't minſt niet na uw wreeden *Naamgenoot,
Dien koeſteraar des dwangs van 't dwangeloos Geweten,
Die zo veel duizenden opöfferde aan den dood;
Daar gy den leevensreuk ten Leeven openbaarde
Uit Gods volmaakte Wet, het Oud en Nieuw Verbond,
En ons de wondre kracht van Chriſtus dood verklaarde,
En 't waare Kruisgeloof ontdekte tot den grond.

Maar

* *Dominicus*, Overſte der Dominicaanen, of Predikheeren, die de Inquiſitie heeft ingevoert.

Digitized by Google

Maar ach! gy zult niet meer uw heilſtem laaten hooren;
  Uw yver zal niet meer aandringen op 't Gebed,
Dat geeſtlyk zwaard om 't ryk des duivels te verſtooren,
  Waar meê men, met Gods hulp, dien dwingeland verplet.
Gy zult, ô Boetgezant! niet meer de herten raaken
  Met hemelſch Pinkſtervuur: gy zult niet meer 't gemoed
In liefde tot de deugd en 't eeuwig heil doen blaaken,
  Door zelfverloochening en ongeveinsde boet'.
Gy hebt uw Predikdienſt met de * Eeuwigheid geſloten,
  Het ſtichtelyk beſluit van de alvolmaakte Beê;
Nu juicht ge in eeuwigheid met 's Heeren gunſtgenooten,
  In d'onvergangbren ſtaat van blydſchap, ruſt en vreê.
ô Jeſus, Koning van uw Kerk! ſla toch uw oogen
  Van trooſt en heilgenade op ons, bedrukten, neêr;
Wil 'sMoeders,'s Weduws, en des Dochters traanen droogen:
  Hebt ge ons gewond? verbind, verkwik, herſtel ons weêr:
Voorzie op nieuw ons van een' Leeraar, rein van herte,
  Verrykt met deugden en de gaaven uw' Geeſt:
Dat zal een balſem zyn voor onze diepe ſmerte,
  Gelukkig hy, dien gy eerſt ſlaat, en dan geneeſt!

* Zyn E: laatſte Predikatie was over 't ſlot van 't Gebed onzes Heeren: *in der Eeuwigheid.* Matth. VI. vers 13.

Digitized by Google

Ja, wil ons eindelyk, door 't schielyk sterflot leeren
Van deezen Herder, pal te staan op onze wacht,
Tot dat wy over dood en waereld triomfeeren,
Door 't leevendig Geloof, gemoedigt door uw kracht;
Zo zullen we, als deeze aarde in eenen gloed zal zinken,
Met hem in Sions Stad als heldre zonnen blinken.

Overleeden in Amsteldam, den 11den van Hooimaand, des Jaars MDCCXXXII.

GRAF-

Digitized by Google

GRAF-SCHRIFTEN.

Digitized by Google

Digitized by Google

GRAF-SCHRIFT

VOOR DEN HEERE

ANTHONI VAN HOEK.

Een zachten geeſt, een ongeveinsd gemoed,
Een kuiſche ziel van dert'le taal afkeerig,
Een nedrig hert by ſchat en overvloed,
Naar ydele eer en baatzucht nooit begeerig,
Een liefde tot behoorlyk onderſtand
Voor ballingen, voor weduwen en weezen,
Een minzaam' aart, die 't onwaardeerbaar pand
Van vriendſchap kuſt en elk heeft aangepreezen,
Een zuiv're zucht tot vryheid, vrede en recht.
Bezat VAN HOEK, die hier begraven legt.

Overleeden op zyn E: Luſtplaats JONGERHOEK den eerſten, en begraven te LOENEN den zesden van Hooimaand, in 't Jaar MDCCXIX.

GRAF-SCHRIFT

VOOR MYN NEEFJE

JOOST VAN BERKHUYZEN.

Hier legt een jonge bloem,
Zyn 's Ouders trooſt en roem,
Van zynen ſteel gerukt door 't ſterven,
Om 't eeuwige genot,
Der hemelvreugd by God,
In 't zalig Sion te verwerven,
Daar hy, met glans omringt,
Steeds Halleluja zingt.

Overleeden den 10den van
Hooimaand in 't Jaar
M D CC XXI.

GRAF-

Digitized by Google

GRAF-SCHRIFT

VOOR MEJUFFROUWE

ELISABETH RUTGERS,

ECHTGENOOTE VAN DEN HEERE

ABRAHAM STRAALMAN.

Wie bouwt op jeugd en dierb're gaaven?
Hier legt een jonge ſpruit begraven,
Haar 's Moeders vreugd, haar 's Egaas roem,
Wat is ons leeven? ſlegts een bloem
Die 's morgens praalt met ſchoone verven,
En 's avonds moet haar' luiſter derven.
Wel hem dan die geduurig waakt,
En met de dood gemeenſchap maakt.

Overleeden den 19den
van Oogſtmaand in 't
Jaar M D CC XXIII.

GRAF-

Digitized by Google

GRAF-SCHRIFT

VOOR

JASPER DOUWES,

LEERAAR DER DOOPSGEZINDEN TE AMSTELDAM.

Een ſchrander oordeel; een oprecht en vroom gemoed;
Een ongekreukt geduld in ramp en tegenſpoed;
Een' vindingryken geeſt en ſtichtb're predikgaaven,
Had Jasper Douwes die hier onder legt begraven.

Geſtorven in de maand Auguſti
in 't Jaar M D CC XXIII.
oud 78 Jaaren.

GRAF-

Digitized by Google

GRAF-SCHRIFT

VOOR MEJUFFROUWE

CORNELIA DE RYK,

HUISVROUWE VAN DEN HEERE

SIMON SCHYNVOET.

SUBSTITUIT - SCHOUT EN HOOFDPROVOOST, VAN 'T AALMOESSENIERS WEESHUIS, TE AMSTELDAM.

Hier ſluimert Schynvoets trooſt, hier ruſt Cornelia.
Een' ſchat van waar geloof en chriſtelyke zeden,
Haar heilwerk, volgt de ziel op englevleuglen na,
Den Paradyshof in. Zo kon zy hier beneden
De waereld derven, om een aangenaamer Wyk.
Dus Ryk in God te zyn maakt haar voor eeuwig Ryk.

Geſtorven den 4den
van Wynmaand
M D CC XXVI.

GRAF-

GRAF-SCHRIFT.

VOOR DEN HEERE

SIMON SCHYNVOET.

SUBSTITUIT - SCHOUT EN HOOFDPROVOOST VAN
'T AALMOESSENIERS WEESHUIS
TE AMSTELDAM.

Een dierbre ziel verzelt met onwaardeerbre gaaven
Van yver voor 't gemeen, van edelmoedigheid,
Kunftkennis, vriendfchap, trouw, verftand en wys beleid,
Verliet de leeme hut van Schynvoet, hier begraven,
En vloog door 't ftargewelf naar de onvergangbre vreugd.
Gelukkig die hem volgt op 't heilfpoor van de deugd.

Geftorven te Amfteldam den 24ften, en begraven te Diemen den 29ften van Wynmaand M D C C XXVII.

GRAF-

Digitized by Google

GRAF-SCHRIFT

VOOR DEN GODVRUCHTIGEN

HERMAN TEN KATE, DEN ZOON.

Dees zerk bedekt TEN KATE's lyk,
Maar niet zyn ziel, die 't eeuwig ryk
Beöogde door befpiegelingen,
En met den Schepper aller dingen
Verkeerde, eer hy all' 't aardfch verliet.
ô Jeugd! die u op 't brooze riet
Van waan verlaat, 't geen heil doet derven,
Volg hem in leeven en in fterven.

Geftorven in Amfteldam
den 1ften van Bloeimaand
M D CC XXVIII.

Digitized by Google

GRAF-SCHRIFT

VOOR DEN GODVRUCHTIGEN HEERE

JAN CLAUS.

Hier ruſt de vroome Claus in 't ende,
Die, onvermoeid, het heilbanket
Gods woord zyn Kerk heeft voorgezet;
Nu is zyn ziel uit de aardſche elende
Verplaatſt in 't Paradys, daar ze, op haar trouw beleid,
Met Jeſus zegepraalt in de eind'looze eeuwigheid.

Overleden den 8ſten van Lentemaand MDCCXXIX.

GRAF-

Digitized by Google

GRAF-SCHRIFT

VOOR DEN GELEERDEN HEERE

CLEMENS 'T LAM,

LEERAAR DER REMONSTRANTSCHE GEMEENTE TE ZOETERMEER EN ZEGWAART.

De dood ontziet noch ſtaat, noch goedheid, kunſt noch gaaven,
Zo trof zy CLEMENS in het bloejen zyner jeugd,
Die yvrig bezig was tot opbouw van de deugd:
Zyn lyk vind hier de ruſt, zyn ziel in Sions haven;
Hoe heerlyk word nu 't LAM onthaalt van 't Offerlam!
Dien Koning van zyn Kerk, dien Leeuw uit Judaas ſtam.

Overleden den .. van Lente-maand MDCCXXIX.

Digitized by Google

GRAF-SCHRIFT

VOOR DEN HOOGGELEERDEN HEERE

FREDERIK RUYSCH,

OUDSTE ARTS, EN HOOGLEERAAR IN DE ONTLEED- EN KRUIDKUNDE TE AMSTELDAM; WAARDIG MEDELID DER KEIZERLYKE AKADEMIE IN DUITSLAND, EN VAN DE KONINGLYKE MAATSCHAPPYEN DER GELEERDEN IN VRANKRYK EN ENGELAND, ENZ.

Van hier, ô Waereldling! met al uw woest gedruis.
En vraagt ge na de reden?
Hier rust eens Christens Lyk, het Ligchaam van Heer Ruysch,
Die, kunstig in 't ontleden,
Wel word in 't graf ontleed, verteert tot damp en stof,
Maar na den Geest vol vreugd steeds leeft in 't hemelsch hof.

Geboren den 23sten van Lentemaand, MDCXXXVIII; ontslaapen den 22sten van Sprokkelmaand, MDCCXXXI, te Amsteldam.

GRAF-

GRAF-SCHRIFT

VOOR DEN HEERE

PETRUS VERWER,

LEERAAR DER REMONSTRANTEN
TE AMSTELDAM.

Een inborſt zacht van aart, verdraagzaam, ſtil en goed;
Een nette predikſtyl, die aandrong op 't gemoed;
Een heuſche ziel, verſierd met dierbre gaaven,
Vereënden zich in VERWER, hier begraven.

Overleeden in Amſteldam,
den XIV van Wynmaand,
des Jaars MDCCXXXI.

Digitized by Google

GRAF-SCHRIFT

VOOR DEN HEERE

WILLEM OSTENS,

DOCTOR IN DE MEDICYNEN EN WYSBEGEERTE.

De Dood ontziet noch deugd, noch gaaven
Noch Artſenykunſt vol beleid,
Ja zelfs ook geen Godvruchtigheid;
Dat blykt aan OSTENS, hier begraven.

Overleeden te Amſteldam, den XIden, en ter aarde beſtelt te Leyden, den XVIden van Slagtmaand, des Jaars MDCCXXXI, in den ouderdom van XXV Jaaren.

GRAF-

Digitized by Google

GRAF-SCHRIFT

VOOR DEN HEERE

DOMINICUS EEKENS,

OUDSTEN LEERAAR DER DOOPSGEZINDEN,

BY HET LAM EN BY DEN TOREN,

TE AMSTELDAM,

Geleerdheid, wysheid, en een diep doordringend oordeel
Bezat de vroome Ziel van Eekens, die tot voordeel
  Zyn pond besteede in Jesus akkerwerk.
  Zyn sterflyk deel rust onder deezen zerk.

Overleeden, den 11den
  van Hooimaand, des
  Jaars M D CC XXXII.

E Y N D E.

Digitized by Google

BLADWYZER.

Bladz.

On-

Digitized by Google

Digitized by Google

Lof-

KOR-

Digitized by Google

BLADWYZER.

LYK-

Digitized by Google

LYK-PLICHTEN

OVER HET AFSTERVEN VAN DEN

HEERE

CLAAS BRUIN.

OVERLEEDEN IN AMSTELDAM

den XXVIII. van Wintermaand MDCCXXXII.

Digitized by Google

LYK-DICHT,

VOOR DEN UITMUNTENDEN ZEDEDICHTER,

CLAAS BRUIN.

Zoo legt ge, ô Bruin! het tyd'lyk leven af;
Zoo zinkt uw lyk, maer niet uw naem, in 't graf;
Uw naem, die, op de vleugels van uw dichten,
Om her gevoert, all' 't aerdryk blyft verplichten;
En om uw deugt als om uw kunst geroemt,
Van niemand, dan met achting, word genoemt.
ô Dichters! die met geene vuige toonen,
Geen' valschen waen noch naem van Febus zoonen
Verkuist zyt, noch geen godheid van Apol
Te dwaes verheft, maer yverig, en vol
Van beter geest, gewoon zyt op uw snaeren
De deftigheid met uwe kunst te paeren;
Komt, trekt met my, het naere rouwkleed aen.
Laet uwe hand een' droeven lyktoon slaen.

En

Digitized by Google

En wilt, nu Bruin voor eeuwig is verfcheijen,
Op zynen zerk een zee van traenen fchreijen.
's Mans kunft en gunft verdienen zulks; want hy,
Hy leerde ons 't *recht gebruik der Poëzy'* (1).

Wy zyn hem quyt, en zullen aen zyn zangen,
Geheel verrukt, nu niet meer blyven hangen;
Noch zuigen uit zyn goddelyk gedicht,
Den honig, die de ziel verheugt en fticht.
Wat zegge ik? neen; (ik dwael met myne klachten,
En mis door rouw het fpoor van myn gedachten,)
Hy liet ons na een' fchat van eed'le blaên,
Die onzen geeft kan voeden en verzaên
Met hemelfpyze, op dat wy, na zyn fterven,
Die zyne deugt noch gaven koften erven,
Daer in, als in een' fpiegel zouden zien,
Hoe wy het quaet zorgvuldig moeten vliên;
En, van een drift ter Godsvrucht aengedreven,
Door heiligheid ten hemel moeten ftreeven.
Met welk een' zwier en ongeleenden glans,
Weet hy de deugt, in haer verheven trans
Voor ons gezicht te fchetzen en te ontvouwen,

In

(1) Zie het Vers, *Het recht gebruik der Poëzy*, *aen de Dichters dezer eeuwe*; in 't byvoegzel van zyne Zededichten.

Digitized by Google

In 't Tafereel (2) van zyn Godvruchte vrouwen!
Daer ſtelt hy haer zoo levendig ten toon,
Dat elk verlieft op haer natuurlyk ſchoon.
Of wilt gy zien, hoe vol zy van ontfermen,
Den vroomen in alle onheil kan beſchermen,
En hem verſterkt door lydzaemheid en hoop;
Slaat dan uw oog op Jozefs levensloop (3):
Daar leert ze u, hoe ge in allerhande ſtaeten
U moogt op haer en 's Hoogſten gunſt verlaeten.
Of, is 's mans geeſt het moede hier beneên,
En walgt hem de aerde en all' haere ydelheên,
Dan doet hy ons, in zyn beſpiegelingen (4);
Met ſneller vaert, door 't drift der wolken dringen;
En toont daer aen het Chriſtelyk gemoed,
Het rechte heil, het allerhoogſte goed:
Of leert, terwyl we op lucht en ſtarren ſtappen,
Den waeren God in all' zyne Eigenſchappen (5)
Ons kennen, op dat elk met zyn verſtand,
De wonderen van Gods geduchte hand,

 De

(2) Zie het *Tafereel der Godvruchtige Vrouwen*: het eerſte ſtuk in zyne Zededichten.
(3) Zie *het leven van den Aartsvader Jozef*: in de gemelde Zededichten.
(4) Zie zyne *Aendachtige Beſpiegelingen*: in dezelve Zededichten.

Digitized by Google

LYK-PLICHTEN.

De Majesteit, die uitstraalt in zyn werken,
Met dankbaerheid en eerbied op zoud merken,
En in de zee der wereld, zyn gezicht
Mogt vesten op die vuurbaek, 't waere licht.
Mist ons gemoed den steun van zyn vertrouwen,
En wenschen we ons te sterken, door 't aenschouwen
Van zulken, die in 't storten van hun bloet
Ons leerden hoe een Christen lyden moet;
Hy toont ons op een ry, geheele schaeren (6),
Apostelen en Christen martelaeren,
Die voor den Naem en de Eer van hunnen God,
Zich offerden op 't wreede moordschavot;
En met hun dood hun liefde en trouw doen blyken,
En de eed'le kroon der overwinning stryken.
  Schoeit zyne kunst zich op eene andre leest,
Dan levert ze uit de mynen van zyn' geest
Een nieuwen schat van dierb're puikjuweelen (7),
Wanneer zy fier, op Amstels Schouwtooneelen,
Aen groot en kleen, aen ouderdom en jeugt,

De

(5) Zie zyne *Toepassingen op de Goddelyke Eigenschappen*: in het zelve werk.

(6) Zie het *Tafereel der Christenen* en in dit werkje *de Schets der Martelaaren.*

(7) Zie zyne Treurspellen, by de Regenten van den Amsteldamschen Schouwburg aengenomen, en ten Tooneele gevoert.

Digitized by Google

De heirbaan toont van deftigheid en deugt,
En de ontucht, die zoo vaak met dertelheden,
't Toonneel ontſticht, op nek en hart durft treeden.
Maar, wilt gy hem zien deelen in den lof
Van Vondels ſtyl, dan zal zyn Bybelſtof,
't Toonneel gewyd, niet min elks harte en ooren
Door haer ſieraet en kracht van tael bekooren.
In Abraham (8) toont hy ons 't recht geloof.
Held Mozes (9) acht all' Memphis ſchatten doof,
(Hoe zeer dat hof ook met dien glans moog praalen)
By 't helder licht van Gods genade ſtraelen.
Vorſt David (10) toont zyn Koningklyke ziel,
Die toen noch niet van 't edel ſpoor verviel;
Zyn vyand zelfs kan hier af blyken geeven,
Als Saül hem moet danken voor zyn leven.
Doch Saül (11) plukt, ten koſten van zyn kroon,
Van lyf en huis, den welverdienden loon
Zyns wrevels, wen hy ſtout Gods Stemme en Leſſe
Verwerpt voor 't woord van Endors Tovereſſe.
Dan toont hy ons hoe Salems groote Vorſt,

(8) Zie in zyne Bybelſche Toonneel poëzy, *Abrahams Offerhande.*
(9) ——— *De Vlucht van Mozes uit Egipte.*
(10) ——— *De Edelmoedigheid van David aen Koning Saül.*
(11) ——— *De doot van Koning Saül.*

Gods hartvriend, zich door hoogmoed (12) vuil bemorst,
En vol van angst, en uit een trits van plaegen
Gods hand verkiest, en duikt voor haere slagen.
Maer welk een licht, wat glans straelt van om hoog,
En schittert hier zoo zuiver in myn oog!
't Is de eed'le kroon van 't drietal Jongelingen (13),
Die zonder schrik, en bly ten vuure gingen;
Maer onverzeert gered uit dezen gloed,
En met meer glans beschonken, 't kil gemoed
Van Babels Vorst (14) ontvonken doen en branden;
Die kent zyn zonde en werpt zich in Gods handen.

Staert nog uw oog op zyn gewyde blaên?
Haekt gy naer meer? Zyt gy nog niet voldaen?
Ziet dan, hoe hy op eeuwige paneelen
Van zyn papier, in driepaer Tafereelen,
Het beeldt schets van den grooten Kruisgezant (15):
Eerst toont hy hem daer hy van moordlust brand (16)

Naer

(12) Zie in zyne Bybelsche Toonneel poëzy, *De gestrafte hoogmoed van Koning David.*
(13) ——— — *De Verlossing van Sadrach, Mesach, en Abednego.*
(14 Nebuchadnesar.
(15) *Het leven van den Apostel Paulus.*
(16) Zie in het zelve werk *Het bloeddorstig voornemen van Saulus.*

Digitized by Google

Naer Jezus kudde, en woedende en verbolgen,
Den Heiland in zyn leden durft vervolgen.
Maer ziet! hoe blufcht Gods wonderlicht die vlam!
De Wolf word hier herfchapen in een Lam (17):
En Saulus, die het kruis eerft dorft beftryden,
Is nu gezint zelf voor het kruis te lyden.
Daer ftraft hy fier den toov'raer Elimas (18),
Die bitter op Gods Eer gebeten was;
Doch Sergius voelt zich, op 's Kruishelds fpreeken,
Tot Jezus Leere in zuiv're liefde ontfteeken.
Ginds zien wy hem gegeesfelt, ftraf en fel (19),
Met Silas, zyn' getrouwen metgezel.
Maer hoe! wat 's dit? daer berft op hunn' gezangen,
De kerker op, die wreed hen hield gevangen.
Hier maekt de klank van zyne boettrompet,
De geilheid zelf verlegen en verzet;
Gods Oordeel, door hem afgemaelt naer 't leven,
Doet Felix en Drufill' van doodfchrik beeven (20).

(17) Zie in het zelve werk, *De bekeering van Saulus.*
(18) ——— *De bekeering van Sergius Paulus*, Stadhouder van Ciprus.
(19) ——— *Het lyden van Paulus en Silas* in den Kerker te Philippis.
(20) ——— *Paulus voor Felix en Drufilla.*

Digitized by Google

Dan ach! daer treed de Kruisheld, vol van moed,
Op 't moordſchavot (21) daer Nero's wreedheid woed;
Hy toont zich kloek en mann'lyk in zyn lyden,
En dat hy dorſt, zelfs tot den bloede ſtryden.
Dus zong hy, met eene altyd zuiv're ſtem,
Een zin vol pits en woorden vol van klem:
En 't zy hy, met de blyde bruilofts reien,
't Gehuwde Paer naer de echtkoets zou geleien,
Of Mengelſtoffe uitgalmde, of Lykgedicht,
De Zedekunſt, dat onbenevelt licht,
Hield alles, wat zyn brein ooit teelde, omvangen;
Die was de ziel en 't leven van zyn Zangen.
Maer zou ik hier dat wyd' en open' veld,
Die kunſtrivier, waer in myn Letterheld
Ging weiden, of vol vreugde ſpeelenvaeren,
Van ſtuk tot ſtuk ontvouwen en verklaeren,
't Was eind'loos werk, en 'k ſchoot te kort in magt.
't Zy dan genoeg. Ik heb myn' plicht betracht:
Ik heb getoont hoe hoog ik zyne gaven
Waerdeere en acht, hoe diep zy zyn begraeven
In myn gemoed. Zit dan, ô Dichterdom!
Door rouw bekneld, niet langer ſtille en ſtom,

Maer

(21) Zie in het zelve werk, *De dood van Paulus*.

Digitized by Google

Maer laet uw' toon den mynen overtreffen:
Ei! wil 's mans naem aen 't hoog gestarnte heffen
En vestigen, door fierlyk maetgedicht;
Gy hebt meer stem, myn zang valt hier te ligt.

Maer, zuiv're ziel, van 't sterflyk pak ontslaegen!
Gy wenkt my toe, en stuit my in myn klaegen.
Ziet dan uw oog myn yverig bestaen
Voor nutteloos, voor yd'len arbeid aen?
ô Ja! my dunkt, dus laet ge u tot my hooren:
„ Geen aerdsche zang noch poëzy, bekooren
„ Hier de eed'le ziel. Ik zinge, op hooger wys,
„ Den waeren God en 't zalig Lam ten prys.
„ Hier hoore ik niets dan onnavolgb're galmen:
„ Zelfs Davids Harp, en Koningklyke Psalmen,
„ Verflaeuwen, en verdwynen gantsch tot niet.
„ Hoe klinkt, hoe juicht dat driemaal heilig lied,
„ Door 't talloos tal van Serafynen tongen
„ In 't Hemelsch Choor, nooit moê, nooit afgezongen,
„ Hier zie 'k myn' wensch, en smaek myn hoogste lust.
„ Niet haelt 'er by de nooit gestoorde rust,
„ Die hier de ziel, volzalig, mag genieten.
„ De naem van pyn, van ziekte, harts verdrieten,
„ En alles wat een' sterveling ellend'

Digitized by Google

„ Of kommer baerd, is hier gantſch onbekend:
„ Hier zwemt men ſteets in eene zee van weelde.
„ Hoe levend ook ik my deez' ſtaet verbeeldde,
„ Terwyl ik was in myne leeme hut
„ Gehuisveſt, met bouwvalligheid geſtut,
„ 't Is louter niet, by 't geene ik ondervinde.
„ Ach! dat de menſch dit heil te recht bezinde,
„ En ſchatten kon op zynen waeren prys!
„ *Een Chriſten* (22), mag *in 't aerdſche paradys*
„ Van 't vroom gemoed, een' blyden adem haelen;
„ Een' voorglans zien van 's Hemels held're ſtraelen;
„ En ſmaecken wat hy wenſchen kan of mag;
„ Zyn zon is nacht, by 't licht van dezen dag.
„ Het heeft me om laeg aen vrienden niet ontbroken,
„ Wier deugd zoo vaek de myne heeft ontſtoken,
„ Maer hier om hoog gaê 'k met Apoſt'len om;
„ Aertsvaderen, en Gods Profeetendom;
„ En eenen rei van nooit volprezen' Geeſten,
„ Smaekt nevens my de vreugd van 's Hemels feeſten:
„ Daer zon noch maen, maer 't Godd'lyk Aengezicht
„ Het hof vervult met eeuwig ſchynend licht.

Ô Z4.

(22) Zie 't Gedicht, *Een Chriſten in 't aerdſche Paradys*; In de boveng. Zededichten.

Digitized by Google

LYK-PLICHTEN.

ô Zaligheid! waer voert gy myn gedachten!
'k Raek naeulyks aerde, en ſchyne op blanke ſchachten
Te dryven! 'k Zie dien Zaligen van verr':
Hy glinſtert als de gulden' morgenſterr'
Aen 's hemels trans. Wie kon hem 't lot benyden,
Dat God hem ſchonk op zyn volſtandig ſtryden?
God brak den draed. Hy eindigde zyn' loop;
Behield 't gelove; en erft nu zyne hoop.
Hy ruſte dan: wy volgen hem geduldig.
Dit Lykgedicht was ik 's mans vriendſchap ſchuldig.

R. BLOK.

Digitized by Google

L Y K-P L I C H T E N.

T E R

G E D A C H T E N I S

VAN DEN

VOORTREFFELYKEN

Z E D E D I C H T E R

C L A A S B R U I N.

ô Mennoos droeve Kerk, in eenen traanenvloed
By uwen Aartspoëet ten grave neêrgezonken,
Uw' Bruin, die ons een' ſchat van Zangen heeft geſchonken,
Waar door gy word met keur van hemelſpys gevoed!

Beween uws Fenix aſch, terwyl de liefdegloed
Des Heilands (tot wiens eer hy glansryk heeft geblonken,
En, ſtervende, eeuwig leeft in Goddelyke vonken,)
Den mateloozen rouw verdryve uit uw gemoed!

Uw

Digitized by Google

L Y K-P L I C H T E N.

Uw Chriſten-Epikteet, van 's ligchaams laſt ontheven,
Heeft echter naar den geeſt uw Telgen niet begeven,
Maar beeld zich levend af in Zedenſchildery.

Zie dus zyn heilig vuur in Bybelſch Treurdicht blaken,
Waar door hy zondaars uit hun doodſlaap doet ontwaken,
En vrome harten ſtreelt met englenpoëzy.

*S*TUDIO *F*OVETUR *I*NGENIUM.

MDCCXXXIII.

TREUR-

Digitized by Google

TREUR-GALM,

OVER HET AFSTERVEN VAN DEN UITMUNTENDEN ZEEDEDICHTER

CLAAS BRUIN.

Gy fchreid, ô Koop-Vorftin der Steden! en geen wonder.
Een heldre flonkerfter gaat aan uw boorden onder.
Het licht, dat ons zoo vaak van Pindus heeft beftraalt,
Is uitgedooft. Ach! zal 's Mans yver zyn betaald,
Zoo houd, ô Amftelaars! niet op van bitter weenen.
De Zeede-dichters Ster, Helaas! heeft uitgefcheenen.
De Roem der Dichtkunft word naar 't aaklig graf geleid,
Hoe word ge, ô braave Bruin! naar eifch door my befchreid,
Ik hoor een treurgalm, 'k zie veele oogen nat bekreeten,
Wie kan dien grooten flag verduuwen? wie vergeeten?
En 't heeft zyn reden als men eens zyn werk befchoud,
Geprent op Perkament met Letteren van goud,
Waar door hy na zyn' dood nog eeuwen lang zal leeven.
Wat heeft hy ons een fchat van Digt-Juweels gefchreeven:

'tZy

Digitized by Google

LYK-PLICHTEN.

't Zy dat hy met zyn hand de droeve Treurſnaar roert,
Of dat hy 't oog der ziel naar 't Eeuwigduurend voert.
Door die gedachtenis raak ik op nieuw aan 't weenen,
Die Zeede-Dichters Ster, Helaas! heeft uitgeſcheenen.
Gy wreede dood, die al wat leven heeft ontzielt.
Gy hebt den luiſter van den Zeede-zang vernielt,
Ik hoor dus duizenden, en zie den Amſtel ſchreiën
In ſchaduw' van Cipreſ', en hem naar 't graf geleiën.
'k Beſchouw de droeve ſtoet met ziels ontroering aan,
't Nat perſt hunne oogen uit met eindeloos getraan:
Ik volg den rei, en zeg al zuchtende, onder 't weenen,
Die Zeede-Dichters Ster, Helaas! heeft uitgeſcheenen.
Hoe heeft hy op 't Toneel een heerlyk ſtuk vertoond,
Daar Brutus zuiv're geeſt geen eigen zoons verſchoond.
Hoe Cosmos om gemoed en 't regt zyn eiſch te geeven,
Neemt Garçiäs zyn' zoon, om broedermoord, het leven.
Dan toont hy weer de wraak van Martiüs geſtuit,
Of legt ons op 't Toneel de Roomſche vryheid uit.
Door die Juweelen, die het keurigſte oog bekooren,
Word by den Naneef nog 's Mans groote naam herboren.
Zyn Bybel-Poëzy verrukt 't aandachtig oog,
En doet den ſterveling ſter-oogen naar om hoog.
Daar ligt hy nu in 't Stof, dit perſt myn oog aan 't weenen,
Die Zeede-dichters Ster, Helaas! heeft uitgeſcheenen.

My

Digitized by Google

My dunkt ik hoor hem nog als Siöns Harpenaar
Zyn ſtem verheffen, op zyn Zeede-zangſters ſnaar.
'k Zie zyn gebeden, door zyn vlugge pen beſchreeven,
Zyn Tafereelen, daar de Vrouwen in herleeven.
Daar blinkt de Godsvrugt, die haar heldre ſtraalen ſpreid;
Hier ſchittert' my den lof van 't werk Barmhertigheid;
Daar weêr de Trappen van de Zaligheid in de oogen:
Myn hert roept nu, door die beſpieg'ling opgetogen,
Een man nog grooter dan den grooten Mantuaan,
Die voor geen Vondel zwicht, nog voor geen GoeſcheZwaan,
Word nu van deAmſtelJeugd naar 'tgraf verzeld met weenen.
Die Zeede-dichters Ster, Helaas! heeft uitgeſcheenen.
Hy wees de blonde Jeugd, op Joſephs loflyk ſpoor,
Ter kuisheid aan, 'of ſtelde eens Chriſtens ſterfbed voor;
Van de Edelmoedigheid der Vrindſchap onwaardeerlyk,
Schetſt hy een voorbeeld, in een ſpiegel overheerlyk,
Van David en den Zoon des Konings, voor ons af;
Dan toont hy weêr den laſt dien God aan Abram gaf,
Om zyn gehoorzaamheid eens op de toets te zetten,
Ons aan, en doet het Mes tot de offer Iſaaks wetten;
Gints beeld' hy Moſes uit Egipten op de vlucht;
Daar ziet men David in het woeſte Siphs gehucht;
Zyne edelmoedigheid den Vyanden bewyzen.
Wie moet met my zyn ſpel van Saüls dood niet pryzen?

Of

Digitized by Google

Of hoe de hoogmoed van Vorst David word gestraft.
Nog heeft hy tot zyn' lof ons dubb'le stof verschaft,
Wanneer hy zingt hoe God drie vroome Jongelingen
Verlost heeft uit het vuur. Door zyn bespiegelingen,
Wekt' hy elks aandagt en door meenig zinnespreuk.
't Zyn Mengelbloemen van een lieffelyken reuk.
Maar wie kan alles wat hy schreev' naar eisch verhaalen,
Het treurig hert begint door menigte te dwaalen,
En weet geen keus' te doen van zo veel lekkerny:
Zyn vlugge Fenixpen, schreev' Hemelpoëzy,
Nu is die groote Bruin, die Phebus zoon verdweenen,
Die Zeede-dichters Ster, Helaas! heeft uitgescheenen.
  Hy zal uw Amstel Jeugd niet, door zyn vlugge geest,
Meer lessen geeven, neen, ô! neen: Hy is geweest.
Vernoeg u dat gy hem ziet in zyn schrift herleeven,
Laat zyn verdiende Lof op uwe tongen zweeven,
Want hy heeft alles wat gy wenschte u meêgedeelt,
In een verheven styl. Nu is zyn rol volspeelt,
Zyn Vrinden zullen hem niet meer op reis verzellen,
Naar Hollands Zuiderdeel. Hy zal niet meer vertellen
Noord Hollands oudheid in een groot Arkadia.
Hy is op reis, op reis, om het Halleluja
In 't Nieuw Jerusalem eeuw in eeuw uit te zingen.
Daar ziet hy van naby nu die bespiegelingen,

Daar

Digitized by Google

Daar hy op Aarde heeft van verre naar gezien.
En zingt zyn Zeede-zang met zaal'ge Hemelliên.
Terwyl wy zuchten: ach! BRUIN is van hier verdweenen,
Die Zeede-dichters Ster, Helaas! heeft uitgescheenen.

GRAF-SCHRIFT.

Hier Rust die BRUIN, die door bespiegelingen
Van de Aarde wist ten Hemel in te dringen.
Nu 't Licbaam in 't beslooten graf verrot,
Zingt zyne ziel haar Zeedezang by God.

JACOB VAN OVERWYK.

TER

Digitized by Google

LYK-PLICHTEN.

TER GEDACHTENISSE

VAN HET OVERLYDEN

DES

BEROEMDEN DICHTERS

CLAAS BRUIN.

De menſch ſchynt met zyn roem en luyſter te verdwynen,
Wanneer de wreede doodt zyn zwarte rouwgordynen
Voor 't leeven ſchuyft en rukt het lichgaam, tot een ſtraf
Der eerſte misdaadt, in het eeuwig duyſt're graf.
Die als een heldre ſtar met luyſter heeft geſcheenen
Wordt dan aan 't graf gevolgt met rouwgeklag en weenen:
Terwyl het Lykgezang de naagedachtenis
Bewaart van hem, wiens deugdt elks achting waardig is.
Dus moet een vrindt zyn pligt den Overleed'nen toonen.
Nooit zou het Naageſlacht het groot verzuym verſchoonen

Digitized by Google

Bleef ſteets om BRUINS verſterf de rouw in 't hart geſmoort,
En wierd' nooit Lykgezang op zulk een Man gehoort.
Neen, neen; myn yver was voorheen in geen gebreeken;
De uytvoering bleef alleen door toeval dus lang ſteeken:
Myn tong breekt eynd'lyk los, nu die gelegenheyt
Verſchynt, waar meede ik my voor lang al heb gevleyt.

ô BRUIN! gy moeſt dan meê ten donk'ren grave daalen!
Waar 's nu de held're glans van uw doorluchte ſtraalen!
Waar 's nu dat hemels licht, waar door des werelds glans
Gedoodverwt wierdt! Gelyk aan 's hemels hoogen trans
Het ſchitterendt geſtarnt verdwynt, of moet verbleeken,
Wanneer de goude zon de kimmen door komt breeken;
Zo mogt uw Zangheldin, begaaft met hemels vier,
Verdooven al den glans, den luyſter en den zwier
Van dart'le Dichters, die hunn' vaerzen overlaaden
Met afgods-beelden, ryk verziert met praal-gewaaden,
Waar door men 't ſchandlyk vuyl met yd'len glimp bedekt;
En ſnoode tochten in een jeugdig hart verwekt.
Maar gy, ô BRUIN! door een' heel and'ren geeſt gedreeven,
Bezielde uw Vaerſen met een ed'ler kracht en leeven.

Helaas! nu leydt ge ons nooit weêr langs een bloemrykveld,
Of zilv'ren waterſtroom, al zingende: nu meldt

En

Digitized by Google

En toont gy ons nooit weêr Gods wysheyt in fieraadjes
Van vruchten, bloemgewas, grasfpruytjes en bofchaadjes.
Nu noopt gy ons nooit weêr, door zulk een ryke ftoff',
Om uyt te weyden in des grooten Scheppers lof!
Nu zal voortaan geen ziel, door 't roeren van uw' fnaaren
Ten lichgaame uytgerukt, verheugt ten hemel vaaren!
Nu zult gy ons nooit weêr door 't Ouwd- en NieuwVerbondt
Geleyden, en de kracht ontvouwen met uw mondt
Van 't zaligend' Geloof! Nu zult ge ons nooit weêr ftreelen
Door Bybelftoffen in Byfchriften en Taf'reelen
Met konft gefchetft. Nu voert gy nooit weêr ten tooneel'
Doorluchte Mannen, en vertoont in ieder deel
Van elks bedryf, het goed en kwaad door hen bedreeven;
Daar gy ons leerd hun deugdt kloekmoedig na te ftreeven.
Nu toont gy ons nooit weêr de krachten van Gods geeft,
Waar door 't geloovig hart geen helfchen dwinglandt vreeft,
Maar al het wreedt geweldt der felfte martel-vuuren,
Met blyde lydzaamheyt grootmoedig kan verduuren.
Helaas! een zuyl der deugdt, voor Nederlandt zo nut,
Waar door Godvruchtigheyt getrooft wierde en geftut,
Is nu ter neêr gerukt! Zo ftort een hooge ceder,
Op 't bloeijend Libanon, door ftorm-orkaanen neder:

Digitized by Google

Zyn ſchaduwryke kruyn ryſt nimmer weêr omhoog,
Naa die ontwortelt, in het ſtof der aarde boog.
Ach Bruin! die ceder, door den doodt nu neêrgeſlagen,
Zal nooit weêr vrucht vol geur, en heylzaam voedſel dragen!
Een onverſchuyf baar kleedt van dikke duyſterheyt
Is nu voor altoos op zyn luyſter uytgeſpreydt!
De graf-ſpelonk zal nu in eeuwigheyt verſmooren
Zyn ſtem, zo grootſch, zo nut, en lieflyk aan onze ooren!
Neen, myn verbeelding miſt: Bruin heeft zich door zyn vlyt,
Zyn deugdt, en geeſtrykwerk, aan de eeuwigheyt gewydt.
Dies kan de ſtrenge doodt, zyn onbevlekten luyſter
Niet boeijen in den ſchoot van 't eeuwig ak'lig duyſter.
Hy leeft! hy leeft! Zyn ſtem klinkt noch aan allen kant,
Veel verder dan den kreyts van 't vrye Nederlandt.
De ſchaduw wykt voor 't licht van zyn' doorluchte ſtraalen.
De deugdt kan over doodt en grafzerk zegepraalen.
Hy leeft! hy leeft! 'k zie hem van verre; een zuyver licht,
Met vergenoeging, ſtraalt van 't vrolyk aangezigt.
Het Dichterdom zweeft in dat licht op vlugge pennen,
Om juychend' zynen lof met dankbaarheyt te erkennen.
My dunkt, nu zie ik hem in een' volmaakter ſtaat
Dan ooit voorheen: 'k zie hem in blinkend wit gewaadt,

(Of

Digitized by Google

(Of ik verbeeld my zulks) daar eeuwige lauwrieren
En zege-palmen hoofdt en rechterhandt verſieren.
Dus biedt hy ons nu aan de laatſte letterſchat
Die noch zyn kabinet voor ons verborgen had.
Dus werdt nu alles 't geen zyn pen ooit heeft beſchreeven,
't Leergierig Nederlandt, ten nut vermaak gegeeven.
Zo wordt zyn Zangnimf, nooit door bitſe nyt gehoont,
Door 't laatſte werk op 't nieuw verheerlykt en bekroont,
Met eene kroon die al haar werken komt verſieren,
Gewrocht uyt paerlemoer, doorvlochten met lauwrieren
En diamanten, niet uyt Indië aangebragt,
Maar van een ed'ler ſtoffe en goddelyker kracht.
Dus ſtraalt uw laatſte werk zo ſierlyk in onze oogen.
Gedoog, ô Bruin.... hoe! zyt ge myn gezigte onttoogen?
Of was ik door myn drift in u te zien misleydt?
O jaa! niets heeft het aardſch met uw onſterflykheyt
Gemeen. Gy leeft, maar treedt de ſtarren met uw voeten.
Ach mogt ik in dien ſtant der zaligheyt u groeten!
Wie voert my derwaarts? wie leydt myn beſpiegeling.....
Maar, zinkt de wereldt weg! zie ik den zonnekring
Beneden my! 'k zie Bruin, verzelt van Eng'len reijen,
Op gouden' ſtraaten door kriſtallen' boogen leyên

Digitized by Google

n 't glansryk Voorpaleys van 't eeuwig Heyligdom.
My dunkt, hier zie ik hem ontfangen in een drom,
Aardsvad'ren, Koningen, Aardspriesteren, Profeeten,
En Martelaaren, die in 't eeuwig licht gezeten,
Den Godt-Messias zien in 't zegepraalend Ryk,
Op aard hun wensch, hun hoop, hun troost, en vaste wyk.
Hoe vrolyk moogt gy hier, ô Bruin! nu triomfeeren,
En 't wreedt geweldt van doodt en hel gerust braveeren!
Wat smaakt, wat hoort, wat ziet gy nu een ryke stoff',
Om op een hooger toon des Allerhoogsten lof
Te zingen, dan waar meede uw stem zich ooit deed hooren!
Nu mengt ge uw toonen in 't muzyk der Eng'len Chooren.
Nu moogt gy in den reij der Martelaaren gaan,
En juychend' voor den troon van uw Verlosser staan.
Nu moogt gy ... Maar, ik voel myn tong der kracht ontbreeken
Om waardig van de vreuchde en zaligheyt te spreeken,
Door 's werelds Heylandt voor 't geloovig volk bereydt:
Een duyster kleedt is voor het sterflyk oog gespreydt,
Te zwak voor zulk een licht. 't Is by gelykenissen,
Van 't onvolmaakte ontleent, den mensch vergunt te gissen
Na 't hemelsche en 't volmaakt'. Dies voel ik hier myn kracht
Bezwyken, daar ik na te hooge zaaken tracht.

De

Digitized by Google

LYK-PLICHTEN.

De zwakheyt van het vleesch laat myn bespiegelingen
Niet toe, om verder in de heerlykheyt te dringen
Die BRUIN bespieg'len mag. 'k Voel my, helaas! gedrukt;
Door 't lichgaam, en weêr op deze aardkloot neêrgerukt,
Daar my de glans en kracht, ô BRUIN! van uw Gedichten,
In 's werelds duysterheyt vertroosten en verlichten.
Wat 's dit! hoor ik uw stem? Jaa 'k hoor het zoet geluydt
Waar door ge uw onderwys met deze woorden uytt', *

„ Dat nu myn vrye ziel belande,
„ In 't heil van nooit gehoorde vreugd,
„ Niet om myn onvolmaakte deugd,
„ Maar door myn 's Heilands offerhande:
„ De kracht van zyn vergooten bloed,
„ Dat, om ons eeuwig te doen leeven,
„ De dood den dood-steek heeft gegeeven,
„ Heeft my voor 't hels gevaar behoed.

O Christ'lyk onderwys! ô taal van dierb're waarde!
Dus vloog uw ziel verheugt ten hemel van deze aarde;

Daar

* *Zie een Christen op zyn Sterfbedde: Zede-dichten, tweede druk*, bladz. 173.

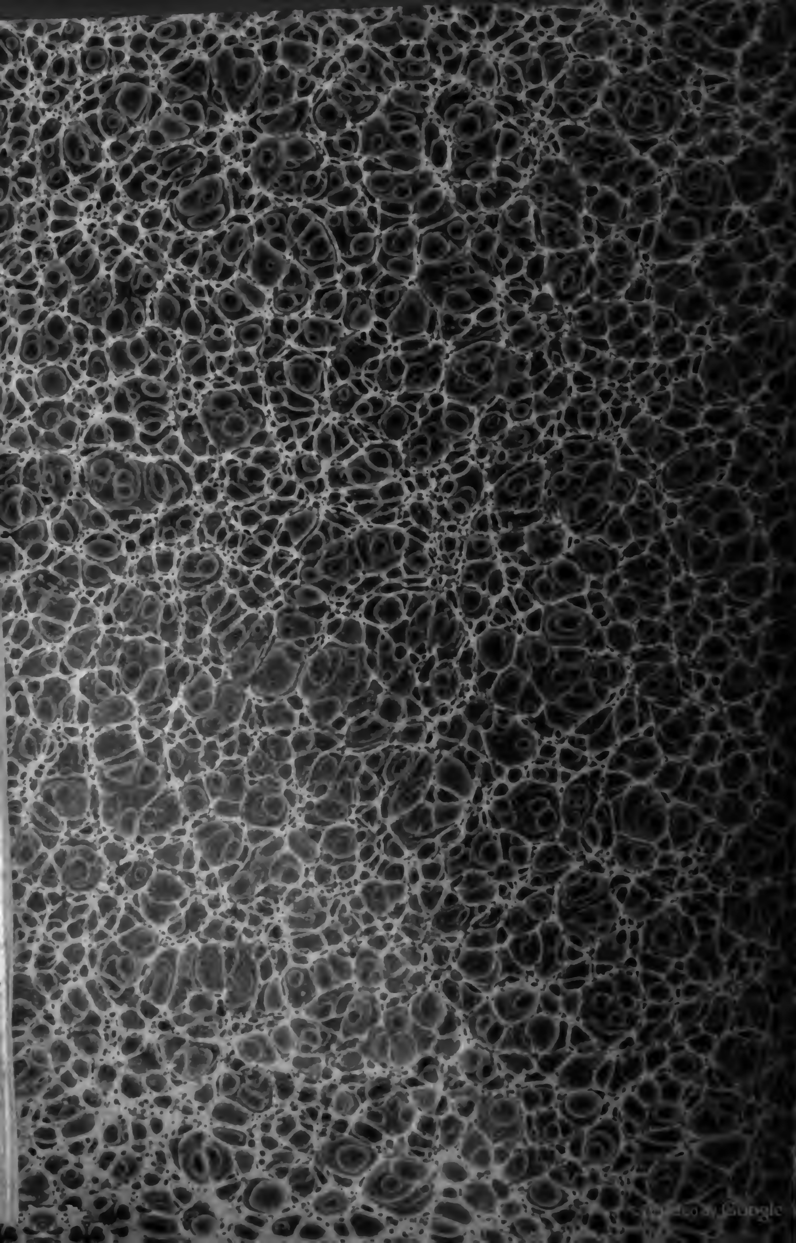
Digitized by Google

LYK-PLICHTEN.

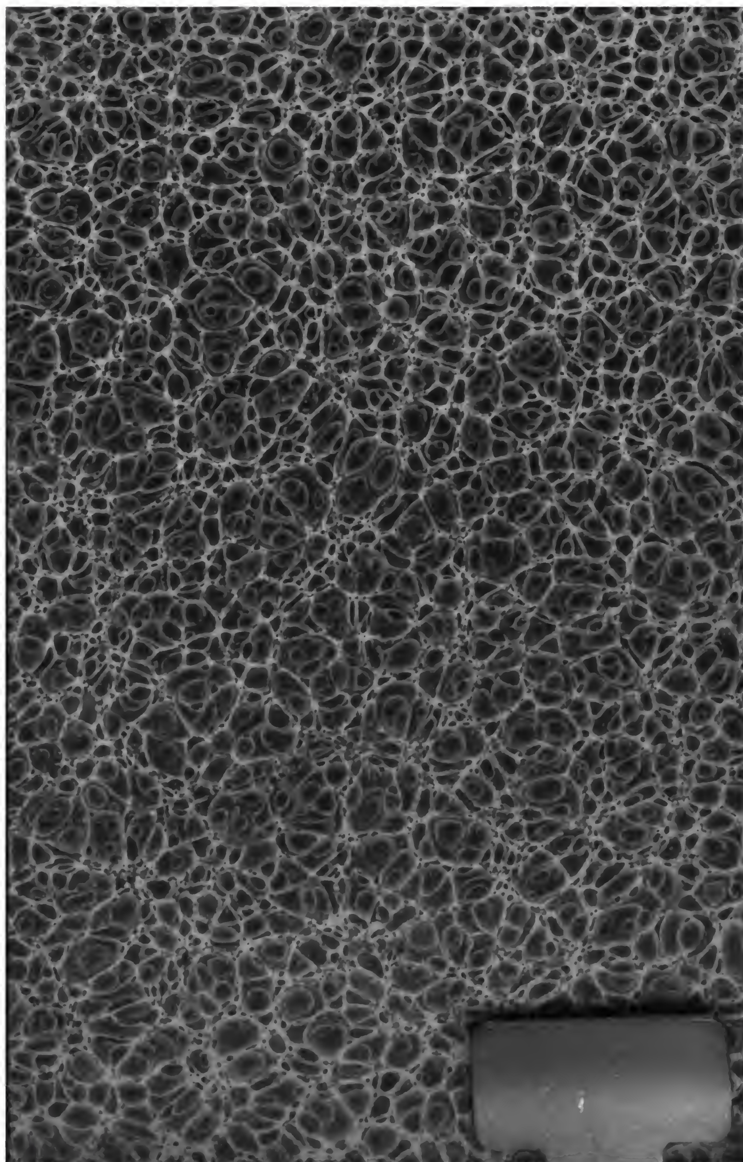
Daar my uw Voorbeeldt ſtrekt ten leydtſtar, om de baan
Die gy betreeden hebt, ô Bruin! meede in te gaan.
Op eygen wysheyt, magt, nog werken te betrouwen;
Maar alle hoope en trooſt op Jezus kruys-doodt bouwen.
Een ziel, die zich aldus tot haar Verloſſer wendt,
Beſluyt des leevens-loop met een Godzalig endt.

SIMON DOEKES.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google